

JOSÉ DE ALENCAR

VLÁDCE PRALESA

/O GUARANI/

MELANTRICH

DOBRODRUZI

I

DĚJIŠTĚ

S jednoho z vrcholků *Serra dos Orgãos* stéká pramínek vody, který směřuje k severu; během jeho desetimílového toku jej posilují různé přítoky, takže se nakonec mění v mohutnou řeku.

Je to *Paquequer*; dovádivě poskakuje v četných vodopádech a peřejích, hadovitě se kroutí, až se konečně lenošivě rozvalí v dolině, kde se vlévá do řeky *Paraiíby*, majestátně plynoucí ve svém širokém řečišti.

Mohli bychom říci, že se z dřívější nespoutané a četným balvanům neústupně čelící říčky pojednou stává pokorný a poddaný otrok této královny vod. Ztrácí tím ovšem svou divokou krásu; její vlny jsou teď mírné a klidné jako vlny jezera a nevzpírají se lodím a bárkám po nich plujícím: je to otrok, který snáší bič svého pána.

My však nechceme pozorovat řeku na tomto místě, ale asi tak tři až čtyři míle před jejím ústím, kde je ještě volná, jako nezkrotné dítě své svobodné vlasti.

Zde se *Paquequer* prudce vrhá do svého řečiště, prodírá se lesy jako určicový tapír, odírající si srst na hrotech skal, a ohlušuje lesní pustinu svým dunícím během. Náhle, jako by pyšné řece chyběl prostor, na okamžik couvne, aby soustředila své síly, a pak se jediným skokem vymršť jako tygr na svou kořist.

Nakonec, unavená nejvyšším vypětím, rozestře své vody v nížině a usíná v rozkošné tůni vyhloubené přírodou, která ji tady pod záclonami popínavých rostlin a divokých květů přijímá jako na loži svatebním.

Vegetace byla v těchto končinách nádherná a bujná; panenské pralesy se tehdy ještě táhly podél břehů řeky, která běžela pod jejich zelenou klenbou sloupovím z palmových vějířů.

Příroda, nevyrovnatelná umělkyně, zde přímo hýřila při výběru divukrásných a přepychových kulis k výzdobě jeviště, kde se mělo odehrávat velkolepé drama živlů, v němž člověku připadá jen role pouhého statisty.

Léta Páně 1604 bylo místo, které jsme právě popsali, pusté a neobdělané; město Rio de Janeiro bylo založeno před necelým půlstoletím a civilizace do vnitrozemí dosud nepronikla.

Přesto však bylo vidět na pravém břehu řeky prostorné a široké stavení, zbudované na návrší a ze všech stran chráněné strmými skalními stěnami.

Prostranství, na němž budova stála, tvořilo nepravidelný půlkruh asi padesáti čtverečních sáhů; ze strany severní k němu vedlo jakési kamenné schodiště, vyhloubené zpola přírodou, zpola uměle.

Když jsme sestoupili se dvou nebo tří širokých kamených stupňů, ocitli jsme se na dřevěném mostě, stojícím pevně nad širokou a hlubokou skalní rozsedlinou. Po schodech jsme sešli až ke břehu řeky, která se tady stáčela v malebný záliv, stíněný vysokými anděličníky a jinými tropickými stromy, rostoucími podél jejich břehů.

Lidská vynalézavost tady vhodně využila přírodu k vytvoření prostředků obrany a bezpečnosti. Obě strany schodiště vroubily dvě řady stromů, které se postupně rozšiřovaly a dole objímaly říční zátoku; vysoký trnový plot mezi jejich kmeny chránil toto malé údolí téměř neproniknutelně.

Architektura domu byla jednoduchá a hrubá; podobnou vidáme ještě u našich primitivních obydlí; stavení mělo v průčelí pět širokých, nízkých, skoro čtverhranných oken.

Zprava byl hlavní vchod, vedoucí do dvora obehnaného palisádami, na nichž se popínaly divoké melouny. Zleva dosahovalo až po okraj návrší křídlo budovy se dvěma okny nad skalní roklí.

V úhlu, který toto křídlo tvořilo s ostatním domem, byla jakási zahrádka, jež ve skutečnosti připomínala líbeznou napodobeninu celé té bohaté, bujné a nádherné přírody, obdivované pohledem z vrcholu skály.

Divoké květy našich pralesů, malé košaté stromy, traviček, vodní pramínek i s malým vodopádem, to všecko tady na kousičku země upravila lidská ruka s obdivuhodným a uměleckým vkusem. Když jsme se zadívali na skalku vysokou asi dva sáhy, odkud se řítíl potůček široký jako dlaň, a na travnatý pahorek, který stěží dosahoval délky lehátka, tak nám to na první pohled připadalo, že je to nějaký dětinný rozmar přírody.

Pozadí prostranství, úplně oddělené od ostatního obydlí plotem, bylo zastavěné dvěma velkými skladišti či přístěnky, které sloužily za příbytek čeledi a pocestným.

Tam, kde končila zahrádka, na samém pokraji propasti, stála slaměná chýše, kterou podpíraly dvě palmy, vyrostlé ze skalních šterbin. Okraje střechy sahaly až k zemi; mělký příkop chránil toto lesní obydlí před dešťovou záplavou.

Teď, když jsme se seznámili s místem, kde se bude odehrávat největší část příhod našeho vyprávění, můžeme otevřít těžké dveře z palisandrového dřeva a prozkoumat vnitřek budovy.

Hlavní síň, jakási vstupní hala, byla zařízena s určitým přepychem, který v oné době a v této pustině až překvapoval.

Strop i stěny byly obílené, ale ozdobené širokým, umělecky malovaným pruhem; mezi okny visely dva obrazy, představující starého šlechtice a dámu také už pokročilejšího věku.

Nad středními dveřmi se skvěl rodový znak: pět zlatých mušlí, položených do tvaru kříže mezi čtyři stříbrné růže; na stříbrném, červeně lemovaném štítě byla vyobrazena stříbrná přilba s modrým a zlatým chocholem a modrý lev, zdobený na hlavě zlatou mušlí.

Tyto velmi zřídka otvírané dveře vedly do modlitebny a byly zakryté širokým závěsem z červeného damašku, zdobeným týmž erbem. Naproti, mezi dvěma prostřední-

mi okny, byl malý baldachýnek zakrytý bílými záclonkami s modrou šňůrou.

Zařízení tohoto chladného a pochmurného pokoje doplňovala kožená křesla s vysokými opěradly, palisandrový stůl s vysoustruhovanými nohami a stříbrná visací lampa.

Ostatní místnosti byly zařízené se stejným vkusem, ovšem bez heraldických dekorací; jen v křídle budovy se vzhledový charakter měnil a nahradila ho jemná, rozmarná a vynalézavá elegance, zvěstující přítomnost ženy.

A skutečně bychom těžko našli něco rozkošnějšího než tuto ložničku, v níž se hedvábné brokáty proplétaly v girlandy s nádherným peřím našich ptáků, a splývaly v závěsech nad lůžkem, umístěným na koberci z kůží divoké zvěře.

V rohu visel na zdi alabastrový kříž a pod ním stála stolička z pozlaceného dřeva.

Opodál ležela na komodě jedna z těch španělských kytar, které přivezli do Brazílie Cikáni, vypovězení z Portugalska, a sbírka zvláštních, zajímavých minerálů jemných barev a podivuhodných tvarů.

Těsně u okna stál těžko určitelný druh nábytku: byla to jakási pohovka neobvyklého tvaru, zhotovená z pestrobarevné slámy, proplétané černým a červeným peřím.

Nad dveřmi držela mistrně vycpaná volavka královská v zobáku modrý hedvábný závěs, který — jakoby připravená k rozletu — roztahovala konci svých bílých křídel, takže splýval přes dveře a zakrýval toto hnízdečko nevinnosti před znesvěcujícím pohledem.

Celé ovzduší bylo prosycené jemnou pryskyřičnou benzoovou vůní, připomínající pohádkový příbytek nějaké víly.

Obydlí, které jsme popsali, patřilo donu Antoniovi de Mariz, portugalskému šlechtici, spoluzakladateli města Rio de Janeiro.

Byl jedním z vojevůdců, kteří se nejvíce vyznamenali při dobovatelských válkách proti vpádům Francouzů a útokům domorodců.

V roce 1567 doprovázel bahijského guvernéra Mem de Sá do Rio de Janeiro a po vítězství, jehož Portugalci dosáhli, mu vypomáhal v pracích při zakládání města a upevňování portugalského panství v tomto kraji.

Roku 1578 se zúčastnil slavné výpravy riodejaneirského guvernéra dr. Antonia de Salemy proti Francouzům, kteří založili v Cabo Frio obchodní středisko pro podloudnictví s brazilským dřevem.

V témže čase sloužil jako správce královských statků a pak i celnice v Rio de Janeiro; všechny své funkce zastával horlivě a vždy dokazoval svou oddanost králi.

Tento statečný muž, zkušený v bitvách, činný a zvyklý bojovat s Indiány, prokázal velké služby při objevech a průzkumech ve vnitrozemí států Minas Gerais a Espírito Santo. V odměnu za jeho zásluhy mu guvernér Mem de Sá daroval pozemek panenské půdy v rozloze jedné míle; don Antonio de Mariz po počátečním prozkoumání nechal pak toto území dlouhý čas opuštěné.

Porážka u Alcacerquibiru a po ní následující španělská nadvláda změnily šlechticův život.

Jako věrný a pravý vlastenec pochopil, že je šlechtickou přísahou vázán k portugalskému králi a jen jemu povinen poddanstvím a poslušností. Proto, když roku 1582 byl v Brazílii prohlášen Filip II. za následníka portugalské monarchie, don Antonio de Mariz „zastrčil šavli do pochvy“ a odešel do výslužby.

Nějaký čas čekal na připravovanou výpravu portugalského vojevůdce dona Pedra de Cunhy, který zamýšlel přenést do Brazílie portugalskou korunu, patřící v té době

zákonitému dědici, donu Antoniovi, převorovi maltéžského řádu v Cratu.

Když se však tato výprava neuskutečňovala a on poznal, že jeho paže a odvaha nijak už portugalskému králi neprospějí, přísahal zachovat mu alespoň věrnost až do smrti. Rozhodl se proto přesídlit s rodinou i celým majetkem na území, které dostal od guvernéra Mem de Sá. A tam na výšině, kde hodlal založit své nové sídlo, se don Antonio de Mariz napřímil, zadíval se pyšným zrakem do dálky a zvolal:

„Tady jsem Portugalec! Tady může volně dýchat věrně srdce, které nikdy neporušilo přísahu. V této zemi, jež mi byla dána mým králem a jíž jsem dobyl svou paží, v této svobodné zemi budeš vládnout ty, Portugalsko, a budeš žít v duši svých synů. To přísahám!“

S odkrytou hlavou poklekl a vztáhl pravici nad propast, odkud doznívající ozvěna opakovala do dálky poslední větu jeho přísahy, složené před oltářem přírody, tváří v tvář zapadajícímu slunci.

To se stalo v dubnu roku 1593; následujícího dne začaly práce se stavbou malého prozatímního obydlí, v kterém všichni bydleli do té doby, než přišli řemeslníci z Portugalska, aby vystavěli a vyzdobili dům, který už známe.

Don Antonio nashromáždil v prvních letech svého světoběžnického života značné jmění a nejen z rozmaru urozeného velmože, ale i z pozornosti vůči své rodině usiloval o to, aby obydlí, zbudované uprostřed pustiny, mělo veškerý možný přepych a pohodlí.

Na občasných výpravách do Rio de Janeira výměnou za domácí výrobky nakoupil látky i portugalské zboží a pozval si z bývalé vlasti několik řemeslníků a zahradníků, kteří využili bohatých možností zdejší přírody, aby jeho malou osadu zaopatřili vším potřebným.

A tak se tento dům stal pravou tvrzí portugalského šlechtice, ovšem bez cimbuří a hradeb; ty však nahrazovala stěna nepřístupných skal, poskytujících nedobytnou přírodní ochranu.

V postavení dona Antonia byla taková obrana nutná;

i když případy domorodých kmenů nebyly časté, neboť divoši se vzdalovali míst obydlených kolonisty a rozptylovali se po pralesích, přece jen čas od času na bělochy zaútočili.

V okruhu jedné míle bylo jen několik chatrčí chudých dobrodruhů, kteří se zde usadili v touze po rychlém zbohatnutí v deseti až dvacetičlenných skupinách, aby tak snadněji mohli provozovat na pobřeží podloudný obchod se zlatem a drahými kameny.

Tito osadníci, ačkoli se před indiánskými útoky chránili stavbou palisád a společnou obranou, přece jen v případech nebezpečí hledali vždy útočiště v šlechticově domě, který pak připomínal středověký feudální hrad.

Don Antonio de Mariz je vždycky přijal jako zámožný velmož, jehož povinností je poskytnout ochranu a útulek svým vazalům; pomáhal jim ve všem, takže ho ctili a vážili si ho všichni, kteří se s důvěrou v jeho sousedství v těchto místech usadili.

Proto obyvatelé domu na břehu *Paquequeru* mohli v případě indiánských útoků počítat jen se svými vlastními prostředky; z tohoto důvodu se don Antonio de Mariz, jako člověk praktický a prozíravý, na všechno dobře připravil.

Udržoval si, jako všichni vojevůdci tehdejších objevitelských a kolonizačních časů, sbor dobrodruhů, jakýchsi žoldnéřů, kteří mu sloužili při jeho vnitrozemských výzkumech a nájezdech; byli to odvážní a nebojácní muži se zkušenostmi lidí civilizovaných, úskoční a hbití jako Indiáni, od nichž se tomu naučili.

Don Antonio de Mariz je dobře znal a zavedl mezi nimi přísnou, ale spravedlivou vojenskou kázeň. Jeho vůle byla zákonem, povinností byla naprostá poslušnost a právem stejnoměrný díl z poloviny všech zisků. V mimořádných případech rozhodovala rada čtyř, které předsedal šlechtic a jejíž usnesení bylo plněno bez odvolání a bez jakýchkoli průtahů.

A tak byl don Antonio vlastně neomezeným pánem a soudcem nad životy svých podřízených, ale je nutné připomenout, že toho nijak nevyužíval; přísnost tady byla

jen prostředkem k udržení kázně, pořádku a dobrého spo-
lužití.

Když nadešla doba prodeje výrobků — vždycky před
odplutím lisabonské flotily — vydala se polovina dobro-
druhů obchodovat do Ria. Tam se všichni snažili dosáh-
nout největšího výtěžku, pak provedli výměnu nezbytné-
ho zboží a po návratu předkládali účty. Polovina zisku
patřila šlechtici jako vůdci; druhá část se rovnoměrně
rozdělila mezi čtyřicet dobrodruhů, buď v penězích, nebo
v předmětech denní potřeby.

Tak žila uprostřed divočiny tato malá, nikomu neznámá
obec, řídící se vlastními zákony a zvyky; všechny spojo-
vala touha po bohatství a pouto účty a navyklé posluš-
nosti k představenému, jehož morální převahu, intelligen-
ci a odvahu uznávali.

Pro dona Antonia a jeho společníky, jimž vštípil svou
věrnost, byl tento kus brazilské půdy, tato pustina, jen
částí svobodného Portugalska, jejich pravou vlastí; zde
byl uznáván jako král jen vévoda z Bragançy, zákonitý
dědic koruny; a pokaždé, když se rozhrnula portiera
v hlavní síni, objevilo se přítomným pět štítů portugal-
ského erbu, před nímž každý sklonil hlavu.

Don Antonio splnil přísahu věrného poddaného. Měl
klidné svědomí, že vykonal svou povinnost, a uspokoj-
valo ho vědomí jeho absolutní moci, třeba jen v této
pustině; žil šťastně v kruhu svých společníků, jež pova-
žoval za přátele, a uprostřed své malé čtyřčlenné rodiny.

Jeho žena, dona Lauriana, sãopaulská rodačka, předsta-
vovala typ ženy vychované podle všech náboženských
i rodových předsudků své doby; měla však dobré srdce,
a třebaže trochu sobecká, byla schopná i oddanosti.

Jeho ještě mladý syn, don Diogo de Mariz, trávil svůj
čas jízdou na koni a lovem; později měl pokračovat v ot-
cově životní dráze a zdědit po něm všechny tituly i práva.

Šestnáctiletá dcera Cecília byla jakousi bohyní této
malé osady, kterou rozjasňovala svým úsměvem a obla-
žovala svou živou a dobrosrdečnou povahou.

Pak zde byla ještě jeho neter Isabela, podle přesvědče-
ní podřízených — ač se o tom nemluvilo — dítě lásky

dona Antonia k Indiánce, kterou kdysi zajal na jedné ze
svých výprav.

Zdržel jsem se trochu popisem dějiště a několika hlav-
ních postav tohoto dramatu, protože to bylo nutné k správn-
nému pochopení pozdějších událostí.

Všichni ostatní účinkující se nám už představí sami.

III

BANDEIRA

Bylo kolem poledne.

Podél pravého břehu řeky Paraíby jela asi patnácti-
členná skupina jezdců.

Všichni byli po zuby ozbrojeni; kromě dlouhého kordu,
který narážel o koňské hřbety, měl každý u pasu dvě pis-
tole, po boku dýku a přes levé rameno přehozenou ručnici.

Před skupinou jezdců vedli dva pěší několik koní oblo-
žených bednami a jinými zavazadly, pokrytými nadehto-
vanou příkrývkou, která je chránila před deštěm.

Když je jezdcí volným klusem doháněli, nasedli oba
pěší na zadky zvířat, aby znovu před nimi získali náskok.

V té době se říkalo *bandeira* karavanám dobrodruhů,
kteří pronikali do brazilského vnitrozemí, aby hledali zla-
to, diamanty a smaragdy nebo objevovali nová neznámá
území. A byla to právě jedna taková *bandeira*, jež teď jela
podél Paraíby; vracela se z Rio de Janeira, kde její členo-
vé zpeněžili výsledky své výpravy do zlatonosných krajů.

Když se jezdcí znovu přiblížili ke skupině s nákladem,
přerušil všeobecné ticho velmi hezký, asi dvacetiosmiletý
muž, který jel v čele a řídil svého koně s elegancí i pů-
vabem.

„Kupředu, chlapci!“ pobídl vesele pěší, „trochu si při-
spíšíme a dojedeme včas. Už nám zbývají jen asi čtyři
míle!“

Při zaslechnutí těchto slov pobídl jeden z jezdců ostru-
hami koně, popojel několik sáhů a přidal se k hovořícímu.

„Zdá se, že máte velice naspěch, pane Alvaro de Sá,“

prohodil s lehkým italským přízvukem, přičemž se snažil zakrýt svou podezřelou dobrosrdečnost sotva znatelným ironickým úsměvem.

„Ovšem, pane Loredano, každý, kdo cestuje, touží přirozeně po návratu domů.“

„To je jisté, ale uznáte, že ten, kdo cestuje, rovněž přirozeně šetří své koně.“

„Co tím chcete říci, pane Loredano?“ otázal se Alvaro podrážděně.

„Chci říci, urozený pane,“ odpověděl posměšně Ital změřiv očima výšku slunce, „že dnes dojedeme něco před šestou hodinou.“

Alvaro zrudl.

„Nechápu, proč o tom tolik mluvíte; tak jako tak dojedeme, a líp, když to bude za světla než v noci.“

„Tak, jako je rovněž líp, že to bude v sobotu než v kterékoli jiný den!“ namítl Ital stejným tónem.

Alvaro se znovu začervenal; jen těžko zakryl své rozpaky, přemohl se však a se smíchem pravil:

„Proboha, pane Loredano, něco nakousnete a nedořeknete; čestné slovo, že vám nerozumím.“

„To je správné. V Pismu se praví, že nejhorší hluchý je ten, který nechce slyšet.“

„Ale! Dokonce citát! Vsadím se, že jste tyto vědomosti získal teď v São Sebastião; byla to nějaká stará modlářka nebo církevní hodnostář, co vás to naučili?“ poznamenal Alvaro žertovně.

„Neuhodl jste, pane; byl to jeden obchodník z ulice Trhovců; ukázal mi taky drahocenné brokáty a krásné perlové náušnice, které se hodí velmi dobře jako dáreček, když chce kavalír obšťastnit dámu svého srdce.“

Alvaro se začervenal potřetí.

Jízlivý a škodolibý Ital zodpovídal takovými zneklidňujícími narážkami docela přirozeně a nenuceně dotazy mladého muže.

Alvaro chtěl proto rozmluvu přerušit, ale jeho společník pokračoval s přehnanou laskavostí:

„Neprohlédl jste si náhodou také sklad toho kupce, vážený pane?“

„Ani si nevzpomínám, ale myslím, že ne, poněvadž jsem spěchal vyřídit naše obchodní záležitosti a na prohlídku dámských ozdůbek mi nezbyl čas,“ řekl Alvaro chladně.

„To je pravda,“ připojil Loredano s předstíranou upřímností, „vždyť jsme se zdrželi v Rio de Janeiru jen pět dní, zatímco jindy tam býváme deset až patnáct.“

„Dostal jsem příkaz vrátit se co nejdříve a myslím,“ pokračoval Alvaro měře Itala přísným pohledem, „že jsem povinen skládat účty jen tomu, kdo má právo to ode mne žádat.“

„Hrome, urozený pane! Vy mi nerozumíte. Nikdo se vás neptá, proč děláte to, co se vám líbí, ale jistě uznáte, že si každý může myslet svoje.“

„Myslete si tedy, co je vám libo,“ pravil Alvaro pokrčiv rameny a pobídl svého koně.

Rozmluva byla přerušena.

Oba jezdci, klusající v čele ostatní družiny, pokračovali teď už v cestě mlčky.

Alvaro zkoumal chvílemi krajinu, jako by chtěl odhadnout vzdálenost, kterou měli ještě urazit, a pak se zase pohroužil do svých myšlenek.

Ital ho kradmo pozoroval pohledem plným zlomyslnosti a ironie, a přitom si pohvizdoval popěvek kondotierů, k jejichž typu svým zjevem patřil.

Měl snědou tvář porostlou černým vousem, z něhož při pohrdavém úsměvu zasvítily bílé zuby, živé oči, široké čelo s kloboukem posunutým nazad, a vysokou, silnou a svalnatou postavu.

Malá kavalkáda už zatím opustila břeh řeky, protože se cesta stala neschůdnou, a postupovala dál úzkou stezkou prosekanou v pralese.

Ačkoliv bylo něco málo po druhé hodině, panovalo již pod stinnou zelenou klenbou přítmi; světlo se jen stěží prodíralo hustým listovím: ani jeden sluneční paprsek nepronikl až do tohoto přírodního chrámu, jehož sloupy tvořily věkovité kmeny rozličných tropických velikánů.

V hloubi pralesa se již rozprostíralo večerní ticho se svým nejasným a tajemným šumotem i přítlumenými

ozvěnami; bylo přerušováno jen občas krokem zvířat, jimž suché listí šelestilo pod kopyty.

Vypadalo to, že už musí být nejméně šest hodin večer a že zhasínající den halí zemi tmavohnědými stíny západu.

Ačkoliv byl Alvaro de Sá na tento klam zvyklý, zachvěl se v okamžiku, když se probral ze svého zamyšlení a zjistil, že ho najednou obklopuje lesní polostín.

Bezděčně zvedl hlavu, aby hustými korunami stromů zahlédl slunce nebo alespoň jeho záblesk, podle něhož by si určil čas.

Loredano nemohl potlačit sardonický úsměv, který se mu dral na rty.

„Neračte se obávat, vážený pane, ujišťuji vás, že před šestou hodinou domů dojedeme.“

Alvaro se zamračil a obrátil se k Italovi.

„Pane Loredano, již podruhé pronášíte tato slova tónem, který se mi nelíbí; zdá se, že chcete něco říci, ale chybí vám odvaha vyslovit se jasně. Mluvte proto otevřeně, ale chraň vás Bůh, dotknete-li se záležitostí pro mne svatých.“

Italovi zajiskřily oči, ale jeho tvář zůstala chladná.

„Víte velmi dobře, pane, že jsem vám povinen poslušností, proti níž se neprohřeším; přejete si, abych mluvil jasně, mně se však zdá, že už nemohu mluvit jasněji.“

„To se zdá možná vám, ale druhým to tak jasné není.“

„Tedy, řekněte mi, vzácný pane, nezdá se vám jasným — předpokládám-li, že jste mne dobře slyšel — proč jsem uhodl vaši touhu dojet co možná nejrychleji?“

„To jsem vám už přece vysvětlil a nedá tedy velkou práci to uhádnout.“

„Není vám jasné ani to, že jsem si všiml, jak jste usiloval o to, aby náš zájezd netrval déle než dvacet dní?“

„Už jsem vám řekl, že jsem měl příkaz, proti kterému snad nemáte námitek.“

„To jistě ne, rozkaz je povinnost a ta se lehce splní, zvláště když je to i v zájmu srdce.“

„Pane Loredano!“ zvolal Alvaro a přitom sáhl po rukojeti meče a přitáhl otěže.

Ital předstíral, že tento výhrušný pohyb nezpozoroval, a pokračoval:

„Tím se vše vysvětluje; dostal jste tedy příkaz, bezpochyby od dona Antonia de Mariz, že?“

„Nevím, kdo jiný by měl k tomu právo,“ odvětil Alvaro úsečně.

„Přirozeně, že v důsledku tohoto příkazu,“ pokračoval Ital zdvořile, „jste odjel z *Paquequeru* v pondělí, ačkoliv se mělo odjet v neděli.“

„I toho jste si všiml?“ otázal se Alvaro, podrážděně se kousaje do rtů.

„Všímám si všeho, urozený pane; rovněž mi neušlo, že na podkladě téhož rozkazu jste se všemožně snažil dojet před nedělí.“

„A víc jste už nezjistil nic?“ zeptal se Alvaro. Hlas se mu chvěl a jen stěží udržoval klid.

„Ještě mi neunikla malá podrobnost, o níž jsem vám už říkal.“

„Chcete mi ji připomenout?“

„Oh, nestojí to za řeč.“

„Jen to povězte, pane Loredano, chtějí-li se dva muži dohovorit, musí si objasnit všecko,“ namítl Alvaro výhrušně.

„Když si to přejete, musím vás uspokojit. Povšiml jsem si, že rozkaz dona Antonia — a Ital zdůraznil poslední slova — zní, abyste dojel do *Paquequeru* trochu před šestou hodinou a tak se mohl zúčastnit společné modlitby.“

„Máte obdivuhodný talent, pane Loredano, je škoda, že ho promarnujete v takových malichernostech.“

„A jak, prosím, chcete, aby člověk v této pustině trávil svůj volný čas, než aby pozoroval své bližní a všiml si, co dělají?“

„Je to opravdu dobrá zábava.“

„Dokonce výborná. Věřte, viděl jsem mnoho, co by mohli vidět i druzí, ale nikdo si toho nevšimne, poněvadž si nechce dát práci dívat se jako já,“ řekl Ital s předstíranou prostoduchostí.

„Tak mi to povězte, bude to jistě něco zvláštního.“

„Naopak, je to docela přirozené, když mladý muž trhá

květinu nebo se prochází v noci za svitu hvězd... Může být něco obyčejnějšího?“

Tentokrát Alvaro zbledl.

„Víte co, pane Loredano?“

„Budu vědět, kavalíře, počtíte-li mě důvěrou.“

„Tak se mi zdá, že vaše pozorovací schopnost vás přivedla moc daleko a že děláte obyčejného vyzvědače.“

Ital povýšeně zvedl hlavu a uchopil rukojeť široké dýky, která mu visela po boku; vzpamatoval se však a prohodil s navyklou dobrosrdečností:

„Chcete žertovat, urozený pane?..“

„Mýlíte se,“ řekl Alvaro pobízeje svého koně a připojuje se k Italovi, „mluvím vážně, jste odporný vyzvědač! Ale přísámbůh, pronesete-li ještě slovo, roztrhám vám hlavu jako jedovatému hadu.“

V Loredanově tváři se nepohnul ani sval. Ital vypadal netečně, jen jeho lhostejný a uštěpačný výraz zmizel pod pohledem plným energické zloby, která zdůraznila jeho hrubé rysy.

Tvrdě se zadíval na spolujezdce a odpověděl:

„Pane Alvaro de Sá, vzhledem k tomu, že přijímáte věc tímto způsobem, musím vám říci, že není vhodné, abyste mi vyhrožoval; víte přece, kdo z nás dvou se má čeho obávat!..“

„Zapomínáte, s kým mluvíte?“ řekl pyšně Alvaro.

„Ne, pane, myslím na všechno a vím, že jste můj nadřízený, a vím také,“ poznamenal tlumeně, „že znám vaše tajemství.“

Zastavil koně, nechal Alvara předjet a připojil se k ostatním jezdcům.

Malá kavalkáda pokračovala v pochodu prosekanou stezkou, až se přiblížila k jedné z těch světlin, jaké se v panenských lesích vyskytují a připomínají velké zelené kopule.

V té chvíli se rozlehl pralesem děsný řev a naplnil ho hluchou ozvěnou.

Jezdci zbledli a pohlíželi jeden na druhého; odjistili své ručnice, pomalu postupovali a přitom se obezřele dívali do větví stromů.

Když skupina dorazila na pokraj světliny, naskytl se jí neobyčejná podívaná.

Uprostřed místa vzniklého pod klenbou mohutných stromů stál mladý Indián, opřený zády o starý, bleskem rozražený kmen.

Prostá bavlněná tunika, kterou domorodci nazývají *aimará*, stažená v pase pruhem z rudočerveného peří, spadala mu z ramen až do půl lýtek a pod ní se rýsovala postava štíhlá a ohebná jako divoký rákos. Pod průhlednou bělostí tkaniny zářila Indiánova měděná pleť zlatými odlesky; černé, krátce přistřižené vlasy, hladká pokožka, veliké oči s koutky zdviženými k čelu, černé, živé, trpytící se zřítelnice, silná, avšak pěkně modelovaná ústa, zdobená bělostnými zuby — to vše dodávalo poněkud oválnému obličejí výraz nepěstěné krásy, síly a inteligence.

Indián měl kolem hlavy koženou pásku, ozdobenou po levé straně dvěma spirálovitě se vinoucími péry, jež se svými černými konci dotýkala ohebné šíje.

Byl vysoké postavy a měl jemné ruce; jeho pružné nohy byly ovinuty prstenci ze žlutých plodů; měl malá chodidla, která však byla pevná při chůzi a hbitá v běhu. Ve spuštěné pravé ruce držel luk a šípy a levicí před sebou svíral dlouhou vidlici z opalovaného dřeva.

Vedle něho ležela na zemi vykládaná karabina, malá kožená brašna na střelivo a nádherný vlámský nůž, jehož užívání bylo později v Portugalsku i v Brazílii zakázáno.

Se zdviženou hlavou se Indián upřeně díval do hustého, asi dvacet kroků vzdáleného křoví, které se nepozorovatelně zachvívalo.

Mezi listovím tam bylo možno rozeznat kočkovité pohyby tmavého, lesklého, hnědě pruhovaného těla; chvílemi z temna zableskly dva skelné, bledé paprsky, připomínající odlesk křišťálového útesu, na nějž dopadá sluneční světlo.

Byl to obrovský jaguár; s drápy zařatými do silné větve stromu a zadními tlapami zavěšenými do jedné z hořejších větví krčil trup a připravoval se k velkému skoku. Širokým ocasem se tloukl do boků a otáčel ohromnou hlavou, jako by mezi listím hledal otvor, kudy nejlépe vyskočí. Jakoby posměvačný škleb mu stahoval černé čelisti a odhaloval žluté zuby; jeho roztažené chřípí se chvělo, takže se zdálo, že se šelma už opájí pachem krve své oběti.

Indián se usmíval; opíral se ledabyle o suchý kmen, a přitom mu neušel ani jeden z těchto pohybů. Očekával nepřítelovo napadení naprosto klidně jako muž bavící se příjemnou podívanou; pouze jeho pevný soustředěný pohled prozrazoval, že promýšlí obranu.

Krátkou chvílí se šelma a Indián takto navzájem upřene měřili; náhle se jaguár skrčil a chystal se ke skoku, a právě v té chvíli se na pokraji světliny objevila skupina jezdců.

Zvíře se kolem sebe rozhlédlo krví zalitým pohledem, naježilo srst a zůstalo nehybně v téže poloze, jako by váhalo, zda má riskovat útok.

Indián, který při jaguárově pohybu lehce poklekl a sevřel vidlici, se znovu napřímil; aniž změnil postoj a spustil oči ze zvířete, postřehl skupinu jezdců, která stanula po jeho pravé ruce.

Vztáhl rámě a pokynul jezdcům královským gestem — protože on byl vládcem těchto lesů — naznačuje jim, aby pokračovali v cestě.

Ital však mířil s přílícenou puškou do křoví, a proto Indián dupl netrpělivě nohou, ukázal na jaguára a s rukou přitisknutou k hrudi zvolal:

„Je můj!... jen můj!“

Řekl to portugalsky, se sladkou a zvučnou výslovností, ale rázně.

Ital se zasmál:

„Proboha! To je opravdu zvláštní právo! Nechcete, abych se nějak urážlivě dotkl vašeho přítele?... Nuže dobře, vážený pane náčelníku,“ dodal posměšně, přehazuje si ručnici přes rameno, „však on se vám za to odmění.“

V odpověď na tuto hrozbu kopl Indián pohrdavě do karabiny na zemi, aby naznačil, že kdyby chtěl, byl by už dávno jaguára skolil jedinou ranou. Jezdci to pochopili a už ho nijak neprovokovali; zachovali jen nutnou opatrnost pro případ nějakého přímého útoku.

Všecko se odehrálo rychle, ve vteřině, aniž Indián jen na okamžik spustil zrak z nepřítele.

Na pokyn Alvara de Sá pokračovala kavalkáda v cestě a znovu se pohroužila do pralesa.

Jaguár s naježenou srstí nehybně pozoroval jezdce. Neodvážil se ani je napadnout, ani couvnout v obavě, aby se nestal terčem jejich pušek; když uviděl, že se tlupa vzdaluje a mizí v houštině, znovu radostně a spokojeně zařval. Pak se rozlehl praskot větví, tříštících se na kusy, jako když v pralesě padá strom k zemi, a tmavé tělo šelmy se kmitlo vzduchem; jediným skokem přeskočil jaguár na druhý kmen a vytvořil tak mezi sebou a svým protivníkem vzdálenost asi třiceti stop.

Indián okamžitě pochopil, co to znamená; když krvežíznivý jaguár spatřil koně, pohrdl už člověkem, protože to byla pro ukojení jeho choutek nepatrná kořist.

Stejně rychle, jak si to Indián uvědomil, vyňal z opasku malý šíp, jemný jako osten ježka, a napjal tětivu velkého luku, převyšujícího o celou třetinu jeho postavu. Bylo slyšet silné zasvištění a hned nato šelma zařvala; malý šíp vystřelený Indiánem zaryl se jí do ucha, vzápětí rozrazil druhý šíp vzduch a zranil její spodní čelist.

Jaguár se strašně rozzuřil, skřípal zuby a řval vztekem a pomstou. Dvěma skoky se opět přiblížil.

Začínal zápas na život a na smrt. Indián to věděl, a jako předtím, i teď klidně vyčkával. Neklid, který ho na okamžik ovládl v domnění, že mu kořist unikne, zmizel a ustoupil pocitu uspokojení.

A tak se tito dva divocí obyvatelé brazilské pustiny, každý se svými zbraněmi, každý s vědomím vlastní síly a odvahy, navzájem měřili zrakem, oba připraveni zničit protivníka.

Tentokrát už jaguár neváhal; sotva byl vzdálen asi na patnáct kroků od nepřítele, využil své mimořádné pruž-

nosti, skrčil se a vymrštil se jako úlomek skály odražený bleskem. Chystal se vrhnout na Indiána, opíraje se o široké zadní tlapy, s tělem napřímeným, s předními drápy roztaženými, hotovými srazit k zemi svou oběť, a s vyceňnými tesáky připravenými prokousnout jí hrdlo.

Tento úžasný skok krvelačné šelmy byl tak bleskurychlý, že současně, jak se listovím kmitl odlesk její tmavojantarové srsti, už se tlapami dotýkala země.

Měla však před sebou protivníka, který jí byl hoden jak silou, tak hbitostí.

Jako dřív, i teď poklesl Indián trochu v kolenou a levicí sevřel dlouhou vidlici — svou jedinou obranu; jeho upřený zrak zvíře hypnotizoval. V okamžiku, kdy se jaguár vrhal dopředu, Indián nepatrně ucouvl, ještě víc se přikrčil a pevně nastavil vidlici. Šelma dopadajíc silou své váhy i lehkostí skoku ucítila, jak jí vidlice sevřela hrdlo, a zakolísala.

Nyní se Indián vymrštil prudce jako chřestýš chystající se uštknout: opřel se nohama i zády o kmen, odrazil se a celou vahou svého těla se vrhl proti jaguárovi, kterého porazil a převrátil na záda. Jaguár s hlavou přitisknutou vidlicí k zemi se bránil svému přemožiteli a marně se ho pokoušel zasáhnout svými drápy.

Zápas trval několik minut; Indián stál pevně na zadních jaguárových nohách, tělo opřené o vidlici, a tak udržoval v nehybnosti šelmu, která ještě nedávno pobíhala pralesem a na své cestě se nesetkávala se žádnými překážkami.

Když už skoro udušené zvíře nekladlo ani sebemenší odpor, Indián, přidržuje stále vidlici, vsunul ruku pod tuniku a vytáhl provaz upletený z vlákna palmy *ticum*, který měl omotaný kolem pasu. Na koncích provazu měl připravené dvě smyčky; uvolnil je pomocí zubů a navlékl šelmě na přední pracky, které pevně svázal jednu k druhé. Právě tak zneškodnil zadní tlapy a nakonec provazem přivázal obě čelisti k sobě tak, aby jaguár nemohl rozevřít tlamu.

Když byl s touto prací hotov, běžel k malému blízko tekoucímu potůčku; z listu divoce rostoucího lentišku

stočil kornout, naplnil jej vodou a spěchal pokropit šelmě hlavu. Zvíře poznenáhlu přicházelo k sobě; jeho přemohitel toho využil a zpevnil zajišťující pouta, proti nimž veškerá jaguárova síla a čilost byly bezmocné.

V té chvíli se v bažinatém houští objevila nesmělá, plachá *cotia*; vystrčila čumáček, zježila svou ohnivě rudou srst a opět se schovala.

Indián rychle uchopil luk a zasáhl ji na vzdálenost několika kroků v jejím běhu; zdvihl zmítající se tělo zvířete, vytrhl šíp a nakapal mezi jaguárovy zuby teplou krev, z níž se ještě kouřilo.

Když vysílený jaguár ucítil vůni masa a chuť krve mu vnikla do tlamy, prudce se vzepřel a snažil se vyrazit ryk, který však vyzněl jen jako hluchý a přiškrcený sten.

Indián se usmíval, když viděl marné jaguárovo úsilí přervat provazy, poutající ho tak, že se přes všemožné pokusy nemohl ani pohnout. Z opatrnosti mu totiž přivázal i prsty jeden k druhému, aby nemohl použít dlouhých, zahnutých drápů, které jsou jeho nejhroznější zbraní.

Když se Indián už dosyta vynadíval na svou kořist, ulomil v lese dvě suché větve stromu *biribá* a rychlým třením zanítil oheň, aby si z uloveného hlodavce připravil večeři.

Rychle ukončil občerstvení, které poskytuje divočina, a doplnil je ještě několika plástvemi medu malých lesních včel, jež si stavějí úly na zemi. Pak zašel k potoku, osvěžil se několika doušky vody, omyl si ruce, tvář i nohy a chystal se na cestu.

Provlékl svázanýma jaguárovýma nohama svůj dlouhý luk, zavěsil si jej přes ramena a ohnutý pod tíhou svíjejícího se zvířete odcházel stezkou, kterou se dali jezdcí.

Za několik okamžiků se na tomto už ztichlém místě vynořil z hustého křoví jiný, zcela nahý Indián, ozdobený pouze trofejí ze žlutých per.

Udiveně se rozhlížel a pozorně prozkoumával zbytek ulovené zvěřiny a ještě žhnoucí ohniště; pak si lehl, přiložil ucho k zemi a chvílemi poslouchal.

Potom vstal a zmizel opět v pralese, v místě, jímž nedávno odešel náš lovec.

BLONDÝNKA A BRUNETKA

Bylo pozdní odpoledne.

V malé zahrádce domu u *Paquequeru* se lenivě houpala půvabná dívka ve slaměné síti, zavěšené ve větvích divokého akátu, který při každém záchvěvu strásal své vonné drobné květy.

Dívka chvílemi otvírala své přivřené velké modré oči, jako by se chtěla opojit světlem, chvílemi zase svá narůžovělá víčka sklápěla.

Její červené vlhké rty se podobaly květu gardénie, skropenému noční rosou; každý její klidný výdech se měnil v úsměv. Pleť měla bělostnou a čistou jako chomáček bavlny; na tvářích se jí zbarvovala do růžova a na něžně, jemné šiji opět bledla.

Dívčin oděv byl vkusný a svérázný; působil přepychově a zároveň jednoduše.

Přes bílé mušelinové šaty měla bleděmodrou sametovou zástěrku, připevněnou v pase sponou; živůtek i rukávy byly lemované perím perlové barvy, takže vynikala bělost jejich ramen i půvabný obrys paže, složené na hrudi.

Z bílého čela spadaly přes šiji dlouhé světlé vlasy, volně spletené v bohaté copy a svázané stužkou z nejjemnějších vláken zlatisté slámy, zhotovené s obdivuhodnou uměleckou zručností.

Dívka si štíhlou ručkou pohrávala s větví akátu, ohnutou pod tíží květů, a chvílemi si ji přitahovala, aby jemně rozkývala síť.

Byla to Cecilia.

Je nesnadné vyjádřit, o čem asi přemýšlela její dětská duše; tělo podléhalo kouzlu tichého podvečera a ponechávalo myšlenkám volný průběh, plný obrazivosti.

Teplý vánek, prosycený vůní divoce rostoucích lilí a jasmínu, napomáhal ještě k sladkému roztoužení a vdechoval do dívčiných snů některou z těch čarovných představ, jimiž se srdce šestnáctiletých dívek zabývají.

Zdálo se jí, že z bílého oblaku, jenž plul po modravém

nebi a právě se dotkl vrcholků skal, vystoupil pojednou mladý muž, který před ní nesměle poklekl a o něco jí prosí.

I ve snění se zarděla; tváře jí hořely dívčími rozpaky, které však poznenáhlu ustoupily rozkošnému úsměvu.

Šťastná a spokojená otevřela s tlukoucím srdcem oči, ale zase je s nechutí přivřela, protože místo hezkého rytíře, o němž snila, spatřila u svých nohou Indiána.

I v tom snu se dala uchvátit hněvem jako uražená královna, zamračila se a dupla malou nožkou; ale její otrok k ní vzhlížel smutným zrakem, plným němých prosb a odevzdanosti, takže pocítila jakýsi nevypověditelný zmatek a nakonec se smutkem rozplakala.

Pak se znovu objevil její krásný rytíř, osušil jí slzy a ona se opět šťastně usmívala; trocha zádumčivosti pomaloučku ustupovala její veselé mysli.

Zatímco taktó snila, zaskřípala dvířka vrátek u zahrádky a jiná dívka se lehounkým krokem blížila k síti.

Byla pravým opakem Cecílie; představovala brazilský typ plný půvabu a krásy, v němž se harmonicky slučovala lhostejnost se svůdností a lenivá netečnost s horoucí vášní.

Její veliké černé oči, snědá narůžovělá tvář, černé vlasy, posměšně stažené rty, výbojný úsměv — to vše dodávalo celému jejímu zjevu neodolatelnou přitažlivost.

Zastavila se před Cecílií, zpola ležící v houpačce, a chvíli obdivovala její něžnou jemnou krásu; nepatrný stín hořkosti se jí kmitl ve tváři, ale brzy zmizel.

Opřela se o síť a naklonila se nad dívku, aby ji políbila nebo aby se přesvědčila, zda nespí.

Jak se houpací síť zakývala, otevřela Cecília oči a zadívala se na svou sestřenicí.

„Ty lenochu jeden!...“ řekla Isabela s úsměvem.

„Máš pravdu,“ odpověděla Cecília pozorujíc protáhlé stíny stromů, „už je skoro večer.“

„A spíš patrně už od chvíle, kdy slunce stálo ještě vysoko, ne?“ otázala se Isabela zertovně.

„Ale kdepak, ani na okamžik jsem neusnula, ale nevím, co to dnes se mnou je, že je mi tak nějak smutno.“

„Smutno, tobě, Cecílie? Tomu nevěřím; to bych spíš připustila, že při rozednění nebudou ptáci zpívat.“

„Nu dobrá, nechceš věřit!“

„Tak mi pověz, proč bys měla být smutná, ty, která se stále jen usmíváš a poletuješ živě a vesele jako ptáček?“

„Právě proto! Všecko na světě omrzí.“

„Ach, už rozumím! Protiví se ti žít v této pustině.“

„Už jsem si zvykla na zdejší prostředí, na stromy, řeku, hory; mám to všecko ráda, jako kdybych se tady narodila.“

„Tak proč jsi smutná?“

„Nevím, něco mi schází.“

„Co by to mohlo být? Počkej, už jsem to uhodla!“

„Cos uhodla?“ ptala se Cecília udiveně.

„Nu to, co ti schází.“

„Když to sama nevím,“ usmála se Cecília.

„Podívej se,“ řekla Isabela, „máš svou hrdličku, která čeká jen na tvé zavolání, a jelínka, který se na tebe tak hezky dívá; už schází jen jeden obyvatel divočiny.“

„Peri!“ zvolala Cecília smějíc se nápadu své sestřenicí.

„No právě že on! Máš jen dva zajatce, kteří se podřizují tvým rozmarům, a když nevidíš toho třetího, ošklivého a nezajímavého, tak jsi mrzutá.“

„Ale teď si právě vzpomínám,“ řekla Cecília, „už jsi ho dnes viděla?“

„Ne, a ani nevím, co s ním je.“

„Odešel už předevečrem odpoledne, snad se mu nic nestalo!“ pravila dívka úzkostlivě.

„Co by se mu mohlo stát? Copak nepobíhá celé dny pralesem jako divoká zvěř?“

„To ano, ale nikdy neodešel z domu na tak dlouhou dobu.“

„Možná, že zatoužil po dřívějším volném životě.“

„To ne,“ zvolala rychle Cecília, „není přece možné, aby nás takhle opustil!“

„A co myslíš, že ho tedy táhne pořád do pustiny?“

„Máš pravdu,“ odpověděla zamýšleně Cecília.

Posmutněla a sklonila hlavu; její zrak zalétl k jelínkovi, který na ni upřeně hleděl něžným a oddaným pohledem, jímž ho obdařila příroda.

Dívka zvedla ruku, lusklá prsty a na tento pokyn hezký jelínek radostně poskočil a přišel položit hlavu do jejího klína.

„Ty neopustíš svou pani, vid'?" řekla hladíc jeho hedvábnou srst.

„Nic si z toho, Cecílie, nedělej," prohodila Isabela pozorujíc sestřenčinu záдумčivost; „požádej otce, aby ti opatřil jiného Indiána, a vychováš si ho, že bude ještě krotší než tvůj Peri.“

„Má drahá," řekla Cecílie s lehkou výčitkou, „vyjadruješ se velmi nespravedlivě o ubohém Perim, který ti ničím neublížil.“

„A jak chceš, Cecílie, aby se zacházelo s divochem, který má tmavou pleť a rudou krev? Což tvá matka neříká, že Indián je zvíře jako kuň nebo pes?“

Poslední slova pronesla s trpkou ironií, kterou dcera dona Antonia de Mariz dokonale pochopila.

„Isabelo!" zvolala dotčeně.

„Vím, že ty tak nesmýšlíš, Cecílie, tvé dobré srdce ne soudí podle barvy tváře, oceňuje duši. Ale ti druzí?... Myslíš, že necítím, jak mnou pohrdají?“

„Už jsem ti několikrát řekla, že se mylíš; všichni tě mají rádi a váží si tě.“

Isabela zavrtěla smutně hlavou.

„Chceš mě potěšit, ale sama víš, že mám pravdu.“

„No, jestli se má matka chvíli hněvá...“

„Pěkně dlouhá chvíle, Cecílie!" namítla hořce dívka.

„Vždyť dobře víš, že matka je velmi přísná i na mne," řekla Cecílie objímajíc sestřenku.

„Prosím, nevymlouvej mi to, drahá, potvrzuješ tím znovu, co jsem už řekla, že tady mě máš ráda jen ty, ostatní mě přehlížejí.“

„Nu dobrá, budu tě milovat za všechny," odpověděla Cecílie; „neprosila jsem tě už, abys mi byla sestrou?“

„Ano, a ani si nedoveď představit, jakou mi to způsobilo radost. Kdybych opravdu byla tvou sestrou!...“

„A proč bys nemohla být? Chci, abys byla mou sestrou!“

„Tvoji ano, ale jeho ...“

Poslední slovo zašeptala jen v duchu pro sebe.

„Mám však jednu podmínku.“

„A to?“ ptala se Isabela.

„Že já budu starší sestrou.“

„Přesto, že jsi mladší?“

„Na tom nezáleží. Budeš mne jako starší sestru poslouchat?“

„No ovšem," odpověděla Isabela, stěží potlačujíc smích.

„Tak dobře, ujednáno," zvolala Cecílie, líbajíc ji na tvář, „a už tě nechci vidět smutnou, slyšíš? Jinak se budu hněvat.“

„A tys nebyla prve smutná?“

„Ach, to už přešlo," řekla dívka, lehce vyskakujíc ze sítě.

A skutečně už úplně zmizela ta příjemná sladká zmlátnělost, která ji před chvílí přepadla a nutila ji hloubat o mnohých záhadách; zvítězila její živá a veselá povaha. Byla zase tou milou, usměvavou dívkou, trochu bezstarostnou a lehkomyšlnou, jak už to způsobuje život ve volné přírodě.

Našpulila své rudé rty, takže se podobaly poupěti růže, a s okouzujícím půvabem napodobila cukrování; z větve akátu okamžitě slétla hrdlička, uhnízdila se jí na prsou a celá se chvěla rozkoší, když jí dívčina ruka hladila jemné peří.

„Půjdeme hajat, že?" mluvila k hrdličce jako něžná matka, mazlíčí se se svým děťátkem, „jsi ospalá, vid'?"

Opustila na chvíli sestřenici a šla uložit své dva druhy, jímž v této samotě věnovala takovou péči a starostlivost; prozrazovalo to velké citové bohatství její dosud dětské duše.

V tom okamžiku se nedaleko ozval koňský klusot; Isabela pohlédla k řece a spatřila skupinu jezdců vjíždějících do ohrady.

Vykřikla překvapením, radostí i úlekem.

„Co je," tázala se Cecílie, běžíc k sestřence.

„To oni přijeli.“

„Kdo oni?“

„Pan Alvaro a ostatní.“

„Oh!...“ vydechla dívka a začervenala se.

„Nezdá se ti, že se vrátili brzy?“ zeptala se Isabela, nepozorujíc sestřenčino zneklidnění.

„Skoro, snad se nic mimořádného nepříhodilo!“

„Byli tam jen devatenáct dní...“ prohodila Isabela mimovolně.

„Tys počítala dny?“

„To je lehké počítání, pozitří to budou tři týdny,“ odpovíděla Isabela s uzarděním.

„Půjdeme se podívat, co hezkého nám přivezli!“

„Nám?“ opáčila Isabela melancholickým tónem.

„Ovšemže nám; objedнала jsem totiž pro tebe šňůru perel. Budou ti krásně slušet. Víš, že ti tvou snědou plet závidím, drahoušku?“

„A já bych dala život za to, kdybych byla tak bílá jako ty, Cecilie.“

„Podívej, slunce už skoro zapadlo. Pojdme!“

A obě dívky zamířily k hlavnímu vchodu.

VI

NÁVRAT

V témže čase, co se Cecilia s Isabelou bavily v zahradě, procházeli se po nádvoří, kam už dopadal stín budovy, dva muži. Jeden z nich byl vysoké postavy a podle obleku a vznešeného chování jsme v něm hned poznali šlechtice.

Byl oblečen do černé, sametové kamizoly, zdobené na prsou a manžetách hedvábnými šňůrami kávové barvy; kalhoty ze stejné látky mu přesahovaly přes vysoké boty z bílé kůže, opatřené zlatými ostruhami.

Kamizolu lemovalo u krku bělostné okružní z jemného plátna a dávalo vyniknout krásné a ušlechtilé starcově hlavě.

Zpod tmavošedého plstěného klobouku bez per spadaly

prstence bílých vlasů až na ramena; z dlouhého vousu, bílého jako pěna vodopádu, prosvítaly narůžovělé tváře, výrazná ústa a malé, ale živé oči.

Tento šlechtic byl don Antonio de Mariz, který přes svých šedesát let, patrně v důsledku stálé činnosti, vypadal ještě velmi statně; kráčel zpřímá, pevně a jistě, jako muž v plné životní síle.

Po jeho boku se procházel s kloboukem v ruce starší muž; byl to Aires Gomes, jakýsi šlechticův správce, bývalý štitonoš a společník všech dobrodružných výprav, kterého si don Antonio neobyčejně vážil pro jeho důvěryhodnost a oddanost.

Výraz obličeje tohoto muže, ať už pro svou ostražitost či protáhlé rysy, připomínal lišku; tento dojem ještě zdůrazňoval jeho bizarní oblek. Přes kabátec nahnědlé barvy z jemné bavlněné látky měl vestu z liščí kůže a jeho boty z téže kůže byly tak vysoké, že mu skoro nahrazovaly kalhoty.

„Ačkoliv to zapíráš, Gomesi,“ pravil šlechtic měře pomalými kroky prostranství, „jsem přesvědčen, že se mnou v nitru souhlasíš.“

„Nezapírám úplně, můj pane, přiznávám, že don Diogo provedl neopatrnost, když zabil tu Indiánku.“

„Jen řekni, že surovost, šílenství!... Nemysli, že mu to prominu jen proto, že je to můj syn!“

„Jste k němu velmi přísný.“

„A právem! Šlechtic, který zabije slabé a bezbranné stvoření, provede nízký a nedůstojný čin. Během třiceti let, co mě provázíš, jsi poznal, jak jednám s nepřáteli; ale můj meč, který ve válce skolil tolik mužů, musil by mi z ruky vypadnout, kdybych jej ve chvíli nerozváženosti zvedl proti ženě.“

„Musíte ale brát v úvahu, že tato žena byla divoška...“

„Vím, co chceš říci; já ale nesdílím názor svých druhů. Indiáni, kteří nás napadnou, jsou nepřátelé, s nimiž musíme bojovat; když nás respektují, jsou poddaní země, kterou dobýváme, ale jsou to lidé!“

„Váš syn tak nesmýšlí a dobře víte, jaké zásady mu vštípila dona Lauriana.“

„Má žena!...“ namítl šlechtic trpce. „To zde však neprobíráme.“

„Ano, mluvil jste o obavách, které ve vás vzbudila neprozřetelnost dona Dioga.“

„A co o tom soudíš ty?“

„Už jsem řekl, že nevidím celou věc tak černě jako vy, pane. Indiáni si vás váží, obávají se vás a neodvážejí se vás napadnout.“

„Říkám ti, že se mylíš nebo že mne chceš oklamat.“

„Toho nejsem schopen, pane!“

„Airesi, ty znáš tak dobře jako já povahu těch divokých domorodců a víš také, že jejich hlavní vášní je msta a že pro ni obětují všechno, život i svobodu.“

„To vím,“ odpověděl Gomes.

„Říkáš, že mají ze mne strach; ale jakmile usoudí, že jsem je nějak urazil, podniknou všechno, aby se pomstili.“

„Máte víc zkušeností než já, pane, však dej Bůh, abyste se tentokrát mylíli.“

Na konci nádvoří se oba obrátili, aby pokračovali ve své procházce; uviděli od domu přicházet mladého muže.

„Teď mě nech samotného,“ pravil šlechtic Gomesovi, „a myslí na to, co jsem ti řekl; v každém případě ať jsme připraveni je přijmout.“

„Jestli se ovšem objeví!“ opáčil svěhlavý Gomes a vzdálil se.

Don Antonio pomalu zamířil k mladému šlechtici, který se opodál posadil.

Když don Diogo de Mariz uviděl přicházet otce, vstal, smekl a očekával ho v uctivém postoji.

„Done Diogo, přestoupil jste včera rozkazy, které jsem vám dal,“ řekl stařec přísně.

„Můj pane...“

„Přes má výslovná ponaučení a rozkazy jste urazil city těch divokých domorodců a poštvál jste proti nám jejich pomstu. Dal jste tím v sázku život nás všech; můžete být se svým činem spokojen.“

„Otče!...“

„Tím, že jste zabil tu ženu, provedl jste špatný čin, čin nehodný našeho jména; to dokazuje, že ještě neumíte užívat zbraň, kterou nosíte po boku.“

„Nezasluhuji si této urážky, můj pane! Můžete mě potrestat, ale neponižujte mne.“

„Neponižují vás já, ale čin, který jste vykonal, done Diogo. Nechci vás zahanbit a odbírat vám zbraň, kterou jsem vám dal k obhajobě krále; protože s ní však nedovedete ještě zacházet, zakazuji vám použít ji jinak než v sebeobraně.“

Don Diogo se uklonil na znamení poslušnosti.

„Jakmile se vrátí výprava z Rio de Janeira, odjedete; požádáte Diogo Botelha, aby vás zaměstnal při průzkumech ve vnitrozemí. Jste Portugalec a musíte zachovat věrnost svému zákonitému králi. Bojujte však jako šlechtic a jako křesťan pro víru a získávejte pohany této země, která se jednoho dne opět vrátí pod moc svobodného Portugalska.“

„Vyplním vaše rozkazy, otče.“

„Do té doby,“ pokračoval starý šlechtic, „nevzdálíte se bez mého příkazu z domu. Jděte, done Diogo, a pamatujte si, že je mi šedesát let a že vaše matka i sestra budou brzy potřebovat silnou ruku, která by je obhájila, i rozumnou radu, která by zabezpečila jejich klid.“

Mladý muž cítil, jak mu do očí stoupají slzy, neproněsl však jediného slova; jen se sklonil a políbil otci uctivě ruku.

Don Antonio de Mariz pohlížel přísně za odcházejícím synem, ale ve výrazu jeho tváře se přece jen zračila otcovská láska. Pak chtěl pokračovat ve své procházce, ale všiml si, že se na prahu dveří objevila jeho žena.

Doně Laurianě bylo padesát pět let; byla štíhlá, ale statná a zachovalá jako její muž. Měla ještě černé vlasy jen s málo našedlými nitkami, skoro neznatelnými ve vysokém účesu, v němž byl zatknut široký starodávný hřeben, objímající celou hlavu jako čelenka.

Její hedvábný oděv tabákové barvy, se širokým pasem, vpředu trochu kratší, měl úctyhodnou vlečku, kterou no-

sila s aristokratickou důstojností. V uších měla dlouhé zlaté náušnice se smaragdovými přívěsky, jež se skoro dotýkaly ramen, a kolem krku zlatý křížek.

Pokud se jejich duševních kvalit týče, jak jsme už řekli, mísila se u ní šlechtická pýcha s náboženskou pokorou. Duch pravého šlechtictví, který byl předností dona Antonia de Mariz, měnil se u ní ve směšnou přepjatost.

Místo aby se snažila odstranit společenské rozdíly mezi sebou a lidmi, s nimiž zde žila, využívala naopak přednosti, že ona je v této pustině jedinou urozenou dámou, ponižovala druhé svou povýšeností a vládla z výše svého křesla, jako nějaká královna.

A totéž bylo v náboženství; dona Lauriana těžce nesla, že tady postrádá celý ten kult církevních obřadů, bez nichž se její manžel, jako hluboce věřící a přímý člověk, dokonale obešel.

Přes rozdíl povah, ať už proto, že dovedl někdy ustoupit a jindy zase být dostatečně tvrdý, žil don Antonio de Mariz se svou ženou v dokonalém souladu; snažil se jí ve všem vyhovět, a když to nebylo možné, vyjádřil svou vůli tak, že ihned vycítila, že je zbytečné vzdorovat.

Jen v jednom bodě nemohl docílit úspěchu, aby přemohl její odpor vůči neteri; poněvadž však v tomto případě tlačilo starého šlechtice trochu svědomí, ponechával ženě vůli a respektoval její chování.

„Mluvil jste přísně s donem Diogem!“ řekla dona Lauriana jdouc vstříc manželů.

„Dával jsem mu rozkaz a vyměřil trest, jakého si zasloužil,“ odpověděl šlechtic.

„Jednáte s ním vždy s přílišnou tvrdostí, pane!“

„A vy s mimořádnou dobrotou, dono Lauriano, a protože nechci, aby ho vaše láska zkazila, musím vás zbavit jeho společnosti.“

„Proboha! Co to říkáte, done Antonio?“

„Don Diogo odjede v těchto dnech do města São Salvador, kde bude žít tak, jak se na šlechtice sluší, totiž bude sloužit naší víře a nebude ztrácet čas výstřednostmi.“

„To neučiníte, pane Marizi,“ zvolala jeho žena; „vypovídate syna z otcovského domu!“

„Kdo ho vypovídá, paní? Chcete snad, aby se don Diogo držel celý život vašich sukniček?“

„Pochopte přece, jsem jeho matka a nemohu žít daleko od syna a trást se o jeho osud.“

„Ale bude to muset být, protože jsem tak určil.“

„Jste ukrutný, pane.“

„Jen spravedlivý.“

To bylo právě v té chvíli, kdy zaslechli dusot koňských kopyt a kdy Isabela spatřila tlupu jezdců, kteří se blížili k domu.

„Podívejme!“ zvolal don Antonio de Mariz. „To je Alvaro de Sá.“

Mladý muž, kterého již známe, Ital a ostatní jezdci seskočili s koní, vystoupili po schodech na nádvoří, přiblížili se k donu Antoniově a jeho ženě a uctivě se jim poklonili.

Starý šlechtic podal Alvarovi ruku a přívětivě odpověděl na pozdravy ostatních. Dona Lauriana jen nepatrně pokynula hlavou a ani se na příchozí nepodívala.

Po výměně pozdravů pokynul šlechtic Alvarovi a oba se oddělili od skupiny; pooděšili do rohu dvora, kde se posadili do sedátek vydlabaných hrubě ze dvou silných kmenů, aby si pohovořili.

Don Antonio byl zvědav na novinky z Rio de Janeira a z Portugalska, kde prozatím všechny naděje na znovuzískání svobody byly ztraceny; země se osamostatnila až za čtyřicet let, kdy byl na portugalský trůn dosazen vévoda z Bragançy.

Ostatní příchozí přešli na druhou stranu nádvoří a zdřavili se se svými přáteli, kteří jim vyšli v ústřety. Všichni je zasypali spoustou otázek, smáli se a žertovali; jedni byli zvědavi, co je nového ve světě, druzí se snažili vypovědět všecko, co viděli; mluvili všichni najednou, takže nebylo rozumět ani slovo.

V té chvíli se u dveří objevily obě dívky; Isabela zůstala stát na prahu celá rozechvělá a zmatená; Cecilia lehce seběhla se schůdků a chtěla jít k matce.

Jak ji Alvaro uviděl přecházet nádvořím, dovolil se šlechtice a přiblížil se k ní s kloboukem v ruce a rozpačitě se jí uklonil.

„Nu tak zase doma, pane Alvaro!“ vítala ho Cecília poněkud překotně, potlačujíc lehké vzrušení, „brzy jste se vrátil!“

„Později než jsem si přál,“ zašeptal mladý muž; „když mysl zůstane doma, tělo se touží vrátit.“

Cecília se začervenala a odběhla k matce.

Tento krátký výjev uprostřed nádvoří sledovaly velmi rozdílně tři páry očí, jejichž pohledy vycházely z různých míst a protínaly se nad hlavami těchto dvou mladých a krásných lidí.

Don Antonio de Mariz, sedící opodál, pozoroval mladý pár s úsměvem vnitřního štěstí, které se zračilo v jeho ušlechtilé úctyhodné tváři.

Loredano, oddělen od skupiny svých druhů, upíral na ně zpovzdáli svůj žhavý, tvrdě se zařezávající pohled, zatímco jeho rozšířené chřípí vdechovalo vzduch s rozkoší šelmy, větřící svou kořist.

Nešťastná Isabela hleděla na Alvara svýma velkýma, černýma očima, plnýma hořkosti a smutku; celá její horoucí duše mu letěla v tom pohledu vstříc.

Ani jeden z němých svědků této scény nezpozoroval, co se děje mimo okruh jeho pohledu; jen Ital spatřil úsměv dona Antonia de Mariz a pochopil ho.

Mezitím přišel i don Diogo pozdravit Alvara a ostatní druhy; v jeho tváři se doposud zračil smutek, jež v ní zanechala otcova přísná slova.

VII

MODLITBA

Den už dohasínal.

Slunce se sklánělo k obzoru a zapadalo za hlubokými lesy, osvětlujíc je přitom svými posledními paprsky, jejichž jemné, matné stíny sklouzaly po tomto zeleném koberci jako vlny ze zlata a purpuru.

Divoké hlohy stříšaly své bělostné něžné květy a palmy rozevíraly své nejnovější listy, aby mohla do jejich kalichů skanout noční rosa.

Opozdlá zvěř hledala svá doupata; divoký holub přivolával družku a tesklivým a sladkým vrkáním se loučil s odcházejícím dnem.

Koncert různých hlubokých vážných tónů oslavoval západ slunce a splýval s hukotem vodopádu, který jako by pod kouzelným vlivem večera zjemňoval i prudkost svého dopadu.

Byla doba večerní modlitby.

Jak slavnostní a vážná je uprostřed našich pralesů tajemná chvíle stmívání, kdy celá příroda jakoby pokleká před svým tvůrcem a šeptá večerní modlitbu!

Dlouhé stíny stromů, rozkládající se po planině, ustavičná nekonečná hra barevných odstínů na skalních útesech, zabloudilé paprsky, které pronikají krajkovým listů a zaskotačí si chvíličku po zemi — to všecko dýchá nesmírnou poezií, která zachvátí i lidskou duši.

V nitru pralesa vydává noční dravý pták *urutau* své hluboké, zvučné tóny, které se odrážejí od dlouhých trsnů stromů a zaznívají zdáli jako pomalé a volné večerní klekání.

Vánek, dotýkající se vrcholků stromů, připomíná svým jemným šuměním poslední známky denního ruchu nebo i poslední vzdech dohasínajícího večera.

Všechny osoby shromážděné na nádvoří pocítovaly více nebo méně mocné kouzlo této slavnostní chvíle a mimovolně podléhaly jakémusi neurčitému pocitu, v němž snad není ani tolik smutku jako spíš uctivé pokory.

Večerní koncert byl náhle přerušen jímavými zvuky trubky, které rozechvěly ovzduší: jeden z členů domácí čeledi hrál Ave-Maria.

Všichni smekli.

Don Antonio de Mariz postoupil až k západnímu okraji nádvoří, sundal klobouk a poklekl.

Jeho žena, obě dívky, Alvaro i don Diogo si k němu přiklekli; ostatní utvořili velký polokruh a poklekli opodál.

Slunce ozařovalo svým posledním paprskem bílou hlavu i vous starého šlechtice, což ještě zvyšovalo krásu jeho rytířského zjevu.

Obraz představující tuto polokřesťanskou i polopohan- skou modlitbu byl zároveň prostý i majestátní; ze všech tváří, osvětlených odleskem západu, dýchala nejvyšší úcta.

Jen Loredano zachovával svůj pohrdlivý úsměv a zlob- ně pozoroval i sebemenší pohyby Alvara, který klečel blízko Cecílie a pohlížel jen na ni, jako kdyby byla ona tím božstvím, k němuž se modlí.

A ve chvíli, kdy se slunce — král světla, zacházejíc za obzor, ještě naposled porozhlédlo po zemi, všichni se soustředili v hluboké a tiché meditaci a pronášeli němou modlitbu, při níž se jen nepatrně pohybují rty.

Konečně se slunce schovalo; Aires Gomes namířil ruč- nicí nad propast a výstřelem pozdravil západ.

Nastala noc.

Všichni se zdvihli; dobrodruzi pozdravili dona Antonia i jeho ženu a pomalu odcházeli.

Cecílie nastavila rodičům čelo k polibku a bratrovi i Alvarovi se půvabně uklonila.

Isabela políbila strýcovi ruku a uklonila se před donou Laurianou, která jí udělila požehnání s důstojností hod- nou opata.

Členové rodiny se rozhodli, že si před skromnou, ale vydatnou večeří ještě chvíli porozpráví.

Protože to byl první večer po návratu z výpravy, po- zval don Antonio Alvara, aby se jejich dýchánku i večeře zúčastnil, což ten s velkou radostí přijal.

Bylo to pro něho významné, vzhledem k domovnímu řádu, který ve svém domě zavedla dona Lauriana.

Dobrodruzi a jejich velitelé žili ve zvláštním křídle budovy, úplně stranou od ostatní rodiny; ve dne se tou- lali po lesích a lovili nebo se zaměstnávali různými řez- bářskými a truhlářskými pracemi.

Jen při večerní modlitbě se všichni na chvíli shromaž- ěovali na nádvoří, kam — když byl pěkný čas — přichá- zely také dámy.

Celý týden se rodina zdržovala uvnitř obydlí. Neděle byla zasvěcena odpočinku, rozptýlení a zábavě; tu se pak naskýtal mimořádné možnosti při procházce, honbě nebo při projíždce kanoí po řece.

Proto už tedy víme, proč Alvaro tolik toužil — jak tvrdil Ital — dojet do *Paquequeru* v sobotu před šestou hodinou; mladý muž snil o blaženosti těchto krátkých setkání a doufal, že v neděli najde i příležitost ke krat- šímu rozhovoru.

Při tomto rodinném shromáždění se rozpředl rozhovor mezi donem Antoniem de Mariz, Alvarem a donou Lauri- anou; Diogo byl zamklý a dívky jen nesměle a tiše na- slouchaly; zřídka se účastnily hovoru, jen když je někdo přímo oslovil.

Alvaro už dlouho toužil znovu zaslechnout sladký a zvonivý Cecíliin hlas, a proto hledal záminku, jak by ji zatáhl do rozmluvy.

„Abych nezapomněl,“ řekl využívaje krátké přestávky v hovoru, „musím vám, done Antonio, vypravovat o tom, co se nám cestou přihodilo.“

„Copak? Tak vypravujte,“ odpověděl šlechtic.

„Asi čtyři míle odtud jsme potkali Periho.“

„To jsem ráda,“ řekla Cecílie, „už dva dny o něm nic nevíme.“

„To je docela prosté,“ namítl šlechtic, „celé dny se toulá po lesích.“

„To připouštím,“ opáčil Alvaro, „ale způsob zábavy, při níž jsme ho zastihli, se vám nebude zdát tak pros- tým.“

„Copak prováděl?“

„Hrál si s jaguárem, jako vy se svým jelínkem, dono Cecílie.“

„Proboha!“ vykřikla dívka.

„Co je ti, děvče?“ tázala se dona Lauriana.

„Bude teď už asi mrtvý, maminko.“

„Nebyla by žádná velká škoda,“ odpověděla paní.

„Já však budu příčinou jeho smrti!“

„Jak to, dceruško?“ ptal se don Antonio.

„Ach, tatínku,“ odpověděla Cecílie osušujíc si slzy, „ve

čtvrtek jsme si povídaly s Isabelou, která se jaguárů hrozně bojí, a já jsem v žertu řekla, že bych ho jednou chtěla vidět živého!...“

„A Peri se vydal za jaguárem, aby vyhověl tvému přání,“ dodal šlechtic se smíchem. „Na tom není nic divného, udělal to už kolikrát.“

„Ale, tatínku, copak tohle lze provést? Vždyť ho jaguár rozsápe!“

„Nelekejte se, dono Cecílie, Peri se dovede ubránit.“

„A proč jste mu nepomohl, pane Alvaro?“ zeptala se dívka bolestně.

„Oh, kdybyste byla viděla, jak se rozzlobil, když jsme chtěli na zvíře vystřelit!“

A Alvaro vylíčil část výjevu v lese.

„Není pochyby o tom,“ řekl don Antonio de Mariz, „že Peri ve své slepé oddanosti chtěl s nasazením vlastního života vyhovět Cecíliinu přání. Povaha tohoto Indiána je pro mne jednou z nejpozoruhodnějších věcí, s níž jsem se v této zemi setkal. Ode dne, kdy zachránil mou dceru a žije tu u nás, je jeho život jen odříkáním a hrdinstvím. Věřte mi, Alvaro, je to portugalský rytíř v těle divocha!“

Rozmluva pokračovala, ale Cecílie posmutněla a již se hovoru neúčastnila.

Dona Lauriana odešla udělit různé příkazy a starý šlechtic rozprávěl s Alvarem až do osmi hodin, kdy hlas zvonku na nádvoří zval k večeři.

Cestou se Alvarovi podařilo vyměnit několik slov s Cecílií.

„Ani jste se nezeptala, jestli jsem vyplnil vaše příkazy, dono Cecílie,“ řekl polohlasně.

„Máte pravdu; přinesl jste všechno, o co jsem vás prosila?“

„Všecko a ještě...“ zakoktal Alvaro.

„Co ještě?“ tázala se Cecílie.

„Ještě něco, o co jste nežádala.“

„To tedy nechci,“ odpověděla dívka s jistou nevolí.

„Vy nechcete to, co je už vaše?“ namítl nesměle.

„Tomu nerozumím. Jak to, že je to už moje?“

„No, je to dáreček, pro vás na památku.“

„Tak si ho ponechte, pane Alvaro,“ řekla směříc se, „a dobře ho opatrujte.“

Pak odběhla k otci, který přicházel na verandu, a v jeho přítomnosti převzala od Alvara kufřík, jenž obsahoval její objednávky. Byly to šperky, hedvábí, kraječky, stužky, různé ozdůbky a dvě krásně vykládané pistole.

Když uviděla zbraně, dívka dušeně vzlykla a zašeptala: „Můj ubohý Peri, možná, že je už snad ani nebudeš k své obraně potřebovat.“

Večeře trvala dlouho, jak to v těch dobách bývalo zvykem; i jídlo bylo vážnou a důstojnou záležitostí.

Celou tu dobu byl Alvaro smutný; rmoutilo ho, že dívka odmítla skromný dárek, který s takovou láskou a nadějí vybíral.

Když otec vstal od stolu, odešla Cecílie do svého pokoje, poklekla před křížem a modlila se. Pak vstala, odhrnula záclonu u okna a zadívala se ke skalní strži, kde stála teď prázdná a opuštěná chata.

Cítila, jak se jí srdce svírá lítostí při pomyslení, že snad její žert byl příčinou smrti věrného přítele, který jí zachránil život a každodenně se vystavoval nebezpečí, jen aby ona byla šťastná a veselá.

V tomto pokojíčku jí ho všechno připomínalo: vycpaní ptáci, její krotcí druhové — hrdlička spící ve svém hnízdečku a jelínek hovicí si na koberci — peří, které zdobilo stěny, zvířecí kůže, po nichž kráčela, jemná pryskyřičná vůně, kterou vdechovala; tím vším ji obklopol Peri, který s citem básníka i umělce jako by kolem ní vytvořil chrám, naplněný neobvyklými krásami brazilské přírody.

Cecílie se dlouho dívala oknem a ani si přitom nevzpomněla na Alvara, mladého a elegantního muže, který byl tak jemný a nesmělý, že se před ní zardíval jako ona před ním.

Náhle se zachvěla.

Ve svitu hvězd se jí mihla postava, kterou poznala podle bělostné tuniky a štíhlých ohebných tvarů; a když pak postava zmizela v chýši, Cecílie už nepochybovala: byl to Peri.

Tiha z ní spadla; teď už mohla s rozkoší prohlížet všec-

ky ty hezké věci, které dostala a z nichž měla velkou radost.

Zabralo jí to asi půl hodiny času; pak ulehla, a protože všechny důvody pro neklid a smutek zmizely, usínala s představou Alvara, kterému odmítnutím dárku způsobila bolest.

VIII

TŘI LINIE

Všude panoval klid. Jenom když zeslábl vítr, bylo od té strany budovy, kde žili dobrodruzi, slyšet tlumený hovor.

V tuto chvíli žili v tomto nevelkém prostoru tři muži, hodně rozdílní povahou, postavením i původem, které však přesto ovládala táž myšlenka.

Přes vzdálenost, která je dělila, lámaly jejich myšlenky všechny přehradu a soustřeďovaly se jako paprsky ve společném ohnisku.

Sledujme tedy každou z těchto linií, které směřují do stejného bodu a co nejdříve se v něm setkají.

V přístavku v zadní části domu sedělo třicet šest dobrodruhů u dlouhého stolu, kde se na dřevěných mísách kouřilo z tak chutně upravené zvěřiny, že její pronikavá vůně přímo dráždila chuť stolovníků.

Fajánsové a kovové džbány neobsahovaly sice tolik kalánského vína, aby ho bylo dost pro všechny, ale zato stály v rozích přístěnku velké sudy vína vyrobeného z plodů *cajú* a ananasu, kterého se hodující mohli napít dosyta.

Pijácká vášeň těchto otrlých mužů si nahrazovala nedostatek evropských nápojů výrobky tuzemskými, které měly sice trochu odlišnou chuť, všechny však obsahovaly alkohol, jenž povzbuzuje a opijí.

Večeře začala asi před půlhodinou; v prvních chvílích bylo slyšet jen kousání, hlučné polykání vína a skřípot nožů.

Pak jeden ze stolovníků něco řekl a jeho slova hned

běžela kolem celého stolu, takže za chvíli mluvili jeden přes druhého a hovor byl nesrozumitelný a disharmonický.

Uprostřed všeobecné vřavy jeden z účastníků večeře hlasitě prohodil:

„A co vy, Loredano, nic nám nepovíte? Sedíte tady, jako byste oněměli!“

„Ba věru,“ připojil se druhý, „Bento Simões má pravdu, a jestli není příčinou vašeho mlčení hlad, tak vás jistě něco trápí, pane Itale.“

„Přisámboh, Martime Vazi,“ vmísil se třetí, „jistě ho roztesknilo nějaké děvče, kterému se dvořil v São Sebastião.“

„Táhněte k čertu s vaším smutkem, Rui Soeiro, myslíte, že Loredano je z těch, které takové věci přivedou z míry?“

„A proč by ne, Vasco Alfonso? Nosíme přece stejnou obuv, i když někoho tlačí víc a jiného míň.“

„Nesuďte každého podle sebe, vy jeden zálečníku! Jsou muži, kteří se zabývají vážnějšími záležitostmi, než je nějaké galantní dobrodružství.“

Ital stále mlčel a nechal druhé vtípkovat, jako by se ho to netýkalo; bylo na něm vidět, že o něčem usilovně přemýšlí.

„Tak už nám, proboha, něco povězte, Loredano,“ pokračoval Bento Simões, „jistě jste něco cestou viděl a vsadil bych se, že se vám něco přihodilo!“

„Ale je to tak, jak vám říkám,“ tvrdil Rui Soeiro, „pan Ital je zamilovaný.“

„Ale do koho?“ tázali se ostatní.

„To není tak těžké uhodnout; do téhle štoudve vína, co stojí před ním. Nevidíte, jaké na ni dělá zamilované oči?“

Všichni se rozesmáli a tleskali dobrému vtipu.

V té chvíli se u dveří objevil Aires Gomes.

„Jen ne tak hlučně, chlapci!“ snažil se říci přísně.

„Ale my dnes oslavujeme návrat z výpravy, pane,“ pronesl Rui Soeiro.

Aires si k nim přisedl a začal se labužnický obírat kušem jeleního masa.

„Hej, vy tam,“ volal plnými ústy ke dvěma mužům, kteří vstali od stolu, „jděte vystřídat stráž, už jste se najedli, a druzí na to čekají.“

Oba dobrodruzi odešli, aby vystřídali své druhy, protože v té době bylo zvykem i nutností držet celou noc hlídku.

„A že vy jste dnes tak přísný, pane Gomesi,“ řekl Martim Vaz.

„Ten, kdo dává rozkazy, ví, co dělá, a my je musíme plnit,“ odpověděl Gomes.

„Tak proč jste to neřekl hned?“

„Teď už to tedy víte, chlapci, možná, že tady budeme mít brzo plné ruce práce.“

„Už aby to bylo,“ řekl Bento Simões, „už mě omrzelo střílet jen na srnce a divočáky.“

„A co myslíte, na čí počtu vypálíme brzy nějakou tu libru prachu?“ ptal se Vasco Alfonso.

„Kdo by to asi mohl být jiný než Indiáni; ti nám poskytnou to povyražení.“

Loredano zvedl hlavu.

„Co to tady vypravujete? Myslíte, že nás Indiáni napadnou?“ otázal se.

„Hleďme! Pan Ital se probudil, když se začlo mluvit o střelbě,“ zvolal Martim Vaz.

Gomesova přítomnost bránila dobrodruhům v jejich nevázaném veselí; proto jeden za druhým vstávali od stolu a nechali bývalého štítonoše jen ve společnosti mís a džbánů.

Když vstal Loredano, pokynul Bentovi Simõesovi a Rui Soeirovi a všichni tři vyšli doprostřed nádvoří. Tam jim zašeptal Ital jen jedno slovo: „Zítř!“

Potom oba muži odešli a nechali Loredana samotného; ten krácel až k samému okraji propasti.

Na protější straně uviděl Ital mezi stromy prosvítat světlo z Cecíliina pokoje, jehož okna neviděl, protože byla za rohem.

Zůstal stát a čekal.

Když se Alvaro rozloučil s Cecílií, vracel se domů celý smutný a dojatý jejím odmítnutím; trochu ho sice utě-

šovalo její poslední slovo a hlavně úsměv, kterým je doprovázela.

Nemohl se smířit s myšlenkou, že neuvidí mezi dívčinými ozdobami svůj dárek, který by mu byl důkazem, že Cecília na něho myslí. Tak dlouho se tou nadějí obíral a těšil, že mu teď působilo nesmírné utrpení se jí vzdát.

Alvaro byl už blízko svého pokoje, když dostal nápad, který se rozhodl ihned uskutečnit. Vložil krabičku se šperkem do malého hedvábného váčku, zahalil se do svého pláště, obešel dům a přiblížil se k zahrádce sousedící s Cecíliiným pokojíkem.

Také on uviděl odrážet se v protějších stromech světlo z jejích oken; rozhodl se, že počká, až nastane noc a všecko usne.

V téže době se vracel Peri, Indián, kterého už známe, domů se svým těžkým nákladem, pro něho tak cenným, že by jej byl nevyměnil ani za všechny poklady světa.

Svého zajatce nechal v údolí u řeky, kde mu z kmene stromu vyrobil jakousi klec. Pak vystoupil na nádvoří a právě tehdy ho zahlédla Cecília, jak vcházel do své chýše; to ovšem už neviděla, že ji opět brzy opustil.

Už celé dva dny Peri neviděl svou paní, nedostal od ní žádný příkaz, nemohl uhodnout žádné její přání, které by hned vyplnil.

První jeho myšlenkou tedy bylo, aby uviděl Cecílii nebo alespoň její stín; když vcházel do své chýše, všiml si — jako i dva druzí muži — že záclonami v okně proniká světlo.

Vyšplhal se na palmu, která tvořila podpěru jeho chaty, a s obratností jemu vlastní se ve skoku zachytil větve obrovského olejovníku, zdvihajícího se na protějším svahu a dotýkajícího se svými větvemi domu.

Indián se chvíli vznášel nad propastí a balancoval na tenké větvi; pak vyrovnal rovnováhu a pokračoval ve své vzdušné cestě stejně jistě a pevně, jako zkušený starý námořník šplhá po lanoví k lodnímu koši.

S neobyčejnou lehkostí se dostal až na druhou stranu stromu a zakryt listím přešel až na větev vzdálenou na jeden sáh od Cecíliina okna. To bylo právě v té chvíli,

kdy se přiblížili Loredano a Alvaro, každý z jiné strany, a stanuli na několik kroků od sebe.

Peri nejdříve pozoroval, co se děje v pokojičku: Cecília si ještě naposled prohlížela všechny předměty, které jí dovezli z Rio de Janeira.

Při tomto němém soustředění zapomněl Indián na všechno ostatní. Co mu nyní záleželo na propasti, kterou měl pod sebou a která byla připravena pohltit ho při sebe-menším neopatrném pohybu! Klidně nad ní visel na slabé větvi, která se prohýbala a každou chvíli se mohla přelomit.

Byl šťasten; viděl svou velitelku, veselou a spokojenou. Mohl už jít tedy spát a odpočinout si.

Přepadla ho však smutná myšlenka, když viděl všechny ty pěkné věci, které dívka dostala; on jí sice mohl dát svůj život, ale podobné drahocennosti jí nabídnout nemohl.

Ubohý Indián zoufale pozvedl oči k nebi, jako by chtěl zjistit, jestli by z vrcholku tohoto stromu, tyčícího se dvě stě pídí nad zemí, dosáhl vztaženou rukou k hvězdám, které by sejmul a položil k Cecíliiným nohám.

A zde tedy byl ten bod, v němž se stýkaly tři linie, vycházející z různých míst a tvořící skutečný trojúhelník, jehož středem bylo slabě osvětlené okno.

Všichni tři muži byli připraveni riskovat svůj život jen proto, aby se rukou dotkli okraje žaluzie, a ani jeden z nich nemyslel na nebezpečí, jemuž se vystavuje. Žádný nepovažoval svůj život za tak cenný, aby se kvůli němu připravil o tuto radost.

Bylo to tím, že všechny velké vášně vzniklé v pustině a hlavně uprostřed této velkolepé a majestátní přírody vyvolávají v srdci touhu po hrdinských činech.

IX

LÁSKA

Cecília zatáhla záclony a ulehla.

Nad spánkem její nevinné dívčí duše bděly tři hluboké city, bila tři hodně rozdílná srdce.

U Loredana, člověka nízkého původu, byl tento cit výrazem žhavé touhy a žízňně po rozkoši, horečkou rozpálující mu krev; brutální instinkt jeho rozkošnické povahy byl ještě násoben vědomím, že jeho vášeň je beznadějná, že existují nepřekonatelné překážky, že jeho, ubohého světoběžníka, a dceru dona Antonia de Mariz, bohatého šlechtice starého rodu, dělí velká přehrada.

Rozbořit tuto přehradu a vyrovnat různorodost společenského postavení mohl jen mimořádný čin, něco ohromujícího, co by otřáslo společenskými zákony, v té době mnohem přísnějšími než dnes; bylo zapotřebí, aby vznikla taková situace, při níž se lidé, ať už patří k jakémukoli stupni společenského žebříčku — urození, nebo plebejci — stávají rovnými; jedni klesnou, druzí se povznesou — zůstávají prostě lidmi.

Ital to dobře věděl a možná, že už se svou italskou vynalézavostí zkoumal, jak to provést. Jedno je jisté: vyčkával a přitom si s mimořádnou bdělostí a vytrvalostí hlídal svůj poklad; těch dvacet dní strávených v Rio de Janeiru bylo pro něho pravým utrpením.

Alvaro, jemný a zdvořilý kavalír, projevoval svůj cit čistou a ušlechtilou náklonností, plnou půvabné nesmělosti, která je tak vlastní prvním projevům lásky, a plnou rytířské oddanosti, jež dodávala poetické kouzlo citovým vzplanutím v těch dobách, kdy velká oddanost byla úzce spjata s naprostou důvěrou.

Letmo se setkat s Cecílií, stěží s ní prohodit pár slov, při nichž se oba červenali, vyhýbat se a zároveň toužit se potkat — to byla celá historie této čisté náklonnosti, která bezstarostně a s naději hleděla do budoucna.

Tuto noc chtěl Alvaro učinit krok, který při své ostýchavosti považoval skoro za formální vyznání lásky: roz-

hodl se, že přiměje dívku, aby proti své vůli přijala jeho dárek, a sice tak, že jí ho položí na okenní římsu; doufal, že při nejbližším setkání mu Cecilia jeho malou lest promine a dárek si ponechá.

U Periho byl tento cit kultem, jakýmsi fanatickým zbožňováním, v němž nebylo ani stínu sobectví; nemiloval Cecilii pro svůj požitek nebo aby uspokojil nějaké své přání, toužil jen zasvětit jí celý život, vyplnit každý její rozmar, starat se prostě o to, aby každá její touha byla hned uskutečněna.

Na rozdíl od dvou předchozích nevedla ho k Cecilii oknu ani znepokojující žárlivost, ani sladká naděje; riskoval život jen proto, aby se přesvědčil, že je Cecilia spokojená, šťastná a veselá, a aby poznal na její tváři, jestli si snad něco nepřeje, co by jí hned teď v noci mohl vyplnit.

Jak různě se v těch třech srdcíchjevila láska; představovala tři zcela odlišné city: u jednoho to bylo přímo šilenství, u druhého čistá náklonnost a u třetího zbožné uctívání.

Loredano toužil po rozkoši, Alvaro miloval a Peri zbožňoval. Ital neváhal dát život za chvilkovou rozkoš; urozený kavalír by podstoupil i smrt, aby si zasloužil jediný pohled, a Peri by se třeba sám usmrtil, kdyby věděl, že to způsobí dívce potěšení.

Poloha Cecilii pokojíčku byla taková, že každý z těchto tří mužů, chtěl-li se dotknout okna, vydával svůj život v nebezpečí.

Ačkoliv základy i zdi domu stály na vzdálenost jednoho sáhu od propasti, dal don Antonio de Mariz pro zvýšení bezpečnosti v této části budovy přistavět jakousi kamennou římsu, která se pod okny svažovala a vedla až k okraji nádvoří; jít po této nakloněné ploše bylo nemožné; na jejím hladkém, lesklém povrchu se neudržel ani ten nejjistější chodec.

Pod okny byla hluboká propast. Její příkré skalní stěny byly u dna porostlé liánami a bujně zelenými popínávkami rostlinami, v jejichž vlhku a stínu byla líheň nesčetného množství různých plazů.

A tak člověk, který by spadl z výšky nádvoří do této široké a hluboké prohlubně a jen zázrakem se neroztříštil o skalní stěny, stal by se jistě v okamžiku obětí hadů a jedovatého hmyzu, kterými se to v podobných zákoutích jen hemží.

Uplynulo už několik okamžiků od chvíle, kdy Cecilia zatáhla záclonu; jen nejasné bledé světlo kreslilo na tmavozeleném listoví olejovniku čtverec jejího okna.

Ital se upřeně díval na tento světelný odraz jako do zrcadla, v němž se mu zjevují všechny představy jeho šílené vášně; náhle strnul. V pruhu světla se pohyboval stín — někdo se blížil k oknu.

Loredano zbledl; se zaťatými zuby, nakloněný nad propastí, sledoval horečným zrakem každý pohyb tohoto stínu.

Uviděl, jak se čísi ruka vztáhla k oknu a položila na římsu nějaký předmět, tak maličký, že nebylo možno rozeznat, co to je.

Podle širokého rukávu kabátce nebo spíš instinktem Loredano uhodl, že je to ruka Alvarova, a hned také věděl, co tam položila.

A nemýlil se.

Alvaro, přidržuje se tyče zahradního plotu, stoupl na kamennou obrubu a celým tělem se přitiskl ke zdi. Pak se opatrně naklonil a podařilo se mu položit předmět na okenní římsu.

Když stál znovu na pevné zemi, zmítaly jeho duši dva pocity: jednak se bál, aby se jeho čin nezdál Cecilii opovržlivý, tajně však zase doufal, že mu to odpustí.

Když Loredano viděl mizet Alvarův stín a zaslechl, jak jeho kroky doznívají ozvěnou ze dna propasti, zasmál se. Jeho nahnědlé zřítelnice zajiskřily v temnotě jako oči divoké kočky.

Vytáhl z pochvy dýku a zabodl ji do zdi tak daleko, kam až dosáhl rukou, kterou musel stočit za roh budovy. Použil této nedostatečné opory, vyšvihl se na kamennou obrubu a přiblížil se k oknu; stačila sebemenší neopatrnost, jeden špatný krok nebo aby se dýka ve škvíře uvolnila, a byl by se zřítel dolů a roztříštil si hlavu o skálu.

Po celou tu dobu seděl Peri klidně na větvi olejovníku a zakrytý listím pozoroval celý výjev.

Hned jak Cecília zatáhla záclony, uviděl Indián oba muže; jeden stál nalevo, druhý napravo a zdálo se, že oba na něco čekají.

Peri tedy čekal také; chtěl se dovědět, co se bude dít, a byl rozhodnut, že když bude zapotřebí, vrhne se na toho, kdo se odváží porušit Cecíliin klid, i kdyby přitom měli oba spadnout do rokle. Poznal Alvara i Loredana; o lásce urozeného kavalíra k Cecílii věděl už dávno, ale Italův cit ho překvapil.

Co asi tito dva muži chtěli? Proč přišli a co tady v té noční době pohledávali?

Alvarův pohyb mu část záhady vysvětlil a zbytek Peri poznal z jednání Loredanova.

Když se totiž Ital přiblížil k oknu, podařilo se mu po delším úsilí svrhnout do propasti předmět tam ležící. Odplížil se stejným způsobem a odcházel s radostí nad tak jednoduchou pomstou, která však mohla mít vážné následky.

Peri se ani nepohnul; svou vrozenou inteligencí vytušil Alvarovu lásku i Loredanovu žárlivost a v jeho prosté, fanaticky zbožňující duši se zrodila velmi jednoduchá úvaha.

Usoudí-li Cecília, že je to tak v pořádku, pak mu na ostatním nezáleží. Způsobí-li jí ovšem to, co viděl, jen stín zármutku, který by třeba na okamžik zkalil zář jejích modrých očí, pak už by se věc měla jinak. V tom případě by Indián neváhal podniknout všechno, než by dopustil, aby se sličná tvář jeho velitelky na chvíli zachmuřila.

Ta myšlenka Periho uspokojila a on se vrátil do své chýše. Když usnul, zdálo se mu, že mu luna posílá jeden ze svých bledých lesklých paprsků s poselstvím, aby zde na zemi chránil její dceru.

A měsíc skutečně vyplul nad vrcholky stromů a osvětlil přední část budovy.

Kdyby se teď byl kdokoli přiblížil k jednomu z krajních oken vedoucích do zahrady, byl by ve stínu portálu uviděl nehybnou postavu.

Byla to Isabela; stála v hlubokém zamyšlení a chvílemi si stírala slzy, které jí stékaly po tváři.

Přemýšlela o své nešťastné lásce, o osamělosti své duše, tak chudé na sladká tajemství a krásné naděje. Celý tento večer byl pro ni neskonalou mukou; viděla, jak Alvaro hovořil s Cecílií, skoro uhodla jeho slova. Před chvílí si povšimla, jak se Alvarův stín mihl nádvořím, a dobře věděla, že tudy nešel kvůli ní.

Její rty se chvílemi zachvěly a z úst unikala těžko srozumitelná slova: „Jen kdybych chtěla!“

Isabela vytáhla ze zánadří zlatý flakónek, pod jehož skleněnou zátkou ležela kadeř vlasů, ovíjejících se kolem úzkého kovového kroužku.

Co bylo asi tak silného a mocného uvnitř flakónku, že to vyvolalo dívčino zvolání a jiskru v jejím černém oku?

Snad nějaké tajemství, jedno z těch strašlivých tajemství, která všechno náhle změní a která křísí minulost, aby zničila přítomnost?

Byl to snad pohádkový poklad, jehož svodům nemohla lidská přirozenost odolat?

Nějaká mocná a nepřemožitelná zbraň, proti níž nás mohl ubránit snad jen zázrak nebo zákrok Prozřetelnosti?

Byl to jemný prášek strašného indiánského jedu *curare*. Isabela se v hlubokém zoufalství dotkla rty flakónku.

„Maminko! Má drahá maminko!...“

A usedavě se rozplakala.

X

ZA SVÍTÁNÍ

Nazítří časně ráno otevřela Cecília dvířka u zahrádky, přiblížila se k plotu a zavolala na Periho.

Indián vyšel z chaty; vesele se k ní rozběhl, ale byl trochu nesmělý a rozpačitý.

Cecília se posadila na travnatou lavičku; dalo jí dost práce tvářit se přísně; stále se jí dral na rty laškovný úsměv.

Chvilí upírala na Indiána trochu vyčítavě své velké modré oči; pak spíš žalostně než přísně řekla:

„Moc se na tebe zlobím, Peri!“

Indiánova tvář se zachmuřila.

„Ty se, paní, zlobíš na Periho, a proč?“

„Protože je Peri zlý a nevděčný; místo aby zůstal blízko své paní, odejde si na lov a vydává se v nebezpečí smrti!“ pravila dívka vyčítavě.

„Ceci chtěla vidět živého jaguára!“

„To nemohu ani zažertovat? Stačí vyslovit nějaké přání, a ty to hned jako beze smyslu běžíš vyplnit!“

„A když se Ceci líbí nějaká květina, copak pro ni Peri hned neběží?“ ptal se Indián.

„To ano.“

„A když Ceci slyší zpívat ptáčka *sofrer*, nesnaží se ho Peri hned najít a přinést?“

„Ano, a proč o tom mluvíš?“

„Ceci chtěla vidět jaguára, tak ho Peri šel ulovit.“

Cecilia nemohla zadržet úsměv nad Indiánovým rozumným a logickým úsudkem, jemuž jeho jednoduché stručné vyjadřování dodávalo jistou poezii a originalitu.

Rozhodla se však, že zachová svůj přísný vzhled a Periho vyplísni za to, že ji včera večer polekal.

„To nemůžeš tak brát,“ pokračovala, „copak ulovit šelmu je totéž jako chytit ptáčka nebo utrhnout krásnou květinku?“

„To je jedno, všechno je stejné, co ti působí radost, paní.“

„A co kdybych tě poprosila o tento oblak?...“ zvolala dívka už trochu netrpělivě a přitom ukázala na bělavé páry, které pluly po nebi ještě zahalené v blednoucí noční stíny.

„Peri ho půjde chytit.“

„Ten oblak?“ udiveně se otázala dívka.

„Ano, ten oblak.“

Cecilii napadlo, že se snad Indián pomátl, on ale pokračoval:

„Protože ale oblak není tady na zemi a člověk se ho nemůže dotknout, Peri by nejdřív umřel a pak by poprosil pána nebes o oblak pro Ceci.“

1 Tak prostě může mluvit jen srdce.

Dívka, která zprvu pochybovala o Periho zdravém rozumu, pochopila nyní celý rozsah jeho sebezapření a celou uslechtilost jeho prosté duše.

Nemohla už dál předstírat přísnost a šťastně se usmála:

„Děkuji ti, můj dobrý Peri! Jsi opravdu oddaný přítel, ale nechci, abys riskoval život pro nějaký můj rozmar. Musíš žít, abys mě ochránil, jak jsi to už jednou udělal.“

„Paní se už na Periho nezlobí?“

„Ne, ačkoli by měla, protože Peri včera svou paní zarmoutil, měla strach, že zemřel.“

„A Ceci byla smutná?“ zvolal Indián.

„Ceci dokonce plakala!“ odpověděla dívka s půvabnou prostotou.

„Odpusť mi, paní!“

„Nejenže ti odpouštím, ale chci ti něco dát.“

Cecilia odběhla do svého pokoje a přinesla dvě skvostně vykládané pistole, které podle její objednávky přivezl Alvaro.

„Podívej, nepřál si Peri mít takové?“

„Ano, moc!“

„Tak tady je máš a nikdy se s nimi nerozluč, protože ti budou připomínat Cecílii, ano?“

„Ach, spíš přestane slunce svítit na Periho, než by se jich vzdal!“

„Až budeš v nějakém nebezpečí, vzpomeň si, že jsem ti je dala, abys obhájil svůj život.“

„Protože patří tobě, že, paní!“

„Ano, protože je můj, a chci, aby sis ho pro mne zachoval.“

Indiánova tvář se rozzářila nesmírnou radostí, nekonečným štěstím; zastrčil si pistole za pás z peří a pyšně zvedl hlavu, jako král, který právě dostal božské pomazání.

Tato dívka, ten modrooký světlý anděl, byla pro něho zosobněním božství na zemi; obdivovat se jí, působit jí radost, vidět ji šťastnou, to bylo jeho bohoslužbou, při níž jeho prostá duše překypovala nejlepšími city, plnými poezie.

Do zahrady vešla Isabela; ubohá dívka probděla celou

noc a na její tváři byly ještě stopy žhavých slz, které páli v duši.

Na Indiána se ani nepodívala a on na ni také ne; neměli se vzájemně rádi. Byla to antipatie, která vznikla ve chvíli, kdy se viděli poprvé, a každým dnem se zvětšovala.

„Peri, my se teď s Isabelou půjdeme koupat.“

„Má jít Peri s tebou, paní?“

„Ano, ale pod podmínkou, že Peri bude pěkně zticha a klidný.“

Jen ten, kdo byl už někdy přítomen výjevům, které se odehrávaly při nedělní koupeli dívek, pochopí, proč Cecilia stanovila tuto podmínku.

Peri se svým nerozlučným lukem, který se stával v jeho pravici hroznou zbraní, si buď sedl opodál na břehu řeky na nějaký skalní výběžek, nebo vylezl na strom a nenechal nikoho přiblížit se na dvacet kroků k místu, kde se dívky koupaly.

Ze svého stanoviště zahlédl hned každého, kdo by vstoupil do pozorovaného okruhu.

A tak se často bezstarostný lovec ani příliš nedivil, když po nenadálém zasvištění vzduchem byl najednou jeho klobouk ozdoben červeným pérem nebo když mu lákavý plod, po němž už vztahoval ruku, takřka před nosem uloupil šíp; někdy se i polekaně zastavil, když mu na pár kroků před ním dlouhý opeřený šíp, vystřelený odkudsi shora, zatarasil cestu.

Hned věděl, že dál nesmí. A protože všichni podřízení chovali k donu Antoniovovi de Mariz a jeho rodině úctu, raději se každý uhnul z cesty proklínaje Periho za to, že mu propíchl klobouk, i za to, že kvůli němu musel polekaně odtáhnout ruku od lákavého plodu.

Lovec udělal dobře, že se vrátil, protože Indián v horlivosti bdělého strážce by byl neváhal vypíchnout oči každému, než by dopustil, aby kdo viděl dívku při koupeli.

Ovšem Cecilia i její sestřenka se obvykle koupaly v úboru z lehké tmavé látky, která dostatečně zakrývala tvar těla, ponechávajíc volnost pohybu při plavání.

Podle Periho názoru by však přesto bylo urážkou, kdyby kdokoli viděl jeho paní v koupacím úboru; neodvážil se toho ani on — její otrok — který by tím přeče své jediné božstvo neurazil.

Peri proto chránil svým bystrým zrakem a střelami svých šípů celý okruh proti každému a přitom nepřestával úzkostlivě pozorovat i proud a břehy řeky.

Ryba, která se vynořila na povrch hladiny a mohla o dívku zavadit, zelený neškodný had, proplétající se listy vodních rostlin, chameleón vyhřívající na slunci své zářivě duhové barvy, bílá hedvábná opička *sagui* skotačící a houpající se ve větvích — prostě všecko, co mohlo Cecilii polekat, Indián zdálky zahnal, nebo objevilo-li se to poblíž, zneškodnil hned na místě.

Unášel-li říční proud nějakou větev nebo vodní řasy odervané od kamenitého břehu, Indián se rychle jako střela jeho luku vrhl do vody a vylovil je; jestliže ořech kokosové palmy *sapucaia*, visící nad *Paquequerem*, právě praskl a padal, zachytil jej v letu.

Kmen unášený proudem i padající plod by mohly Cecilii poranit, mohla by se polekat vodních řas v domnění, že je to nějaký had, a Peri by si nikdy neodpustil, kdyby se jí cokoli stalo pro jeho nepozornost.

Obklopil ji prostě tak stálou a neúnavnou bdělostí, tak pečlivě a něžně se o ni staral, že dívka mohla bezstarostně odpočívat a být jista, že kdyby se jí přihodilo něco vážného, nebylo už v lidských silách tomu zabránit.

To všecko bylo důvodem, proč Cecilia doporučovala Perimu, aby byl klidný, ačkoli věděla, že je to zbytečné, protože Indián udělal všecko, aby se ani včelka nedotkla jejich rudých rtů, kdyby si je spletla s šarlatovým květem stromu *pequiá*.

Když dívky přecházely nádvoří, objevil se u schodiště Alvaro. Cecilia ho s úsměvem pozdravila a lehce sestupovala se schodů; Isabela šla za ní.

Alvaro chtěl z její tváře vyčíst odpuštění své včerejší opovážlivosti, nerozeznal však nic, co by jeho obavy vrátilo, a proto chtěl jít za dívkou a promluvit s ní.

Obrátil se, aby se přesvědčil, že ho nikdo nepozoruje,

a téměř se srazil s Italem, který na něho hleděl se svým stálým sarkastickým úsměškem.

„Dobrý den, vzácný pane!“

Oba sokové vyměnili pohledy, které se zkrížily jako ocelová ostří dvou mečů.

V té chvíli se k nim pomalu blížil Peri; nabíjel si jednu z pistolí, které dostal nedávno od Cecilie.

Zastavil se a s lehkým nevyzpytatelným úsměvem popadl pistole za hlavně a nabízel jednu Alvarovi a druhou Loredanovi.

Oba pochopili jeho gesto i úsměv; poznali, že se chovali neprozřetelně a že pronikavý duch Periho vyčetl z jejich očí vzájemnou hlubokou nenávist a snad také i uhodl její příčinu.

Obrátili se předstírajíce, že si jeho pohybu nevšimli.

Peri pokrčil rameny, zastrčil si pistole za pas, prošel kolem nich s vysoko vzpřímenou hlavou a pyšně kráčel za svou paní.

XI

PŘI KOUPÁNÍ

Když dívky sestupovaly s kamenných schodů, zeptala se Cecilia sestřenice:

„Pověz mi, Isabelo, proč nikdy nepromluvíš s panem Alvarem?“

Isabela se zachvěla.

„Všimla jsem si,“ pokračovala dívka, „že ani neodpovíš, když nás pozdraví.“

„Zdraví jen tebe,“ mírně namítla Isabela.

„Příznej se, že ho nemáš ráda. Protiví se ti?“

Isabela mlčela.

„Ty nic neodpovídáš? ... Mohu se tedy domnívat, že je v tom něco jiného!“ pokračovala Cecilia žertem.

Isabela zbledla; přitiskla si ruku k srdci, snad aby tak nebušilo, a s velkým úsilím ze sebe vypravila pár slov, které jako by spalovaly její rty:

„Však dobře víš, že ho nenávidím!...“

Cecília nezahlédla změnu ve výrazu sestřenčina obličeje, ocitly se už dole u řeky a ona zapomněla na rozmluvu a začala skotačit po trávníku jako dítě.

Kdyby si však i byla povšimla Isabelina vzrušení, byla by to jistě přičítala jinému důvodu, ne tomu skutečnému.

Náklonnost, kterou Cecília cítila k Alvarovi, byla čistá, přirozená a nikdy jí nenapadlo, že by se někdy mohla stát něčím jiným než radostí, vzbuzující úsměv, a zmatenými rozpaky, vyvolávajícími červeň v tváři.

Při této své lásce — byla-li to láska — nemohla ovšem pochopit, co se dělo v Isabelině duši, neporozuměla té obětavé lži, kterou sestřenka pronesla.

A Isabela v obavě, že prozradí své tajemství, vyrvala ze svého srdce, plného lásky, tuto lež, kterou pokládala za rouhání.

Ale i lhát bylo lepší než přiznat, co se děje v její duši; toto tajemství, o němž nikdo nevěděl, tato tajná láska byla pro ni zdrojem nevýslovné rozkoše.

Takto mohla celé hodiny pozorovat Alvara, aniž ho její němý prosebný pohled obtěžoval, ba ani si ho nepovšiml; stále se mohla zabývat v duši svým citem a nemusela trpět pohrdáním nebo posměchem.

Slunce už vycházelo; jeho první paprsky se ještě lenivě protahovaly po modravém nebi a laskaly bělavé obláčky, plující mu vstříc.

Bledá matná zář osvětlila právě zemi a rozehнала ospalé stíny, dřímající v korunách stromů.

Byla to doba, ve které kaktus — květ noci — zavírá svůj kalich plný rosných aromatických krůpějí v obavě, aby sluneční paprsky nespálily průzračnou bělost jeho okvětních lístků.

Cecília dovádivě pobíhala po vlhké trávě a občas si utrhla buď modravý květ *gracioly*, pohupující se na větéve, nebo nádherné rozvíjející se poupě slézu.

Všecko ji okouzlovalo: rosné slzy, které se jako démanty třpytily na palmových listech, motýl, který s ještě zkrěhlými křídly čekal, až ho slunce zahřeje, aby se mohl rozletět, malá rajka, skrytá v křoví, oznamující svému druhu, že se rozednívá — to všecko dívku udivovalo a rozveselovalo.

Zatímco se Cecília proháněla po louce, Peri, který ji zpovzdálí sledoval, si náhle vzpomněl na jaguára; až ho přitom zamrazilo.

Vrhl se dlouhým skokem do blízkého hustého křoví; bylo slyšet tlumené zařvání, zvuk lámajících se větví, šelest spadávajících listů, a Indián se znovu objevil.

Cecília se k němu obrátila trochu polekána.

„Co se stalo, Peri?“

„Nic, paní.“

„Slíbil jsi přece, že budeš klidný.“

„Ceci se už nebude zlobit.“

„Co tím chceš říci?“

„Peri ví,“ odpověděl Indián s úsměvem.

Včera navečer podstoupil těžký zápas, aby zdolal šelmu a položil ji pokořenou a zneškodněnou k Cecíliiným nohám, v předpokladu, že to dívce způsobí radost.

Teď se zachvěl při myšlence, že by se jeho velitelka mohla polekat, a proto v okamžiku zničil celý výsledek svého hrdinského činu, aniž by se slůvkem o něm zmínil. Stačilo, že ví o něm sám, druzí o tom vědět nemuseli; stačilo, že pyšně pociťoval svou naprostou oddanost, vyzařující z jeho úsměvu.

Dívky ovšem ani zdaleka netušily Indiánův šílený čin, který byl na hranici lidských možností, a proto nepochopily ani Perio slova, ani úsměv.

Cecília mezitím došla k řece, kde jí Peri — s pečlivostí a horlivostí, jakou věnoval všem jejím přáním — upravil rozkošnou besídku z jasmínových keřů, kterou používala jako svlékárnu.

Peri se vzdálil po břehu řeky a Isabela se usadila v trávě.

Cecília rozhrnula větve jasmínu, zakrývající zcela vchod, a vešla do tohoto malého zeleného altánku; pečlivě prozkoumala, zda listů nenechává nikde mezery, kudy by mohl vniknout paprsek světla.

Dívka se ve své nevinosti styděla i slunečního světla, které by odkrylo její krásu, skrytou pod batistovým prádlem.

Po bedlivé prohlídce se celá uzardělá začala převlékat

do koupacího oděvu. Když ale odložila živůtek, který zakrýval její bílá ramena a něžnou šíjí, div že neumřela studem a leknutím. Malinký ptáček ukrytý v listí škodolibě a šibalsky zaštěbetal: „Vidím-tě! Vidím-tě!“

Cecília se rozesmála, když si uvědomila, co ji tak polekalo; pak už klidně dokončila oblékání koupacího úboru a lehce jako ptáček se ponořila do vody. Isabela, která s ní šla jen proto, aby jí vyhověla, zůstala sedět na břehu.

Jak byla Cecília krásná, když se svými světlými rozpuštěnými vlasy plavala v průzračné vodě! Podobala se bílé volavce nebo labuti, která za tichých podvečerů neslyšně pluje po jezerní hladině a zrcadlí se v její křišťálové vodě.

Chvílemi se půvabná plavkyně obrátila naznak, a usmívajíc se na modrojasnou oblohu, dala se unášet proudem; nebo proháněla divoké kachny, které před ní prchaly. Jindy opět Peri, jenž hlídal zpozzdáli proti toku řeky, utrhł nějakou květinu, položil ji do lodičky ze stromové kůry a pustil ji po proudu.

Cecília plavala za lodičkou, vzala květinu a konečky prstů ji podala Isabele, která pak otrhávala její listky a smutně si přitom šeptala tajemné zaklínadlo, jímž se oklame srdce.

Neptala se na přítomnost, ale na budoucnost; věděla totiž, že přítomnost je pro ni beznadějná, a když květinu prorokovala něco jiného, tak lhala.

Cecília se koupala už asi půl hodiny, když Peri, sedící na stromě a nepřestávající bedlivě pozorovat okolí, náhle uviděl, jak se na protějším břehu chvěje husté slézové křoví.

Vlnění podobající se pohybu hlemýždě se přibližovalo až k místu, kde dívka právě plavala, a pak se zastavilo za jedním z velkých kamenů, nahromaděných u břehu řeky.

Peri na první pohled poznal, že tak širokou brázdu nemohlo v zeleném houští zanechat jen nějaké drobné zvíře.

Rychle přešplhal z větve na větev a tímto vzdušným mostem se dostal přes řeku; tam se mu podařilo skrýt se

mezi listím právě nad místem, kde se křoví ještě nepatrně chvělo.

Tam uviděl sedět v houští dva Indiány; byli skoro nazí, jen přes bedra byli přepásáni jakousi zástěrkou ze žlutých per. Drželi napjaté luky s šípem připraveným k vypuštění; čekali jen, až Cecília připlave k místu, kde na ni mohli škvírou mezi dvěma kameny vystřelit šíp.

A zatím Cecília klidně a bezstarostně rozrážela rukama vodu a s úsměvem plavala vstříc hrozící jí smrti.

Kdyby se bylo jednalo o jeho život, byl by Peri zachoval chladnokrevnost; zde však šlo o život Cecíliin, a proto nepřemýšlel.

Spustil se dolů, jako když se stromu spadne kámen; jeden z vypuštěných šípů se mu zaryl do ramene, druhý zavadil o jeho vlasy a změnil směr.

Hned vstal, a aniž si dal práci s vytrhnutím šípu, rychlým pohybem vytáhl z opasku pistole, dar své paní, a oba Indiány zastřelil.

Z protějščího břehu bylo slyšet dva polekané výkřiky a hned nato třesoucí se a hněvivý hlas Cecíliin:

„Peri!“

Políbil obě pistole, z nichž se ještě kouřilo, a chtěl odpovédět, když tu se náhle na dva kroky od něho vynořila z houští postava indiánské ženy, která hned zase tiše zmizela v lese.

Peri rychle přelétl zrakem skulinu mezi kameny, přesvědčil se, že Cecília už vyšla z vody a je v bezpečí, a běžel za Indiánkou, která už mezitím získala velký náskok.

Široký červený pruh krve unikající z rány zbarvil jeho bílou tuniku; Peri cítil, že se začíná potácet, a v zoufalství přitiskl ruku k srdci, jako by tím chtěl zadržet tryskající krev.

Byl to okamžik strašného zápasu ducha s tělem, síly vůle se zákonem přírody.

Jeho tělo sláblo, kolena se mu podlamovala a on zvedl paže, jako by se chtěl zachytit větví stromů, napínal svaly, aby se udržel na nohou, a marně zápasil se slabostí, která ho přemáhala.

Usilovně se snažil udržet tělesnou rovnováhu; byl sice jen člověk, ale stále odolával zákonům přírody. Ne, neupadl; když mu už síly vypovídaly službu, pomalu klesal na kolena.

A tu si vzpomněl na Cecílii, svou velitelku, kterou musil pomstít a pro niž musil žít, aby ji ochraňoval a bděl nad ní. Nadlidským úsilím se mu opět podařilo vstát; udělal dva kroky, zavravoral a zachytil se kmene stromu, který křečovitě objal.

Byl to vysoký balzámovník, tyčící se nad ostatní stromy, z jehož popelavě šedého kmene jako slzy stékaly kapky opalizující šťávy.

Pryskyřice tak příjemně voněla, že Indián otevřel své už pohasínající oči, které se znovu rozzářily zábleskem štěstí. Žhavě přitiskl ústa ke kmeni a sál tekutinu, která se jeho tělem rozlévala jako léčivý balzám.

Síly se mu vracely. Balzámovou pryskyřicí si potřel i ránu, zastavil krv a znovu vydechl.

Byl zachráněn.

XII

JAGUÁR

Vraťme se na nádvoří šlechticova sídla.

Když po významném pohybu s pistolí Peri odešel, provázel Loredano zrakem Alvara, který přešel až k okraji nádvoří, aby neztratil z dohledu Cecílii, směřující k řece.

Jakmile zašel mladý muž za roh, tvořený skálou, sestoupil Ital rychle se schodů a zamířil do lesa.

Za několik okamžiků se na nádvoří objevil Rui Soeiro, sešel dolů a také zmizel v lese.

Po malé chvíli ho následoval Bento Simões, který se pak v lese řídil čerstvými úlomky větví, a bral se týmž směrem jako dva předešlí.

Nádvoří zůstalo opuštěné.

Uběhlo asi půl hodiny; v domě byla otevřena všechna okna, aby mohl dovnitř proudit čerstvý ranní vzduch a

svěží vůně z luk. Z komína vystupoval lehký dým oznamující, že domácí práce začaly.

Najednou se odkudsi zvnitřku rozlehl křik; všechna okna i dveře byly rychle a hlučně zavřeny, jako kdyby dům napadl zcela neočekávaně nepřítel.

V jednom pootevřeném okně se objevila bleďá tvář dony Lauriany s ještě neupravenými vlasy, což bylo u ní nezvyklé.

„Airesi Gomesi!... Správce!... Zavolejte někdo Gomesi, ať hned přijde!“ křičela dáma a znovu zavřela okno na závoru.

Bývalý štítonoš, kterého už známe, objevil se za chvíli na nádvoří a blížil se k domu; nechápal, že teď, kdy slunce stojí tak vysoko, vypadá celý dům, jako by spal.

„Dala jste mne zavolat?“ otázal se a přistoupil k oknu.

„Ano, máte u sebe zbraň?“ ozval se zevnitř hlas dony Lauriany.

„Mám svůj meč, ale co se stalo?“

Ve znovu pootevřeném okně se objevila polekaná tvář dony Lauriany.

„Jaguár!... Airesi Gomesi!... Jaguár!...“

Správce nadskočil, jako kdyby se šelma už chystala skočit mu do zátylku, sáhl po meči a zaujal obranný postoj.

Ctihodná dáma vidouc Gomesův pohyb předpokládala, že se jaguár už vrhá k oknu, padla na kolena šeptajíc modlitbu k svatému patronu, který chrání před divokou zvěří.

Tak prošlo několik minut; dona Lauriana se stále modlila a Aires Gomes se na nádvoří otáčel jako korouhvička v obavě, aby ho jaguár nenapadl zezadu, což by pro tak zasloužilého vojáka bylo nejen ostudné, ale mohlo by být i trochu nepříjemné jeho zdraví.

Konečně se Gomesovi podařilo dostat se ke zdi, opřel se zády o budovu, což mu dodalo klidu, protože zpředu se už žádného útočnicka nezalekl.

Pak zaťukal rukojetí meče na okenní rám a hlučně řekl:

„Mohla byste mi laskavě vysvětlit, vážená dono Lau-

riano, kde je ten jaguár, o němž se zmiňujete? Buď jsem slepý, anebo tady nevidím ani stín podobného zvířete.“

„Víte to určitě?“ řekla dáma a vstala se země.

„Určitě! Račte se podívat sama!“

„Máte pravdu, ale někde být musí!“

„A proč si za každou cenu přejete, aby tady byl jaguár, dono Lauriano?“ zeptal se Gomes už trochu netrpělivě.

„Copak vy nic nevíte?“ zvolala dáma.

„A co mám vědět?“

„Což si ten zakuklený ďábel neusmyslil přivléct sem včera živého jaguára?“

„Kdo? Ten svévolný Indián?“

„A kdo jiný?“

„To je mu podobné.“

„Viděl už někdo něco takového, Gomesi?“

„Ale není to jeho vina.“

„Teď jsem věru zvědava, jestli bude pan Mariz stále ještě trvat na tom, aby tento poklad s námi žil pod jednou střechou.“

„A kampak se poděl ten jaguár, dono Lauriano?“

„Asi se s ním něco muselo stát. Hledejte ho, Airesi, všechno s lidmi kolem prohledejte, zabte ho a přivlečte mi ho sem.“

„Podle rozkazu, paní,“ odpověděl správce a dal se do tak rychlého běhu, jaký mu jeho boty z liščí kůže dovolily.

Zakrátko asi dvacet ozbrojených dobrodruhů sestupovalo se schodů. Gomes kráčel v čele; v pravé ruce držel velké kopí, v levé meč a v zubech nůž.

Prošli celým údolím, prohledali okolní houští a už se vraceli, když se Gomes náhle zarazil a vykřikl:

„Tady je, hoši! Rychle vypalte, než na nás skočí!“

A skutečně, mezi větvemi bylo vidět jaguárovu černě žíhanou srst a jeho kočičí oči, které matně zářily.

Lovci pozvedli pušky k líci, ale ve chvíli, kdy chtěli spustit kohoutek, propukli v nehorázný smích a zbraně jim klesly v ruku.

„Tak co je s vámi? Máte strach?“

A neohrožený štítonoš, neohlížeje se na ostatní, prodral se křovím a vyzývavě stanul před jaguárem.

Tady však ohromením otevřel ústa a zůstal stát.

Jaguár se houpal na větvi: visel na provaze omotaném kolem krku, uškrcený smyčkou, která se tíhou jeho těla zatáhla a udusila ho.

Dokud byl živý, stačil k tomu jediný člověk, aby ho přilákal od břehů Paraíby do lesa, tam ho přemohl a donesl až sem, kde pak přišel o život.

Jako mrtvý nadělal tolik poplachu, postavil do zbraně dvacet statečných mužů a způsobil v domě dony Lauriany pozdvižení.

Když přešel všeobecný údiv, odřízl Aires Gomes provaz a odvlékl jaguára, aby ho ukázal své veliteli.

Po mnohém ujištění, že šelma je už doopravdy mrtvá, pootevřela ještě trochu rozechvělá dona Lauriana dveře a podívala se na zvíře:

„Nechte ho tady, aby ho don Antonio viděl na vlastní oči!“

Byl to důkaz, na jehož podkladě chtěla vznést obvinění proti Perimu.

Už mnohokrát se tato ctihodná dáma snažila přemluvit manžela, aby Indiána vyhnal z domu, protože ho nesnášela a byl jí už od pohledu protivný.

Dosud však bylo všechno její úsilí marné; šlechtic ve své rytířské ušlechtilé poctivosti si vážil Indiánova charakteru a viděl v něm — přesto, že to byl divoch — šlechtěného a velkodušného člověka. Kromě toho jako otec rodiny ctil Periho proto, že zachránil život jeho dceři, o kteréžto příhodě jsme se už zmínili a později ji ještě podrobněji vylíčíme.

Tentokrát ovšem dona Lauriana doufala, že zvítězí, protože považovala za nemožné, aby její manžel nepotrestal za tak strašný čin člověka, který v lese přemůže jaguára a přinese ho živého domů. Co na tom, že zachránil život jedné osoby, když teď ohrozil život celé rodiny, a hlavně její?

Právě ukončila své úvahy, když se don Antonio objevil ve dveřích.

„Povězte mi, paní, co je to zde za hluk a co bylo jeho příčinou?“

„Tady ji máte!“ zvolala dona Lauriana dramaticky ukazujíc na jaguára.

„Je to krásné zvíře,“ řekl šlechtic a přistoupil k šelmě dotýkaje se nohou jejích drápů.

„Ach, zdá se vám krásné, a ještě víc se vám bude líbit, až se dovíte, kdo ho sem přivlékl!...“

„To musel být zkušený lovec,“ řekl don Antonio prohlížeje si šelmu znaleckým okem, protože jako všichni hidalgové té doby byl sám dobrým střelcem; „nemá ani stopu po ráně!“

„Je to dílo vašeho prokletého Indiána, pane Marizi,“ odpověděla dona Lauriana připravujíc se k útoku.

„Ale!“ zvolal šlechtic se smíchem; „to je ten jaguár, kterého včera pronásledoval Peri, Alvaro o tom večer vyprávěl!“

„Ano, a přinesl ho sem živého, jako by to byl nějaký divoký králík!“

„Že ho přinesl živého? Ale což nechápete, že je to nemožné?“

„Jak to nemožné, když ho právě před chvílí Aires Gomes zabil!“

Gomes chtěl cosi namítnout, ale paní mu gestem naznačila, aby mlčel.

Šlechtic se sklonil, vzal jaguára za uši a pozvedl ho, aby našel stopu po kulce, a přitom si všiml, že zvíře má tlapy i čelisti svázané.

„Opravdu,“ zabručel si, „ještě před hodinou žil, je dosud teplý.“

Dona Lauriana dopřála svému manželovi, aby se dostatečně na zvíře vynadával; byla přesvědčena, že úvahy dona Antonia nad zneškodněnou šelmou budou příznivé jejímu plánu.

Když usoudila, že nadešel vhodný okamžik, udělala dva kroky, urovnala si vlečku, zaujala příslušnou pózu a řekla:

„Sám teď vidíte, pane Marizi, že já se nikdy nemýlím. Kolikrát jsem vám už říkala, abyste tady toho rudokožce nenechával? Vy jste nevěřil, chováte k tomu pohanovi zvláštní náklonnost. Tedy...“ a ctihodná dáma naladila

hlas do kazatelského tónu, a aby dodala svým slovům váhu, ukázala energicky na mrtvé zvíře, „takhle se vám odměnil. Ohrozil celou vaši rodinu! Vás, vaši dceru, která neznajíc nebezpečí šla se koupat a mohla se stát obětí šelmy.“

Při myšlence, že jeho dceři hrozilo nebezpečí, se šlechtic zachvěl, a už by se byl ve svém rozhodnutí unáhlil, ale v tom uslyšel dívčí hlasy, podobné ptačímu štěbetání, a Cecilia s Isabelou se objevily na schodech.

Dona Lauriana se usmála nad svým triumfem.

„A kdyby bylo jen to!“ pokračovala. „Ale on nepřestane, uvidíte, že nám zítra přinese nějakého krokodýla, potom chřestýše, naplní nám dům všelijakou havětí; sežere nás to tady všechny zaživa a jen proto, že se tomu rudému ďáblu zachtělo provádět svá kouzla!“

„Ale vy to přeháníte, dono Lauriano. Peri sice provedl divošský kousek, ale není žádných důvodů k tolika obávám. Zaslouhuje potrestání, promluvím mu do duše a on už to neudělá.“

„Jen kdybyste ho znal jako já, pane! Je to divoch tím je řečeno vše! Můžete mu vyhubovat po libosti a on vám za chvíli naschvál provede totéž!“

„To jsou vaše domněnky, s kterými se já neztotožňuji.“

Dona Lauriana cítila, že bude asi poražena, a rozhodla se k poslednímu útoku; zjemnila hlas a plačtivě řekla:

„Dělejte tedy, jak rozumíte! Jste muž a ničeho se nebojíte, ale já...“ a otrásla se, „nebudu už moci spát v oba-
vě, že mi nějaká zmije vleze do postele; přes den si budu myslet, že na mne skočí oknem divoká kočka a že mám v šatníku plno ještěrek! Nemám už síly snášet podobné útrapy!“

Don Antonio se nad ženinými slovy vážně zamyslel. Představil si, kolik mdlob, srdečních záchvatů a špatné nálady se snese na jeho hlavu za to, že Indián zůstane v domě; stále však ještě doufal, že ženu nějak uklidní a přesvědčí.

Dona Lauriana čekala, jak dopadne její poslední útok. V nitru byla přesvědčena, že zvítězí.

PROZRAZENÍ

Isabela a Cecília, vracející se za živého rozhovoru z koupání, se přiblížily k bráně a zalekly se ležícího zvířete; jejich strach však minul, když uviděly usmívající se tvář dona Antonia, který se v okouzlení zahleděl na svou dceru.

Cecília byla v tu chvíli skutečně obdivuhodně krásná. Měla ještě vlhké vlasy, z nichž občas stékaly perličky vody, ztrácející se mezi prsy pod hebkou tkaninou ži-vůtku; její pleť byla tak svěží, jako by se byla koupala v mléce. Tváře jí planuly jako narůžovělé květy kaktusu, rozvíjející se při západu slunce.

Dívky spolu živě rozprávěly, ale když se přiblížily ke dveřím, Cecília, která šla napřed, se otočila k sestřence a šibalsky položila prst na ústa naznačujíc jí, aby mlčela.

„Jestlipak víš, Cecilie, že maminka se zlobí na Periho,“ řekl don Antonio a přitom něžně objal dceru a políbil ji na čelo.

„Pročpak, tatínku? Něco provedl?“

„Ale zase jeden ze svých kousků, však už o něm částečně víš.“

„A já ti povím zbytek,“ připojila se dona Lauriana a položila dlaň na dceřino rameno.

Pak vylíčila skutečně nejčernějšími barvami a s patřičnou dramatickostí nejen to, jak celé rodině hrozilo nebezpečí, nýbrž i to, čím vším může být ještě v budoucnu klid a mír rodiny porušen.

Poukázala na to, že kdyby jako zázrakem nebyla její služebná asi před hodinou vyšla na dvůr, kde viděla Indiána provádět ďábelské kejkle s jaguárem a učít ho, jak vpadnout do domu, byli by v této chvíli už všichni mrtví.

Cecília zbledla, když si uvědomila, jak se bezstarostně a radostně procházela údolím a koupala se v řece; Isabela mlčela, ale oči jí jiskřily.

„Je prostě nemyslitelné,“ dokončila rezolutně dona Lauriana, „abychom za těchto podmínek žili s takovým netvorem pod jednou střechou.“

„Co to říkáte, maminko!“ zvolala polekaně Cecília. „Snad ho nechcete vyhnat?“

„Samozřejmě, takoví lidé, kteří vlastně ani nejsou lidmi, mají žít v lese.“

„Ale on nás má tak rád! Tolik už pro nás udělal, že, tatínku!“ řekla dívka obracejíc se k otci.

Don Antonio odpověděl dceři úsměvem, který ji uklidnil.

„Vyhubujete mu, že, tatínku, já se také na něho budu hněvat a uvidíte, že si už dá pozor.“

„A to, co provedl před chvílí?“ vmísila se do hovoru Isabela.

Dona Lauriana, která vycítila, že se s příchodem dívek její vyhlídky na vítězství zmenšily, přestože neměla Isabelu v lásce, poznala, že v ní má spojence, a proto ji oslovila, což se stávalo tak jednou týdně.

„Pojď sem, děvče, co říkáš, že se stalo před chvílí?“

„Taky Cecílii hrozilo nebezpečí.“

„Ale kdepak, maminko, to se jen Isabela zbytečně polekala.“

„Ano, polekala, ale pro to, co jsem viděla...“

„Řekni mi to všechno pěkně po pořádku, a ty buď zticha, Cecilie.“

Dívka se neodvážila matce vzdorovat, ale když se dona Lauriana obracela k Isabele, prosila posunkem sestřenici, aby nic neříkala.

Avšak Isabela předstírala, že si toho nevšimla, a odpověděla tetě:

„Cecília se koupala a já jsem seděla u břehu; najednou jsem viděla v dálce Periho, jak přelézá po větvích na druhou stranu řeky. Pak zmizel, a za chvíli se náhle z toho místa kmitl vzduchem šíp a zaryl se na dva kroky od Cecilie!“

„Tak tady to slyšíte, pane Marizi,“ zvolala dona Lauriana, „jaké kousky provádí ten ďábel!“

„A vtom,“ pokračovala Isabela, „jsme slyšely dvě rány z pistole, což nás ještě víc polekalo, protože také byly namířeny na nás.“

„Propánaboha! To je hrůza, ale kdo dal tomu ničemovi pistole?“

„Já, maminko,“ řekla nesměle Cecília.

„Kdyby ses raději pomodlila růženec. To tak ještě scházelo, aby právě jimi... Panebože, odpusť mi!“

Ačkoliv stál don Antonio opodál, slyšel Isabelino vyprávění, a jeho tvář se zachmuřila.

Lehce pokynul Cecílii a poodešli spolu, jako by se chtěli projít po nádvoří.

„Bylo to všecko tak, jak říkala Isabela?“

„Ano, tatínku, ale věřím, že Peri tím nezamýšlel nic zlého.“

„Přesto se to ale může opakovat,“ odpověděl šlechtic, „a maminka je z toho celá postrašená, takže bude lépe, když od nás Peri odejde.“

„To mu bude ale hrozně líto.“

„Nám oběma také, protože ho máme rádi a vážíme si ho. Já se mu však odvděčím, nezapomenu, co pro nás udělal, nech to na mně.“

„Dobře, tatínku!“ zvolala dívka a vděčně na otce pohlédla; „vy o všem tak ušlechtilě smýšlíte!“

„Právě jako ty, mé dítě,“ odpověděl šlechtic a pohladil dcerku.

„Vždyť jste mě tomu naučil, otče.“

Don Antonio Cecílii objal.

„Ráda bych vás o něco poprosila, tatínku.“

„Tak jen to pověz, už dávno jsi mne o nic nežádala a skoro se mi po tom stýská.“

„Dáte toho jaguára vycpat, ano?“

„Když si to přeješ...“

„Budeme tak mít na Periho památku.“

„Pro nás oba jsi nejlepší památkou ty sama. Kdyby nebylo jeho, mohl bych tě teď objímat?“

„Ale když si pomyslím, že od nás odejde, chce se mi plakat, otče.“

„Není divu, dítě, slzy jsou balzámem, který dal Bůh ženě, protože je slabá; mužům ho odepřel.“

Šlechtic se s dcerou rozloučil a poodešel k bráně, kde stála ještě jeho žena, Isabela a Aires Gomes.

„Tak jak jste se rozhodl, pane Marizi?“ zeptala se dona Lauriana.

„Vyhovím vašemu přání, budete spokojená a já budu mít klid. Ještě dnes nebo zítra opustí Peri náš dům. Ale dokud je tady, nechci“ — na to slovo dal důraz — „aby byl k němu kdokoli nelaskavý. Peri od nás odejde proto, že ho o to poprosím, a ne proto, že mu to někdo přikáže, rozuměla jste, prosím?“

Dona Lauriana vycítila v manželových slovech rozhodnost a na souhlas sklonila hlavu.

„Řeknu to Perimu sám! Vyříd' mu, Gomesi, že s ním chci mluvit, ať ke mně přijde!“

Správce se uklonil; už na odchodu se šlechtic ještě obrátil:

„Málem bych zapomněl! Dej vycpat to hezké zvíře, bude to pěkná ozdoba do mé zbrojnice.“

Dona Lauriana se potají s odporem otrásla.

„Doufám, že si tak má paní na jaguáry zvykne a nebude se jich tolik bát.“

Don Antonio odešel.

Nyní mohla i jeho žena klidně odejít, upravit si vlasy a dokončit svůj nedělní účes; dosáhla dnes důležitého vítězství.

Peri konečně odejde z tohoto domu, kam podle jejího názoru neměl vůbec nikdy vstoupit.

Cecília po rozhovoru s otcem zamířila do zahrádky; po cestě potkala Alvara, který se neklidně procházel se zamýšleným výrazem.

„Dono Cecílie!“

„Ach, nechte mne, pane Alvaro,“ řekla dívka, aniž se zastavila.

„Čím jsem vás urazil, že jste tak příkrá?“

„Odpusťte, je mi smutno; ničím jste mne neurazil.“

„Když člověk provede chybný krok...“

„Chybný krok?“ otázala se dívka udiveně.

„Ano,“ odpověděl mladý muž a sklopil zrak.

„A copak jste provedl, pane Alvaro?“

„Neuposlechl jsem vás.“

„Ach, to je neodpustitelné,“ řekla Cecília a zlehka se usmála.

„Neposmívejte se mi, dono Cecílie, kdybyste věděla, co

jsem se kvůli tomu už natrápil. Tisíckrát toho lituji, a přece cítím, že bych to udělal znovu.“

„Pane Alvaro, zapomínáte, že já vůbec nevím, oč běží!“

„Vzpomínáte si, že jste mi včera přikázala, abych si ponechal určitý předmět, který...“

„Ano,“ přerušila ho dívka a začervenala se, „předmět, který...“

„Který patřil vám a který jsem vám proti vaši vůli vrátil.“

„Jak to? Tomu nerozumím!“

„Ach, odpusťte mi, byla to smělost, ale...“

„Ale já vám nerozumím ani slova!“ zvolala Cecílii už trochu netrpělivě.

Alvaro přemohl konečně svou ostýchavost a rychle vyličil svůj čin z předchozí noci.

Při jeho slovech Cecílii zvažněla.

„Pane Alvaro,“ řekla s lehkou výčitkou, „to nebylo od vás hezké. Alespoň aby o tom nikdo nevěděl!“

„Neví! To přísahám na svou čest!“

„To nestačí; co jste za okno položil, musíte si zase vzít. Neotevřu okno, dokud tam bude ležet předmět, který není od mého otce a kterého se ani nedotknu.“

„Paní!...“ vydechl mladý muž skličene a celý zbledl.

Cecílii zvedla oči a viděla v Alvarově tváři tolik smutku a zoufalství, že ji to dojalo.

„Nedávejte vinu mně, ale hledejte ji u sebe,“ řekla mírně.

„Cítím to a nestěžuji si.“

„Slyšel jste přece, že ten dárek od vás nemohu přijmout, a žádala jsem vás, abyste si ho nechal na památku.“

„Teď si ho dobře uschovám, pomůže mi odčinit vinu, stále mi ji bude připomínat.“

„To bude ale smutná připomínka.“

„A mohu já mít nějaké radostnější?“

„Kdoví!“ odpověděla Cecílii a vytáhla ze svých světých vlasů jasmínový květ, „je tak krásné žít a doufat!“

Rychle se obrátila, aby před Alvarem skryla své roz-

paky, a uviděla nablízku Isabelu, která je pozorovala plannoucím zrakem.

Cecílii polekaně vykřikla a vběhla do zahrady. Alvaro zachytil jasmínový květ, který jí vypadl z prstů, a políbil jej v domnění, že ho nikdo nevidí. Když pozvedl hlavu a střetl se s Isabeliným pohledem, byl tak zmatený, že květ upustil, aniž si toho povšiml.

Isabela květ zdvihla a podávajíc ho Alvarovi řekla se zvláštním důrazem:

„Tohle je také vrácený dárek!“

Alvaro zbledl.

Isabela přešla celá rozehvělá kolem něho a zamířila do pokoje své sestřenice.

Při jejím vstupu se Cecílii znovu začervenala a neodvážila se na ni podívat, když si připomněla, že Isabela byla svědkem předchozí scény. Poprvé ve svém životě pocítila, že touží skrýt svou čistou náklonnost před zraky ostatních.

Isabelu do Cecíliina pokoje cosi neodolatelně táhlo, ale okamžitě litovala, že tomu podlehla; byla tak vzrušená, že se bála, aby neprozradila své city. Opřela se o postel a se sklopenýma očima stála mlčky před Cecílií.

Tak uběhlo několik minut; potom dívky skoro současně zvedly hlavu a zadívaly se na okno; jejich zraky se setkaly, a obě ještě víc zčervenaly.

V Cecílii se vzbouřila hrdost; tato veselá čtveračivá dívka, která kdesi v koutku srdce skrývala i po otci zděděnou sílu charakteru, se cítila trochu ponížena tím, že se před někým červená, jako kdyby kdovíco provedla.

Dodala si odvahy, nepatrně zvedla obočí a energicky řekla:

„Otevři okno, Isabelo!“

Dívka se zachvěla, jako kdyby jí tělem projela elektrická jiskra, trochu zaváhala, ale nakonec přistoupila k oknu.

Dva páry dychtivých žhavých očí se zahleděly k oknu, které Isabela otevřela; na římse však nebylo nic.

Isabela byla tak silně vzrušená, že se mimovolně obrátila k sestřenici s radostným výkřikem; zářila takovou

jsem se kvůli tomu už natrápil. Tisíckrát toho lituji, a přece cítím, že bych to udělal znovu.“

„Pane Alvaro, zapomínáte, že já vůbec nevím, oč běží!“

„Vzpomínáte si, že jste mi včera přikázala, abych si ponechal určitý předmět, který...“

„Ano,“ přerušila ho dívka a začervenala se, „předmět, který...“

„Který patřil vám a který jsem vám proti vaši vůli vrátil.“

„Jak to? Tomu nerozumím!“

„Ach, odpusťte mi, byla to smělost, ale...“

„Ale já vám nerozumím ani slova!“ zvolala Cecília už trochu netrpělivě.

Alvaro přemohl konečně svou ostýchavost a rychle vyličil svůj čin z předchozí noci.

Při jeho slovech Cecília zvažněla.

„Pane Alvaro,“ řekla s lehkou výčitkou, „to nebylo od vás hezké. Alespoň aby o tom nikdo nevěděl!“

„Neví! To přísahám na svou čest!“

„To nestačí; co jste za okno položil, musíte si zase vzít. Neotevřu okno, dokud tam bude ležet předmět, který není od mého otce a kterého se ani nedotknu.“

„Paní!...“ vydechl mladý muž sklíčeně a celý zbledl.

Cecília zvedla oči a viděla v Alvarově tváři tolik smutku a zoufalství, že ji to dojalo.

„Nedávejte vinu mně, ale hleďte ji u sebe,“ řekla mírně.

„Cítím to a nestěžuji si.“

„Slyšel jste přece, že ten dárek od vás nemohu přijmout, a žádala jsem vás, abyste si ho nechal na památku.“

„Teď si ho dobře uschovám, pomůže mi odčinit vinu, stále mi ji bude připomínat.“

„To bude ale smutná připomínka.“

„A mohu já mít nějaké radostnější?“

„Kdoví!“ odpověděla Cecília a vytáhla ze svých světlých vlasů jasmínový květ, „je tak krásné žít a doufat!“

Rychle se obrátila, aby před Alvarem skryla své roz-

paky, a uviděla nablízku Isabelu, která je pozorovala planoucím zrakem.

Cecília polekaně vykřikla a vběhla do zahrady. Alvaro zachytil jasmínový květ, který jí vypadl z prstů, a políbil jej v domnění, že ho nikdo nevidí. Když pozvedl hlavu a střetl se s Isabeliným pohledem, byl tak zmatený, že květ upustil, aniž si toho povšiml.

Isabela květ zdvihla a podávajíc ho Alvarovi řekla se zvláštním důrazem:

„Tohle je také vrácený dárek!“

Alvaro zbledl.

Isabela přešla celá rozechvělá kolem něho a zamířila do pokoje své sestřenice.

Při jejím vstupu se Cecília znovu začervenala a neodvážila se na ni podívat, když si připomněla, že Isabela byla svědkem předchozí scény. Poprvé ve svém životě pocítila, že touží skrýt svou čistou náklonnost před zraky ostatních.

Isabelu do Cecíliina pokoje cosi neodolatelně táhlo, ale okamžitě litovala, že tomu podlehla; byla tak vzrušená, že se bála, aby neprozradila své city. Opřela se o postel a se sklopenýma očima stála mlčky před Cecílií.

Tak uběhlo několik minut; potom dívky skoro současně zvedly hlavu a zadívaly se na okno; jejich zraky se setkaly, a obě ještě víc zčervenaly.

V Cecílii se vzbouřila hrdost; tato veselá čtveračivá dívka, která kdesi v koutku srdce skrývala i po otci zděděnou sílu charakteru, se cítila trochu ponížena tím, že se před někým červená, jako kdyby kdovíco provedla.

Dodala si odvahy, nepatrně zvedla obočí a energicky řekla:

„Otevři okno, Isabelo!“

Dívka se zachvěla, jako kdyby jí tělem projela elektrická jiskra, trochu zaváhala, ale nakonec přistoupila k oknu.

Dva páry dychtivých žhavých očí se zahleděly k oknu, které Isabela otevřela; na římse však nebylo nic.

Isabela byla tak silně vzrušená, že se mimovolně obrátila k sestřenici s radostným výkřikem; zářila takovou

blažeností, která jako by se přímo z nebe snesla na tvář milující ženy.

Cecília na ni hleděla nechápavě, ale po chvíli se na její tváři objevil výraz užaslého údivu.

„Isabelo!...“

Isabela klesla na kolena k Cecíliiným nohám. Prozdělala tajemství svého srdce.

XIV

INDIÁNKA

Jak Peri ucítil, že se mu vrací síly, začal znovu pronásledovat Indiánku. Dlouho šel v jejích stopách tak rychle a bezpečně, že tomu těžko uvěří ten, kdo neví, jak snadno indiánští domorodci rozpoznají i sebemenší stopy jakékoli zvěře.

Přelomená větvíčka, sešlápnutá tráva, rozházené suché listy, ještě se chvějící haluz, rozstříknuté kapky rosy — to všecko je pro jejich vycvičený zrak přímo označená cesta, po níž jdou bez váhání.

Peri měl jistě vážný důvod k tomu, že vyvinul tolik úsilí, aby dostihl celkem neškodnou Indiánku.

Abychom tento důvod dobře pochopili, musíme se seznámit s několika příhodami, které se v posledních dnech v okolí *Paquequeru* udály.

Ke konci období dešťů sestoupili Indiáni kmene Aimorů ze svahů *Serra dos Orgãos*, aby načesali ovoce a připravili víno, nápoje a různé pokrmy, jimiž se podle obyčeje zásobili.

Jedna rodina tohoto kmene — otec, matka, syn a dcera — zašla před několika dny při pronásledování zvěře až ke břehům Paraíby.

Mladá Indiánka byla velmi hezká a ucházeli se o ni všichni bojovníci jejího kmene; její otec, jako náčelník kmene, byl pyšný, že jeho dcera vyniká takovou krásou, jako nejlepší šíp jeho luku, jako nejokázalejší péro jeho čelenky.

Dnes máme neděli; a v pátek v deset hodin dopoledne se Peri toulal po lese a přitom vesele napodoboval zpěv ptáčka *saí*, což mu připomínalo líbezné jméno *Ceci*.

Šel hledat jaguára, jemuž po smrti připadla tak důležitá role v této historii, a protože se nechtěl spokojit jen tak s ledajakým exemplářem, rozhodl se, že vyhledá jednoho z králů tropických pralesů přímo na jeho vlastním území, táhnoucím se podél břehů Paraíby.

Cecília vyslovila jedno ze svých přání, o němž neuvažoval, ale vzal luk a vidlici a vydal se na cestu. Došel k malému potůčku, když vtom vyběhl z lesa malý huňatý psík a hned za ním nějaká Indiánka, která po několika krocích padla po výstřelu z pušky k zemi.

Peri se otočil, aby viděl, odkud vyšla rána, a spatřil dona Dioga de Mariz, který se pomalu blížil v doprovodu dvou mužů z otcovy čeledě.

Mladý muž mířil na ptáka a zasáhl právě přecházející Indiánku, kterou výstřelem usmrtil.

Psík zavyl a vrhl se ke své paní; lízal jí ruce a strkal hlavou do zkrvaveného těla, jako by je chtěl probudit k životu. Don Diogo se opřel o pušku a s lítostí se díval na dívku, která se stala náhodnou obětí jeho neopatrnosti — choutky lovce, který nechtěl upustit od vyhlédnutého cíle.

Jeho společníci se příhodě smáli a bavili se různými vtipy na jakost zvěře, kterou urozený pán ulovil.

Psík, který olizoval svou mrtvou velitelku, zdvihl náhle hlavu, zavětral a odběhl jako střela.

Peri, němý svědek tohoto výjevu, poradil donu Diogovi, aby se z opatrnosti vrátil domů, a sám pokračoval ve své cestě.

To, co viděl, ho rozesmutnilo; vzpomněl si na příslušníky svého kmene, své bratry, které už dávno opustil a kteří se možná právě v téže chvíli stali obětmi dobyvatelů hospodařících nyní v zemi, kde oni žili kdysi volně a šťastně.

Když ušel asi půl míle, zpozoroval zpozzdáli v lese zář; byl to rozdělaný oheň, kolem něhož seděli dva Indiáni a jedna indiánská žena.

Starší muž, robustní postavy, připevňoval dlouhé a ostré tesáky vodního vepře *capivara* k zašpičatělým klackům divoké třtiny a na kameni pak brousil tuto strašnou zbraň; mladší plnil drobnými červenými a černými semeny velkou ořechovou skořápku, ozdobenou péry a upevněnou na dvě píde dlouhém provaze.

Žena, která byla ještě mladá, rozčesávala bavlnu, jejíž čisté a bělostné vločky padaly na velký list, ležící jí v klíně.

Vedle ohniště stála nevelká nádoba z polévané hlíny, v níž bylo rozžhavené uhlí; Indiánka přihazovala občas do nádoby velké suché listy, které vzplály a pak mohutně dýmaly. Oba muži pak nasávali tento kouř pomocí bambusových trubiček, až jim slzely oči. Potom pokračovali zase ve své práci.

Peri pozoroval zpovzdáli tento výjev a pojednou uviděl, jak ke skupině sedící kolem ohniště přiběhl psík; jen trochu vydechl od prudkého běhu a hned chňapl mladšímu Indiánovi po jeho pérové trofeji. Ten ho od sebe odkopl na několik kroků.

Psík se tedy začal točit kolem Indiánky, a když si ho ani ta nevšimla, skočil do bavlněných přaden a cuchal je; žena se rozzlobila, popadla ho za obojek vyrobený z různých ovocných pecek a pleskla ho po zadku. Pak rovnala rozházená přadena a našla na nich stopy krve.

Znepokojena prohlížela zvíře, ale neviděla žádné zranění; pojednou však vyrazila drsný hrdelní výkřik. Oba Indiáni zvedli hlavu a tázavě se na ni zadívali.

Místo odpovědi ukázala Indiánka krev na psíkové srsti a starostlivým hlasem pronesla nějaké slovo v řeči, jíž Peri nerozuměl.

Mladší Indián vyrazil do lesa za psem, který mu ukazoval cestu; starší i s ženou ho následovali.

Peri dokonale porozuměl všemu, co se tu událo, ale pomyslně si, že lovci budou v tuto dobu už jistě z dosahu divochů, a proto šel dál svou cestou.

Toto všecko tedy viděl na vlastní oči; ostatní mu pak objasnila příhoda při koupání.

Indiáni našli v lese tělo své dcery a poznali i druh

střelné zbraně; dlouho marně hledali stopu lovců, až následujícího dne jim ukázala správnou cestu skupina jezdců.

Celou noc se potulovali kolem obydlí dona Antonia de Mariz; když dnešního rána uviděli odcházet dvě dívky k řece, rozhodli se pomstit smrt své dcery podle obyčeje krevní msty, který byl pro ně jediným rozumným a spravedlivým zákonem.

Jejich dcera byla mrtvá; spravedlnost žádala, aby oni usmrtili dceru svého nepřítele: život za život, slzy za slzy, bolest za bolest.

Nyní už víme, jak zamýšleli svou pomstu provést a jak to dopadlo; oba Indiáni spí svůj věčný sen na březích *Paquequeru* a ani se nevyskytla přátelská ruka, která by je pohřbila.

Snadno teď pochopíme, proč Peri pronásledoval nešťastnou Indiánku, která jediná z celé rodiny zbyla; věděl, že zamíří přímo k svým bratrům a že na její jediné slovo povstanou všichni Aimorové, aby pomstili smrt svého náčelníka i ztrátu své nejkrásnější dívky.

Peri znal dobře ukrutnost Aimorů, věděl, že jedí lidské maso, žijí jako divoká zvěř v brložích a v jeskyních; celý se otrásl při myšlence, že by mohli napadnout dům dona Antonia de Mariz.

Bylo tedy zapotřebí zničit i posledního člena této rodiny a zahladit po ní stopy.

S těmito myšlenkami se Peri bezvýsledně prodíral skoro celou hodinu lesem. Indiánka získala před ním velký náskok v době, kdy on zápasil o znovunabytí sil po svém zranění. Nakonec usoudil, že by bylo nejmoudřejší ohlásit celou věc donu Antonioví, aby se mohl včas připravit na hrozící nebezpečí.

Mezitím došel na planinu, hustě porostlou sluncem spálenou trávou, z níž se tu a tam vztýčovala bujná křoviska dubů-kamenáčů.

Po několika krocích se překvapeně zastavil; před ním dodýchával psík, kterého poznal podle obojku z barevných pecek.

Byl to týž psík, kterého potkal před dvěma dny v lese

a který zřejmě běžel za prchající Indiánkou; Peri ho tenkrát pro husté křoví nemohl vidět.

Podle všeho byl zvířeti násilím zlomen vaz; ještě do-
dělávalo.

Peri na první pohled pochopil, jak se to stalo. Psíka usmrtila jen lidská ruka, protože zvíře by použilo buď zubů, nebo drápů – a ty by zanechaly stopy.

Pes patřil Indiánce, která ho zabila patrně před chvílí, protože taková zlomenina vazů znamená téměř okamžitou smrt.

Ale proč spáchala tuto brutálnost? Sám si hned v du-
chu odpověděl, že Indiánka věděla o tom, že je pronásle-
dována, a protože jí pes v běhu nestačil, mohl by přivést
pronásledovatele na její stopu.

Jakmile si Peri toto všechno uvědomil, lehl si, přiložil
ucho k zemi a naslouchal; dvakrát zvedl hlavu v domně-
ní, že ho sluch klame, a pak znovu přiložil ucho k zemi.

Když konečně vstal, vyjadřovala jeho tvář údiv i pře-
kvapení; zaslechl něco, o čem ještě pochyboval: připadalo
mu, že ho mámí smysly.

Pustil se směrem, odkud vychází slunce, každou chvíli
přikládá ucho k zemi a naslouchal; tak se přiblížil až na
několik kroků k vysokému bodlákovému a kaktusovému
křoví, které se vztyčovalo z nízké kotliny. Postavil se
proti směru větru a velmi opatrně postupoval, až zaslechl
změň nejasných hlasů a zvuk o zem narážející lopaty.

Peri napjal sluch a snažil se rozeznat, co se tu děje,
ale marně; nenašel otvor nebo sebemenší skulinku, které
by propustily zvuk nebo dovolily průhled.

Jen ten, kdo procestoval tropické pustiny a viděl ob-
rovské kaktusy a bodláky, jejichž široké a trnité listy se
úzce proplétají a tvoří několik stop vysokou silnou zeď,
může si představit, jaká neproniknutelná hradba obkli-
čovala ze všech stran osoby, jejichž hlasy Peri sice slyšel,
ale jejichž slovům nemohl rozumět.

Nějak se tam ti lidé ovšem museli dostat; pravděpo-
dobně pomocí větve suchého stromu, jenž převyšoval bod-
láky a kolem něhož se ovíjela liána, silná a uzlovitá jako
peň vinné révy.

Peri bedlivě obhlížel polohu místa a snažil se zjistit,
co se za hustým křovím děje, když tu se k němu donesl
hlas, který mu připadal známý:

„Per Dio! Tady je to!“

Při zvuku toho hlasu se Indián zachvěl a rozhodl se,
že za každou cenu vyzví, co tady ti muži dělají; vytušil
zde nějaké nebezpečí, které je nutno odvrátit, nějakého
nepřítele, kterého je nutno potřít. Možná, že to bude horší
nepřítel než Aimorové, kteří byli jako divoké šelmy;
mohl se projevit jako lstivý had, ukrytý v trávě mezi
květy.

Indián na všechno ostatní zapomněl a soustředil všechno
své úsilí k tomu, aby zaslechl, o čem muži hovoří.

Ale jak toho dosáhnout?

O to se právě snažil; obešel dokola celé houští, každou
chvíli přikládá ucho k zemi a zazdalo se mu, že na jed-
nom místě zaslechl hlasy i nepřestávající kopání jasněji.

Pohlédl k zemi, a jeho oči spokojeně zasvítily.

To, co ho tak rozveselilo, byl kopeček hlíny, porostlý
jitrocelem a zdvihající se na dvě píďe nad zemí jako ho-
mole cukru.

Byl to vstup do mraveniště, do jedné z těch podzem-
ních staveb, vytvořených malinkými staviteli, kteří prac-
ně a trpělivě podkopou celé pole, a tak si vybudují kle-
nuté podzemní příbytky.

Mraveniště, které tady Peri objevil, bylo opuštěné, pro-
tože jeho podzemní chodby zalily vody dešťového přívalu.

Indián vytáhl nůž, seřízl vrcholek této miniaturní věže,
a tím vznikl otvor pronikající hluboko do země až k mís-
tu, odkud bylo slyšet hlasy. Tento otvor se stal jakýmsi
naslouchátkem, v němž slova zněla jasně a srozumitelně.

Peri se posadil a poslouchal.

TŘI SPIKLENCI

Když Loredano toho rána tak časně opustil dům, zašel do lesa, tam se zastavil a čekal.

Za čtvrt hodiny se k němu připojili Bento Simões a Rui Soeiro. Všichni tři pak šli mlčky dál; Ital kráčel vpředu, dva druzí šli za ním a občas se měřili významnými pohledy.

Ticho konečně přerušil Rui:

„Jistě jste nás sem nepozval jen proto, abychom se tak brzy procházeli lesem, že, pane Loredano?“

„Ne,“ odpověděl Ital úsečně.

„Tak nám rovnou řekněte, o co jde, a nemařme zbytečně čas.“

„Jen čekejte!“

„Na co máme čekat?“ přerušil ho Bento Simões. „Jdete jako do boje... Kam nás to vedete?“

„Uvidíte.“

„Jděte si tedy spánembohem sám, pane, když z vás není možno dostat pár slov.“

„Ano,“ připojil se Rui, „jen si jděte sám, a my se vrátíme.“

„A až se vám bude chtít mluvit, tak nám dejte vědět.“

A oba dobrodruzi se zastavili s úmyslem, že se vrátí; Ital se k nim obrátil a pohrdavě se na ně zahleděl:

„Vy jste ale hlupáci! Jestli chcete, jen se vraťte, teď, když jste v mé moci a nic jiného vám nezbyvá, než jít za mnou! Jen se vraťte!... Já se vrátím taky, ale jen proto, abych vás všechny udal.“

Oba dobrodruzi zbledli.

„Raději mi nepřipomínejte, Loredano,“ řekl Rui Soeiro a rychle pohlédl na svou dýku, „že existuje prostředek, kterým se navěky zavře huba, když si usmyslila mluvit.“

„Chcete tím říci,“ řekl posměšně Ital, „že když vás udám, tak mne zabijete?“

„To tedy ano!“ odpověděl Rui rozhodně.

„A já bych udělal totéž,“ dodal Bento. „Život je nám milejší než vaše nápady, pane Itale.“

„Chtěl bych vědět, co byste získali mou smrtí?“ otázal se Ital posměšně.

„To je dobré! Co bychom získali? Myslíte, že zajištění další existence a klidu je málo?“

„Máte vy ale tupé hlavy!...“ řekl Ital a přitom je přešel pohrdavým a zároveň soucitným pohledem. „Copak nepochopíte, že když má člověk tajemství jako já, a není přitom takový ťulpas jako vy, že si je včas zabezpečí i před sebenepatrnějšími nepříjemnostmi?“

„Jak vidím, jste ozbrojen, a je to tak lepší,“ odpověděl Rui Soeiro, „bude to aspoň smrt v boji, a ne vražda.“

„Řekni raději poprava, Rui,“ opravil ho Bento Simões.

„Této zbraně proti vám nepoužiji,“ řekl Ital. „Mám jinou, mocnější a věřím, že ať živ, nebo mrtev, přijde můj hlas zdaleka, třeba až z hrobu, aby vás udal a mě pomstil.“

„To snad chcete žertovat, pane Itale? Není k tomu zrovna vhodná příležitost.“

„Časem uvidíte, jestli žertuji. Don Antonio má mou poslední vůli, kterou otevře, až se doví o mé smrti nebo až mne bude pokládat za mrtvého. Ve svém testamentu jsem vylíčil naše vzájemné vztahy i cíl, k němuž směřuji.“

Oba dobrodruzi zbledli, že by se v nich byl krve nedořezal.

„Teď snad pochopíte,“ pokračoval Ital s úsměvem, „že jestli mne zavraždíte nebo přijdu-li jakoukoli náhodou o život nebo kdybych si snad usmyslil utéct a zmizet beze stopy tak, aby všichni mysleli, že jsem umřel, vy oba jste neodvratně ztraceni.“

Bento Simões zůstal, jako když do něho hrom uhodí; i Rui byl z toho celý zkoprnělý, přece však ze sebe s úsilím vyrazil pár slov:

„To je nemožné!...“ křičel. „To je lež, ještě se nenarodil člověk, který by byl něčeho takového schopný.“

„Zkuste se o tom přesvědčit!“ odpověděl Ital s nevyrušitelným klidem.

„On to udělal... jistě to udělal...“ mumlal Bento přidušeným hlasem.

„Snad ne,“ namítl Rui, „ani sám ďábel by nic podobného nevymyslel. Poslyšte, Loredano, přiznejte se, že je to jen žvást a že jste nás chtěl jen postrašit.“

„Řekl jsem pravdu.“

„Lžete!“ vykřikl dobrodruh zoufale.

Ital se usmál, vytáhl z pochvy svůj meč, položil ruku na kříž rukojeti a pomalu říkal dávaje důraz na každé slovo:

„Přisahám na tento kříž a na Krista, jenž na něm trpěl, na svou čest na tomto světě i na spásu své nesmrtelné duše.“

Bento Simões padl na kolena celý zdrcený pod tíhou přísahy, která zde, v houští stinného mlčenlivého lesa, zněla zvlášť slavnostně.

Rui byl ztělesněným zoufalstvím: zbledl jako křída, oči mu div nevypadly z důlků, rty se mu třásly, vlasy měl rozčuchané a prsty strnulé.

Vztáhl ruce k Loredanovi a třesoucím hlasem zajíkávě zvolal:

„Jakže, Loredano, vy jste tedy donu Antoniovi svěřil zápis obsahující přesný ďábelský plán, kterým chcete vyhladit jeho rodinu?“

„Ano, svěřil!“

„A napsal jste tam všecko, jak zamýšlíte zavraždit jeho samotného i jeho ženu a zapálit dům, bude-li to k uskutečnění vašich úmyslů nutné?“

„Ano, napsal jsem tam všecko!“

„A měl jste tu smělost přiznat, že chcete uloupit jeho dceru a udělat z této šlechtné, urozené dívky souložnici takového padoucha a tuláka, jako jste vy?“

„Ano!“

„A taky jste tam napsal,“ pokračoval Rui zoufale, „že i jeho druhá dcera nám bude patřit a že rozhodne los, kdo s ní první stráví noc?“

„Nezapomněl jsem na nic, tím méně na tento důležitý bod,“ odpověděl Ital s úsměvem; „je to všecko zapsáno na pergamentu, který je teď v rukách dona Antonia. Bu-

de-li se chtít šlechtic dovědět jeho obsah, stačí, aby přelomil černé voskové pečeti, kterými spis opatřil pan Garcia Ferreira, notář v Rio de Janeiru, při mé předposlední cestě.“

Tato slova pronesl Loredano s největším klidem a přitom nespouštěl oči z obou dobrodruhů, kteří před ním stáli bledí a strnulí.

Chvilí bylo naprosté ticho.

„Teď vidíte, že jste v mých rukou,“ ozval se Ital; „vezměte si z toho ponaučení. Když už se jednou udělá krok nad propast, přátelé, pak už je zapotřebí se umět nad ní udržet, nechceme-li spadnout na dno. Pojďme! Na jedno vás však upozorňuji: ode dneška mě musíte bezpodmínečně poslouchat!“

Oba dobrodruzi neprošli ani slova, jejich výraz však mluvil za ně.

„A teď se už přestaňte tak nešťastně tvářit! Jsem naživu, a don Antonio jako opravdový šlechtic mou závěť neotevře. Tak jen doufejte a důvěrujte mi, že brzy dosáhneme svého cíle.“

Tvář Benta Simõese ožila.

„Mluvte aspoň jednou jasně,“ řekl Rui Soeiro.

„Tady ne, pojďte za mnou a já vás odvedu tam, kde budeme moci mluvit otevřeně a bez obav.“

„Počkejte,“ zastavil ho Bento Simões, „nejdříve musíme odčinit svou vinu. Před chvílí jsme vás ohrožovali, zde jsou naše zbraně.“

„Ano, po tom, co se stalo, nemusel byste nám už důvěřovat; vezměte si naše zbraně.“

A oba mu podávali své dýky i meče.

„Jen si své zbraně ponechte,“ pravil Loredano posměšně, „hodí se vám k tomu, abyste bránili můj život, který je vám nyní tak vzácný!“

Oba dobrodruzi trochu schlíple následovali Itala, jenž je asi po půlhodinové cestě dovedl ke kaktusovému houští, které jsme už popsali.

Na Loredanův pokyn vylezli na strom a spustili se po liáně přímo do středu kotlinky, ohraničené ostnatými kaktusy, asi tři sáhy dlouhé a dva sáhy široké.

Na jedné její svažující straně bylo vidět sluj, která byla pozůstatkem těch velkých mravenišť, jež se — už napolo rozbořená deštěm — v této krajině často vyskytují. A zde tedy usedli všichni tři ve stínu nevysokého keře, vyrůstajícího mezi bodlácím.

„Jak dávno jsem už nezašel do těchto míst,“ řekl Ital, „ale myslím, že tady zbylo ještě pár kapek něčeho, čím si svlažíme hrdlo.“

Nahnul se a vytáhl z jeskyně láhev, kterou před ně doprostřed postavil.

„Je to pravé caparické z Portugalska, a jak dobré, panečku! Takové se tady nedostane!“

„I hrome! Máte tady vinný sklep!...“ zvolal Bento Simões, jemuž se při pohledu na láhev vracela dobrá nálada.

„Abych řekl pravdu,“ připojil se Rui, „byl bych se nadál všeho jiného, než že z této díry vyleze láhev vína.“

„Tak vidíte, a protože mám ve zvyku trávit zde občas nejjhovější část dne, potřebuji mít dobrého společníka, abych se tady nenudil.“

„To jste si nemohl najít lepšího!“ pravil Bento Simões; zavdal si z láhve a pomlaskával. „Však se mi už po něm stýskalo!“

Všichni tři si řádně přihnuli a láhev putovala na své místo.

„Tak dobrá,“ řekl pak Ital, „a teď si promluvíme o tom, co nás zajímá. Když jsem vás vyzval, abyste šli se mnou, slíbil jsem vám že budete bohatí, hodně bohatí.“

Oba dobrodruzi přikyvovali.

„Daný slib splním: bohatství je zde na dosah ruky, můžeme se ho dotknout.“

„Kde? Kde?“ tázali se oba najednou, vrhajíce kolem žádostivé pohledy.

„Není to zas tak jednoduché, mluvím obrazně. Říkám sice, že bohatství je na dosah ruky, ale abychom se ho zmocnili, je zapotřebí...“

„Čeho? Řekněte!“

„To se dovíte, až přijde čas; teď vám chci vyprávět jeden příběh.“

„Jeden příběh?“ divil se Rui Soeiro.

„Snad ne nějakou báchorku?“ ptal se Bento Simões.

„Ne, je to skutečný příběh, tak jako je skutečná papěžská bula našeho svatého otce. Slyšeli jste někdy o jistém Roberiu Diasovi?“

„Roberio Dias... Ach ano, už vím! Je to ten ze São Salvadoru?“ ptal se Rui Soeiro.

„Ano, právě ten.“

„Viděl jsem ho asi před osmi léty v São Sebastião, když odjížděl do Španělska.“

„A víte, příteli Bento, proč ten důstojný potomek Caramurů odjížděl do Španělska?“ tázal se Ital.

„Vzpomínám si, že se tenkrát proslýchalo něco o pohádkovém pokladě, který hodlal nabídnout králi Filipu II., když ho za to udělá markýzem a významným šlechticem na svém dvoře.“

„A konec této události neznáte?“

„Ne, nikdy jsem pak už o žádném Roberiu Diasovi nic neslyšel.“

„Tak slyšte teď: když dojel do Madridu, našel si ten člověk velmi chytře cestu ke králi; ten ho objal oběma rukama, které, jak víte, byly hrabivé.“

„A jak to vypadá, vychytralá liška podvedla Diase?“ řekl Rui Soeiro.

„Chyba lávky! Tentokrát se z lišky stala opice; chtěla dřív ořech uvidět, a pak po něm chňapnout.“

„A co bylo dál?“

„Dál?“ řekl Ital škodolibě, „ořech byl prázdný.“

„Jak to — prázdný!“

„Ano, drahý Rui, král dostal jen skořápku, a to je naše štěstí, jádro bude naše!“

„Vy ale mluvíte v hádankách, Loredano!“

„My si tady marně lámeme hlavu, abychom vám rozuměli.“

„Je to snad moje vina, že se tak špatně vyznáte v historii své země?“

„Každý není tak vzdělaný jako vy, pane Itale.“

„Tak dobrá, skončíme to; to, co Roberio Dias zamýšlel nabídnout v Madridu Filipovi II., je zde, přátelé!“

A při těch slovech položil Loredano ruku na kámen, který ležel vedle.

Oba dobrodruzi na sebe nechápavě pohlédli, pochybu- jíce o Loredanově zdravém rozumu. Toho však nezají- malo, co si o něm myslí, vytáhl meč, odstrčil jím kámen a začal kopat. Zatímco on takto pracoval, podávali si jeho druzi střídavě láhev s vínem, a chvílemi se po něm po- dívali a dělali různé poznámky.

Tak uběhla chvíle; náhle meč zazvonil o něco tvrdého.

„Per Dio!“ vykřikl Ital, „tady je!“

A zakrátko vytáhl z jámy hliněnou polévanou nádobu, kterým Indiáni říkají *camucim*; byla nevelká a ze všech stran uzavřená.

Loredano ji vzal do obou rukou, zatřásl jí a přesvědčil se, že uvnitř něco šustí.

„Tady je poklad Roberia Diase,“ řekl pomalu a slav- nostně. „Patří nám; trochu rozvážlivosti a budeme bo- hatší než bagdaský sultán a mocnější než benátský dóže.“

Uhodil nádobou o zem a rozbil ji na malé kousky.

Oba dobrodruzi, kteří sledovali jeho počínání žádosti- vým zrakem a čekali, že uvidí téci proudem zlato, dia- manty a smaragdy, zůstali ohromeni. Z rozbité nádoby vypadl jen pergamenový svitek, obalený načervenalou kůží a převázaný hnědou šňůrkou.

Koncem meče přeřízl Loredano provázek, rychle roz- vinul pergamen a ukázal svým společníkům zápis, psaný velkými červenými písmeny.

Rui Soeiro vykřikl, Bento Simões se třásl úžasem i ra- dostí.

Ital rozestřel svitek na zem; pak k němu natáhl ruku a jeho pohled ztvrdl.

„Nyní,“ řekl zvučným hlasem, „kdy máte bohatství a moc na dosah ruky, přísahajte, že se vaše rámě nezachvě- je, až přijde určená chvíle, přísahajte, že budete poslušni všech mých pokynů, každého mého slova, jako by byly zákonem.“

„Přísaháme!“

„Už jsem se dost načekal a využiji první vhodné pří-

ležitosti. Mně, jako vůdci,“ pravil s ďábelským úškleb- kem, „by měl patřit don Antonio de Mariz; ale postupuji ho vám, Rui Soeiro. Bento Simões bude mít na starost bývalého štítonoše. Pro sebe si vyhrazuji urozeného ka- valíra Alvara de Sá.“

„No, s Airesem Gomesem já pěkně zatočím!“ řekl Ben- to Simões bojovně.

„A co se týče těch ostatních, ti přijdou na řadu pak, budou-li nás obtěžovat. Přidají-li se k nám, budou vítáni. Ale upozorňuji vás, že ten, kdo se jen přiblíží k prahu komnaty, kterou obývá dcera dona Antonia de Mariz, ten bude synem smrti; tato kořist je mým podílem!“

V tom okamžiku bylo slyšet šelest, jako když se za- chvěje listí.

Dobrodruzi si toho nepovšimli; znělo to, jako když vítr pohne větvemi.

„Ještě několik dní, přátelé,“ pokračoval Loredano, „a budeme bohatí, vznešení a mocní, jako nějaký král. Ty, Bento, budeš markýzem z Paquequeru; ty, Rui, vévodou z Minasu, a já... Kým budu já,“ řekl Loredano s úsmě- vem, který ozářil jeho chytrý obličej. „Já budu...“

V tu chvíli zazněl z lůna země dutý hlas, jako by vyšel ze záhrobní:

„Zrádci!“

Všichni tři spiklenci vyskočili najednou z místa, bledí, strnulí strachem: vypadali jako živé mrtvoly.

Rui a Bento se pokřížovali. Ital se zachytil liány, vy- lezl na strom a rychle se rozhlédl.

Všude kolem byl klid.

Slunce stálo v zenitu a zalévalo celý kraj svým jassem; ani lísteček se nepohnul, ani včelka nezabzučela v trávě.

Den se skvěl v celé své nádheře.

PERI

I

KARMELITÁN

Psal se březen roku 1603.

Události, o nichž bude řeč, se staly rok přede dnem, v němž začalo naše vyprávění.

Při cestě, dosud mnoho nepoužívané a spojující Rio de Janeiro a Espirito Santo, se rozkládala velká osada, v níž žili noví přistěhovalci a pokřtění Indiáni.

Chýlilo se k večeru.

Po celém kraji řádila strašlivá, všechno kolem ničící bouře, jaké často postihují horská údolí. Skučivý vítr bičoval stromy, až pod ním ohýbaly své mohutné věkovité kmeny; v hustých mračnech honících se po nebi burácel hrom a blesky se střídaly tak rychle, že lesy, hory, celá příroda se zdála plout v ohnivém moři.

Na široké verandě zájezdního stavení pozorovali tři muži s jistým potěšením tento úžasný zápas živlů, jehož krása je ohromovala přesto, že byli na podobné jevy zvyklí.

Jeden z nich, malý a zavalitý, ležel se zkrříženýma nohama v síti zavěšené uprostřed verandy; ruce měl složené na prsou a při každém novém pustošivém zahřmění vždy jakoby pochvalně vykřikoval.

Druhý stál opřený o palisandrový sloup, který podpíral střechu verandy; byl to snědý, asi čtyřicetiletý člověk, jehož tvář prozrazovala stopy židovské krve. Upíral oči na pěšinku, která se hadovitě vinula od domu a ztrácela se v hustém lese.

Naproti němu, opřený o druhý sloup, stál mnich-karmeli-

tán, který s výrazem uspokojení pozoroval vzrůstající bouři. V jeho pěkné, výrazné tváři se zračila inteligence, každý rys vyjadřoval sílu charakteru.

Při pohledu na tohoto muže, vysmívajícího se bouři a zrakem vzdorujícího i jiskřivým bleskům, bylo zřejmé, že je to člověk rozhodné a nezdolné vůle, který je schopný žádat i nemožné a bojovat o to třeba i proti nebi a zemi, jen aby dosáhl svého.

Bratr Angelo di Luca pobýval v osadě jako misionář a byl pověřený péčí o duše jejích obyvatel, které poučoval o zásadách víry; po dobu šesti měsíců jeho apoštolské práce se mu podařilo seskupit v osadě několik indiánských rodin a doufal, že je v krátkosti přivede do lůna církve.

Před rokem dostal od hlavního opata karmelitského řádu svolení, aby opustil klášter Santa Maria Transpontina v Římě a odebral se do bratrského kláštera, který jejich řád založil roku 1590 v Rio de Janeiru, a tam se věnoval misijní činnosti.

Jak opat, tak představený kláštera v Lisaboně byli dojati jeho vroucím apoštolským nadšením a oba ho s radostí doporučili bratru Diogovi do Rosario, tehdy představenému karmelitského kláštera v Rio de Janeiru, s prosbou, aby využil bdělosti a svatého zanícení bratra Angela di Luca pro službu Páně a pro slávu řádu Největější Panny z hory Karmel.

Z tohoto důvodu se tedy syn rybáře z benátských lagun ocitl v pustině u Rio de Janeira, a nyní, podepřený o pilíř verandy, pozoroval bouři, která řádila stále zuřivěji.

„Pořád ještě trváte na tom, že odjedete ještě tuto noc, Fernão Ainesi?“ otázal se muž ležící v síti.

„Jen co se rozední,“ odpověděl tázaný, aniž se obrátil.

„I v tomhle počasí?“

„Pocasí mi nevadí, jak dobře víte, mistře Nunesi. To ten prokletý lov!...“

„Bojíte se, že se vaši muži nevrátí včas?“

„Obávám se, že je ta strašná bouře v této pustině může svést z cesty.“

Mnich se k němu obrátil:

„Ti, kteří plní zákon boží, jsou bezpečni všude, bratře: v pustině jako zde v osadě; hříšníci se však musí třást před nebeským ohněm, protože je neochrání žádné přístřeší.“

Fernão Aines se ironicky usmál:

„A vy tomu věříte, bratře Angelo?“

„Věřím v Boha, bratře.“

„Já ale raději sedím tady, a netoužím se toulat venku a spadnout do nějaké propasti.“

„Ať už tak nebo tak,“ připojil se Nunes, „to, co říká náš důstojný misionář...“

„Jen ať si bratr Angelo mluví co chce. Tady se posmívám bouře já, a venku by se posmívala ona mně.“

„Fernão Ainesi!...“ zvolal Nunes.

„To byl zatracený nápad s tím lovem!“ bručel si Aines, aniž věnoval pozornost Nunesovým slovům.

Znovu se rozhostilo ticho.

Pojednou se rozevřelo nebe, vzduchem prolétl blesk jako ohnivý had a udeřil do cedru před stavením.

Strom se rozštípl od vrcholku až ke kořenům na dvě půlky: jedna tenká, zmrzačená, zůstala trčet v zemi a druhá byla vymrštěna, udeřila Ainese do prsou a odhodila ho do zadní části verandy.

Jeho druh se dlouhou chvíli ani nepohnul. Pak se začal třást jako v zimnici, zvedal palec, snad aby se pokřižoval, zuby mu cvakaly a obličej měl zkřivený děsem, takže vypadal strašně a přitom zároveň groteskně.

Mnich zesinal, jako by blesk zasáhl jeho; hrůza porušila na okamžik výraz jeho obličeje, brzy se však objevil sardonický úsměv na jeho rtech, po nedávném otřesu ještě bezkrevných.

Když se oba vzpamatovali z leknutí, sklonili se nad raněným, aby mu nějak pomohli; tomu se po velkém úsilí podařilo trochu se nadzvednout. Podepřel se o paži a zašeptal:

„To je trest boží!“ a z úst mu vytryskl proud krve.

Když umírající pochopil, že jeho pohmožděné tělo už nikdo nezachrání, zatoužil alespoň po útěše duchovní; slabým hlasem prosil mnicha, aby vyslechl jeho zpověď.

Nunes přenesl svého druhu do místnosti, jejíž dveře vedly na verandu, a položil ho na lůžko z kůží.

Noc již pokročila a příbytek tonul v úplné tmě; jen blesk ozařoval chvílemi svým modravým světlem zpozdění, nakloněného nad umírajícím, aby lépe slyšel jeho slábnoucí hlas.

„Vyslechněte mě bez přerušení, otče; cítím, že mi zbývá jen krátká chvíle, a přestože není pro mne odpuštění, chci alespoň zmírnit svou vinu.“

„Jen mluvíte, bratře, poslouchám vás.“

„V listopadu minulého roku jsem přijel do Rio de Janeiro a ubytoval se u jednoho svého příbuzného; on i jeho žena mě velmi pěkně přijali.

Příbuzný mnoho cestoval pustým vnitrozemím a vedl dobrodružný život; jednoho dne mi navrhl, abychom spolu podnikli výpravu, jejíž výsledek by pro nás oba znamenal velké bohatství.

Několikrát jsme spolu o tom návrhu mluvili, až konečně mi jednou můj příbuzný sdělil své tajemství.

Otec jistého bahijského usedlíka Roberia Diase, vedený Indiánem, objevil v pustinách této provincie tak bohaté stříbrné doly, že by se vytěženým kovem daly vydlážit všechny lisabonské ulice.

Protože cestovali neprostopnou a nehostinnou divočinou, vypracoval Dias přesný plán cesty, dopodrobna označený, aby kdykoliv bylo možno nalézt místo, kde se doly nacházejí.

Tento plán mu někdo ukradl, aniž to zpozoroval; a po mnohých událostech, k jejichž vyličení mi chybí síla, ocitl se plán v rukou mého příbuzného.

Kolik zločinů má už tento svitek pergamenu na svědomí a kolik by jich ještě měl, můj otče, kdyby Bůh nebyl konečně ve mně potrestal posledního dědice tohoto krvavého odkazu!...“

Umírající, zcela vyčerpaný, se na okamžik odmlčel a pak slabým hlasem pokračoval:

„Už tehdy při příjezdu guvernéra dona Franciska de Souzy se proslýchalo, že Roberio Dias nabídl v Madridě králi Filipovi II. objev dolů, a když nebyl podle očeká-

vání náležitě odměněn, umínil si, že zachová nález v tajnosti.

Důvod tohoto zatajení, které vzniklo hlavně z Roberiova rozhořčení, znal jen můj příbuzný, jenž už tenkrát byl majitelem plánu. Teprve po příjezdu do Španělska Roberio zjistil, že mu někdo plán ukradl, a chtěl získat aspoň původně slíbenou odměnu.

Tajemství dolů, klíč k tomuto nesmírnému bohatství, převyšujícím všechny poklady bagdádského kalifa, byl v rukou mého příbuzného, který potřeboval oddaného člověka, jenž by mu při výpravě pomáhal; usoudil proto, že by si nemohl vybrat nikoho lepšího než mě, abych s ním sdílel všechna nebezpečí i naděje tohoto podniku.

Přijal jsem spoluúčast na zločinu, na tomto loupežném paktu, můj otče... To byl můj první hřích!...“

Hlas skonávajícího stále slábl. Mnich, nakloněný nad ním, s pootvřenými rty přímo hltal každé jeho slovo.

„Jen odvahu, synu!“

„Ano, musím povědět všechno!... Byl jsem oslněný popisem toho báječného pokladu a přemýšlel jsem o něm... toužil jsem po něm... pojal jsem záměr... a záměr... se nakonec uskutečnil... byl to zločin! Zavraždil jsem svého příbuzného i jeho ženu...“

„A dál...“ vydechl mnich dutým hlasem.

„A ukradl jsem tajemství!“

V panující tmě nebylo vidět zvláštní mnichův úsměv.

„Teď mi zbývá jen spoléhat na milosrdenství boží a snažit se napravit zlo, které jsem způsobil... Roberio je mrtev, jeho žena bídně živoří v Bahii... Chci, aby jí byl dokument odevzdán... Slibujete mi to, bratře Angelo?...“

„Slibuji, ale kde je ten dokument?...“

„Je... uschovaný...“

„Kde?“

„V tom... to...“

Umírající byl už v agónii. Bratr Angelo se naklonil ještě níže, přiložil ucho na jeho ústa, z nichž vytékala červená pěna, a položil ruku na jeho srdce, aby zjistil, jestli ještě tluče; zdálo se, že chce zadržet poslední ne-

šťastníkovy vydechnutí, aby z něho vyrval ještě to poslední slovo.

„Kde? Kde?...“ šeptal hluchým hlasem.

Raněný však stále zápasil se smrtí; poslední známky života, uhasínajícího jako blikající lampa, zachvívaly jeho chladnoucím tělem.

Konečně mnich uviděl, jak se ztuhlá ruka umírajícího těžce nadzvedá a ukazuje na stěnu; uslyšel, jak stydoucí, ale ještě křečovitě se třesoucí rty vydechly konečně dlouho očekávané slovo:

„Kříž!...“

Bratr Angelo vyskočil a rozhlížel se kolem sebe jako náměsíčný; nad pelestí postele visel velký kříž, z hrubého a špatně opracovaného dřeva, a na něm železná soška Krista.

Nedočkavým pohybem uchopil mnich kříž a přelomil ho o koleno. Soška padla k zemi, a z úlomků dřeva vypadl zmačkaný pergamenový svitek.

Bratr Angelo serval zuby pečet, přistoupil k oknu, a při kmitajícím světle neutuchajících blesků četl první slova záznamu, psaného červenými písmeny:

„Přesný a pravdivý popis cesty, kterou léta Páně 1587 vykonal Roberio Dias, otec, ke břehům Jacobiny, kde z milosti boží objevil nejbohatší stříbrné doly, jež existují na světě; s připojením všech označení a ukazatelů na rovníku, kde se zmíněné doly nacházejí. Začato 20. ledna, na den umučení svatého Šebestiána, a ukončeno první neděli velikonoční, kdy jsme zásluhou Prozřetelnosti přijeli do tohoto města São Salvador.“

Zatímco se mnich snažil číst pergamen, svíjel se umírající Fernão Aines ve smrtelných mukách a v obavě, zda mu duchovní udělí rozhřešení a poslední pomazání.

Bratr Angelo byl však v této chvíli soustředěn pouze na svitek pergamenu, který držel v ruce; dosedl těžce na lavici, podepřel si hlavu a oddal se hlubokému přemýšlení.

O čem asi přemýšlel?...

Nepřemýšlel, ale blouznil. Jeho roznícená bujná obrazovnost mu před očima předváděla stříbrné moře, celý oceán bělostného a zářícího roztaveného kovu, ztrácejí-

cího se v nedozírnu. Vlny tohoto stříbrného moře se vzdouvaly a hned opět převalovaly v chomáčích pěny, jako diamantové, smaragdové a rubínové květy, třpytící se ve sluneční záři.

Chvílemi se na této hladké lesklé ploše zjevovaly jako v zrcadle kouzelné zámky, ženy krásné jako prorokovy hurisky a panny půvabné jako andílkové Panny Marie z hory Karmel.

Tak uběhlo půl hodiny. Klid přerušovalo pouze chrčení umírajícího a burácení hromu. Pak zavládlo příšerné ticho. Hříšník vypustil duši bez rozhřešení.

Bratr Angelo vstal, strhl ze sebe zuřivě kutnu, hodil ji na zem a poslalap. Přes pelest postele byl přehozen světský oděv, do něhož se oblékl. Pak odebral mrtvému zbraně, popadl jeho plstěný širák, přitiskl k prsům drahocenný rukopis a zamířil ke dveřím.

Venku na verandě bylo slyšet kroky procházejícího se Nunesa.

Mnich se zarazil; neočekávaná přítomnost onoho muže přede dveřmi mu vnukla okamžitý nápad. Oblékl si znovu hábit přes svůj nový úbor, v rukávě schoval klobouk zemřelého a hlavu si pokryl širokou kápí. Pak otevřel dveře a zamířil k Nunesovi.

„Consumatum est, bratře!“ řekl dojatě.

„Nechť Bůh přijme jeho duši!“

„V to doufám, neselžou-li mi síly, abych mohl vyplnit jeho poslední přání, které by napravilo hřích...“

„Byl to nějaký těžký hřích?“

„Dokonce zločin, bratře. Podejte mi světlo; napíši našemu převorovi, bratru Diogovi do Rosario, protože je možné, že se už nevrátím a že o mně ani nebudete mít žádnou zprávu.“

Při svitu pryskyřičné louče napsal mnich několik řádků převorovi karmelitánského kláštera v Rio de Janeiru, pak se rozloučil s Nunesem a odešel.

Když zahýbal za roh stavení, rozevřelo se nebe a země se ozářila světlem tak silného blesku, že ho to až oslepilo. Dva blesky nakreslily na obloze ohnivě čáry, zapadly do lesa a zanechaly po sobě dusivý sirný zápach.

Karmelitána se zmocnila závrať. Připomněl si večerní výjev hrozného trestu, který ve svém pokrytectví sám přivolał a který se tak záhy uskutečnil. Za chvíli se však vzpamatoval; oslnění zmizelo. Hrůzou zbledlý a ještě se chvějící bezbožník zdvihl ruku, jako by chtěl vyzývat hněv boží, a z jeho úst zaznělo strašlivé rouhání:

„Můžeš mě zabít; necháš-li mě však naživu, budu bohatý a mocný i proti vůli celého světa!“

Jeho slova připomínala záštiplný vztek bezmocného ďábla, uvrženého neodvolatelným rozsudkem Stvořitelovým do pekelných temnot.

Mnich pak potmě pokračoval v cestě; obešel plot a došel k velké chýši na pokraji osady, v níž při své misionářské činnosti ubytoval několik indiánských rodin. Vstoupil do chaty, probudil jednoho Indiána a nařídil mu, aby se připravil doprovodit ho, jakmile se rozední.

Lilo nepřetržitě; svištící vítr šlehal do stěn chýše a prodíral se dovnitř mezerami ve slámě.

Mnich po celou noc ani oka nezamhouřil; přemýšlel a v duši osnoval pekelný plán. Rozhodl se, že nezaváhá před žádnou překážkou. Občas se vyšel podívat ven, jestli už začíná svítat.

Konečně nastal den; bouře se za noc vyběsnila a teď bylo klidno.

Karmelitán se vydal s Indiánem na cestu; bloudil dlouho pustinou všemi směry, jako by něco hledal. Po dvouhodinovém putování objevil onu kaktusovou houštinu, u níž se odehrál výjev, který jsme vyprávěli již dříve; prohlédl si místo ze všech stran a spokojeně se usmál. Vyšplhal se na strom a spustil se po liáně na mýtinku, kterou také už známe. Indián ho následoval. Slunce teprve před nedávnem vyšlo.

Nazítří okolo druhé hodiny po poledni opustil toto místo jen jeden člověk; nebyl to však ani mnich, ani Indián. Byl to neohrožený a smělý dobrodruh, připomínající svými rysy karmelitána, bratra Angela di Luca.

Tento dobrodruh si dal jméno Loredano.

V kaktusovém houští zanechal pohřbené v zemi hrozné tajemství: svitek pergamenu, mnišský hábit a... mrtvolu.

Po uplynutí pěti měsíců oznamoval převor řádu opatovi do Říma, že bratr Angelo di Luca zemřel jako světec a mučedník při výkonu svého apoštolského poslání.

II

I A R A !

Dva dny po právě vyličené tragické události v zájezdním dvoře, za pěkného letního odpoledne, shromáždila se rodina dona Antonia de Mariz na břehu řeky *Paquequer*.

Usadili se v malé dolince mezi dvěma kamenitými pahorky, jaké se tu a tam v oněch končinách vyskytují. Tráva, pokrývající tato návrší, a stromy, rostoucí ve škvírách mezi skalami, jako by svými nakloněnými korunami utkávaly nad údolíčkem překrásný závěs ze svěží zeleně, což činilo toto zátíší neobyčejně malebným.

Těžko bychom našli příjemnější místo pro odpočinek v čase letního žáru, než byla tato svěží a stinná besídka, kam doléhal zpěv okolního ptactva, harmonicky doplňovaný zurčivým šepotem vody.

Proto tedy, ač bylo místo od domu dost vzdálené, přicházela sem občas za pěkných dnů šlechticova rodina, aby zde prožila několik hodin v osvěžujícím chládku.

Don Antonio de Mariz seděl vedle své ženy a otvorem mezi korunami stromů pozoroval modré, sametové nebe této země, vzbuzující nadšený obdiv u všech Evropanů. Isabela stála opřená o kmen mladé palmy, sledovala zrakem říční proud a přitom si polohlasně šeptala verše Bernardima Ribeiry.

Cecília běhala údolím a pronásledovala krásného kolibříka, který se v rychlém letu leskl všemi duhovými barvami a zářil jako prizma, lomené slunečním paprskem. Dívku bavilo hrát si s ptáčkem na honěnou; byla ve tváři celá zrůžovělá od neustálého pobíhání.

Když se tím konečně unavila, posadila se na travnatý kopeček, který se zvedal u skály a vytvářel přírodní lehátko. Hlavu si opřela o skálu a nohy položila do trávy,

do níž se zabořily jako do hustého koberce; její něžná hrud se zvedala, jak Cecília oddychovala.

Tak uběhlo několik chvil; nic nerušilo tento idylický rodinný odpočinek.

Najednou se odkudsi z listoví zeleného závěsu ozval pronikavý výkřik a něčí hlas volal nesrozumitelné slovo:

„Iara!“

Je to výraz jazyka guarani a znamená „paní“.

Don Antonio rychle vstal, bystře se rozhlédl kolem a spatřil neobvyklý obraz.

Přesně nad místem, kde seděla Cecília, stál, pevně se opíraje o úzký skalní výběžek, Indián, oblečený jen do lehké bavlněné tuniky, a ramenem zadržoval kámen, který se odlomil od skály a začínal padat po svahu dolů.

Indián se snažil nadlidským úsilím zadržet váhu balvanu, který ho mohl každou chvíli rozdrtit; ruku vzepřel o větev stromu a s ohromným vypětím svalů udržoval rovnováhu.

Strom se chvěl; zdálo se, že se kámen každý okamžik svalí i s Indiánem dolů přímo na dívku sedící na úpatí skály.

Když Cecília zaslechla výkřik, zvedla hlavu a překvapeně se podívala na otce, jako by nechápala nebezpečí, jež jí hrozilo.

Vrhnout se k dceři, uchopit ji do náruče a vyrvat ji smrti — to byla jediná myšlenka, která v té strašné chvíli ovládla mysl dona Antonia de Mariz a kterou blesku-rychle uskutečnil silou své veliké otcovské lásky.

V okamžiku, kdy šlechtic vkládal zpola omdlelou Cecílii do mateřského náručí, seskočil Indián jedním skokem doprostřed dolinky; balvan se skutálel z výše a hluboko se zaryl do země.

Teprve teď ostatní svědci tohoto výjevu, strnulí úlekem, vykřikli, protože si uvědomili, jak hrozné nebezpečí je právě minulo.

Široká brázda se táhla z výše pahorku až k místu, kde předtím odpočívala Cecília; ukazovala dráhu, po které kámen padal, vyrýváje trávu i se zemí. Don Antonio, ještě bledý a celý roztřesený z přestálého nebezpečí, jež ohro-

žovalo Cecílii, odpoutal zrak od místa, kde v představách už viděl mohyly, a zadíval se na Indiána, který se v nouzi objevil jako dobrý duch brazilských pralesů.

Šlechtic nevěděl, čemu se má dříve obdivovat: jestli síle a hrdinství, jimiž Indián zachránil jeho dceru, nebo jeho nadobyté mrštnosti, s níž vysvobodil sám sebe od nevyhnutelné smrti.

Pokud se týče citu, který vedl Indiána k jeho hrdinskému činu, tomu se don Antonio nedivil; znal totiž dobře pravý charakter Indiánů, historiky tak nespravedlivě posuzovaných; věděl, že neválcí-li zrovna s nikým a nevyprovokuje-li někdo jejich pomstu, jsou schopni šlechtických činů i ušlechtilých citů.

V celé skupině, jejíž idylický klid byl tak neočekávaně porušen, zavládlo ticho.

Dona Lauriana a Isabela poklekly a vroucně děkovaly Bohu za odvrácení zla. Cecília, ještě trochu polekaná, se tiskla k otcově hrudi a něžně mu líbala ruku. Indián stál skromně stranou a s výrazem hlubokého obdivu pohlížel na dívku, kterou zachránil před smrtí.

Konečně objal don Antonio levou rukou Cecílii kolem pasu, přistoupil k Indiánovi a přátelsky, dojatě mu podával ruku: ten se uklonil a podávanou ruku políbil.

„Z jakého kmene pocházíš?“ otázal se ho šlechtic v jazyku guarani.

„Jsem z kmene Goitacaz,“ odpověděl Indián a hrdě zvedl hlavu.

„Jak se jmenuješ?“

„Peri, syn Ararého, prvního ve svém kmeni.“

„Já jsem portugalský šlechtic, bílý nepřítel tvého národa, dobyvatel tvé země. Tys však zachránil mou dceru, a proto ti nabízím své přátelství.“

„Peri je přijímá. Ty ses už dávno stal mým přítelem.“

„Jak to?“ podívil se šlechtic.

„Poslouchej.“

A Indián začal vyprávět svou bohatou a poetickou řečí, tak měkce znějící, s výslovností podobnou šelestu větru v listí a zpěvu lesního ptactva, tento prostý příběh:

„Bylo to v čase, kdy kvetou zlaté stromy. Zem ukryla

tělo Ararého i jeho zbraně; zůstal po něm jen jeho válečný luk. Peri svolal bojovníky svého kmene a řekl:

„Můj otec zemřel; ten, který z nás bude nejsilnější, převezme luk Ararého. Všichni do války!“

To řekl Peri. Bojovníci mu odpověděli: „Do války!“

Pochodovali jsme, dokud slunce ozařovalo zem; když se na nebi objevila luna, došli jsme cíle. Bojovali jsme tak, jak to dovedou Goitacazové. Bitva trvala celou noc. Lila se krev, vzplály ohně.

Když Peri sklonil luk Ararého, nezůstal ve vesnici bílých ani jeden dům celý, ani jeden člověk živý; všecko se změnilo v popel.

Nastal den a vzešlo světlo; přišel vítr a roznesl popel.

Peri zvítězil; stal se prvním svého kmene, nejsilnějším ze všech bojovníků.

Přišla k němu matka a pravila:

„Peri, náčelníku Goitacazů, synu Ararého, tys statečný bojovník, jsi udatný jako tvůj otec; tvá matka tě miluje.“

Přišli bojovníci a pravili:

„Peri, náčelníku Goitacazů, synu Ararého, jsi nejchrabřejší z celého kmene, nejobávanější nepříteli; bojovníci tě poslouchají.“

Přišly ženy a pravily:

„Peri, jsi první mezi všemi, jsi krásný jako slunce a ohebný jako divoký rákos, který ti dal jméno, ženy jsou tvými otrokyněmi.“

Peri všecko vyslechl a neodpověděl; ani hlas jeho matky, ani chvalozpěv bojovníků, ani láska žen nevyvolaly úsměv na jeho tváři.

V domě s křížem uviděl Peri uprostřed ohně Paní bílých. Byla jasná jako dcera lunny a krásná jako volavka vznášející se nad řekou.

Její oči byly zbarvené nebeskou modří a ve vlasech měla barvu slunce. Byla zahalena v oblacích a postavu jí ovíjel pás ze svítících hvězd.

Oheň pohasl, dům s křížem se zbořil.

V noci měl Peri sen; zjevila se mu Paní bílých, byla smutná a takto k němu pravila:

„Peri, svobodný bojovníku, jsi mým otrokem; budeš mě následovat tak, jak provází velká hvězda den.“

Když jsme se vrátili z války, obrátila již luna svůj načervenalý luk. Každou noc viděl Peri Paní v oblacích; ona se však nedotýkala země a Peri se nemohl vznést k nebi.

Když strom cajueiro ztratí listí, vypadá jako mrtvý; nemá ani květy, ani nedává stín — pláče slzami tak sladkými, jako je sladký med jeho plodů.

A tak zesmutněl i Peri.

Paní se už neobjevila, Peri ji však stále měl před očima.

Stromy se zazelenaly. Ptáci si stavěli hnízda. Drozd-*sabiá* zpíval — všechno se vůkol smálo. Syn Ararého si vzpomněl na svého otce.

A znovu nadešel čas války.

Vyšli jsme; dlouho jsme šli, až jsme došli k velké řece. Bojovníci zavěsili sítě, ženy rozdělaly oheň, Peri se zahleděl za sluncem do oblak.

Viděl letět jestřába.

Kdyby byl Peri jestřábem, zaletěl by za svou Paní k nebesům.

Zadul vítr.

Kdyby byl Peri větrem, unášel by svou Paní v povětrí.

Viděl pohnout stín.

Kdyby byl Peri stínem, provázel by svou Paní v noci.

Ptáci se třikrát vyspali.

Přišla jeho matka a pravila:

„Peri, synu Ararého, bílý bojovník zachránil tvou matku — a bílá dívka také.“

Peri vzal své zbraně a odešel. Chtěl uvidět bílého bojovníka a stát se jeho přítelem; a také dceru Paní a stát se jejím otrokem.

Slunce stálo právě nejvýše na nebi, když Peri přišel k řece. Zdáli uviděl tvůj velký dům.

Objevila se bílá dívka.

Byla to Paní, kterou viděl Peri ve snu. Nebyla smutná jako poprvé. Byla veselá; sestoupila z nebe, kde nechala oblaka i hvězdy.

Peri řekl:

„Paní, dcera luny, sestoupila z nebe, protože ji luna propustila. Peri, syn slunce, bude chránit Paní zde na zemi.“

Oči Periho hleděly na Paní a jeho ucho poslouchalo tlukot srdce. Kámen se odlomil od skály a chtěl ublížit Paní.

Paní zachránila matku Periho. Peri nechtěl, aby Paní byla zase smutná a vrátila se do nebe.

Bílý bojovníku! Peri, první mezi svými, syn Ararého z kmene Goitacazů, zkušený a udatný ve válce, nabízí ti svůj luk — stal ses jeho přítelem!“

Zde ukončil Indián své vyprávění.

Dokud mluvil, vyzářovala z jeho černých očí hrdá odvaha a síla, což dodávalo jeho tváři zvláštní ušlechtilosti. I ve své prostotě byl tento syn lesů vládcem; byl si vědom své síly.

Jak domluvil, zmizela hrdost zkušeného bojovníka. Stal se pokorným a nasmělým; vycítil svým instinktem převahu civilizovaných lidí, před nimiž si připadal jako barbar.

Don Antonio poslouchal s úsměvem jeho řeč, chvílemi květnatou a zase prostou, jako první věty, které vyslovuje dítě ukryté v mateřském objetí. Šlechtic překládal, jak nejlépe dovedl, Cecílii tento poetický příběh. Dívka se už vzpomatovala z leknutí. Přemohla strach, který v ní domorodec budil, a chtěla vědět, co říká.

Z Periho příběhu nakonec vyrozuměli, že Indiánka, kterou před dvěma dny zachránil don Antonio z rukou dobrodruhů a kterou Cecilia obdarovala různými pestrobarevnými náhrdelníky, byla matka Periho.

„Peri,“ řekl šlechtic, „když se potkají dva muži a uzavřou přátelství, tak ten, který je v domě druhého, přijme jeho pohostinství.“

„Ano, to je obyčej, který i stařešinové našeho kmene předávají mladým, přechází z otců na syny.“

„Povečeříš s námi.“

„Peri tě poslechne.“

Nastával večer; na nebi se zatřpytily první hvězdy.

Všichni i s Perim zamířili k domu a vystoupili po scho-
dišti na nádvoří.

Don Antonio zašel na chvíli do svého pokoje a přinesl
odtamtud krásnou ručnici, ozdobenou jeho šlechtickým
erbem; tuto zbraň jsme již v Indiánových rukou viděli.

„To je moje věrná společnice, má válečná zbraň; nikdy
neselhala, nikdy se neminula cílem. Střílí tak spolehlivě
jako šíp tvého luku. Peri, tys zachránil život mé dcery,
má dcera ti dává zbraň svého otce.“

Indián přijal zbraň s výrazem hluboké vděčnosti.

„Peri se nikdy od této zbraně neodloučí, protože ji do-
stal od své paní.“

Hlas zvonku oznamoval čas večere.

Indián, stíněný neznámým prostředím a pociťující
k celému okolí téměř posvátnou úctu, nevěděl, jak se má
chovat.

Šlechtic, který jako by omládl, když viděl dceru zdra-
vou a živou, snažil se mu stále všemožně dokazovat, jak
velice si jeho hrdinského činu cení; přesto se Indián jídla
ani nedotkl.

Když Don Antonio konečně poznal, že všecko další po-
bízení je marné, naplnil dva poháry vínem z Kanárských
ostrovů a řekl:

„Peri, u bílých je zvykem připít si na přátelství. Víno
je nápoj, který dává sílu, odvahu a příjemnou náladu.
Připít si s přítelem, to znamená, že mu přejeme sílu, od-
vahu a štěstí. Já připíjím na zdraví syna Ararého!“

„A Peri připíjí na tvoje zdraví, protože jsi otcem jeho
velitelky. Peri ti připíjí, protože jsi zachránil jeho matku,
a připíjí ti i proto, že jsi bojovník.“

Indián se při každém slovu dotkl poháru a upil vína,
aniž dal najevo, že mu nechutná; na zdraví Cecíliina otce
byl by vypil třeba i jed.

Po této události přišel Peri několikrát do domu dona
Antonia de Mariz.

Starý šlechtic ho vždy srdečně přijal a choval se k němu
jako k příteli. Jeho ušlechtilé povaze se líbila přirozená
Indiánova prostota.

Cecília však, přes vděčnost, kterou v ní budila věrná
oddanost Periho, nemohla v sobě přemoci jakýsi strach
při pohledu na jednoho z těch rudých domorodců, o kte-
rých jí její matka vyprávěla tolik nepěkného a jimiž ji
jako dítě strašila.

V Isabelině duši probouzel pohled na Indiána vždy ten-
týž dojem, který pociťovala v přítomnosti kteréhokoli
člověka s pletí rudé barvy. Vzpomněla si vždy na svou
nešťastnou matku, na svůj indiánský původ a na pohr-
dání, které proto musela snášet.

A dona Lauriana viděla v Perim věrného psa, který
rodině prokázal určitou službu a kterému se za to platí
kůrkou chleba. Musíme ovšem podotknout, že toto její
stanovisko nevyplývalo snad ze zlého srdce, ale bylo vý-
sledkem předsudků, které ovlivňovaly její výchovu.

Minuly dva týdny od doby, kdy Peri zachránil Cecílii.
Jednoho rána vstoupil do pracovny dona Antonia jeho
správce Aires Gomes.

„Pane, ten cizinec, kterému jste asi před čtrnácti dny
poskytl pohostinství, si přeje s vámi mluvit.“

„Ať tedy přijde.“

Gomes uvedl cizince. Byl to týž Loredano, v něhož se
přeměnil karmelitán, bratr Angelo di Luca.

„Co si přejete, příteli, schází vám něco?“

„Naopak, urozený pane, mám se tady tak dobře, že
bych zde chtěl zůstat.“

„A kdo vám v tom brání? Naše pohostinství se netáže
ani na jméno příchozího, ani na dobu, kdy nás opustí.“

„Vaše pohostinnost je opravdu hodna pravého šlech-
tice, urozený pane; ale o ní nechci mluvit.“

„O čem tedy.“

„Jeden ze skupiny vašich lidí odchází do Rio de Janeiro za ženou a dětmi, které mu přijely z Portugalska.“

„Ano, už včera mi o tom říkal.“

„Bude vám tedy jeden muž chybět; mohl bych ho nahradit, kdybyste neměl nic proti tomu.“

„Ale vůbec ne!“

„Mohu se tedy považovat za přijatého?“

„Neukvapujte se; Aires Gomes vám řekne podmínky, které musíte přijmout, a když na ně přistoupíte, tak jsme dohodnutí.“

„Myslím, že ty podmínky už znám,“ řekl Ital s úsměvem.

„Jen raději jděte a vyslechněte si je znovu.“

Šlechtic zavolal správce a pověřil ho úkolem vysvětlit Italovi stanovy, jimiž se musí řídit každý, kdo je v jeho službách. Zasněžit nováčky do těchto pravidel bylo jedním z Gomesových privilegií, kterých se zhošťoval se vši vážností, již byla schopna jeho trochu groteskní osobnost.

Když přišli na nádvoří, Aires Gomes se napřímil a s patřičným důrazem pronesl tuto řeč:

„Zákon, stanovy, řád, disciplína — či jak to chcete nazvat — kterým se podřizuje každý, kdo vstupuje do služeb urozeného kavalíra dona Antonia, erbovního šlechtice, potomka rodu Marizů v přímé linii...“

Zde si bývalý štítonoš olízl trochu rty jazykem a pokračoval:

„*Primo*: bezpodmínečná poslušnost. Kdo se tomu protiví, propadne smrti.“

Ital pokynul na znamení souhlasu hlavou.

„To znamená, pane Itale, že jestli vám jednoho dne don Antonio přikáže, abyste seskočil z této skály dolů, tak se pomodlete a skočte, protože tak nebo tak, nohama či hlavou se tam ocitnete, to vám říkám já, Aires Gomes, na čestné slovo.“

Loredano se usmál.

„*Secundo*: spokojit se tím, co vám dají. Kdo by narušil...“

„Promiňte, pane Airesi Gomesi, ušetřte si zbytečnou námahu; vím všecko, co mi chcete vysvětlit, a nemusíte už tedy pokračovat.“

„Co tím chcete říci?“

„Chci říci, že všichni soudruzi, jeden po druhém, mi už popsali celou tu ceremonii — jak to zde vedete.“

„Ale přesto snad...“

„Je to zbytečné. Všecko vím, všecko přijímám, jsem hotov přísahat na všecko, co chcete.“

Při těch slovech se Ital otočil na podpatcích a zamířil k pracovně dona Antonia, zatímco si bývalý štítonoš, rozzlobený, že nemohl dokončit tak důležitý výstup, bručel:

„To je nějaký nedobry člověk!“

Loredano stanul před donem Antoniem.

„Tak co?“ zeptal se šlechtic.

„Souhlasím se vším.“

„Tak dobrá. Nyní chybí už jen jedno, co vám Aires Gomes přirozeně neřekl.“

„A co, prosím, vážený pane?“

„To, že don Antonio de Mariz,“ pravil šlechtic a přitom položil ruku na Italovo rameno, „není jen přísným velitelem svých mužů, ale i jejich věrným přítelem. Jsem pánem tohoto domu a též otcem celé rodiny, k níž od nynějška patříte i vy.“

Ital se uklonil, aby vyjádřil svůj dík, ale zároveň i proto, aby zakryl změnu ve výrazu své tváře.

Vlídna a ušlechtilá slova starého šlechtice ho zneklidnila; již tenkrát osnoval v hlavě plán, který hodlal provést o rok později, o čemž už víme.

Po odchodu z místa, kde uschoval svůj poklad, putoval dobrodruh přímo k obydlí dona Antonia de Mariz a požádal tam o pohostinství, které nebylo nikomu odepřeno. Zamýšlel dostat se do Rio de Janeiro a tam už nějak zorganizovat výpravu pro využití svého bohatství.

Když se stal majitelem drahocenného svitku Roberia Diase, napadly ho dvě možnosti, jak postupovat: buď odcestovat do Evropy a prodat své tajemství Filipovi III. nebo kterémukoliv panovníkovi národa mocného a nepřá-

telského vůči Španělsku, anebo vydolovat s několika dobrodruhy vlastními silami tento báječný poklad, který by ho pak přivedl na vrchol vši moci.

Druhá myšlenka se mu zamlouvala lépe, dosud se však nerozhodl. Když své tajemství ukryl na bezpečném místě a zbavil se tím ustavičného strachu, že ho někdo o ně připraví, Ital se rozhodl, jak jsme už řekli, jít požádat o pohostinství dona Antonia de Mariz.

Tam si vypracoval plán, jak bude postupovat, pak se vrátí pro pergamen, uložený v zemi, a s ním už dosáhne bohatství, štěstí a moci.

Když se bývalý karmelitán ocitl v šlechticově domě, prostudoval svým výborným pozorovacím talentem celý terén a zjistil, že je příznivý k uskutečnění jedné jeho myšlenky, která se mu brzy začala neurčitě rodit v hlavě, až se z ní stal pečlivě promyšlený plán.

Žoldníci, prodávající svoji svobodu, svědomí i život, tíhnou jen k penězům; jejich pánem, vůdcem, přítelem je ten, kdo jim víc zaplatí. Bratr Angelo znal dobře lidská srdce, a proto záhy poznal a odhadl charakter i způsob života dobrodruhů, v jejichž skupině se zde ocitl.

Řekl si, že tito lidé mu budou dokonale vyhovovat.

V průběhu těchto úvah se však přihodilo něco, co způsobilo úplný převrat v jeho úmyslech.

Uviděl Cecílii.

Při pohledu na tuto krásnou, nevinnou a čistou dívku vybuchl jeho žhavý, dlouho potlačovaný temperament jako jiskra hozená do střelného prachu.

Celá zdrženlivost jeho klášterního života, všechny neukojené touhy, které ztuhly pod kněžským rouchem jako pod ledovou tříští, bujná krev mládí umrtvená v postech a odříkání — to všechno zachvátilo jeho srdce a vzalo mu na chvíli dech.

A tak jeho špatnou, zločinnou, nikdy však dosud nemilující duši ovládla palčivá touha po rozkoši. Srdce se domáhalo svých práv se vši nezkrotnou silou, která řídila celý jeho život.

Cítil, že tato dívka je pro jeho život tak nezbytná jako poklad, o němž snil; zbohatnout pro ni, získat ji, aby

plně využil bohatství — to bylo od té chvíle jeho jedinou snahou, myšlenkou, která ho cele ovládala.

Jeden z dobrodruhů odcházel ze šlechticových služeb; Loredano se o jeho místo ucházel, a jak už víme, byl přijat. A pak se tedy začal uskutečňovat jeho plán.

Jaký to byl plán, to víme; Ital zamýšlel stát se vůdcem celé skupiny dobrodruhů, zmocnit se Cecílie, odebrat se k pohádkovým dolům, odnést odtud tolik stříbra, co by bylo v jeho silách, odjet do Bahie, tam přepadnout nějaký španělský koráb, převzít jeho velení a zamířit do Evropy.

Tam získá několik pirátských lodí, vrátí se do Brazílie, vydoluje ze země svůj poklad, nabude obrovského bohatství a pak... Před jeho zrakem se otvíral svět plný nadějí, velké budoucnosti a štěstí.

Celý rok vypracovával tento plán se vši inteligencí a důvtipem; podařilo se mu získat na svou stranu dva vlivné členy skupiny dobrodruhů — Ruie Soiera a Benta Simõese. S jejich pomocí připravoval uskutečnění a dovršení celého plánu.

Všecko se dělo v tajnosti, nikdo o tom nevěděl; ve skupině byli pouze dva členové, kteří ho mohli prozradit. Loredano však, jako člověk prozíravý, tuto možnost předvídal a nenechal v rukou svých společníků zbraň, kterou by ho mohli zasáhnout. Proto jim v příhodný čas pověděl o svém testamentu, předaném donu Antoniovi de Mariz.

V této závěti však Ital neprozradil celý svůj plán, jak řekl Rui Soeirovi, nýbrž zmínil se v ní jen o zradě obou dobrodruhů a prohlásil, že sám byl od nich sveden. A tak mnich lhal vlastně i v poslední hodině — hodině smrti, kdy místo něho měl promluvit jeho testament.

Důvěřoval plně, a ne bezdůvodně, v charakter dona Antonia, a to ho upokojovalo. Věděl, že šlechtic v žádném případě neotevře poslední vůli, která mu byla svěřena do úschovy.

Takto se tedy choval bývalý bratr Angelo di Luca pod novým jménem Loredano v domě dona Antonia de Mariz a připravoval se uskutečnit svůj záměr, na který stále myslel.

Čekal už celý rok, a jak říkal, byl už unaven. Rozhodl se věc skoncovat; nejdřív zastrašil své dva spoluspiklence hrozbou a udělal z nich pouhé loutky, poslušné každého jeho pokynu. Pochopil, že je musí povzbudit něčím, co by jim dodalo sílu a odvalu vrhnout se do propasti a necouvnut před žádnou překážkou.

Tím byla ziskuchtivost.

Bylo nemyslitelné, že by při pohledu na pergamenový svitek nepocítili horečnou touhu po bohatství, tento *auri sacra fames*, který se zmocnil i jeho v okamžiku, kdy se mu před zrakem rozevřelo moře roztaveného stříbra, v němž jeho chtivá ústa mohla uhasit svou mučivou žízeň.

Jeho předpoklad byl správný. Při čtení pergamentu byli oba dobrodruzi nadšeni. K dosažení onoho nevyčerpatelného bohatství by byl žádný z nich neváhal přejít i přes mrtvolu přítele, obrátit v popel dům, zničit štěstí a čest celé rodiny.

K jejich zármutku však měl onen neočekávaný hlas, který k nim zazněl jakoby z útrob země, změnit celou situaci.

Nebudeme však předcházet událostem; zatím jsme ještě v roce 1603. Do vyličené scény nám chybí rok a my teď musíme ještě vyprávět o určitých okolnostech, podmiňujících další vývoj této pravdivé historie.

IV

CECI

Několik hodin potom, co byl Loredano přijat do domu dona Antonia de Mariz, přistoupila Cecília k oknu svého pokoje a uviděla na protější straně strže Periho, který na ni pohlížel s nesmírným obdivem.

Ubohý Indián, nesmělý a samotářský, se odvážil vstoupit do domu jen tehdy, když uviděl z dálky procházet se po nádvoří dona Antonia de Mariz. Vycítil, že je mu zde nakloněn jen starý šlechtic, člověk s ušlechtilým srdcem.

Už čtyři dny se Indián neobjevoval. Don Antonio před-

pokládal, že se už vrátil ke svým lidem, které opustil jen kvůli válce, již jeho kmen vedl s druhými Indiány a Portugalci.

Kmen Goitacazů opanovával celé území mezi mysem São Tomé a Cabo-Frio; byl to bojovný, udatný a neohrožený lid, který dal dobyvatelům mnohokrát pocítit sílu svých zbraní.

Goitacazové úplně zničili osadu Paraibu, založenou Pedrem de Gois, a po šestiměsíční přestávce se jim podařilo rozbořit osadu Vitoria, kterou ve státě Espirito Santo založil Vasco Fernandes Coutinho.

Vraťme se však od této malé historické odbočky k našemu hrdinovi.

První Cecíliin pocit, když spatřila Indiána, bylo leknutí; proto odběhla od okna. Její dobré srdce se však proti tomu bouřilo a říkalo, že není třeba obávat se člověka, který jí zachránil život. Uvědomila si, že by tím nepěkně a nevděčně oplácela oddanost, kterou jí Indián projevovat.

Přemohla svůj strach a rozhodla se, že projeví Indiánovi vděčnost, kterou zasluhoval. Přistoupila znovu k oknu a pokynula svou bílou půvabnou ručkou Perimu, aby přišel.

Indián celý rozradostněný zamířil k domu a Cecília se zastavila v otcově pracovně.

„Jde k nám Peri, tatínku, pojďme s ním promluvit,“ řekla.

„To je dobře,“ odpověděl šlechtic.

A don Antonio vyšel společně s dcerou vstříc Indiánovi, který již vystupoval po schodech k nádvoří.

Peri nesl v ruce malý košíček, podivuhodně upletený — jako krajka — ze sněhobílé slámy; ze skulinek mezi vláknami doléhalo ven slabounké pípání a šelest drobných obyvatel tohoto půvabného hnízdečka.

Indián poklekl u Cecíliiných nohou, a aniž se odvážil zvednout k ní oči, nabídl jí slaměný košíček. Dívka odklopila víčko a trochu se ulekla; hned se však zasmála: v košíku se třepetal celý roj pestrobarevných kolibříků. Některým se podařilo vyletět ven. Jeden z nich se uhnízdl na Cecíliině hrudi a druhý obletoval její světlovlasou

hlavu — považoval patrně její růžová ústa za nějaký ovocný plod.

Dívka obdivovala tyto třpytící se ptáčky; jedni byli červení, druzí modří a zelení, ale všichni se zlatými odlesky a půvabnými tvary.

Při pohledu na tuto oživenou duhu každému napadlo, že příroda stvořila tyto drobkounké opeřence s radostí a úsměvem proto, aby se živili pelem a medem a aby zářili ve vzduchu tak jako květy na zemi a hvězdy na nebi.

Když se na ně Cecília dosyta vynadávala, brala jednoho po druhém do ruky, líbala je a vinula k sobě a jen litovala, že sama není třpytivým voňavým květem, aby je k sobě vábila a aby kolem ní neustále poletovali.

Peri se díval na dívku a byl šťastný; poprvé od té doby, kdy ji zachránil, se mu podařilo vyvolat na jejích ústech radostný úsměv. Přestože cítil ve svém srdci štěstí, podle výrazu jeho tváře bylo snadné uhádnout, že je smutný. Přistoupil k donu Antoniovovi de Mariz a řekl:

„Peri odejde.“

„Vracíš se do svého rodného kraje?“ otázal se šlechtic.

„Ano, Peri se vrací do místa, které kryje kosti Ararého.“

Don Antonio štědrě obdaroval Indiána za sebe i za dceru.

„Zeptejte se ho, tatínku, proč od nás odchází a proč nás opouští,“ požádala Cecília.

Šlechtic přeložil její otázku.

„Protože paní už nepotřebuje Periho a Peri musí jít za svou matkou a svými bratry.“

„A bude-li zase padat kámen na paní, kdo jí přijde na pomoc?“ otázala se dívka s úsměvem, přizpůsobujíc se řeči Indiánově.

Když Indián uslyšel tuto otázku, kterou mu don Antonio přeložil, nevěděl, co má odpovědět. Znovu se zamyslel nad tím, co ho už dříve napadlo; obával se totiž, že v jeho nepřítomnosti může opět dívku něco ohrozit, a on tady nebude, aby ji ochránil.

„Jestli paní přikáže,“ řekl nakonec, „Peri zůstane.“

Když otec přeložil Cecílii jeho odpověď, usmála se jeho

slepé poslušnosti. Byla natolik ženou, že uvnitř jejího dívčího srdce dřímala i zlomek ješitnosti.

A jak by jí to nepůsobilo radost? Tento syn přírody, volný jako pták létající v povětří, jako řeka proudící dolinou, vzdává se jí jako otrok. Tato silná, odvážná povaha, projevující přímo zázračnou chrabrost, tato nezkrotná vůle, jež se vrhá jako vodopád z výše pohoří, se sklání přemožená u jejích nohou!...

Nebyla by ani ženou, aby necítila pýchu nad tím, že je schopna získat vládu nad takovou silou, která se sklání před jejím pohledem.

To je vlastní všem ženám: přiznávají, že jsou slabé, ale všemožně se snaží právě touto slabostí ovládnout muže, totiž ty z nich, kteří jsou silnější, významnější než ony samy; obdivují u mužů moudrost, odvalu, nadání a sílu jen proto, aby je přemohly a podmanily si je.

Je pravda, že se často dá žena ovládnout mužem. Bývá to však obyčejně člověk, který v ní nevzbuzuje žádný obdiv, nepodněcuje v ní ješitnost, a tedy ani nevyvolává onen zápas slabosti proti síle.

Cecília, jako nezkušená, nevinná dívka, nebyla si ještě vědoma své moci ani půvabu své krásy; natolik však byla Evinou dcerou, že v sobě nemohla potlačit trošku ješitnosti.

„Paní nechce, aby Peri odešel,“ řekla velitelsky jako královna a svá slova potvrdila pohybem hlavy.

Indián dokonale porozuměl jejímu přání.

„Peri zůstane.“

„Vidíš, Cecílie,“ prohlásil se smíchem don Antonio, „on tě poslouchá!“

Cecília se usmála.

„Má dcera ti děkuje za oběť, Peri,“ pokračoval šlechtic, „ale ani ona, ani já nechceme, abys opustil svůj kmen.“

„Paní přikázala,“ odpověděl Indián.

„Ona chtěla jen vědět, jestli ji uposlechneš; teď poznala tvou oddanost a je spokojena; souhlasí s tím, že odejdeš.“

„Ne!“

„Ale co tvoji bratři, tvá matka a tvůj svobodný život?“

„Peri je otrokem své paní.“

„Ale Peri je bojovník a vůdce.“

„Goitacazové mají sto bojovníků tak silných jako Peri, tisíc luků, které se vnesou lehce jako jestřáb.“

„To znamená, že ses rozhodl zde zůstat?“

„Ano, a protože nechceš Perimu poskytnout své pohostinství, poslouží mu za útulek lesní strom.“

„Ty mě urážíš, Peri!“ zvolal šlechtic. „Můj dům je otevřen každému a zvláště tobě, protože jsi přítel a zachránils mi dceru.“

„Ne, Peri tě neuráží, ale ví, že jeho pleť je tmavá jako země.“

„Zato má ale zlaté srdce.“

Zatímco se don Antonio snažil přemluvit Periho, aby se vrátil ke svým bratrům, bylo náhle slyšet z lesa monotonní zpěv.

Peri zbystřil sluch; pak sestoupil z nádvoří a dal se směrem, odkud doléhal hlas, který ve smutné a melancholické tónině, vlastní Indiánům, zpíval tuto píseň v jazyku guarani:

„Zazářila hvězda; zvečera se dáme na pochod. Zavál vítr; ponese nás na svých křídlech.“

Přivedla nás válka; zvítězíme. Válka skončila; vrátíme se.

Ve válce bojovníci bojují; je plno krve. V míru pracují ženy; je dost vína.

Zazářila hvězda; je hodina odchodu. Zadul vítr; je čas vykročit.“

Tuto domorodou píseň zpívala už nemladá Indiánka. Stála opřená o lesní strom a viděla mezi listím všecko, co se dělo na nádvoří.

Peri k ní smutně přistoupil.

„Matko!...“

„Pojď!“ řekla Indiánka a zamířila do lesa.

„Ne!“

„My odcházíme.“

„Peri zůstane.“

Indiánka se udiveně zahleděla na svého syna.

„Tvoji bratři odcházejí!“

Peri neodpověděl.

„Tvá matka odchází!“

Znovu mlčení.

„Tvá půda na tebe čeká!“

„Peri zůstane, matko!“ řekl pohnutým hlasem.

„A proč?“

„Paní přikázala.“

Ubohá matka přijala tato slova jako neodvolatelný rozsudek; věděla o moci, již působil na duši Periho obraz Panny Marie, který spatřil při bitvě s bílými dobyvateli a ježž si nyní ztělesnil v Cecílii.

Pochopila, že ztrácí syna, který byl pýchou jejího stáří, tak jako Araré byl pýchou jejího mládí. Po její tváři barvy mědi stékala slza.

„Matko, vezmi luk Periho, zakopej ho vedle prachu jeho otce a spal chýši Ararého.“

„Ne, kdyby se Peri jednou vrátil, najde chýši svého otce a v ní matku, která ho miluje. Všude bude smutno, dokud měsíc květů nevrátí syna Ararého na území, kde se narodil.“

Indián smutně potřásl hlavou.

„Peri se nevrátí!“

Matka jen zoufale zalomila rukama.

„Plod, který spadne ze stromu, už se tam nevrátí; list odervaný od větve vadne, schne a umírá — odnese jej vítr. Peri je list a ty jsi strom, matko, Peri se už k tobě nevrátí.“

„Bílá dívka zachránila tvou matku. Měla ji raději nechat umřít než oloupit ji o syna. Matka bez syna je země bez vody; spálí a zahubí všecko, co na ní vyroste.“

Tato slova doprovodila pohledem plným hrozby; tak hledí zuřivá tygřice, když brání svá mláďata.

„Matko, neurážej paní. Peri umře a v poslední hodině si na tebe ani nevzpomene.“

Chvilí oba mlčeli.

„Tvá matka zde taky zůstane!“ řekla Indiánka rozhodně.

„A kdo bude matkou kmene? Kdo bude pečovat o chatu Periho? Kdo bude vyprávět dětem o válkách, které vedl Araré, nejsilnější ze silných? Kdo jim poví o tom, kolikrát kmen Goitacazů vypálil osady bílých a přemohl lidi,

co metali blesky? Kdo připraví víno a nápoje bojovníkům a kdo předá synům obyčejně starých?”

Peri pronesl tato slova s nadšením, které v něm vyvolala vzpomínka na jeho předešlý život uprostřed rodného kmene. Indiánka se na chvíli zamyslela a pak odpověděla:

„Tvá matka se vrátí. Bude na tebe čekat ve stínu ovocného stromu *jambeiro*: jestliže se strom pokryje květy a Peri se nevrátí, tvá matka už neuvidí jeho plody.“

Indiánka položila ruce na synova ramena a přitiskla čelo k jeho čelu; na okamžik se jejich slzy smísily.

Potom pomalu odcházela; Peri ji sledoval očima, dokud nezmizela v lese; mnoho nechybělo a byl by se za ní rozběhl, zavolal na ni a odešel s ní. V tu chvíli však k němu zavál vítr zvukný hlas Cecílie, která rozmlouvala s otcem, a on zůstal.

A téhož večera si na skalním výstupku zhotovil malou chýši, kde se usídlil.

Uplynuly tři měsíce.

Cecília v sobě potlačila odpor, který v ní rudý domoodec vzbuzoval, jen na malou chvíli, totiž tehdy, když mu přikázala, aby u nich zůstal. Potom si už neuvědomovala svůj nevědek a nijak už svou nepřízeň vůči němu nezakrývala.

Když se k ní Indián přiblížil, hned polekaně vzkřikla, nebo utekla, nebo mu prostě přikázala, aby se vzdálil. Peri, který již mluvil i rozuměl portugalsky, odcházel smutně a pokorně.

Jeho oddanost však nepřestávala; ^{byl oddaným} provázel dona Antonia de Mariz na jeho výpravách, pomáhal mu svými zkušenostmi, ukazoval mu místa, kde byla bohatá naleziště zlata a drahých kamenů. Po návratu z těchto výprav běhal celý den po lesích, aby utrhl nějaký vonný květ nebo polapil vzácného ptáčka; všechno pak předával šlechtici s prosbou, aby tím podaroval Ceci, protože se sám už nedovdával k ní přiblížit v obavě, aby ji nerozhněval.

Ceci bylo jméno, které Indián dal své paní, když se dověděl, že se jmenuje Cecília.

Když jednou dívka uslyšela, že ji tak nazývá, našla v tom záminku, aby se na svého pokorného a na sebe-

menší pokyn poslušného otroka rozhněvala, a přísně se ho otázala:

„Proč mě nazýváš Ceci?“

Indián se smutně usmál.

„To neumíš vyslovit Cecília?“

Peri vyslovil jasně se všemi slabikami dívčino jméno; bylo to tím pozoruhodnější, protože jeho jazyk neznal čtyři portugalská písmena, z nichž jedno bylo L.

„Když tedy znáš mé jméno,“ řekla dívka trochu zvědavě, „proč mě tak nejmenuješ stále?“

„Protože Ceci je jméno, které Peri nosí ve svém nitru.“

„Ach! to je nějaký výraz tvého jazyka?“

„Ano.“

„A co znamená?“

„To, co Peri cítí.“

„Ale co to znamená v portugalské?“

„Peri nechce, aby to paní věděla.“

Dívka dupla netrpělivě nohou.

V tu chvíli šel kolem don Antonio; Cecília k němu běžela.

„Tatínku, povězte mi, co znamená Ceci v řeči domoodeců, kterou také hovoříte?“

„Ceci? . . .“ zamyslel se šlechtic. „Ach, ano, vzpomínám si — znamená smutek, bolest.“

Dívka se zastyděla; pochopila, že byla nevděčná, připomněla si, jak mnoho pro ni Indián udělal a jak se za to k němu chovala nepěkně, sobecky a krutě.

„Jaké je to něžné slovo!“ řekla otcí, „připomíná ptačí zpěv.“

A od toho dne byla k Perimu dobrá; poznenáhlu se ho přestávala bát, začala chápat jeho upřímnou povahu. Už v něm neviděla otroka, ale věrného a oddaného přítele.

„Jen mi říkej Ceci!“ říkávala často Indiánovi s úsměvem. „To něžné jméno mi vždycky připomene, jak jsem byla k tobě zlá, a naučí mě být dobrou.“

PODLOST

Je už čas, abychom pokračovali v našem příběhu, který jsme přerušili, protože bylo nutné připomenout některé události, jež se přihodily dříve.

Vraťme se tedy k místu, kde jsme zanechali Loredana a jeho dva společníky k smrti vystrašené hlasem, jenž k nim tak neočekávaně zazněl jakoby z nitra země.

Oba spoluspiklenci, jako všichni lidé nižších vrstev té doby, byli nadmíru pověřiví. To, co se přihodilo, přičítali nějaké nadpřirozené síle a viděli v tom prst boží. Loredano však nebyl člověkem, který by propadl podobné slabosti. Uslyšel hlas, a třebaže to byl hlas hluchý, dutý, mohl to být jen hlas lidský.

Či byl ten hlas? Dona Antonia de Mariz? Někoho z dobrodruhů? To nemohl říci, a proto v jeho mysli vířily různé dohady a předpoklady.

Pokynul Rui Soeirovi a Bento Simõesovi, aby šli za ním, a tiskna k hrudi osudný pergamenový svitek, příčinu tolika zločinů, vydal se na cestu. Ušli asi padesát sáhů, když náhle před sebou uviděli muže, přecházejícího stezku, po níž kráčeli; Ital ho hned poznal: byl to Alvaro.

Mladý muž hledal samotu, aby mohl přemýšlet o Cecilii, ale hlavně o tom, co se událo tohoto rána a co si nemohl nijak vysvětlit.

Zdaleka uviděl, jak se otevřelo Cecíliino okno, jak se v něm objevily obě dívky, jak spolu vyměnily pohled a jak potom Isabela klesla na kolena k nohám své sestřence. Kdyby byl Alvaro uslyšel jejich rozhovor, byl by všemu dokonale porozuměl, takhle však mohl jen pozorovat, aniž ho dívky viděly.

Když Loredano uviděl Alvara přecházet, obrátil se k svým druhům a řekl:

„Podívejme se, kdo to byl!...“ a vesele se zatvářil. „A vy, hlupáci, na co váš rozum nestačí, hned svalujete na Boha!“

A svá slova provázel pohledem plným pohrdání.

„Počkejte na mne tady.“

„A co chcete udělat?“ zeptal se Rui Soeiro.

Ital se překvapeně obrátil a pak pokrčil rameny, jako by otázka jeho společníka nezasluhovala odpovědi.

Rui Soeiro, který dobře znal povahu tohoto muže, porozuměl onomu pohybu; v jeho neřestné duši se pohnul ještě zbytek svědomí a uchopil Itala za ruku, aby ho zadržel.

„Chcete, aby nás udal?...“ otázal se Loredano.

„Ještě jeden zbytečný zločin!“ připojil se Bento Simões. Ital na něho upřel pohled chladný jako ocel:

„Bude jeden prospěšnější, příteli Bento; až přijde čas, tak se o něj postaráme.“

A aniž čekal na odpověď, vnikl do hustého křoví, aby sledoval Alvara, volně pokračujícího ve své cestě.

Mladý muž, přestože byl zahloubán do svých myšlenek, uvědomoval si přesně, jakému nebezpečí je vydán život lovece při pronikání do panenských pralesů.

Tady je člověk obklopen nástrahami ze všech stran; zpředu, zezadu, zleva, zprava, seshora, zezdola — odevšad se může náhle objevit nepřítel, ukrytý v listí, který se k nám nepozorovaně přikrade.

Jedinou obranou je zde jemný sluch, který dovede rozeznat mezi nejasným šumotem lesa zvuk, který byl vyvolán něčím silnějším než šuměním větru; právě tak nezbytná je rychlost a bystrost zraku, který pronikne hustým křovím a listím stromů.

Alvaro byl obdařen tímto loveckým citem; sotvaže zaslechl praskot suchého listí, zvedl hlavu a přelétl zrakem celé okolí. Potom se z opatrnosti opřel zády o kmen osaměle rostoucího stromu, zkrřížil ruce přes pušku a čekal.

A v takovémto postavení ho mohl napadnout jakýkoli nepřítel, ať už to byla dravá zvěř, had či člověk, jen zpředu, uviděl by ho a připravil by se k obraně.

Loredano, kterého kryly husté větve stromů, zpozoroval jeho ostražitý postoj a zaváhal. Jeho tajemství však bylo prozrazeno. Ital nepochyboval o tom, že to byl Alvaro, který je před chvílí ohrožoval slovem „zrádci“, což se

ještě potvrdilo tím, jak opatrně se mladý muž chránil před napadením.

Alvaro byl pro něho nebezpečným protivníkem — uměl zacházet neobyčejně dovedně s jakoukoli zbraní.

Jeho pružný kord svištivě rozřezával vzduch a zasahoval oběť tak rychle a jistě jako bodnutí chřestýše. Výpad jeho dýky, vedený lehkou rukou a podporovaný pružností celého těla, byl jako blesk: opsal ve vzduchu ohnivý kříž a vjel do nepřítelovy hrudi.

Namířila-li jeho ručnice na ptáka, vznášejícího se v oblacích, nebo na větrem rozechvělý list, nikdy se neminula cílem. Častokrát vídal Ital na nádvoří Alvara, jak přímo zázračně zasahoval ve vzduchu šípy, které mu na jeho žádost vystřeloval Peri jako cíl.

Cecilia nadšeně tleskávala jeho výkonům; Peri býval spokojen, když viděl svou velitelku veselou. A ačkoliv byly pro něho podobné střelecké cviky pouhou maličkovitostí, dopřával Alvarovi, aby se radoval z vítězství a byl všemi obdivován.

Alvaro ovšem věděl, že existuje jen jeden člověk, který by s ním mohl zápasit a zvítězit nad ním, totiž Peri; nebylo to dáno jen jeho obratností, ale i tím, že si již od útlých let zvykl na válčení, což patří k indiánskému životu.

Loredano měl tedy důvod k tomu, aby zaváhal, má-li napadnout tak silného nepřítele zpredu; okolnosti ho však nutily a nutno dodat, že i Ital byl odvážný a obratný. Přiblížil se tedy k nepříteli s pevným rozhodnutím, že buď zemře, anebo si zachová život i své bohatství.

Když ho Alvaro uviděl přicházet, sraštil obočí. Po tom, co se přihodilo minulého večera, a po dnešním raním výjevu nenáviděl tohoto člověka, či spíše pohrdal jím.

„Sázím se, že máme stejné myšlenky, není-li pravda, urozený pane?“ řekl Ital, když se přiblížil asi na tři kroky.

„Nevím, co tím chcete říci,“ odpověděl suše Alvaro.

„Chci říci, vážený pane, že pro dva muže, kteří se nenávidí, je lépe, potkají-li se na osamělém místě, kde je nikdo nevidí.“

„Já k vám necítím nenávist, ale pohrdání, ba něco víc než pohrdání, totiž hnus. Had, který se plazí po zemi, mě odpuzuje méně než pohled na vás.“

„Nebudeme se přít o slova, pane, jedno je jisté: já vás nenávidím, vy mnou pohrdáte; konečně, mohl bych vám říci totéž co vy mně.“

„Ničemo!...“ zvolal Alvaro a sáhl po svém kordu.

Jeho pohyb byl tak rychlý, že slovo doznělo ve stejném okamžiku, kdy špička ocelového ostří udeřila Itala na tvář.

Loredano chtěl uhnout před touto urážkou, ale nebyl již čas; jeho oči se zalily krví.

„Pane, žádám od vás zadostiučinění za urážku, kterou jste mi způsobil.“

„To je vaše právo,“ odpověděl Alvaro důstojně; „nebudeme se však bít kordem, protože to je zbraň kavalírů. Vytaste svou lupičskou dýku a braňte se.“

A při těch slovech zastrčil mladý muž s naprostým klidem svůj kord do pochvy, připevnil ho k pasu, aby mu nebránil v pohybech, a vytasil svou překrásnou damascenskou dýku.

Oba protivníci k sobě postoupili a střetli se. Ital byl silný a hbitý a bránil se s největší obratností. Dvakrát se však Alvarova dýka dotkla jeho krku a rozřízla límec jeho kabátce.

Pojednou Loredano uskočil a zdvihl levou ruku na znamení příměří.

„Už vám to stačí?“ otázal se Alvaro.

„Ne, urozený pane, ale myslím, abychom se tady zbytečně neunavovali a vybrali si účinnější zbraň.“

„Vyberte si, co chcete, jen ne kord, jinak je mi to jedno.“

„Je ještě jedna věc: budeme-li se bít zde, můžeme si navzájem způsobit zbytečné starosti. Doufám totiž, že mne chcete zabít právě tak, jako já vás. Je tedy zapotřebí, aby ten, kdo podlehne, zmizel beze stopy, a tak na vítězi neulpí žádné podezření, které by ho mohlo usvědčit.“

„Co tedy navrhuje?“

„Je tady nablízku řeka. Máte pušku. Každý se postavíme na jeden skalní výběžek. Ten, kdo podlehne, ať už je raněn nebo mrtev, spadne do řeky a vodopád ho strhne, takže už nebude vítězi působit žádné starosti.“

„Máte pravdu, tak to bude lepší; musel bych se stydět, kdyby se don Antonio de Mariz dověděl, že jsem se bil s člověkem, jako jste vy.“

„Pojďme tedy, vážený pane; natolik se nenávidíme, že nebudeme zbytečně ztrácet čas.“

Zamířili oba k řece, jejíž hukot bylo zřetelně slyšet.

Statečný a odvážný Alvaro tolik pohrdal svým protivníkem, že vůbec nepocítoval strach; kromě toho jeho ušlechtilá duše, neschopná sebemenší podlosti, ani nepomyslela na možnost nějaké zrady. Nikdy by mu nenapadlo, že člověk, který ho vyprovokoval a chce se s ním utkat v čestném souboji, by byl natolik podlý, že by ho napadl zezadu.

Šel tedy klidně dál; Ital mezitím schválně upustil opasek od svého kordu a na okamžik se zastavil, aby si ho znovu připevnil.

To, co v té chvíli proběhlo jeho mozkiem, nebylo nikterak v souladu s ušlechtilými myšlenkami mladého muže. Když uviděl, že se Alvaro vzdaluje, řekl si: „Potřebuji život tohoto muže a mám ho v ruce! Bylo by šílenstvím nechat ho uniknout a svůj život vydávat v nebezpečí. Souboj v této pustině, beze svědků, přinese vítězství tomu, kdo je chytřejší.“

Ital nabil opatrně pušku a sledoval Alvara zpovzdáli, aby nárazy železa a svými kroky nevzbudil jeho pozornost.

Alvaro kráčet klidně; jeho myšlenky se toulaly daleko. Před jeho zrakem se vznášel obraz Cecílie a vedle ní zářily velké, černé, sametové oči Isabeliny, upřené na něho se smutnou zádumčivostí. Bylo to poprvé, kdy se tato snědá tvář, tato žhavá smyslná krása sloučila v jeho představách s andělskou podobou milované světlovlase dívky.

Jak se to mohlo stát? Mladý muž si to nedovedl vysvětlit, ale nějaká smutná předtucha mu napověděla, že

v oné scéně u okna vzniklo mezi oběma dívkami nějaké tajemství, nějaké přiznání, zpověď a že se to všecko týkalo jeho.

A teď, když smrt byla tak nablízku, když mu byla v patách, když se ho už dotýkala svou kostlivou rukou, on bezstarostně přemýšlel o své lásce, do které skládal všechny své naděje. Nemyslel na smrt; věděl, že je v právu. Bude-li mu však souzeno zemřít, těšila ho myšlenka, že mu pak Cecilia promine jeho smělost, a tím se i rozplyne zbytek hořkosti, kterou snad proti němu ještě v srdci pocítuje.

V těch myšlenkách vyndal z kapsy u vesty jasmínový květ, který mu dívka dala a který byl od jeho žhavých rtů už celý povadlý; chtěl ho políbit ještě jednou, ale napadlo ho, že by ho Ital mohl vidět.

Loredanovy kroky však už neslyšel; první jeho myšlenkou bylo, že Ital utekl, a protože v představách šlechetné duše zbabělost a podlost jdou ruku v ruce, pomyslel si, že by ho Loredano mohl zrádně napadnout.

Chtěl se obrátit, ale neudělal to. Ukázat, že má strach z toho ničemy, to se nesrovnávalo s jeho rytířskou ctí. Alvaro proto zvedl hrdě hlavu a pokračoval v cestě.

Nevěděl, že v tutéž chvíli je na něho upřen ostrý pohled Italův a že jeho jistá ruka spouští uzávěr ručnice.

VI

ŠLECHETNOST

Alvaro zaslechl ostré zasvištění.

Kulka se dotkla spodního okraje jeho plstěného klobouku a přefala konec červeného péra, spadajícího mu na rameno.

Mladý muž se obrátil, tiše, klidně, bez vzrušení; v jeho tváři se nepohnul ani sval, jen jeho horní ret, porostlý černým knírem, se pokrivil pohrdavým úsměvem.

Obraz, který se naskytl jeho očím, připravil mu takové překvapení, jaké zcela jistě nemohl očekávat.

Asi deset kroků od něho svíral Peri levou rukou vši silou svých ocelových svalů Loredanův krk a tímto mocným stiskem ho donutil pokleknout.

Ital byl bledý, jeho tvář pokřivená, oči měl vytřeštěné a ve strnulých rukou ještě držel kouřící pušku.

Indián mu ji vytrhl, vytasil dlouhý nůž, pozdvihl ruku a chtěl nůž zabodnout do Italovy hlavy.

Alvaro přiskočil a zabránil ráně; potom podal Indiánovi ruku a řekl:

„Pusť toho ničemu, Peri!“

„Ne!“

„Jeho život patří mně; střílel na mne, a teď budu střílet já na něho.“

A při těch slovech si Alvaro nabil pušku a přiložil její hlaveň k Italovu čelu.

„Zemřeš, pomodli se.“

Peri spustil ruku s nožem, poodstoupil a čekal.

Ital neodpověděl nic. Místo modlitby pronášel v myšlenkách hrozné kletby; srdce mu prudce bušilo a každý jeho úder mu připomínal pergamen, který má ukrytý na hrudi a který teď možná padne do rukou Alvarových a přinese mu bohatství, jehož on už nikdy neužije.

V jeho zkažené duši však bylo přece ještě trochu hrdosťi, jakési zpupnosti, kterou rodí zločin. Neprosil o nic a neřekl ani slova. Když ucítil dotek chladné oceli na svém čele, zavřel oči a očekával smrt.

Alvaro ho chvíli pozoroval a pak nechal pušku klesnout.

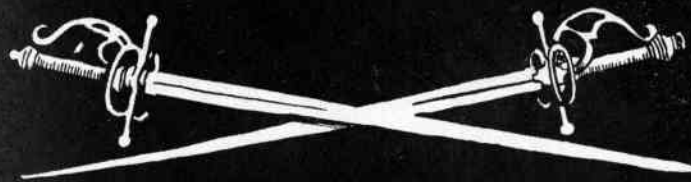
„Ne, ty nejsi hoden zemřít rukou lidskou a válečnou zbraní, ty patříš na pranýř a do rukou kata. Ať tě stihne spravedlnost boží.“

Loredano otevřel oči; jeho tvář se rozzářila paprskem naděje.

„Přísahěj, že opustíš zítra dům dona Antonia de Mariz a že už nikdy nevzkročíš do těchto míst; jen za tu cenu ti dávám život.“

„Přísahám!“ zvolal Ital.

Alvaro rozvinul řetěz, který měl třikrát otočen kolem krku, a pozdvihl k Loredanovým očím červený kříž s Kris-

tem, jež nosil na hrudi. Dobrodruh zvedl ruku a opakoval přísahu.

„A teď vstaň a ztrať se mi z očí.“

A se stejným pohrdáním vytáhl šlechetný kavalír náboj ze své pušky a obrátil se, aby pokračoval ve své cestě; pokynul Perimu, aby ho doprovodil.

Během tohoto krátkého výjevu Peri hluboce přemýšlel.

Když uslyšel v kaktusovém houští rozhovor Loredana s jeho dvěma společníky a když pochopil, že se připravují ublížit jeho paní i donu Antoniovu de Mariz, jeho první myšlenkou bylo vrhnout se na tři zrádce a zabít je.

Proto mu uniklo z úst to slovo, kterým vyjádřil své rozhořčení; hned si však uvědomil, že by mohl zemřít on a že by pak Cecília neměla nikoho, kdo by ji bránil. Poprvé ve svém životě pocítil Indián strach, bál se o svou paní a litoval, že nemá tisíc životů, aby je všechny mohl obětovat pro její záchranu.

Rychle tedy utekl, aby ho neviděl Ital lezoucí na strom. Byl už od spiklenců dost daleko; došel k řece, kde si vypral svou zakrvácenou bavlněnou tuniku, protože nechtěl, aby věděli, že byl raněn.

Při této práci promýšlel svůj další plán.

Rozhodl se, že nikomu nic neřekne, ani donu Antoniovu de Mariz, a to ze dvou důvodů: předně se bál, že by mu třeba nevěřili, protože neměl důkazů, jimiž by ospravedlnil své nařčení, které on, Indián, vznáší proti bílým; za druhé si natolik důvěřoval, že sám stačí na to, aby překazil zločinné plány tří dobrodruhů a vypořádal se s Italem.

Když si Peri toto ujasnil, přešel k uskutečnění svého plánu, který spočíval v tom, že musí zničit zrádce. Ti tři muži chtěli zabít, musí tedy zemřít sami, a to všichni ve stejnou chvíli. Peri se totiž obával, že kdyby jeden z nich zůstal naživu, mohl by — jak byli smluveni — v zoufalství a zuřivosti provést svůj zločin dřív, než by mu Peri mohl zabránit.

Indiánova prostá inteligence, zářící však jako žhavé slunce této země a bujná jako její rostlinstvo, ho vedla vždycky k správnému a logickému postupu, hodnému ci-

vilizovaného člověka; připravil se k provedení svého plánu s takovou jistotou a energií, s jakou se tak často ne setkáváme.

Zabrán do těchto myšlenek se blížil k domu, kam ho volala ještě druhá neodkladná záležitost, totiž upozornit dona Antonia de Mariz na možnost útoku kmene Aimorů na jeho obydlí. Na své cestě uviděl Benta Simōese a Ruie Soeiru a povšiml si, že se zdálky dívají na Loredana, který právě mířil na Alvara.

Doběhnout k Italovi, vrhnout se na něho, odchýlit směr kulky, stlačit ho na kolena — to bylo dílem tak rychlého zásahu, že si oba dobrodruzi sotva stačili uvědomit Perioho přítomnost a už viděli, jak byl jejich vůdce přemožen.

Indiánův plán se začal uskutečňovat sám: Ital byl už v jeho rukou, teď se vyrovná s oběma společníky, na které stačí jeho nůž, a až bude všecko skončeno, zajde k donu Antoniovu de Mariz a řekne:

„Tito tři muži vás zradili, a já jsem je zabil; jestli jsem udělal chybu, potrestejte mne.“

Alvarův zákrok, jehož šlechetnost zachránila Loredanovi život, změnil tento plán úplně. Alvaro nevěděl, proč Peri dobrodruha ohrožuje; myslel, že jen proto, aby ho potrestal za zrádný zákrok proti němu. Bylo mu proti mysli připravit kohokoli o život, když byla ještě jiná možnost, jak ho ztrestat; spokojil se přísahou a ujištěním, že Ital opustí šlechticův dům.

Peri proto přemýšlel, jak by mohl změnit situaci, ale věděl, že se mu to asi nepodaří.

Alvaro přejal od dona Antonia de Mariz všechny zásady oné staré rytířské věrnosti, jimiž se vyznačovalo patnácté století. Starý šlechtic je zachovával jako nejlepší odkaz svých předků; mladý muž se snažil ve všem ho napodobit: navykl si myslet i jednat po vzoru portugalských baronů, kteří válčili a zvítězili u Aljubarroty po boku s rytířským králem, velmistrem Avizského řádu.

Peri znal Alvarův charakter; pochopil, že když tento kavalír daroval Loredanovi život, přestože jím pohrdal, nikdy nepřipustí, aby mu kdokoli v jeho přítomnosti ublížil, a když toho bude zapotřebí, vytaší i svůj kord

na obranu člověka, který chtěl dříve zničit jeho život.

A Indián si Alvara vážil a ctil ho, ani ne tak pro něho samého, ale proto, že miloval Cecílii. Kdyby se Alvarovi přihodilo jakékoli neštěstí, Cecília by byla smutná a tento důvod stačil k tomu, aby se jeho osoba stala pro Periho posvátnou jako všechno, co mělo nějaký vztah k dívce nebo co potřebovala pro své štěstí, spokojenost a klid.

Pod dojmem těchto úvah zastrčil tedy Peri svůj nůž za pas, a aniž by se už zajímal o Itala, doprovázel Alvara cestou, která vedla podél řeky k domovu.

„Děkuji ti ještě jednou, Peri. Ne za to, žeš mi zachránil život, ale za to, že ctíš mé přání.“ A při těch slovech stiskl Indiánovi ruku.

„Neděkuj mi. Peri neudělal nic. To paní tě zachránila.“

Prostá upřímnost Indiánova Alvara dojala; usmál se a narážka Periho způsobila, že se začervenal.

„Kdybys umřel, paní by plakala a Peri chce vidět svou paní stále šťastnou.“

„Mýlíš se. Cecília je tak dobrá, že by byla stejně nešťastná, kdyby se něco zlého přihodilo mně, tobě nebo komukoliv z těch, kteří ji obklopují.“

„Peri ví, proč tak mluví; má oči, které vidí, a uši, které slyší. Ty jsi pro paní jako slunce, pod jehož paprsky červená plod *jambo*, a jako rosa, která rozvíjí noční květ.“

„Peri!...“ zvolal Alvaro.

„Nezlob se,“ řekl jemně Indián; „Peri tě má rád proto, že když tě paní uvidí, tak se usmívá. Když roste rákos u vody, je svěží a zelený; když zaduje větřík, zašeptá jeho listí *Ce-ci*. Ty jsi řeka; Peri je vánek, který vane tak ti chounce, aby neutlumil bubláni říčního proudu, vánek, který sklání listy rákosu, aby se dotkly vody.“

Alvaro se zahleděl s obdivem na Indiána. Odkud se v tom divochovi vzala tak prostá poezie, plná čarovného kouzla? Odkud se v něm vzala ta podivuhodná jemnost, kterou tak zřídka najdeme i v srdcích civilizovaných lidí?

Obraz před ním se rozkládající krajiny mu odpověděl: jako se ve vodním zrcadle odráží nebeská modř, tak působila kouzelným odrazem v prosté divochově duši bohatá, spanilá a zářivá brazilská příroda.

Ten, kdo zná rostlinstvo naší země od drobounkého, křehkého parazitního úponku až po obrovský cedr, kdo poznal rozmanitosti její živočišné říše od jaguára a tapíra — symbolů ukrutnosti a síly — až k rozkošnému kolibříku a zlatistým vážkám, kdo se dívá na naši oblohu, která z nejčistší modře přechází až k temně bronzovým odstínům, zvěstujícím velké bouře, kdo vidí pod hustým sametem travnatého koberce, protkávaného květy a pokrývajících naše údolí, vinout se tisíce plazů, nesoucích smrt v každé kapičce svého jedu, ten pochopí, co pocítil Alvaro.

Kde vzniká a čím je řetěz spojující všechny protiklady života? Kdo nám objasní, proč je velká síla tak nerozlučně spjata s bezbrannou slabostí? Co znamená tichá krása a půvab, vedle kterých stojí hrozná dramata i odporní netvoři? Co znamená strašlivá smrt vedle kvetoucího života?

Což v tom není poezie? Což ten, koho od narození ukolébávali v této čarovné vonící kolébce, kdo vyrostl uprostřed těchto rozmarných, přepestrých obrazů, ve věčném protikladu smíchu a slz, květů i trní, medu i jedu — což ten není básníkem?

Takový básník opěvuje přírodu jejím vlastním jazykem; neví, co se děje v jeho nitru, ale ve všech přírodních jevech, které má před očima, hledá výraz pro ty nejasné pocity, jež vzrušují jeho duši.

Jsou to slova, která napsal stvořitel do veliké knihy celého vesmíru: květy, nebe, světlo i barva, vítr a slunce — všechny ty překrásné věci, jež vytvořila rozjásaná příroda.

Jeho věta se klikatí jako potok nebo se podobá vodopádu, který se prudce vrhá se skály; někdy se povznáší na vrcholky hor, jindy sestupuje dolů a šustí v trávě jako něžný malinký brouček.

To všechno odpověděl Alvarovi velkolepý obraz přírody, který obklopoval okolí *Paquequeru*; ale všechno se miho tak rychle a spojilo se v jeden z těch hlubokých dojmů, které ozáří duši jako světlo, jež prolétne prostorem.

Bez nejmenší zaujatosti vyslechl mladý muž upřímnou Indiánovu zповěď, ba naopak, ocenil jeho nesmírnou od-

* danost k Cecílii, jeho ochotu milovat všecko, co bylo milé jí.

„Tedy,“ řekl pak Alvaro s úsměvem, „ty mě máš rád jen proto, že si myslíš, že Cecílii miluje mne?“

„Peri miluje jen to, co miluje jeho paní; na celém světě on má rád jen svou paní. Pro ni opustil svou matku, své bratry i svůj rodný kraj.“

„A co kdyby mne Cecílie nemilovala, co pak?“

„Peri by udělal totéž, co dělá den s nocí: prošel by mimo a nevšiml by si tě.“

„A kdybych já nemiloval Cecílii?“

„To je nemožné!“

„Kdo to ví?“ řekl Alvaro se smíchem.

„Kdyby paní byla kvůli tobě smutná...“ zvolal Indián a jeho černé oko se zajiskřilo.

„Připusťme to; co bys udělal?“

„Peri by tě zabil.“

Rozhodnost, s níž byla tato slova vyřčena, nenechávala nejmenší pochybnost o tom, že by to skutečně udělal. Alvaro mu však místo odpovědi vřele stiskl ruku.

Peri se obával, jestli snad mladého muže neurazil. Aby omluvil svou přílišnou upřímnost, vzrušeně řekl:

„Poslyš: Peri je synem slunce, ale zřekl by se slunce, kdyby ožehlo bělostnou tvář Ceci. Peri miluje vítr, ale nenáviděl by ho, kdyby vytrhl třeba jen jeden zlatý vlas Ceci. Peri se rád dívá do nebe, ale už by se na ně nezadíval, kdyby bylo modřejší než oči Ceci.“

„Dobře ti rozumím, příteli; zasněžil jsi celý svůj život štěstí této dívky. Neboj se, že bych ji někdy urazil, a tím také tebe. Ty víš, že ji miluji, a nezlob se, Peri, když ti řeknu, že moje oddanost k ní není menší než tvoje. Nikdy ti nedám příčinu k tomu, abys mne zabil, spíš bych se zabil sám, kdybych ke své žalosti měl způsobit Cecílii nějaké hoře.“

„Ty jsi dobrý; Peri chce, aby tě paní milovala.“

A pak Indián vypravoval Alvarovi všecko, co se přihodilo předešlé noci; mladý muž zbledl hněvem a hned se chtěl pustit za Italem, kterému by tentokrát už nepustil.

„Nedělej to!“ řekl Indián. „Ceci by měla strach. Peri sám všecko urovná.“

Byli už blízko domova, když Peri uchopil náhle Alvara za ruku.

„Nepřítel tohoto domu se připravuje k zlému činu. Ochraňuj paní. Kdyby Peri zemřel, pošli vzkaz jeho matce a uvidíš, že všichni bojovníci kmene ti přijdou na pomoc a zachrání Ceci.“

„Ale kdo je nepřítelem domu?“

„Chceš to vědět?“

„Jistě, jak mám proti němu bojovat?“

„To se dovíš.“

Alvaro chtěl dále naléhat, ale Indián mu k tomu neposkytl čas; vrátil se do lesa. V té době, kdy Alvaro vystupoval po schodech, obešel Peri dům a ocitl se na straně, kam vedlo okno Cecíliina pokoje.

Indián byl zahleděn k oknu, když tu se blízko něho pod hustým křovím objevila vyhublá, kostlivá postava Airese Gomeze; stařec ležel v pichlavém trní a kopřivách a těžce oddechoval.

Důstojný štítonoš narazil hlavou o nízko rostoucí větev, ztratil rovnováhu a natáhl se jak široký tak dlouhý do trávy.

I v tomto postavení se dokázal trochu nadzvednout na loktech a zplna plic zakřičet:

„Hej! Pane Indiáne!... Vážený náčelníku!... Lovče živých jaguárů!... Poslyš!“

Peri se však ani neobrátil.

VII

NA DNĚ PROPASTI

Peri chtěl alespoň zdaleka uvidět Cecílii.

Aires Gomes vstal se země, doběhl k Indiánovi a položil mu ruku na rameno.

„Konečně tě mám, divochu! Fuj!... Dal jsi mi ale co proto!“ řekl celý udýchaný.

„Nech mne!“ odpověděl Indián, aniž se pohnul.

„Nechat tě, totak! Když jsem proběhal celý les, abych tě našel! A co všechno ještě!“

A skutečně tomu tak bylo; dona Lauriana v touze, aby Indián co nejdříve zmizel z domu, vyslala správce, aby ho našel a přivedl k donu Antoniovovi de Mariz.

Aires Gomes jako věrný vykonavatel rozkazů svých pánů běhal skoro dvě hodiny po lese; jako naschvál se mu stavěly do cesty všechny možné i nemožné komické překážky.

Nejprve narazil kloboukem o vosí hnízdo a rozdráždil jeho obyvatele tak, že musel při svém čestném ústupu vzít pěkně nohy na ramena. Pak přišlápl dlouhou ještěrkou, která tím byla překvapena a ovinula se mu kolem nohou, přičemž ho pěkně švihla svým dlouhým ocasem.

A to ještě nemluvíme o tom, kolikrát se ocitl v kopřivách a pichlavých trnech, kolikrát narazil hlavou o strom a upadl, což našeho důstojného štitonoše rozčililo natolik, že proklínal tuto divokou zem. Ach, co by teď dal za všeem porostlé pláně své otčiny!

Aires Gomes měl tedy dostatečný důvod k tomu, že nechtěl pustit Indiána, kvůli němuž se tolik trmácel. Na neštěstí s ním však Peri nesouhlasil.

„Už jsem ti řekl, pusť mě!“ zvolal Indián už pohněvaně.

„Měj trpělivost, můj rudokožný přítelíčku! Na své čestné slovo, nemůžu tě pustit, a ty víš, když řeknu, že to nejde, tak je to, jako kdyby to hlásala naše svatá církev... A co mu to, k čertu, všechno povídám?... Proč do toho, k ďasů, zamotávám svatou církev? To je hřích! Kdo může u něho ještě mluvit o svatých?... Nejsvětější Panno! Už dál nemohu! Mlč, jazyku! Neplácej nesmysly!“

A Aires Gomes se pustil do dlouhého rozumování, jakéhosi monologu, v němž bylo po pravdě řečeno aspoň hodně upřímnosti. Peri ho však neposlouchal; jeho pozornost byla zaujatá oknem. Pak setřásl ruku, která svírala jeho rameno, a pokračoval v cestě.

Aires ho sledoval krok za krokem.

„Co ode mne chceš?“ zeptal se ho Indián.

„To je dobré! Jít za tebou a přivést tě domů, tak zní rozkaz.“

„Peri jde hodně daleko!“

„To je mi jedno, kdybys šel třeba až na konec světa, můj milý.“

Indián se k němu obrátil a rozhodně řekl:

„Peri nechce, abys za ním šel.“

„Pokud se toho týče, náčelníku divochů, ztrácíš zbytečně čas; já jako syn svého otce jsem ještě nikdy neustoupil před silou a můj otec, chceš-li vědět, byl pevný člověk!“

„Peri neříká nic dvakrát!“

„Ani Aires Gomes se nerozmýšlí, má-li vyplnit rozkaz.“

Peri jako naprosto oddaný člověk pochopil, že starý správce přivykl slepé poslušnosti, a vycítil, že tohoto věrného služebníka ničím nepřesvědčí. Rozhodl se proto, že se od něho osvobodí účinnějším způsobem.

„Kdo tě poslal?“

„Dona Lauriana.“

„A proč?“

„Abych tě přivedl domů.“

„Peri přijde sám.“

„Uvidíme!“

Peri vytáhl nůž.

„Tak ty tak?...“ vykřikl správce. „Takhle chceš se mnou mluvit? Kdyby mi to don Antonio nebyl výslovně zakázal, já bych ti ukázal! Ale... Můžeš mě zabít, nic se tím nezmění.“

„Peri zabíjí jen svého nepřítele a ty jeho nepřítelem nejsi. Jsi jen tvrdohlavý, tak tě Peri přiváže.“

„Jak to? Co sis to vymyslel?“

Indián začal mlčky s největším klidem uřezávat dlouhou liánu, která ovijela větve stromu. Užaslý správce zneklidněl, cítil, jak se v něm bouří krev, a mnoho nechybělo a byl by se na Periho vrhl. Avšak rozkaz dona Antonia byl jasný: nesměl se Indiána dotknout. Jediné, co mohl důstojný Aires Gomes dělat, bylo statečně se bránit.

Když Peri odřízl dostatečně dlouhý kus liány, omotal si ji kolem krku, schoval nůž do pochvy a s úsměvem se

obrátil ke správci. Aires Gomes se ani nezachvěl, uchopil kord a zaujal obrannou pozici, která odpovídala pravidlům ušlechtilého a svobodného umění šermířského, jež ovládal od útlého mládí.

Byl to zvláštní, originální, ba možno říci jedinečný souboj svého druhu, při němž zbraň bojovala s obratností, ocel s tenkou liánou.

„Poslyš, náčelníku,“ řekl štítonoš s nachmuřeným obličím, „zanech těch svých kousků, protože na mou čest — jestli se přiblížíš, nabodnu tě na tento kord!“

Peri se jen opovržlivě ušklíbl a začal se rychle točit kolem Airese, přičemž zachovával vzdálenost asi šesti kroků, aby byl z dosahu jeho kordu; zamýšlel napadnout protivníka ze zadu.

Aires Gomes, opřený o kmen stromu, musel se stále otáčet, aby si kryl záda, a najednou se mu zatočila hlava a zakolísal. Indián využil tohoto okamžiku, přiskočil k němu, chytil ho za ramena a přivázal ho liánou k témuž stromu, o nějž se opíral.

Když se správce vzpamatoval, zjistil k svému překvapení, že je přivázaný ke kmeni liánou, která ho omotávala od ramen až po kolena. A Peri pokračoval s naprostým klidem ve své cestě.

„Ty rudý ďáble! Ty pekelný lotře!“ křičel za ním důstojný štítonoš, „ty mi to zaplatíš, já ti ukážu! . . .“

Peri nevěnoval nejmenší pozornost spílání, kterým ho Aires Gomes zasypával, a blížil se k domu.

Viděl Cecílii, jak sedí u okna, rukama si podpírá hlavu a smutně hledí do hluboké propasti, která se pod ní rozvírala.

Trochu se již vzpamatovala z překvapení, kdy uhodla Isabelinu žárlivost i její lásku k Alvarovi. Ušlechtilá hrdost Cecíliiny čisté duše nedovolila, aby své sestřenici dala najevo, co v onom okamžiku cítí. Měla dobré srdce, milovala Isabelu a nechtěla jí ublížit.

Neřekla jí ani slovo výčitky, naopak, zvedla ji, něžně políbila a požádala, aby ji nechala o samotě.

„Ubohá Isabela!“ šeptala si, „co asi vytrpěla!“

V myšlenkách na sestřenku zapomněla Cecília na sebe;

za chvíli jí však vytryskly z očí slzy, z prsou se vydral vzlyk, a ona si uvědomila svůj vlastní žal.

Ta veselá, dovádívá dívka, která se stále jen smála, měla potěšení ze všeho, co ji obklopovalo, našla teď nevyšlovnou útěchu v pláči. Když si osušila oči, cítila ulehčení a mohla už přemýšlet o tom, co se přihodilo.

Láska se jí teď objevila v novém světle. Až dodnes byla náklonnost, kterou cítila k Alvarovi, jen zmatkem, jenž jí naháněl červeně do tváří, radostí, jež vzbuzovala její úsměv.

Nikdy ji nenapadlo, že by tato náklonnost mohla vyvolat jiné pocity než ty, které se projevují červenáním a úsměvem. Požadavek lásky, touha — tolik vlastní tomuto citu — aby milovaná bytost patřila jen tobě, to všecko jí teprve teď odkryla Isabelina láska.

Dlouhou dobu zůstala zamyšlená; zpytovala své srdce a poznala, že ona miluje jinak. Její náklonnost k Alvarovi by ji nikdy nemohla donutit k tomu, aby nenáviděla svou sestřenku, kterou měla ráda jako sestru.

Cecília neznala ustavičný zápas lásky s jinými touhami srdce, ten strašný zápas, z něhož láska vyjde vždycky vítězně a podmaní si všecko — rozum i pocit povinnosti. Dívka ve své upřímné prostotě věřila, že zbožňování, s nímž vzhlížela k otci, úcta, kterou chovala k matce, náklonnost, již cítila k Alvarovi, sesterská láska k bratrovi a Isabele i přátelství k Perimu — že všechny tyto city se navzájem nevylučují.

Všecky tyto city byly jejím životem, byly zdrojem jejího štěstí, nic jí nechybělo, po ničem jiném netoužila. Pokud mohla políbit otci a matce ruku, přijímat hýčkáni svého bratra i sestřenky, usmívat se na svého kavalíra a udělovat rozkazy svému otroku, pak byl pro ní život nepřetržitým svátkem.

Polekala se proto, když poznala, že se trhá jedno z těch zlatých vláken, z kterých byly utkány její bezstarostné, šťastné dny; trpěla při pomýšlení, že dva klidné, vyrovnané city, které se tak spokojeně snášely v jejím nitru, budou nyní spolu bojovat.

Ať tedy zmizí jedno z kouzel jejího života, jedna milá

představa jejích snů, jeden květ, který jí rozkvétal v duši, ale ona nedopustí, aby kvůli ní někdo trpěl, tím spíš ne její sestřenka Isabela, která bývala časem tak smutná.

Zůstanou jí ještě ostatní náklonnosti a Cecilia se domnívala, že postačí k jejímu štěstí; nesmí být proto sobecká.

Ovšem takto mohla smýšlet jen volná, ničím nezatížená, čistá duše, jejíž nitro se podobalo svěžímu poupěti, které se ještě nezačalo rozvíjet pod dotekem prvního slunečního paprsku.

Všecky tyto myšlenky vířily Cecíliinou hlavou, zatímco zádumčivě pohlížela v hlubinu propasti, kam spadl předmět, který tolik změnil její život.

„Kdybych jen mohla získat ten dárek!“ řekla si. „Ukázala bych Isabele, jak ji mám ráda a jak si přeji, aby byla šťastná.“

Když Peri uviděl svoji paní, jak smutně hledí ke dnu propasti, částečně pochopil, co se děje v jejím nitru; nebylo mu však jasné, jak se dověděla, že tam Alvarův dárek spadl, ale porozuměl, že je proto smutná.

To stačilo, aby udělal všechno pro Cecíliino rozveselení; kromě toho slíbil Alvarovi, že všechno urovná, jak se svým prostým jazykem vyjádřil.

Přiblížil se k propasti.

Skalní rozsedliny byly po okraji zarostlé hustým mechem a popínavými rostlinami. Shora vypadaly jako jasně zelený koberec, nad nímž poletují různobarevní motýli; na samém dně se však černalo vlhké a chladné sklepení, kam nikdy neproniklo světlo.

Casem se z této hloubky ozývalo syčení hadů, žalostné zapípání ptáčka, kterého jejich magnetický pohled zasvětil smrti, nebo hluk padajícího obláčku.

Když slunce stálo nejvýše, jako právě nyní, zableskly se v trávě mezi fialovými zvonečky zelenavé oči hada, ovíjejícího pestrou stuhou svých černých a červených šupin peň nějakého keře.

Perimu však pramálo záleželo na obyvatelích prohlubně a na tom, jak ho ve svém obydlí přivítají: měl obavy jen

z toho, že nebude na dně dost světla, aby objevil předmět, který chtěl najít.

Odřízl větev stromu *biribá*, který pro jeho vlastnosti nazývali osadníci *svičkou*, vykřesal oheň a s touto planoucí pochodní začal sestupovat dolů. Právě v tom okamžiku si Cecilia ponořená u okna do svých myšlenek povšimla, jak Indián proti ní sestupuje po prudkém svahu.

Dívka se polekala; teprve Peri jí teď připomněl to, co se přihodilo ráno: ztratí ještě jednu milou bytost.

Dvě vlákna přervaná současně, dvojí přátelství ztracené tak brzy po sobě, to bylo příliš najednou. Po tvářích jí stékaly dvě velké slzy, jako by každou z nich vyloudila tajná struna srdce, která právě přestala zvučet.

„Peri!“

Indián k ní pozvedl oči.

„Ty pláčeš, paní?“ řekl a zachvěl se.

Dívka se na něho usmála, ale byl to úsměv tak smutný, že rozdíral duši.

„Neplač, paní,“ prosil Indián úpěnlivě. „Peri ti dá to, co si přeješ.“

„A co si přeji?“

„Ano, Peri ví.“

Dívka potřásla hlavou.

„Je to tam,“ a Peri ukázal na dno propasti.

„Kdo ti to řekl?“ otázala se dívka udiveně.

„Oči Periho.“

„Tys to viděl?“

„Ano.“

A Indián začal zase slézat.

„Co chceš dělat?“ zvolala dívka polekaně.

„Najít to, co je tvoje.“

„Moje!...“ zašeptala smutně.

„On ti to dal.“

„Kdo on?“

„Alvaro.“

Dívka se začervenala, ale strach přemohl stud. Pohlédla dolů do propasti, uviděla hada kroutícího se mezi listím a zaslechla podezřelý, zlověstný šramot, stoupající ze dna hlubiny. Zbledla.

„Peri, nechoď tam, vrať se!“

„Ne. Peri se nevrátí, dokud ti nepřinese to, proč pláčeš.“

„Ale ty tam zemřeš!...“

„Neboj se.“

„Peri,“ řekla Cecília přísně, „tvá paní ti poroučí, abys tam nesestupoval!“

Zdálo se, že Indián zaváhal: rozkazy jeho paní byly pro něho svaté, musely se bez odmluvy splnit.

Nejistě pohlédl na dívku; v tom okamžiku uviděla Cecília Alvara na pokraji nádvoří vedle Indiánovy chýše, zarděla se a odstoupila od okna.

Indián se usmál.

„Peri tentokrát neuposlechne tvého hlasu, paní, ale poslechne tvé srdce.“

A Indián zmizel mezi popínavými rostlinami, kterými byly pokryty skalní stěny.

Cecília vykřikla a vyklonila se z okna.

VIII

N Á R A M E K

To, co viděla, zmrazilo jí krev v žilách, takže úžasem nemohla ani vydechnout.

Ze všech stran strže se vynořovali ohromní plazi a snažili se uniknout do lesa; zmije vylézaly ze skalních škvír a jedovatí pavouci se po svých pavučinách spouštěli z větví stromů.

V děsném koncertu syčení hadů a vrzání cvrčků pronikal z hlubiny smutný a monotónní křik krahujce *cauá*.

Indián zmizel; bylo vidět jen odlesk světla z jeho pochodně.

Bledá a třesoucí se Cecília předpokládala, že Peri již zahynul; myslela, že je vyloučeno, aby nebyl pohlcen některou z těch mnoha nestvůr. Oplakávala svého věrného přítele a šeptala slova modlitby s prosbou k Bohu, aby ho nějakým zázrakem zachránil.

Chvillemi přivírala oči, aby neviděla ten hrozný obraz,

který před ní vyvstával, a hned je zase otvírala, zda přece jen v hloubce Indiána ještě nespátří.

Pojednou vylétl z roztřeseného listí brouček, jeden z toho četného okřídleného hmyzu, jímž se křoví jen hemží, a usadil se dívce na rameno; to byla naděje, ten krásný zelený tvrdokřídlý brouček, jemuž lidová poezie dala jméno „boží muška“.

Ve chvílích nejvyššího žalu se duše zachytává i toho nejslabšího vlákna naděje; Cecília se v pláči usmála, vzala broučka do svých růžových prstů a mazlila se s ním.

Bylo třeba doufat; vrátila se jí naděje, vzchopila se a ještě se třesoucím, slabým hlasem zavolala:

„Peri!“

Na okamžik ji zachvátil strašlivý nepokoj: jestli Indián neodpoví, znamená to, že je mrtev. Ale Peri se ozval:

„Hned, paní!“

Přestože jí tato slova způsobila velkou radost, zdálo se jí, že je vyslovil člověk, který trpí: hlas k ní dolehl slabě a hluše.

„Jsi poraněný?“ zeptala se zneklidněna.

Nedostala odpověď; pojednou se z hlubin propasti ozval ostře pronikavý křik, který dozníval ozvěnou ve skalních útesech. Potom se znovu rozlehl krahující křik a ze strže se vyplazil syčící chřestýš se svými háďaty.

Cecílii se zatmělo před očima, žalostně vykřikla a svezla se poloomdlělá na podušku před oknem.

Když se po čtvrt hodině probírala, stál před ní Peri; právě vešel do pokoje. S úsměvem jí podával pletený hedvábný váček, v němž byla červená sametová krabička.

Cecília se na vrácený šperk ani nepodívala; byla stále ještě pod dojmem prožité hrůzy, vzala Indiána za obě ruce a netrpělivě se ho ptala:

„Nic tě neušklo, Peri?... Nic tě nebolí?... Řekni!“

Indián se udiveně zahleděl do polekané Cecíliiny tváře.

„Tys měla strach, paní?“

„Ach, jak veliký!“ zvolala dívka.

Indián se usmíval.

„Peri je z divočiny — syn lesů; narodil se v pustině, uprostřed hadů; oni ho znají a neublíží mu.“

A Indián říkal pravdu; nevykonal skutečně nic mimořádného. Takový byl jeho každodenní život v pustině a neznamenal pro něho žádné nebezpečí.

Stačilo mu světlo pochodně a krahující křik, který dovedl dokonale napodobit, aby zahnal všecku jedovatou havěť, jež před tímto ptákem prchá, aby se nestala jeho potravou. Tento jednoduchý prostředek, jímž si při svých nočních výpravách obvykle pomáhají všichni Indiáni, pomohl i Perimu, aby sestoupil na dno propasti, kde se mu šťastně podařilo nalézt Alvarův dárek, hedvábný váček, zachycený ve větvích popínavé rostliny.

Vykřikl radostí, a Cecílii se domnívala, že vykřikl bolestí, právě tak jako předtím považovala ozvěnu za hluchý a přiškrcený hlas.

Cecílii nemohla pochopit, jak mohl zůstat naživu člověk, pohybující se uprostřed tolika jedovaté havěti. Indiánsko zachránění přičítala zázraku a jeho jednoduchý čin — pro něho přirozený — považovala za obdivuhodné hrdinství. Její radost, že vidí Periho mimo nebezpečí a že drží v ruce Alvarův dárek, byla tak veliká, že zapomněla na všecko, co se předtím přihodilo.

V krabičce byl prostý perlový náramek; každá z perel však zářila tak krásně a podivuhodně, že bylo hned zřejmé, s jakým vkusem je Alvaro vybíral, aby ozdobily Cecíliinu ruku.

Dívka je chvíli zálibně obdivovala s jistou dávkou parádivosti, která je ženám tak vlastní, že představuje jejich sedmý smysl; hned poznala, že jí bude náramek dobře slušet. Připjala si ho na ruku a ukázala Perimu, který jí ustavičně pozoroval a byl spokojený, že mohl Cecílii způsobit radost.

„Perimu je něčeho líto.“

„Čeho?“

„Že nemá ještě krásnější perly, než jsou tyto, aby ti je mohl dát.“

„A proč je ti to líto?“

„Protože by ty perly byly stále s tebou.“

Cecílii se šibalsky usmála.

„To znamená, že bys byl rád, kdyby tvá paní místo tohoto náramku nosila nějaký dárek od tebe!“

„Ano, velice.“

„A co mi dáš, abych byla hezká?“ zeptala se dívka zertovně.

Indián se okolo sebe zahleděl a posmutněl. Mohl by dát svůj život, který neměl žádnou cenu; ale kde má on, ubohý obyvatel divočiny, sehnat ozdobu, která by se hodila pro jeho paní?

Cecílii ho bylo líto.

„Přines mi nějakou pěknou květinu a tvá paní si ji dá do vlasů a bude ji nosit místo tohoto náramku, který si nikdy nenavlékne na ruku.“

Poslední slova řekla velmi energicky: bylo z nich patrné její pevné rozhodnutí, nepoddajnost, která byla známkou její povahy. Zavřela náramek znovu do krabičky a na chvíli se zamyslila.

Peri se vrátil a nesl v ruce krásný květ, který utrhl v zahradě; byla to červená orchidea, se sametově hedvábnými plátky. Cecílii si ji vetkla do vlasů; byla velmi ráda, že může vyplnit nevinné přání Periho, který žil jen proto, aby vyplnil každé její přání. Pak ukryla krabičku s náramkem na prsou a odebrala se do pokoje své sestřenice.

Potom, co Isabela mimovolně vyradila tajemství své lásky, uzavřela se ve svém pokojíčku, odkud ani na krok nevyšla, předstírajíc nevolnost.

Slzy jí nepřinesly, jako Cecílii, úlevu a útěchu. Byly to slzy žhavé, neosvěžily jí srdce, ale spalovaly je žářem vášně.

Občas zazářily její černé, ještě pláčem vlhké oči zvláštním leskem; zdálo se, že se jí v hlavě honí nějaká šílená myšlenka. Tu pak poklekla a modlila se, přičemž se znovu rozplakala.

Když k ní do pokoje vešla Cecílii, seděla Isabela na kraji lůžka; její oči se upíraly do okna, jímž bylo vidět kousek oblohy.

Byla v tu chvíli krásná: zádumčivost a ochablost, které zachvátily její nitro, ještě zdůrazňovaly sličnost jejího zjevu.

Cecília se nepozorovaně přiblížila k sestřence a vtiskla polibek na její snědou tvář.

„Už jsem ti říkala, že nechci, abys byla smutná.“

„Ach, tos ty, Cecílie!“ vzkřikla Isabela a celá se zachvěla.

„Co je s tebou? Polekala jsem tě?“

„Ne... Ale...“

„Co tedy?“

„Nic...“

„Já vím, co chceš říci, Isabelo, ty si myslíš, že se na tebe zlobím, že?“

„Myslím si,“ zamumlala Isabela, „že si teď už nezasloužím tvé přátelství.“

„A proč? Copak jsi mi nějak ublížila? A nejsme snad sestry, které se mají mít stále rády?“

„Cecílie, to, co říkáš, jistě tak nemyslíš!“ s údivem zvolala Isabela.

„Copak jsem tě už někdy oklamala?“ namítla trpce Cecília.

„Ne, odpusť; ale...“

Dívka nedomluvila, ale její výraz doplnil překvapení nad Cecíliiným jednáním. Vzápětí jí však bleskla hlavou myšlenka.

Napadlo ji, že Cecília na ni nežárí jen proto, že ji nepovažuje za hodnou třeba jen jednoho Alvarova pohledu. Při té myšlence se trpce usmála.

„Tedy ujednáno,“ rychle dodala Cecília, „mezi námi se nic nestalo, že?“

„Když to tak chceš.“

„Ano, chci; nic se nestalo, všechno je při starém, jen s tím rozdílem,“ pokračovala Cecília a začervenala se, „že od dneška nesmíš mít přede mnou tajemství.“

„Tajemství? Měla jsem jen jedno tajemství, ale to už teď znáš!“ zašeptala Isabela.

„Znám, protože jsem je uhodla! Ale tak si to nepředstavuji; chci, abys mi všechno řekla sama. Chci tě potěšit, když ti bude smutno, jako právě dnes, a chci se s tebou smát, když budeš spokojená a šťastná, ano?“

„Ach, to ne, nikdy! Nežádej to, co je nemožné, Cecílie!“

Už toho víš příliš mnoho, nenuť mne, abych před tebou umírala studem.“

„A proč by ses musela stydět? Tak jako máš ráda mne, můžeš přece milovat i někoho jiného, ne?“

Isabela si zakryla rukama obličej, aby nebylo vidět, jak se začervenala. Poněkud dojatá i vzrušená Cecília ji pozorovala a v té chvíli pochopila, proč i ona sama se vždycky začervená, když se na ni Alvaro podívá.

„Cecílie,“ řekla konečně Isabela s největším přemáháním, „mě neoklameš; ty jsi dobrá a máš mne ráda a nechceš mě zarmoutit. Neposmívej se však mé slabosti; kdybys věděla, jak trpím!“

„Nechci tě klamat, už jsem ti řekla; nechci, abys trpěla, a tím spíš ne kvůli mně, rozumíš?“

„Rozumím a přísahám ti, že donutím své srdce, aby mlčelo. Spíš přestane tlouci, než by bylo příčinou tvého třeba nepatrného zármutku.“

„To ne,“ zvolala Cecília, „ty mi nerozumíš, o to tě neprosím, chci právě opak, chci, abys... byla šťastná!“

„Abych byla šťastná?“ tázala se Isabela vzrušeně.

„Ano,“ odpověděla Cecília, a přitom sestřenku objala a šeptala jí do ucha. „Abys milovala jeho a mne také.“

Isabela vyskočila celá bledá; nevěřila svým vlastním uším. Cecília měla dost síly, aby se na ni hezky usmála.

„Ne, to je nemožné! Ty mne chceš připravit o rozum, Cecílie!“

„Chci, abys byla veselá a spokojená,“ odpověděla Cecília a políbila ji, „chci, aby zmizel smutek z tvé tváře a abys mě měla ráda jako svou sestru, což si to nezasloužím?“

„Ach, ano, tys pravý anděl, ale tvá oběť je marná, já nemohu být šťastná, Cecílie.“

„Proč?“

„Protože on miluje tebe!“ zašeptala Isabela. Cecília se zarděla.

„To neříkej, není to pravda.“

„Je to pravda.“

„On ti to řekl?“

„Ne, ale uhodla jsem to dřív než ty.“

„To se ti jen zdá; a víš co? Už o tom nebudeme mluvit. Co je mi po jeho citech?“

Dívka pocítila, že už nemůže své vzrušení potlačit, a chtěla odejít; ode dveří se však vrátila.

„Málem bych byla zapoměla, něco jsem ti přinesla!“

Vyndala sametovou krabičku, otevřela ji a připjala Isabele na ruku perlový náramek.

„Jak ti ty perly sluší! Jak krásně se vyjímají na tvé snědé pleti! Budeš se mu líbit!...“

„Ale, ten náramek!...“

Isabelu náhle pojalo určité podezření.

Cecília to zpozorovala a poprvé v životě zalhala:

„Dostala jsem ho včera od otce; objednal dva stejné, jeden pro mne a druhý na mou žádost pro tebe. Proto ho nesmíš odmítnout, jinak se na tebe budu zlobit.“

Isabela sklonila hlavu.

„A nesundávej ho: já si připnu svůj a budeme jako dvě rodné sestry. A teď sbohem a na shledanou!“

Cecília poslala sestřence rukou polibek a odběhla.

Znovu zvítězila její přirozená živost a bezstarostnost a úplně zahнала smutné ranní dojmy.

IX

Z A V Ě Ť

Právě v té chvíli, kdy Cecília opustila Isabelu, vystupoval don Antonio de Mariz po schodech na nádvoří. Byl zaujat něčím velmi důležitým, takže jeho vždy vážná tvář měla ještě vážnější výraz než obvykle.

Starý šlechtic zpozoroval už zdáli svého syna dona Dioga, který se procházel s Alvarem podél plotu, ohraničujícího zadní část domu, a pokynul jim, aby přišli k němu.

Mladí muži okamžitě uposlechli a provázeli dona Antonia de Mariz do jeho pracovny. Byl to malý pokojík, vedle modlitebny, na němž nebylo nic neobvyklého, nebere-li v úvahu malá dvířka se schodištěm, vedoucím do jakéhosi sklepa, v němž byl uložen střelný prach.

Při kladení základů k budoucímu domu objevili dělníci ve skále hlubokou sluj. Don Antonio, jako člověk prozíravý, si uvědomil, že se v budoucnu bude muset spoléhat jen na vlastní sílu, a proto přikázal, aby této přírodní jeskyně bylo využito jako skladiště pro zásobu několika arrob střelného prachu.

Nápad vybudovat tuto prachárnu v blízkosti své pracovny se zdál šlechtici výhodný i s ohledem na bezpečnost jeho rodiny, jejíž život nebyl takto nijak ohrožen neopatrností někoho z čeledě, protože do jeho pracovny nesměl nikdo vstoupit, když tam nebyl on sám přítomen.

Don Antonio se posadil u stolu, pokrytého safiánem, a pobídl oba mladé muže, aby si sedli vedle něho.

„Musím s vámi promluvit o velmi vážné rodinné záležitosti,“ řekl šlechtic. „To, co vám povím, se dotýká vás i mne víc než kohokoli jiného.“

Don Diogo se otci uctivě uklonil. Alvaro následoval jeho příkladu; vážná slova starého šlechtice ho velmi vzrušila.

„Je mi šedesát let,“ pokračoval don Antonio, „jsem už starý. Život v této panenské brazilské zemi, svěží vzduch této pustiny mi sice na několik posledních let vrátily mládí, ale příroda si nedá poroučet a já cítím, že má životní síla podléhá zákonu, který požaduje, aby se v prach obrátilo to, co z prachu povstalo.“

Oba mladí muži chtěli říci něco utěšujícího, něco, čím se obvykle snažíme skrýt krutou pravdu před těmi, jež milujeme, a čím zároveň klameme i sami sebe.

Don Antonio je však vznešeným pohybem zadržel:

„Nepřerušujte mne. Já si na nic nestěžuji. Začal jsem tak jen proto, abyste porozuměli lépe tomu, co vám musím ještě říci. Ten, kdo po dobu čtyřiceti let každodenně riskuje život, ten, kdo nescísněkrát viděl smrt, ať už se mu vznášela nad hlavou, či se rozvírala u jeho nohou jako propast, ten může s klidem pohlížet na konec své pozemské pouti, kterou konáme v tomto slzavém údolí.“

„Ach, otče, my nepochybujeme o tom, že se smrti nebojíte!“ zvolal don Diogo. „Avšak za poslední dva dny

už podruhé hovoříte o možnosti takového neštěstí, a ta myšlenka mne léká! Vždyť jste ještě zdrav a plný síly!“

„I já si to myslím,“ připojil se Alvaro; „ještě před chvílí jste říkal, že vás Brazílie omladila, a já vás ujišťuji, že teď prožíváte své druhé mládí, kterým vás obdařil život zde, v tomto novém světě.“

„Děkuji vám, Alvaro, děkuji i vám, můj synu,“ řekl don Antonio s úsměvem, „chci vašim slovům věřit. Nicméně jistě uznáte, že od člověka, který vstupuje do poslední čtvrtiny svého života, je moudré, když udělá závěť.“

„Jakže, otče, vy chcete sepsat závěť?“ řekl don Diogo celý bledý.

„Ano, náš život náleží Bohu a člověk, který myslí do budoucna, je povinen se na to připravit. Je obyčejně zvykem pověřit tím notáře, ale já ho zde nemám a ani to nepovažuji za nutné. Pro šlechtice je nejlepší, když může svou poslední vůli svěřit dvěma ušlechtilým oddaným duším, jako jsou vaše. Papír se může ztratit, roztrhat, může i shořet; ale srdce šlechtice, který má ke své obraně kord a vědomí povinnosti jako svou vůdčí hvězdu — to je živý dokument a spolehlivý vykonavatel. Jemu tedy chci i já svěřit svou závěť. Poslyšte mne.“

Rozhodná a pevná slova dona Antonia nenechávala žádných pochyb o tom, že jeho rozhodnutí je nezvratné; oba kavalíři tedy už smutně a uctivě poslouchali další šlechticovu řeč.

„O vás se tolik nejedná, done Diogo; celý můj majetek patří vám jako budoucí hlavě rodiny. Nemluvím ani o vaší matce, protože ztratí-li manžela, zůstane jí oddaný syn. Miluji vás oba a budu vám žehnat i v poslední hodině. Jsou zde však ještě dvě cenné věci, kterých si nejvíc na světě vážím, které jsou mi svaté a které musím strážet jako poklad i pak, kdy opustím tento svět. Je to štěstí mé dcery a čest mého jména; první mi bylo svěřeno nebem, druhé mi odkázal můj otec.“

Šlechtic se odmlčel a obrátil svůj pohled ze smutné tváře dona Dioga na rozechvělou líc Alvarovu.

„Vám, done Diogo, předávám odkaz svého otce; jsem

přesvědčen, že zachováte jeho jméno tak čisté, jako je vaše duše, a že se budete snažit o jeho povznesení tím, že budete vždy sloužit svaté a spravedlivé věci. Vám, Alvaro, svěřuji štěstí své Cecílie a věřím, když vás ke mně Bůh před deseti léty přivedl, že tím chtěl jen znásobit svůj dar, kterým mne už oblažil.“

Oba mladí mužové poklekli na jedno koleno a políbili ruku starému šlechtici, který uprostřed nich pohlížel na oba se stejnou otcovskou láskou.

„A teď vstaňte, mé děti, obejměte se jako bratři a poslechněte, co vám ještě musím říci.“

Don Diogo rozevřel náruč a přitiskl Alvara na svou hrud. A na okamžik si dvě ušlechtilá srdce tloukla vstříc.

„To, co vám teď řeknu, není pro mne nikterak snadné; těžko se člověk přiznává k chybě i tehdy, hovoří-li o ní s lidmi velkodušnými. Mám nemanželskou dceru; úcta, kterou chovám ke své ženě, a obavy, aby se ta ubohá dívka nemusela rdít za své zrození, mě donutily k tomu, aby před lidmi byla mou neteří.“

„Isabela? ...“ zvolal don Diogo.

„Ano, Isabela je má dcera. A já vás oba prosím, abyste se k ní vždy tak chovali. Mějte ji rádi jako sestru, obklopte ji takovou péčí a láskou, aby byla šťastná a odпустиť mi, že jsem se jí tak málo věnoval, i to, že jsem nevědomky způsobil její matce neštěstí.“

Hlas starého šlechtice se třásl dojetím; bylo zřejmé, že se v něm probudily bolestné vzpomínky, které už dřímaly na dně srdce.

„Ubohá žena! ...“ zašeptal.

Vstal, prošel se pokojem, překonal své dojetí a znovu se obrátil ke svým dvěma společníkům.

„Taková je tedy má poslední vůle; vím, že ji vyplníte. Nežádám od vás přísahu, stačí mi vaše slovo.“

Don Diogo vztáhl ruku, Alvaro přiložil svou na srdce. Don Antonio pochopil, co chce tento němý slib vyjádřit, a oba je objal.

„A teď už dost smutku, chci, abyste byli veselí. Podívejte se, já se už směji! Nestrachuji se o budoucnost, a to mne znovu omladí; počkáte si třeba ještě dlouho, než

budete moci vyplnit mou vůli, která až do té doby zůstane pohřbena ve vašem srdci jako moje závěť.“

„Tak jsem tomu rozuměl,“ řekl Alvaro.

„To tedy lehce pochopíte ještě něco,“ řekl šlechtic s úsměvem, „že totiž uskutečnění jednoho z dvou bodů mé závěti si vezmu na starost ještě sám, víte kterého?“

„Toho, který mi přinese štěstí!“ odpověděl Alvaro s uzarděním.

Don Antonio mu stiskl ruku.

„Teď jsem spokojený a klidný,“ řekl šlechtic. „Zbývá mi však, bohužel, ještě jedna smutná povinnost. Nevíte, Alvaro, kde je Peri?“

„Viděl jsem ho před chvílí.“

„Jděte, prosím, a pošlete ho ke mně.“

Alvaro odešel.

„A vy, můj synu, sem zavolejte svou matku a sestru.“

Don Diogo ihned odešel vyplnit otcovo přání.

Když šlechtic osaměl, posadil se ke stolu a napsal cosi na list pergamenu, který pak složil, převázal šňůrkou a zapečetil svou pečeti s erbem.

Do komnaty zanedlouho vstoupily dona Lauriana s Cecílií, provázené donem Diogem.

„Posadte se, má drahá.“

Don Antonio dal svolat celou rodinu, aby dodal slavnostní formu tomu, co měl vykonat.

Když vešla Cecília, zeptal se jí šeptem:

„Co ty mu chceš dát?“

Dívka ihned porozuměla; láska k Perimu, pocit vděčnosti vůči němu — to bylo tajemství mezi otcem a dcerou, tajemství, které si střežili jako něžnou rostlinku, protože by druzí těžko pochopili, že oni dva mohou chovat k Indiánovi tak vřelé přátelství.

Cecília, která toho dne prožila již tolik různého vzrušení, si při otcově otázce hned uvědomila, o čem mluví, a zvolala:

„Copak vy stále ještě pomýšlíte na to, poslat ho pryč?“

„Je to nutné, už jsem ti to říkal.“

„Ano, ale já jsem myslela, že jste se pak rozhodl jinak!“

„To není možné.“

„A co špatného tady udělal?“

„Víš, jak si ho vážím, ale když řeknu, že je to nemožné, tak mi musíš věřit.“

„Nehněvejte se, otče!...“

„Tak už nic nenamítáš?“

Cecília mlčela.

„Jestli si to výslovně nepřeješ, tak se to nestane; zamroutíš tím však svou matku i mne, protože jsem jí to slíbil.“

„Ne, otče, vaše slovo musí být dodrženo.“

Ve dveřích se objevil Peri. Trochu zneklidněl, když spatřil, že je zde shromážděna celá rodina. Jeho chování bylo uctivé, ale vzprímené držení těla vyjadřovalo osobní hrdost, která je vrozená vynikajícím povahám. Jeho velké černé jasné oči přelétly celou místnost a zastavily se na vznešené tváři dona Antonia.

Cecília věděla, co se teď stane, a ukryla se za bratrovými zády.

„Peri, věříš, že don Antonio de Mariz je tvůj přítel?“ otázal se šlechtic.

„Ano, pokud bílý člověk může být přítelem člověku jiné pleti.“

„A věříš, že don Antonio de Mariz si tě váží?“

„Ano, protože to řekl a dokázal.“

„Věříš, že don Antonio de Mariz se ti chce odvděčit za to, že jsi zachránil jeho dceru?“

„Jestli je to nutné, tak ano.“

„Tak dobře, Peri; don Antonio de Mariz, tvůj přítel, tě prosí, aby ses vrátil ke svému kmeni.“

Indián se zachvěl.

„Proč mne o to prosíš?“

„Protože je to zapotřebí, příteli.“

„Peri rozumí: tebe už omrzelo poskytovat mu pohostinství!“

„Ne!“

„Když ti Peri řekl, že tady zůstane, neprosil tě o nic; jeho chýše je ze slámy a stojí na skále; lesní stromy mu poskytují obživu; oděv mu utkala jeho matka a přinesla za ním za minulé luny. Peri tě nic nestojí.“

Cecília plakala; don Antonio a jeho syn byli dojatai, ba zdálo se, že i v doně Laurianě se pohnulo srdce.

„To neříkej, Peri! V mém domě by ti nikdy nebylo nic chybělo, kdybys to sám nebyl odmítl a nežil raději osaměle ve své chýši. I teď bude tvoje všechno, o čem řekneš, že se ti líbí a že bys to chtěl.“

„Proč tedy posíláš Periho pryč?“

Don Antonio nevěděl, co na to odpovědět; musil si vymyslet nějakou záminku, aby Indiánovi svůj postup vysvětlil. Rozhodl se, že se odvolá na náboženství, jehož potřebu uznávají všichni lidé.

„Ty víš, Peri, že my bílí máme Boha, který sídlí tam nahoře, a že ho milujeme, ctíme a posloucháme.“

„Ano, vím.“

„Ten Bůh si nepřeje, aby mezi námi žil člověk, který ho nezná a nevelebí. Až dodnes jsme jeho vůli neuposlechli, ale on teď přikazuje.“

„Bůh Periho mu také přikazoval, aby zůstal u matky, u svého kmene, u kostí otcových, a Peri opustil všechno a šel za tebou.“

Na okamžik zavládlo mlčení. Don Antonio nevěděl, co má na to odpovědět.

„Peri tě nechce obtěžovat, čeká jen, co řekne paní. Ty přikazuješ, aby Peri odešel, paní?“

Dona Lauriana, ve které při zmínce o náboženství vstaly proti Indiánovi opět staré předsudky, velitelsky pokynula dceři.

„Ano!“ zamumlala Cecília.

Indián sklonil hlavu; po jeho tváři stékala slza.

Není možné vyličít, jak v té chvíli trpěl. Slova nemohou vyjádřit, jak hluboce trpí silná, zmužilá duše, když je poprvé přemožena bolestí.

Don Antonio popošel k Perimu a stiskl mu ruku.

„To, co já ti dlužím, Peri, to se nedá zaplatit; vím však, co jsem dlužen sám sobě. Vrátiš se ke svému kmeni; přestože jsi odvážný a silný, může se stát, že ti válečné štěstí nebude příznivě nakloněno a ty upadneš do zajetí některého z našich oddílů. V tom případě ti tento papír zachová život i svobodu; přijmi ho jménem své paní i mým.“

Šlechtic podal Indiánovi pergamenový svitek, na němž před chvílí něco napsal, a obrátil se k synovi:

„Tento papír, done Diogo, sděluje každému Portugalci, jehož zajatcem by se Peri stal, že don Antonio de Mariz a jeho následníci za něho ručí a zaplatí za něho výkupné, ať je jakékoliv. Je to ještě další odkaz, který vám, synu, nechávám.“

„Buďte klidný, otče,“ odpověděl don Diogo, „nezapomenou na tento čestný dluh nejen z úcty k vám, ale i proto, že tak sám cítím.“

„Celá má rodina, která se zde shromáždila,“ řekl šlechtic k Indiánovi, „ti znovu děkuje za všechno, cos pro ni vykonal. Sešli jsme se zde, abychom ti popřáli šťastný návrat k tvým bratrům i do míst, kde ses narodil.“

Peri se zahleděl svým jiskrným zrakem na každého z přítomných zvlášť, jako by se s nimi v duchu loučil slovy, která jeho ústa teď nemohla vyslovit.

Když jeho oči spočinuly na Cecílii, přistoupil k ní, a přemožen jakousi nepřemožitelnou silou, poklekl u jejích nohou.

Dívka sňala z prsou malý zlatý křížek na černé stužce a zavěsila ho Indiánovi na krk:

„Peri, až poznáš, co znamená tento kříž, vrať se k nám.“

„Ne, paní, odtamtud, kam jde Peri, se nikdo nevrátí.“ Cecília se zachvěla.

Peri vstal a poodešel k donu Antoniovi de Mariz, který nemohl přemoci své dojetí.

„Peri odejde; ty přikazuješ, on poslechne. Dřív než slunce opustí zemi, Peri opustí tvůj dům. Slunce se zítra vrátí, Peri se nevrátí nikdy. Odnáší si v srdci smrt, protože ochází dnes; odnášel by si radost, kdyby odešel, až bude luna končit svou cestu.“

„A proč?“ otázal se don Antonio. „Když se už stejně musíme rozejít, je to snad totéž, dnes jako za tři dny.“

„Není,“ odpověděl Indián. „Může se přihodit, že tvůj dům zítra někdo napadne, a to by Peri byl ještě s tebou, aby tě bránil.“

„Že můj dům někdo napadne?“ zvolal don Antonio a zamyslíl se.

„Ano, můžeš tomu věřit.“

„A kdo by mě napadl?“

„Aimorové.“

„Odkud to víš?“ otázal se don Antonio a nedůvěřivě se na Periho zadíval.

Indián chvíli mlčel; přemýšlel, jak by nejlépe odpověděl.

„Peri to ví, protože viděl otce a bratra té Indiánky, kterou tvůj syn neúmyslně zabil, jak zdáli pohlíželi na tvůj dům, potom vyrazili výkřik pomsty a vrátili se ke svému kmeni.“

„A co tys učinil?“

„Peri viděl, jak odcházeli, a přišel ti to oznámit, aby ses připravil.“

Šlechtic potřásl nedůvěřivě hlavou.

„Nesměl bych tě znát, Peri, abych uvěřil tomu, co říkáš; ty by ses přece nemohl jen tak lhostejně dívat na nepřátele své paní i mé.“

Indián se smutně usmál.

„Oni byli silnější. Peri je nechal odejít.“

Don Antonio se zamyslíl. Zdálo se, že si v duchu srovnává různé okolnosti, které mu utkvěly v paměti.

Jeho pohled sklouzl z Periho tváře na jeho ramena; zpočátku, jako tomu bývá u člověka zamýšleného, nic neviděl, ale za chvíli rozeznal na Indiánově tunice sotva viditelnou červenou skvrnu.

Šlechtic se zadíval na skvrnu pozorněji a jeho tvář se začala vyjasňovat, jako kdyby rozřešil nesnadný problém.

„Ty jsi raněn?“ zvolal náhle.

Peri o krok ucouvl, ale don Antonio k němu přistoupil, odhrnul mu tuniku a vytáhl jeho dvě pistole zastrčené za pasem; prohlédl je a přesvědčil se, že jsou vybité.

Don Antonio zkrížil ruce na prsou a zadíval se s hlubokým obdivem na Indiána.

„Peri,“ řekl, „to, cos učinil dřív, je tebe hodným; to, co činiš teď, je hodno pravého šlechtice. Tvé ušlechtilé srdce může beze studu spočinout na srdci portugalského šlechtice. Všichni jste svědky toho, že don Antonio de Mariz přitiskl na svou hrud' nepřitele svého národa i své víry jako sobě rovného v šlechetnosti i v citech.“

Šlechtic rozevřel náruč a bratrsky přivinul Periho k srdci tak, jak bylo zvykem ve starých rytířských dobách, na něž teď zbyly jen matné vzpomínky. Indián stál se sklopeným zrakem, dojatý a rozpačitý: vypadal jako obžalovaný.

„A teď, Peri, poslyš,“ řekl don Antonio, „muž nesmí nikdy lhát, ani když chce zakrýt nějaký svůj dobrý skutek. Odpověz mi podle pravdy.“

„Ptej se.“

„Kdo to dvakrát vystřelil u řeky, když se tvá paní koupala?“

„Peri.“

„Kdo vypustil šíp, který se zabodl blízko Cecilie?“

„Jeden z Aimorů,“ rozechvěle odpověděl Indián.

„A proč druhý šíp zaletěl k místu, kde jsou těla dvou zabitých Indiánů?“

Peri neodpověděl.

„Nemusíš nic zapírat, tvá rána mluví za tebe. Abys zachránil svou paní, vystavil ses šípům nepřátel a pak jsi je zabil!“

„Ty všechno víš. Peri už tady není zapotřebí: vrátí se k svému kmeni.“

Indián se naposled podíval na svou paní a popošel ke dveřím.

„Peri!“ zvolala Cecilia, „zůstaň tady, tvá paní ti to poroučí!“

Odběhla k otci, a usmívajíc se skrze slzy, zaprosila:

„Že je to tak, tatínku? Nesmí teď odejít. Nemůžete ho poslat pryč po tom, co pro mne učinil!“

„Ano! Dům, v němž žije tak oddaný přítel, má svého anděla strážného, který bdí nade všemi. Peri zůstane s námi navždycky.“

Peri, třesoucí se radostí a nadějí, přímo visel očima na ústech dona Antonia.

„Má drahá,“ řekl šlechtic slavnostně obraceje se k doně Laurianě, „tento člověk s nasazením vlastního života již podruhé zachránil vaši dceru; my jsme se už s ním chtěli rozejít, oplatit mu nevděkem. On, nehledě na to, rozloučil se s námi, s lidmi, kteří opovrhovali jeho společnost, jako věrný a oddaný přítel. Posuďte sama, má tento člověk opustit dům, do kterého by bez jeho zásahu už tolikrát vstoupilo neštěstí?“

Dona Lauriana, nepřihlížíme-li k jejím předsudkům, byla dobrá žena. Když ji něco dojalo, byla přístupna šlechtným citům. Manželova slova našla odezvu v její duši.

„Ne,“ řekla; vstala a přistoupila několik kroků blíž. „Peri tady musí zůstat, teď já vás o to sama prosím, done Antonio de Mariz, mám vůči němu také dluh.“

Indián uctivě políbil ruku, kterou mu šlechticova žena podala.

Cecília zatleskala rukama radostí; oba šlechtici se na sebe usmáli a porozuměli si. Syn pocítoval hrdost nad svým velkodušným, šlechtným otcem. Otec pochopil, že syn schvaluje jeho postup a že v budoucnu bude následovat jeho příkladu.

V tom okamžiku se na prahu dveří objevil Aires Gomes a zůstal stát celý vyjevený.

To, co uviděl, bylo pro něho nesrozumitelnou, nevysvětlitelnou záhadou, protože nevěděl, co předcházelo.

Toho dne ráno, když brzo po snídani přistoupil don Antonio v jídelně k oknu, uviděl poletovat u břehu *Paquequeru* velké černé mračno dravých ptáků; toto obrovské hejno supů znamenalo, že tam našli tučnou kořist, jedno nebo i více velkých zvířat.

Šlechtice zajímalo všechno, co se při celkem jednotvárném životě v této pustině vymykalo běžným událostem,

a proto sestoupil k řece; vedle besídky z jasmínových keřů, která byla Cecíliinou šatnou při koupeli, našel malou loďku a převezl se v ní na protější břeh.

Tam objevil těla dvou Indiánů; hned poznal, že to jsou příslušníci kmene Aimorů a že byli zabiti střelnou zbraní. V té chvíli ho okamžitě napadlo, že Aimorové hodlají napadnout jeho dům, a jeho srdce se sevřelo strašnou předtuchou.

Don Antonio nebyl pověřivý, ale když se dověděl, že don Diogo neúmyslně a z neopatrnosti zabil tu Indiánku, zaplavila jeho duši úzkost a neklid, který byl také příčinou toho, proč jednal se svým synem tak přísně.

Jeho neklid se zdvojnásobil, když viděl, že se jeho temné předpoklady začínají uskutečňovat; tento neklid se pod vlivem celého jeho současného duševního stavu změnil v tíživou předtuchu.

Jakýsi vnitřní hlas mu pravil, že se nad jeho domem vznáší velké neštěstí a že se jeho až dosud šťastný a klidný život, který se svou rodinou uprostřed této pustiny trávil, změnil v zármutek, jehož důsledky nebylo ještě možno předvídat. A pod vlivem jednoho z těch bezděčných duševních stavů, které nám někdy dodávají naději a jindy nás ponořují do smutku, se don Antonio vrátil domů.

Poblíž domu potkal dva muže ze své čeledi a nařídil jim, aby neprodleně pohřbili mrtvoly obou Indiánů a nikomu o tom nic neříkali; šlechtic nechtěl polekat svou ženu.

Všecko cstatní už víme.

Don Antonio soudil, že neštěstí, jehož se obával, by mohlo zasáhnout jeho osobu, a proto chtěl vyjádřením své poslední vůle zabezpečit klid své rodiny.

Později mu slova Periho, který ho upozorňoval na možnost indiánského útoku, znovu připamatovala mrtvé Aimory. Vzpomněl si na všechny podrobnosti a porovnal je s tím, co říkala Isabela své tetě; všechno, co se přihodilo, se mu jevilo tak jasně, jako by to viděl vlastníma očima.

Indiánova rána, která se pod dojmem vzrušení v té

kruté chvíli, kdy mu jeho paní přikázala odejít, znovu otevřela, zbarvila jeho bavlněnou tuniku téměř nezatelnou skvrnkou, jež se stala donu Antoniovu světelným paprskem, objasňujícím celé tajemství.

A náš štítonoš, důstojný Aires Gomes, kterému se po velikém úsilí podařilo přitáhnout si nohou svůj kord, zvednout ho a přerézat liány, jež ho poutaly, měl dostatečný důvod k tomu, aby zůstal celý ušaslý nad obrazem, jenž se jevil jeho očím.

Peri líbá ruku doně Laurianě, Cecília se spokojeně usmívá, don Antonio de Mariz a don Diogo hledí vděčně na Indiána — to všechno současně mohlo připravit Airese o rozum.

Musíme ještě dodat, že sotva se nešťastný správce osvobodil z pout, spěchal přímo domů jen proto, aby všechno vypověděl donu Antoniovu de Mariz a zároveň ho požádal, aby mu dovolil Indiána rozčtvrtit; byl rozhodnut, v případě, že mu to šlechtic odepře, sám opustit službu, kterou vykonával už třicet let. Musí přece pomstít svou urážku, nezaváhá před ničím, i kdyby ho to mělo stát místo v tak dlouholeté službě.

Když don Antonio uviděl vyděšenou správcovu tvář, srdečně se zasmál; věděl o něm, že Indiána příliš nemiluje, a dnes si přál, aby se všichni s Perim usmířili.

„Pojď sem, starý dobrý brachu, jsme spolu už třicet let; jsem si jist, že ty, jako zosobněná věrnost, rád stiskneš ruku jednoho oddaného přítele celé naší rodiny.“

Aires Gomes nebyl teď už jen vyděšený, ale strnul jako socha. Jak neuposlechnout dona Antonia, který k němu tak přátelsky mluvil? Jak má ale stisknout ruku tomu, kdo ho tak urazil?

Kdyby byl už dal výpověď, byl by volný; rozkaz dona Antonia ho však překvapil a neodhodlal se ho nesplnit.

„No tak co, Airesi?“

Správce natáhl strnule ruku; Indián mu ji s úsměvem stiskl.

„Ty jsi přítel; Peri tě už víckrát nesváže.“

Po těchto slovech si všichni přítomní domyslili, co se asi přihodilo, a upřímně se rozesmáli.

„Ty prokletý divochu!“ zabručel si správce pro sebe.
„Ty vždycky něco provedeš!“
Hlas zvonu zval všechny k obědu.

XI

CECÍLIINO ČTVERÁCTVÍ

Této neděle, tak bohaté na události, vyšly odpoledne Cecília a Isabela ze zahrady, objímajíce se sestersky v pase. Obě byly bíle oblečeny, obě velmi hezké, ale každá měla svou osobitou krásu: Cecília ztělesňovala něžnost, Isabela vášeň. Cecíliiny modré oči zářily dětskou radostí, černé oči Isabeliny jiskřily vášní.

Cecíliin úsměv připomínal kapku voňavého medu, stévkajícího z jejích jemných rtů; Isabelin úsměv se podobal polibku, který jako by její rty nabízely — takovým kouzlem působil na ty, kdo ji pozorovali.

Stačilo jen se zadívat na světlolvasou půvabnou a jemnou dívku, a hned se naše myšlenky odpoutávaly od všeho pozemského a povznášely se k nebi; zdálo se, že před námi stojí anděl.

Naproti tomu snědá Isabela, stále roztoužená, smyslná, obracela pozornost k zemi — byla žena — a pro ni... jste zapomněli na anděla; místo ráje jste si představovali tichý, čarovný kousek země, kde by se to tak krásně chvíli snilo.

Když obě dívky vycházely ze zahrady, zadívala se Cecília na sestřenicí poněkud šibalsky, z čehož se dalo předpokládat, že jí, jak mívala ve zvyku, hodlá provést něco zertovného.

Isabela šla ještě pod dojmem ranního výjevu se sklopenýma očima; po tom, co se stalo, jí připadalo, že teď všichni, a hlavně Alvaro, uhodnou její tajemství, které tak dlouho před všemi ukřývala.

Při tom všem se cítila šťastna; jakási matná, neurčitá naděje naplnila její srdce a dodala její tváři jásavý, spokojený a nadšený výraz — tak vypadá žena, když věří, že

je milována, ten pocit vytváří kolem ní zářivou aureolu, kterou bychom mohli nazvat *duší lásky*.

Co očekávala? Sama to nevěděla, ale vzduch se jí zdál voňavější, světlo zářivější, její oči viděly všecko v různých barvách, ba i lehký dotyk krajek o její sametovou šíji jí byl příjemný a působil jí rozkoš.

Nevyzpytatelným ženským instinktem Cecílii uhodla, aniž to pochopila, že se v nitru její sestřenky děje něco neobvyklého, a obdivovala novou krásu, která z Isabelina snědého obličej vyzařovala.

„Jak jsi krásná!“ řekla náhle.

Objala Isabelu a něžně ji políbila na tvář. Isabela její laskání vřele opětovala.

„Nevzala sis svůj náramek!“ zvolala udiveně, pohlížejíc na Cecíliinu ruku.

„Ach, máš pravdu!“ odpověděla Cecílii trochu mrzutě.

Isabela předpokládala, že její mrzutý tón měl příčinu v zapomnětlivosti, Cecílii se však obávala toho, že se prozradí.

„Tak se pro něj vrátíme!“

„Oh, ne! To by dlouho trvalo a přišly bychom o svou procházku.“

„Tak já musím svůj taky sundat; už nejsme sestry.“

„To nevádí, až se vrátíme, tak ti slibuji, že zase sestrami budeme.“ Při těch slovech se Cecílii šibalsky usmála.

Mezitím došly k přední části domu. Dona Lauriana tam rozmlouvala se synem a don Antonio de Mariz se procházel po nádvoří s Alvarem.

Cecílii zamířila k otci a vlekla za sebou Isabelu, která při pohledu na mladého kavalíra div neomdlela.

„Tatínku, rády bychom se trochu prošly,“ řekla Cecílii.

„Je tak krásné odpoledne! Co kdybych požádala vás a pana Alvara, abyste šli s námi?“

„Učinili bychom jako vždy to, o co žádáš,“ odpověděl šlechtic s rytířskou dvorností; „vyplníme tvůj rozkaz.“

„Ach, to není rozkaz, tatínku! Jen přání!“

„A copak přání našeho andílka není pro nás rozkazem?“

„Tedy s námi půjdete?“

„Jistě.“

„A vy, pane Alvaro?“

„Já... já také uposlechnu.“

Když Cecílii promluvila k mladému muži, cítila, že jí krev stoupá do tváří, ale přemohla se a zároveň se sestřenkou začala sestupovat po schodech, vedoucích do údolí.

Alvaro byl smutný. Po své rozmluvě s Cecílií viděl se s ní ještě při obědě, ale dívka se vyhýbala jeho pohledům a ani jednou ho neoslovila. Mladý muž předpokládal, že je to důsledek jeho včerejší nepředloženosti; Cecílii však vypadala tak spokojeně a byla veselá, takže bylo nemožné soudit, že se na něho ještě zlobí pro to, z čeho se sám obviňoval.

Způsob, jakým se teď dívka k němu chovala, prozrazoval spíš lhostejnost než nepřiznání, ba mohlo by se říci, že zapomněla na všecko, co se přihodilo, a nijak si nepřipomínala jejich ranní rozmluvu. A to bylo právě to, co Alvara soužilo, i přes štěstí, které pocítil, když ho don Antonio nazval svým synem; toto štěstí mu chvíli připadalo jen jako kouzelný sen, který se co nevidět rozplyne.

Obě dívky sešly do údolí a kráčely hustým křovím, které vroubilo lesní planinu a tvořilo tam půvabný zelený labyrint. Chvílemi pouštěla Cecílii sestřenčinu ruku, běžela po klikaté pěšince, zarostlé keři, a schovávala se za hustými haluzemi; Isabela ji pak jako naoko marně hledala, a když ji konečně našla, obě se rozesmály, objímaly se a pak pokračovaly ve své nevinné zábavě.

Potom najednou zpomalila Cecílii své kroky a počkala, až je don Antonio s Alvarem dojdou; v dívčích očích bylo tolik šibalství a tak čtverácky se usmívala, že Isabela zneklidněla.

„Zapomněla jsem vám něco říci, tatínku.“

„Ano? A copak?“

„To je tajemství.“

„Nu dobrá, tak mi je pověz.“

Cecílii pustila Isabelino rámě a zavěsila se do šlechtice.

„Promiňte na okamžik, pane Alvaro,“ řekla obracejíc se k mladému muži, „bavte se chvíli s Isabelou; můžete

jí říci, jak se vám líbí ten hezký náramek... Ještě jste ho neviděl?”

Usmála se a poodešla se svým otcem; její celé tajemství spočívalo v tom čtveráctví, že nechala Alvara s Isabelou o samotě, když k nim prohodila těch několik slov, jež na ně musela zapůsobit.

Její slova oba mladé lidi velmi vzrušila.

Isabela si všechno domyslila; pochopila, že ji Cecília oklamala, aby ji donutila přijmout Alvarův dárek. Sesměřený pohled, když odcházela se svým otcem, jí všechno objasnil.

Alvaro však nerozuměl ničemu, kromě toho, že mu tímto způsobem Cecília nejlépe dala najevo své pohrdání a lhostejnost. Nedovedl však uhádnout, proč do toho zapletla Isabelu, když to mělo být tajemství jen jich dvou.

Když oba mladí lidé zůstali sami, neodvážili se na sebe pohlédnout; Alvarovy oči byly jako přikované k náramku. Isabela, celá roztřesená, cítila pohled mladého muže a trpěla tak, jako kdyby její útlou ruku svíral rozžhavený železný kruh.

Dlouhou chvíli oba mlčeli; Alvaro, který toužil po objasnění, se konečně odhodlal přerušit ticho:

„Co to všechno znamená, dono Isabelo?“ zeptal se prosebně.

„Nevím!... Někdo si se mnou zahrál!“ vykoktala Isabela.

„Jak to?“

„Cecília chtěla, abych přijala tento náramek, a tvrdila mi, že je od jejího otce; kdybych však byla věděla...“

„Že je ode mne, tak byste ho nepřijala?“

„Nikdy!...“ vykřikla Isabela rychle.

Alvara udivil tón, jakým dívka slovo pronesla; znělo to jako přísaha.

„A proč?“ otázal se po chvíli.

Dívka na něho upřela své velké černé oči; v tom hlubokém pohledu bylo tolik lásky a vroucnosti, že kdyby mu byl Alvaro porozuměl, mohl mít hned odpověď na svou otázku. Mladý muž však neporozuměl ani pohledu,

ani Isabelinu mlčení; uhádl jen, že v celé věci bylo nějaké tajemství, a chtěl znát pravdu.

Přiblížil se k dívce a jemně i smutně jí řekl:

„Odpusťte mi, dono Isabelo. Víím, že se dopouštím nediskrétnosti, ale něco se stalo, co si musíme vysvětlit. Řekla jste, že si z vás někdo ztropil posměch; ze mne také. Nemyslíte, že nejlepším způsobem, jak skončit tuto hru, by bylo, abychom si spolu upřímně promluvili?“

Isabela se zachvěla.

„Mluvte, já vás poslouchám, pane Alvaro.“

„Je snad zbytečné mluvit o tom, co jste již uhodla; jistě znáte celou historii tohoto náramku, že?“

„Ano,“ zašeptala dívka.

„Povězte mi, prosím, jak se dostal z místa, kde byl, na vaši ruku. Nemyslete si, že vám to mám za zlé, to ne, chci jen vědět, jak daleko až zašel ten žert.“

„Už jsem vám řekla, co víím. Cecílii mne ošidila.“

„A proč to udělala? Důvod neznáte?“

„Ach, proč?...“ zvolala Isabela snažíc se potlačit tlukot srdce.

„Tak mi to povězte, snažně vás o to prosím!“

Alvaro poklekl na jedno koleno před mladou dívkou, vzal ji za ruku a snažil se vynutit z ní slova, kterými by mu objasnila, proč Cecílii odmítla jeho dárek.

Kdyby ten důvod znal, snad by se mohl ještě omluvit, snad by si zasloužil Cecíliino odpuštění, a proto neustále Isabelu prosil, aby mu uvedla důvod, proč jí Cecílii oklamala.

Když Isabela viděla u svých nohou žadonícího Alvara, celá zbledla. Srdce jí bušilo tak prudce, že se jí pod oděvem zdvihala hrud. Horoucně na něho pohlédla, její zrak ho okouzloval.

„Povězte,“ naléhal Alvaro. „Povězte! Buďte tak dobrá, nenechte mě tolik trpět, když jedno vaše slovo může vrátit mé duši mír a klid.“

„A co když mě pak pro to slovo budete nenávidět?“ zašeptala dívka.

„Neobávejte se, ať už mi sdělíte cokoli nepříjemného, s povděkem všechno přijmu, protože v tom je vždycky

trochu útěchy, když uslyšíme špatnou zprávu z přátelských úst.“

Isabela již chtěla promluvit, ale náhle se zarazila.

„Ach ne! Nemohu!“ řekla třesoucím hlasem. „Musela bych se vám vyznat ze všeho!“

„A proč byste nemohla? Což si nezasluhuji vaši důvěry? Jsem přece vaším přítelem.“

„Oh, kdyby tomu tak bylo...“

Isabeliny oči se zajiskřily.

„Mluvte, prosím vás!“

„Kdybyste byl mým přítelem, musel byste mi něco odpustit.“

„Vám něco odpustit, dono Isabelo? A co jste mi udělala, že bych vám měl odpouštět?“ otázal se Alvaro udiveně.

Dívku polekalo to, co řekla, a zakryla si rukama tváře. Celá tato živá, prudká rozmluva, plná Isabeliných zámlk a váhání, vzbudila zvědavost mladého muže; jeho duch tápal v nejasnostech a pochybách.

Tajemství se stávalo čím dál víc záhadnější; zpočátku Isabela tvrdila, že si s ní někdo nepěkně zažertoval, teď naznačovala, že je vinna ona. Alvaro se rozhodl, že za každou cenu musí tu záhadu rozluštit.

„Dono Isabelo!“

Dívka si odkryla obličej; po tvářích jí stékaly slzy.

„Proč pláčete?“ divil se Alvaro.

„Neptejte se mě!...“

„Vy přede mnou něco skrýváte! Stále mě necháváte na pochybách! Co jste mi udělala? Povězte!“

„Chcete to vědět?“ tázala se dívka vzrušeně.

„Už tak dlouho vás o to prosím!“

Alvaro uchopil obě její ruce, upřeně se na ni zahleděl a čekal na odpověď.

Isabela byla bílá jako batist jejího oděvu; cítila stisk Alvarových rukou i jeho dech, který ovíval její tváře.

„A odpustíte mi?“

„Ano, ale co vám mám odpustit?“

„To, že...“

Isabela to vyslovila jako v horečce; v její duši se náhle cosi zlomilo.

Hluboká prudká láska, dosud v ní dřímající, tak dlouho potlačovaná vášeň, se najednou probudila, zpětrhala všechny okovy, které Isabelu poutaly, a pronikla ven, dravá a nepřemožitelná.

Pouhý dotyk Alvarových rukou způsobil tuto změnu; nesmělá dívka se proměnila ve vášnivou ženu: láska jí vytryskla ze srdce jako bystrina, které již nestačí její řečiště.

Tváře jí hořely, prudce oddechovala; z jejích očí vycházela na klečícího Alvara jakási čarovná záře, pootevřená ústa jako by čekala na slovo, které toužilo srdce vyslovit.

Alvaro na ni hleděl s obdivem, jako očarovaný; nikdy ji ještě neviděl tak krásnou. Na dívčině snědé tváři a šíji pohrávaly jemné světelné odlesky; celá její postava byla tak okouzující, že oči mimovolně pohlcovaly půvabné křivky v touze dotknout se jich.

Všecko se odehrálo v tom krátkém okamžiku, kdy Isabela zaváhala vyslovit další slova.

Nakonec se vzdala: sklonila hlavu na Alvarovo rameno, jako žárem uvadlý květ na stonku, a zašeptala:

„Protože... vás miluji!“

XII

VÝSTRAHY PERIHO

Alvaro se vymrštil, jako kdyby mu byl z dívčiných úst pronikl do žil prudký jed Indiánů, jehož jediná kapka stačila usmrtit člověka.

Bledý a ohromený zadíval se na dívku chladně a přísně. Tak byl oddán Cecílii, tak ji zbožňoval, že ho Isabelina láska skoro urážela, ba zdála se mu svatokrádeží.

Isabela se hořce usmála, oči měla plné slzí. Rychlý Alvarův pohyb změnil jejich pozice: teď ona klečela u jeho nohou.

„Slíbil jste, že mi odpustíte!...“ zaprosila úpěnlivě.

„Nemám vám co odpouštět, dono Isabelo,“ odpověděl

Alvaro, zvedaje ji ze země, „jen vás prosím, abychom o té věci už nemluvili.“

„Dobře, ale teď mě ještě poslouchejte, jen chvíli, a přísahám vám při památce své matky, že pak už nikdy ode mne neuslyšíte ani slova! Přejete-li si, už se na vás nikdy ani nepodívám! Já se nemusím dívat, abych vás viděla!“

A svá slova provázela mávnutím ruky, v němž bylo plno vznešeného odříkání.

„Co si přejete?“ otázal se mladý muž.

„Chci, abyste byl mým soudcem. Můžete mne odsoudit; trest, který přijmu od vás, bude mi útechou. Odmítnete mou prosbu?“

Alvara dojala tato slova, z nichž zaznívalo tiché zoufalství, potlačený sten.

„Nedopustila jste se žádného zločinu a nepotřebujete soudce. Přejete-li si však mít bratra, který by vás utěšil, tak ho najdete ve mně, a to upřímného i oddaného.“

„Bratra!...“ zvolala dívka. „Je to také náklonnost.“

„A náklonnost tichá, klidná, která má větší cenu než mnohé jiné, dono Isabelo.“

Dívka neodpověděla; cítila jemnou výčitku, tající se v jeho slovech, zároveň však cítila, že je její duše přeplněna vroucí láskou.

Alvaro si vzpomněl na slova dona Antonia de Mariz; to, co zpočátku bylo pouhým soucitem, proměnilo se v něžnou náklonnost. Isabela byla od dětství nešťastná; je tedy povinen chovat se k ní přátelsky a tak již teď vyplní poslední vůli starého šlechtice, kterého ctil a miloval jako otce.

„Neodmítejte mou prosbu,“ řekl laskavě, „a přijměte mě za svého bratra.“

„Dobře tedy,“ odpověděla Isabela smutně, „Cecílii mne nazývá sestrou a vy budete mým bratrem. Souhlasím s tím. Budete na mne hodný?“

„Ano, dono Isabelo.“

„Ale bratr snad oslovuje sestru jen jménem, ne?“ zeptala se nesměle.

Alvaro chvíli zaváhal.

„Ano, Isabelo.“

S pocitem nejvyšší rozkoše vyslechla Isabela vyslovení svého jména z Alvarových úst; zdálo se jí, že ji při tom jeho rty zrovna hladí.

„Děkuji vám! Nedovedete si ani představit, jak mě to blaží, že mi tak říkáte. Je třeba prožít velké utrpení, aby ke štěstí postačilo tak málo.“

„Vypravujte mi o svém trápení.“

„Ach ne, nechám si je raději pro sebe, snad někdy později vám o něm povím. Teď vám chci jen říct, že nejsem tak vinna, jak si snad myslíte.“

„Proč byste byla vinna? V čem?“

„Tím, že vás miluji,“ řekla Isabela s uzarděním.

Alvaro se znovu stal chladný a zdrženlivý.

„Vím, že je vám to nepříjemné, je to však poprvé a naposled. Vyslechněte mne, a pak mi můžete vyčinit jako bratr sestře.“

Isabelin hlas zněl tak sladce, oči prosily tak úpěnlivě, že Alvaro nemohl odolat.

„Mluvte tedy, sestřičko.“

„Vy víte, kdo jsem: ubohý sirotek, který brzy ztratil matku a otce nepoznal. Žila jsem z milosrdenství cizích lidí; nestěžuji si, ale trpím tím. Jako dcera dvou nepřátelských ras měla bych milovat obě; ale má nešťastná matka mě naučila nenávidět jednu, a pohrdání, které kolem sebe vůči své osobě pozoruji, mě naučilo opovrhovat i druhou.“

„Ubohá dívko!“ zašeptal Alvaro a podruhé si připomněl slova dona Antonia de Mariz.

„Takto jsem tedy žila, opuštěná uprostřed všech, a jen jsem v sobě živila hořkost, kterou mi matka zasíla do srdce. Tolik jsem toužila někoho milovat! Není možné žít přece jen z nenávisťi a pohrdání!...“

„Máte pravdu, Isabelo.“

„Dobře, že to schvalujete. Musela jsem někoho milovat; potřebovala jsem nějakou náklonnost, která by mě připoutala k životu. Nevím, jak se to stalo ani kdy jsem začala milovat vás; svou lásku jsem tiše skrývala hluboko v srdci.“

Divka se zadívala Alvarovi do očí.

„A to mi stačilo. Když jsem se mohla na vás celé hodiny dívat, aniž jste to tušil, byla jsem šťastna. Uzavřela jsem se se svými kouzelnými vidinami, hovořila jsem s nimi nebo i usínala při čarokrásných snech.“

Alvaro byl hlubce dojat, ale neodvážil se Isabelu přerušit.

„Vy ani nevíte, kolik tajemství skrývá v sobě láska, která žije jen představami, kterou nepodepírá ani pohled, ani slovo. Každá maličkost se stává zdrojem potěšení, štěstí. Kolikrát jsem jen sledovala měsíční paprsek, který vnikl do mého pokoje. Pomalu se ke mně blížil a já jsem si představovala, že vidím v jeho stříbrné záři vaši tvář, a čekala jsem rozechvěná štěstím, jako bych očekávala vás. Když se konečně paprsek přiblížil, když mě jeho hedvábné světlo ozářilo, jaká to byla slast! Věřila jsem, že se na mne usmíváte vy, že mě berete za ruce, že se nade mnou skláníte a vaše rty mi něco šeptají...“

Isabela podepřela unavenou hlavu o Alvarovo ramě; mladý muž přemožen dojetím ji objal v pase a přitiskl k srdci, hned se však prudce odvrátil.

„Nebojte se mne,“ řekla Isabela zádumčivě, „já vím, že mne nemůžete milovat. Jste velkodušný, ušlechtilý člověk, vaše první láska bude zároveň i poslední. Můžete mne klidně vyslechnout.“

„A co mi chcete ještě říci?“ zeptal se Alvaro.

„Zbývá vysvětlení, o které jste mě před chvílí žádal.“

„Ach ano, konečně!“

A Isabela mu vyprávěla, jak proti vůli prozradila své tajemství, které tak pečlivě střežila; vypověděla celý svůj rozhovor s Cecílií, i to, jak ji pak Cecíliia donutila přijmout náramek.

„A teď už víte všechno. Má láska se znovu skryje v mém srdci, odkud by nebyla nikdy vyšla, kdybyste se nebyl zásahem osudu ke mně přiblížil a neřekl těch několik laskavých slov. Když se naděje přiblíží na dosah k těm, kteří na ni čekají, působí takovým kouzlem, je pro každého tak podmanivá, že snad i mně tento přestupek pro-

minete. Zapomeňte na mne, milý bratře, bude to lepší, než kdybyste na mne vzpomínal s nenávistí!“

„Jste ke mně nespravedlivá, Isabelo; já vám skutečně mohu být jen bratrem, ale jsem jím opravdu rád, protože si vás vážím a chovám k vám bratrskou náklonnost. Sbohem, drahá sestřičko.“

Alvaro pronesl poslední slova velmi něžně, pak stiskl Isabelinu ruku a vzdálil se. Musel být sám, aby mohl přemýšlet o všem, co se stalo.

Teď se konečně přesvědčil o tom, že ho Cecíliia nemiluje a nikdy nemilovala. A toto odhalení učinil právě ten den, kdy ho don Antonio de Mariz nazval svým zetěm!

Pod tíhou tohoto bolestného rozčarování, kterým vždy první zklamání v lásce bývá, odcházel mladý muž roztržitě se sklopenou hlavou. Kráčel bez cíle mezi skupinami stromů, roztroušených sem a tam po planině.

Schylovalo se k večeru. Bledé, bezbarvé stíny soumraku se rozprostíraly nad celou přírodou jako lehká mlžná clona, obrysy mizely, barvy se zakalovaly a všecko se stápeklo v nejasném, smutném příkrovu.

Na ještě modrém nebi vzplanula první hvězda, nespěle zablikala, jako dívčí oči, které se při probuzení pootevřou a hned se zase zavřou v obavě před denním světlem; ve štěrbině stromu koncertoval cvrček jako trubadúr, vítající svou písní blížící se noc.

Alvaro šel stále hluboce zamyšlen, když mu náhle ovál tvář prudký závan větru; zvedl hlavu a uviděl před sebou dlouhý šíp, zabodnutý do země; ještě se zachvíval po rychlém letu.

Mladý muž o krok ustoupil a sáhl po zbrani. Za okamžik však popošel k šípu a prohlížel péra, jež ho zdobila: bylo to peří volavky a modráčka.

Modrá a bílá, to byly barvy Periho: barva Cecíliiných očí a tváří.

Jednou se dívka, jako půvabná středověká zámecká paní, bavila tím, že vysvětlovala Indiánovi, jak rytíři, sloužící své dámě, mívali ve zvyku zdobit své zbraně jejími barvami.

„A ty dáš Perimu své barvy, paní?“ otázal se Indián.

„Nemám žádné,“ odpověděla dívka, „ale nějaké si vyberu, abych ti je mohla dát, chceš?“

„Peri tě o to prosí.“

„A jaké barvy se ti nejvíc líbí?“

„Barva tvé tváře a tvých očí.“

Cecíliia se usmála.

„Tak dobře, nos je, jsou tvé.“

A od toho dne si Peri začal zdobit všechny své šípy modrými a bílými péry; všechny jeho ozdoby, kromě pásu ze šarlatového peří, který mu zhotovila jeho matka, byly obyčejně také modré a bílé.

Když tedy Alvaro uviděl na šípu tyto barvy, uklidnil se. Věděl, že je to šíp Periho, a pochopil symbolického poselství, které mu Indián vzduchem posílá.

A skutečně, tento šíp v mluvě Periho znamenal výstrahu, poslanou neslyšně a zdáli. Byl to dopis beze slov, pouhé zvolání, vykřičník, znamenající: „Pozor!“

Mladý muž zapomněl na své starosti a vzpomněl si, co mu Peri říkal ráno; jistě měl vystřelený šíp přímý vztah k tajemství, které mu Indián jen naznačil.

Alvaro přelétl zrakem celé prostranství, které se před ním rozkládalo, a snažil se proniknout i křoví, jež ho obklopovalo. Neviděl nic, co by upoutalo jeho pozornost, ba nepostřehl jediné známky, která by naznačovala Indiánovu přítomnost.

Rozhodl se tedy, že počká. Zůstal stát na místě, kam dopadl šíp, zkrřížil ruce a upřel zrak na temný pruh lesa, rýsujícího se na modrém pozadí obzoru.

Brzy prolétl vzduchem malý šíp a zaryl se do vrcholu prvního šípu s takovou silou, že se ten celý naklonil. Alvaro pochopil, že Indián chtěl, aby vytrhl šíp, a rozkaz vykonal.

Vzápětí se zaryl třetí šíp na dva kroky vpravo od něho, a pak následovaly další týmž směrem vždy na dva sáhy od sebe, až konečně jeden zapadl do hustého křoví, které bylo asi třicet kroků od místa, kam se zaryl první.

Teď už nebylo nesnadné porozumět tomu, co Peri chce. Alvaro, který pečlivě sledoval směr šípů, věděl, že mu ukazují cestu a místo, kde se má zastavit. Proto sotva

dopadl poslední šíp do křoví, hned se tam mezi listovím ukryl.

Po krátké chvíli spatřil tři postavy, které prošly poblíž místa, kde prve stál. Pro husté listí keřů nemohl rozeznat jejich tváře, ale zpozoroval, že jdou velmi opatrně, a také se mu zdálo, že mají v ruce pistole.

Postavy se vzdalovaly směrem k domu. Alvaro už chtěl jít za nimi, když vtom se rozhrnuly větve a z nich se jako stín vynořil Peri; se zatajeným dechem se přiblížil k Alvarovi a zašeptal mu do ucha:

„To jsou oni!“

„Kdo oni?“

„Bílí nepřátelé.“

„Nerozumím ti.“

„Počkej tady, Peri se vrátí.“

A Indián znovu zmizel ve tmě, která se stávala stále neproniknutelnější.

XIII

ÚKLADY NEPŘÁTEL

Vraťme se teď k místu, kde jsme opustili Loredana a jeho dva společníky.

Když Alvaro a Peri odešli, Ital vstal. Vzpamatoval se za chvíli z otřesu a pocítil zlost i zoufalství nad tím, že mu jeho nepřátelé unikli.

V první chvíli ho napadlo, aby zavolal své dva spoluspiklence a aby společně napadli šlechtice i Indiána; hned však tento nápad zavrhl. Loredano totiž velmi dobře znal muže, které si zvolil za společníky; věděl, že z nich může udělat vrahy, ale rozhodné a energické muže — to nikdy.

A navíc ještě oba své protivníky, Alvara i Periho, nemohl brát lehkovážně, a Loredano se obával, že by mohl ještě víc uškodit své — již tak dost zkomplikované — záležitosti. Potlačil tedy svůj vztek a začal přemýšlet o tom, jak by se dostal z té složité situace, v níž se ocitl.

Mezitím se k němu přiblížili Rui Soeiro i Bento Simões, celí vystrašení tím, co viděli, a ve stálých obavách,

aby nějaká nepředvídaná událost ještě víc nezkomplikovala jejich postavení.

Loredano a jeho dva společníci na sebe navzájem chvíli mlčky pohlíželi; v očích těch dvou se tajila němá a úzkostlivá otázka, na niž dával dokonalou odpověď bledý a ztrhaný Italův obličej.

„To nebyl on!...“ dutě zašeptal Loredano.

„Jak to víte?“

„A vy si myslíte, že by mě nechal naživu, kdyby to byl on?“

„To je pravda, ale kdo to tedy byl?“

„Nevím, ale na tom teď nezáleží. Ať je to kdo chce, je to člověk, který zná naše tajemství a může je prozradit, jestli tak už neučinil.“

„Člověk?...“ zabrumlal Bento Simões, který až doposud mlčel.

„No samozřejmě, že člověk. Myslíte, že to byl nějaký stín?“

„Stín ne, ale duch!“ odpověděl dobrodruh.

Ital se pohrdavě zasmál.

„Duchové mají jiné starosti, než zajímat se o pozemské záležitosti; nechte si své dohady a pověrčivost a myslíme vážně, co bychom měli podniknout.“

„Račte prominout, Loredano, ale nikdo mi nevytlučte z hlavy, že v té věci není něco nadpřirozeného.“

„Chtěl byste laskavě mlčet, vy hloupý pobožnítkáři!“ přerušil ho Ital netrpělivě.

„Hloupý!... Hloupý jste vy, když nevidíte, že na světě neexistuje takový smrtelník, který by byl mohl náš rozhovor slyšet, ani člověk, který by mohl mluvit ze země. Pojdte, a já vám ukážu, že je pravda, co říkám.“

Oba se tedy s Bentem Simõesem vrátili ke kaktusovému houští, kde měli před krátkou chvílí schůzku.

„Jděte tam, Rui, a promluvte pěkně hlasitě, abychom se přesvědčili, jestli Loredano něco uslyší.“

A zkouška jim skutečně dokázala, co Peri již věděl, že totiž zvuk hlasu, stoupající tímto komínem, se ztrácel ve vzduchu, takže svrchu nebylo možno slyšet ani slova. Kdyby se byl ovšem Ital postavil k mraveništi, které chod-

bami pronikalo až k místu, kde oni předtím seděli, byl by měl hned vysvětlení.

„A teď,“ řekl Bento Simões, „tam jděte vy, Loredano; já zakřičím a vy můj hlas uslyšíte nad hlavou, a ne ze země.“

„Na tom mi už nezáleží,“ odpověděl Ital. „Vaše předchozí zkouška mne upokojila. Člověk, který nám vyhrožoval, nemohl slyšet to, o čem jsme hovořili; může jen podezřívát.“

„A ještě tvrdíte, že to byl člověk?“

„Poslyšte, můj drahý Bento Simões, z jedné věci mám větší strach než z hada, totiž z člověka-fantasty.“

„Fantasty! Řekněte raději věřícího!“

„Jeden jako druhý. Ať už jako fantasta, nebo věřící, jestli mi ještě budete mluvit o duchovi nebo o zázracích, slibuji vám, že už z tohoto místa nevyjdete a poskytnete pěknou hostinu supům.“

Dobrodruh celý zezelenal strachem. Myšlenky na smrt se tolik nehrozil, ale muk pekelných, k nimž je podle křesťanské víry odsouzen každý, jehož tělo zůstane nepohřbeno.

„Tak co, už jste si to rozmyslil?“

„Ano.“

„Připouštíte, že to byl člověk?“

„Připouštím všechno.“

„Odpřísáhnete to?“

„Přísahám.“

„Při...“

„Při spasení své duše.“

Ital pustil ruku nešťastného Benta, který padl na kolena a prosil Boha, aby mu odpustil jeho křivou přísahu.

Rui Soeiro se k nim připojil a všichni tři se vraceli cestou, kterou přišli. Loredano šel zamyšleně a jeho dva společníci sklíčeně a se sklopenými hlavami.

Pak se posadili do stínu jednoho stromu, aby si odpočinuli, a zůstali tak dlouhou dobu, nevědouce, co by měli podniknout a co je čeká. Jejich situace byla kritická. Uvědomovali si, že se nacházejí v jednom z těch životních okamžiků, kdy chybný krok, jeden pohyb je může svrh-

nout na dno propasti, nebo je zachránit před nevyhnutelnou smrtí.

Loredano posuzoval celou situaci s onou smělostí a energií, která ho nikdy v rozhodných chvílích neopouštěla. V jeho nitru se odehrával bouřlivý zápas. Jedna mocná síla dominovala nad ostatními pocity — byla to žhavá touha po rozkoši, smyslnost, vydrážděná asketismem klášterního života i osamělým životem v této pustině. Jeho přirozenost, od dětství potlačovaná, se teď mocně dožadovala svého práva, uprostřed této životem kypící země, pod paprsky žhavého slunce, které rozpalovalo krev.

Jakmile tato síla uvolnila jeho představy, zrodily se dvě nezkrotitelně vášně.

Jedna — vášně k bohatství, představa, že se jednoho dne bude opájet pohledem na báječné poklady, které ho přitahovaly jako Tantara a zase mu unikaly.

Druhá — vášně k ženě, horečka, která mu rozpalovala krev pokaždé, kdy uviděl tu upřímnou nevinnou dívku, jež se zdála být stvořená jen pro cudnou lásku.

Tyto dvě vášně teď v jeho nitru mezi sebou bojovaly. Co má udělat? Má utéci, zachránit svůj poklad a ztratit přitom Cecilii? Nebo má zůstat a riskovat svůj život, aby ukojil druhou neodolatelnou touhu?

Chvíli si říkal, že když bude bohat, vybere si ženu, kterou bude milovat; za chvíli viděl, že bez Cecilie se mu celý svět bude zdát pustý a že by pak všechny poklady byly pro něho bezcenné.

Konečně pozvedl hlavu. Jeho společníci čekali na to, co řekne, jako na rozsudek, který rozhodne o jejich osudu; byli připraveni ho vyslechnout.

„Máme jen dvě možnosti: buď se vrátíme domů, nebo hned odtud utečeme. Musíme se rozhodnout. Co vy o tom soudíte?“

„Já myslím,“ řekl ještě se třesoucí Bento Simões, „že bychom měli utéci co nejdříve a nezastavit se ani na chvíli.“

„A vy, Rui, jste téhož názoru?“

„Ne, útekem bychom sami sebe udali, a to by byl náš konec. Těžko by se nám žilo v této pustině, když bychom se museli vyhýbat obydlím; všude kolem jsou jen nepřátelé.“

„Co tedy navrhuje?“

„Vrátit se domů, jako by se nic nestalo; v případě, že by už naše tajemství znali, budou chybět ještě důkazy, aby nás mohli odsoudit, anebo ještě o ničem nevědí, a potom nám nehrozí žádné nebezpečí.“

„Máte pravdu,“ řekl Ital, „musíme se vrátit; v tom domě nás čeká buď štěstí, nebo zkáza. Jsme v takové situaci, že musíme vsadit všechno na jednu kartu: buď vyhrájeme, nebo všechno ztratíme.“

A znovu zavládlo na delší dobu mlčení; Loredano o čemsi přemýšlel.

„Kolik mužů máte na své straně, Rui?“ otázal se náhle.

„Osm.“

„A vy, Bento?“

„Sedm.“

„Jsou odhodláni ke všemu?“

„Připraveni na každý sebemenší povel.“

„Tak dobře,“ řekl Ital rozhodně jako vojevůdce, sestavující válečný plán; „zítra sem přiveďte v tuto dobu každý své lidi. Je zapotřebí, aby v noci bylo všechno skončeno.“

„A co budeme dělat teď?“ otázal se Bento Simões.

„Počkáme; až nastane noc, pak půjdeme domů. Kdo bude vylosován, ten vstoupí první. Když bude všechno v pořádku, dá znamení druhým. V opačném případě zůstanou vždycky ještě dva, kteří mají naději se zachránit.“

Dobrodruzi se rozhodli, že stráví zbytek dne v lese. Prostě, ale hojně občerstvení jim poskytla ulovená zvěř a lesní plody.

Kolem páté hodiny odpoledne se vydali směrem k domovu, aby obhlédli situaci a mohli uskutečnit svůj plán.

Než vykročili, nabil si Loredano ručnici, poručil svým společníkům, aby učinili totéž, a řekl:

„Nezapomeňte, že v naší nynější situaci je proti nám ten, kdo nejde s námi. Může to být nějaký zvěd, udavač. V každém případě pak bude o jednoho protivníka méně.“

Oba společníci ocenili oprávněnost tohoto náhledu a všichni pak pokračovali v cestě s odjištěnými zbraněmi, ostražitě a pozorně.

Přes svoji opatrnost však nezpozorovali, že se na dva kroky od nich zachvělo listí a křoví se zavlínalo, jakoby větrem.

Byl to Peri; už čtvrt hodiny sledoval tři dobrodruhy jako stín. Po odchodu z pracovny dona Antonia zjistil Indián, že nejsou v domě, a hned vytušil, že mají něco nekalého v plánu; proto se vydal hledat je.

Ital a jeho společníci ušli už pěkný kousek cesty, když Bento Simões se zastavil:

„A kdo vstoupí první?“

„To rozhodne los,“ odpověděl Rui.

„A jak?“

„Takto,“ řekl Ital. „Vidíte tamten strom? Ten, kdo k němu doběhne první, vstoupí do domu jako poslední; kdo doběhne poslední, vstoupí jako první.“

„Souhlasíme.“

Všichni tři si přehodili ručnice přes rameno a připravili se k závodu.

Peri slyšel, o čem mluvili, a dostal nápad: jak se dobrodruzi rozběhnou, jeden z nich tady zůstane poslední, a proto si jako Loredano řekl:

„Poslední bude prvním.“

Vyndal tři šípky a napnul tětivu luku; rozhodl se, že zabije zrádce, aniž jeden bude vědět o smrti druhého.

Všichni tři se rozběhli. Neuběhli však ani sáh cesty, když Bento Simões klopýtl, vrazil do Loredana a natáhl se jak široký tak dlouhý.

Loredano zaklel. Bento vyjekl prosbu o smilování a Rui, který byl vpředu, se vrátil v domněni, že se něco přihodilo.

Periho plán se nepodařil.

„Jistě víte,“ řekl Loredano, „že ten, kdo při závodě upadne, prohrává. Budete první, příteli Bento.“

Bento mlčel.

Peri doufal, že mu náhoda poskytne příznivější okamžik k provedení jeho záměru, a šel za nimi. A pak zdaleka uviděl, jak pod stromy kráčí Alvaro stejným směrem, jako šli dobrodruzi. Vypustil první šíp „shora“ a tím dal šlechtici první výstrahu; dalšími šípky ho upozornil, aby se vzdalil a ukryl v listoví.

Když se Peri přesvědčil, že Alvarovi už nehrozí nebezpečí, rozhodl se, že nedopustí, aby zrádci vstoupili do domu; počká na ně u plotu, a až se od sebe oddělí, zneškodní jednoho po druhém.

Osud však tentokrát zdánlivě pronásledoval Indiána a chránil nepřítel.

Když se Bento Simões oddělil od svých společníků a vstupoval do ohrady, zaslechl odtamtud Peri Cecíliin hlas; vracela se právě z procházky s otcem a sestřenicí.

Indiánova ruka, která se v bitvě nikdy nezachvěla, bezvládně klesla. Při pouhé myšlence, že by jeho šíp mohl dívku třeba jen polekat, natož pak dokonce snad poranit, mu luk vypadl z ruky.

A tak Bento Simões vešel do domu zdrav.

XIV

STARÁ LIDOVÁ PÍSEŇ

Brzy pak Peri viděl vejít Loredana i Ruie Soiera.

Bylo to už potřetí, co mu zásahem osudu vyklouzli zloyni z rukou.

Indián chvíli přemýšlel a rozhodl se, že svůj plán úplně změní. Zpočátku nechtěl své protivníky napadnout zpředu, ne proto, že by se jich bál, nýbrž ze strachu, že kdyby on přitom zemřel, mohli by pak oni klidně provést svůj strašný úmysl, jehož tajemství znal jen on.

Teď však poznal, že nemá na vybranou. Čas kvapí a Ital může svůj pekelný plán provést každým okamžikem.

Bylo tedy zapotřebí, aby pro případ, že Peri podlehne, někdo upozornil dona Antonia de Mariz na nebezpečí, které mu hrozí; a Indián už věděl, jak to provede.

Šel vyhledat Alvara, který na něho čekal.

Mladý muž na Indiána už ovšem zapomněl. Přemýšlel o Cecílii, o své zklamané lásce, o tom, jak se rozplynuly všechny jeho nejkrásnější naděje, kterými žil a které jsou snad provždy ztraceny.

Chvílemi před ním vystávala smutná Isabelina tvář; myslil na to, že i ona miluje láskou neopětovanou. Pociťoval, že to mezi nimi vytváří jakési pouto; oba trpí ze stejné příčiny, oba cítí stejný zármutek, jsou zklamáni ve svých tužbách.

Potom si připomněl, že Isabela miluje jeho; a mimovolně probíral v paměti všechna její něžná slova, znovu viděl její smutný úsměv a ohnivý pohled, zjemnělý láskou.

Zdálo se mu, že dosud cítí dívčin teplý, provoněný dech, dotyk hlavy, přitisklé k jeho rameni, a chvění rukou k němu vztažených; slyšel její příjemný hlas, šepťající slova vyznání.

Srdce mu prudce tlouklo; na vše ostatní zapomněl a znovu viděl v představách krásnou snědou tvář, zjasněnou láskou.

Pojednou se však zachvěl, jako by dívka byla ještě v jeho blízkosti; přetřel si rukou oči, aby zahnal obraz, který ho pronásledoval. Znovu začal přemýšlet o Cecílii, o její lhostejnosti i o svých ztracených nadějích.

Když se Peri před ním objevil, prožíval Alvaro právě jeden z těch okamžiků, kdy je člověku všechno jedno a vším je znechucen; takové stavy obyčejně prožíváme ve chvílích těžkých bolestí.

„Tak co, Peri, říkal jsi něco o nepřátelích.“

„Ano,“ odpověděl Indián.

„Rád bych je znal.“

„Proč?“

„Abych se s nimi mohl setkat v boji.“

„Jsou ale tři.“

„Tím lépe.“

Indián zaváhal:

„Ne, Peri chce sám potřit nepřátele své paní; když Peri umře, ty budeš všechno vědět a dokončíš to, co Peri začal.“

„A proč stále ty tajnosti? Nemůžeš mi říct hned, kdo jsou ti nepřátelé?“

„Peri může, ale nechce.“

„Proč?“

„Protože ty jsi dobrý a myslíš, že všichni jsou dobří; budeš bránit i zlé.“

„Oh, to nikdy! Mluv!“

„Poslyš; jestli Peri zítra nepřijde, už ho neuvidíš. Vráť se ale jeho duše a poví ti jejich jména.“

„Jak to?“

„Uvidíš. Jsou tři. Chtějí ublížit paní, zabít jejího otce, tebe a všechny ostatní. Stojí při nich i jiní lidé.“

„To je ale vzpoura!...“ vzkřikl Alvaro.

„Jejich vůdce chce utéct a odvést s sebou Ceci, kterou ty miluješ, ale to Peri nedovolí.“

„To je nemožné!“ zvolal mladý muž překvapeně.

„Peri ti říká pravdu.“

„Já nevěřím!...“

A skutečně si Alvaro myslel, že jsou to všechno jen přemrštěné Indiánovy odhady, vzniklé z jeho nesmírné oddanosti k dceři dona Antonia; nemohl připustit možnost tak hnusného spiknutí, jeho přímá povaha se vzpírala uvěřit v podobný zločin.

Všichni dobrodruzi přece šlechtice měli rádi a vážili si ho. Za celých těch deset let, které Alvaro strávil v jeho domě, se ani jednou nestalo, že by někdo v něčem neuposlechl; bývala sice někdy porušena disciplína, časem vznikaly hádky mezi čeledí, pokusy o dezerci, ale nic víc.

Indián věděl, že by Alvaro zapochyboval o tom všem, co se přihodilo, a proto si umínil, že si část tajemství nechá pro sebe, protože se obával, aby mladý muž nevezl při své šlechetnosti ještě ty tři zrádce v ochranu.

„Ty Perimu nevěříš?“

„Kdo takovou obžalobu vysloví, musí ji i dokázat. Ty jsi přítel, Peri, ale ti druzí také, a mají právo se hájit.“

„Myslíš, že člověk lže, když se připravuje na smrt?“ zeptal se ho pevně Indián.

„Co tím chceš říct?“

„Peri pomstí svou paní, odloučí se od všeho, co má rád, a když přitom ztratí život, řekneš ještě, že se mýlil?“

Alvaro byl Indiánovými slovy otřesen.

„Bude nejlépe, když to všechno povíš donu Antonioví de Mariz.“

„Ne, ty i on máte ve zvyku bojovat s lidmi, kteří napadají zředu; Peri dovede ulovit jaguára v pralese a dovede rozšlápnout hada, který se chystá uštknout.“

„Co tedy chceš ode mne?“

„Abys, když Peri zemře, uvěřil tomu, co ti říká, a udělal to, co on; abys zachránil paní!“

„Někoho zavraždit?... To nikdy, Peri; má ruka uchopí kord jen tehdy, aby ho zkrížila s druhým kordem!“

Indiánovy oči se zablyskly ve tmě.

„Ty nemiluješ Ceci!“

Alvaro se zachvěl.

„Kdybys ji miloval, zabil bys i svého bratra, abys ji ochránil před nebezpečím.“

„Peri, možná, že nepochopíš to, co ti řeknu. Dal bych bez váhání svůj život za Cecilii; moje čest však patří Bohu a památce mého otce.“

Oba muži na sebe mlčky chvíli pohlíželi; oba měli stejně šlechetné duše, stejně ušlechtilé smýšlení, ale prostředím z nich vytvořilo rozdílné lidi.

Vůdčí myšlenkou všech Alvarových činů byla čest a rytířská ctnost; žádný cit nebo osobní zájem nemohl způsobit, aby se odklonil od přísné linie, kterou si vytkl, totiž linie povinnosti.

U Periho nade vším převládala oddanost; žít pro svou paní, ochránit ji před každým zlem, v tom viděl smysl svého života. Byl by asi v případě potřeby obětoval celý svět, jen aby jako indiánský Noe zachránil při povodni jedinou palmu, na které by našla útulek Cecilia.

Nieméně tyto dvě povahy — jedna vypěstovaná civilizací, druhá neomezenou volností — si přes velké rozdíly, které je dělily, dobře rozuměly. Osud jim připravil rozdílné cesty, avšak Bůh jim zasel do duší stejné semeno, z něhož vyrůstají vznešené city.

Peri věděl, že Alvaro nepovolí; Alvaro si byl jist, že Peri přes jeho odmítnutí přesně provede to, na čem se rozhodl.

Indián byl zpočátku zaražen Alvarovou neústupností, pak ale zvedl pyšně hlavu, uhodil se do svých širokých, mohutných prsou a energicky řekl:

„Peri ochrání svou paní sám, nepotřebuje nikoho. Je

mocný: má jako vlaštovka křídla a jako chřestýš jed ve svých šípech, je silný jako jaguár a rychlý jako pštros. Umřít může jen jednou, ale jeden život mu stačí.“

„Nu, dobrá, příteli,“ odpověděl Alvaro vážně, „ty usku-tečníš svou oběť a já splním svou povinnost. Mám také jeden život, a ještě svůj kord. Můj život se stane stínem, který Cecílii skryje, svým kordem pak kolem ní vytvořím železnou hradbu. Můžeš být ujištěn, že nepřátelé, kteří překročí tvé tělo, musí překročit i mé, než se dostanou k tvé paní.“

„Jsi velký! Mohl ses narodit v pustině a být králem pralesů; Peri by tě nazval bratrem.“

Stiskli si navzájem ruce a odcházeli k domovu. Po cestě si Alvaro vzpomněl, že ještě nezná jména mužů, před nimiž má Cecílii chránit. Znovu se ptal Periho na jména nepřátel, ten však je prozatím odmítl prozradit a slíbil, že se je šlechtic doví, až bude vhodná doba.

Indián dostal nápad.

Když oba došli k domu, rozloučili se: Alvaro šel do svého pokoje a Peri do Cecíliiny zahrádky.

Bylo již osm hodin večer. Celá rodina se shromáždila u večeře. V dívčině pokojíku byla naprostá tma. Peri obešel celý dům, aby se přesvědčil, že je všechno v pořádku, a potom se posadil v zahradce na lavičku.

Asi po půlhodině se v pokoji rozzářilo světlo, otevřely se dveře do zahrady a ve světle orámovaném prostoru se zjevila půvabná Cecíliina postava.

Když dívka spatřila Indiána, hned k němu běžela:

„Můj ubohý Peri! Tys dnes hodně vytrpěl, že? Jistě sis myslil, že tvá paní je zlá a nevděčná, když ti rozkázala, abys odešel. Teď ale otec řekl, že u nás zůstaneš navždy.“

„Tys dobrá, paní: plakala jsi, když měl Peri odejít, prosilas, aby směl zůstat.“

„Tak už si na Ceci nestěžuješ?“ vyzvíдалa s úsměvem.

„Copak si otrok smí stěžovat na svou paní?“ odpověděl prostě Indián.

„Ale ty nejsi otrok!...“ zvolala Cecília rozhořčeně; „jsi upřímný a oddaný přítel. Už dvakrát jsi mi zachránil život. Co už jsi všechno udělal, jen abych byla spokojená

a šťastná, každodenně vydáváš svůj život kvůli mně v nebezpečí.“

Indián se usmál:

„Co bys ještě chtěla, aby Peri ve svém životě udělal?“

„Chci, aby si své paní vážil, aby ji poslouchal a pěkně si všechno zapamatoval, čemu ho bude učit; Peri se musí stát takovým kavalírem, jakým je můj bratr don Diogo a pan Alvaro.“

Peri potřásl hlavou.

„Podívej se,“ pokračovala dívka, „Ceci tě naučí znát Boha, modlit se a číst pěkné povídky. Až to budeš všechno znát, vyšije ti hedvábný plášť; budeš nosit kord a na prsou kříž, ano?“

„Rostlina potřebuje slunce, aby vyrostla, květ potřebuje vodu, aby se rozvil, a Peri potřebuje svobodu, aby mohl žít.“

„Vždyť budeš volný a vznešený, jako můj otec!“

„Ne!... Pták, který letí k nebi, spadne, přistřihnou-li mu křídla; ryba, která plove v řece, zahyne, když ji vytáhnou na souš. Peri zahyne jako ten pták a jako ta ryba, když mu přistřihneš křídla a vyrveš ho ze života, v kterém se zrodil.“

Cecília dupla netrpělivě nohou.

„Nehněvej se, paní.“

„Nechceš udělat, o co tě Ceci prosí!... Nuže, Ceci tě už nemá ráda a už tě nebude nazývat svým přítelem. Podívej se, už nechci kvítek, který jsi mi dal.“

A dívka zmačkala květ, který si vytáhla z vlasů, běžela do svého pokoje a prudce za sebou přirazila dveře.

Indián se smutně vrátil do své chýše.

Náhle porušil noční ticho zvučný a melodický hlas, zpívající s citem a strhujícím přednesem, za doprovodu lahodných zvuků španělské kytary, tuto starou lidovou portugalskou píseň:

*Stalo se kdys, že infant, slavný Maurů car,
opustil
pevný hrad, stříbrný a zlatý alkazar.*

Na oře bystrého vsedl, ohnivého,
odejel
bez pážete, bez průvodu královského.

Když konečně v neznámém kraji zámek zřel,
na jeho
hradbách překrásnou kastelánku uviděl.

U nohou krásky, do níž se zamiloval,
poklekl
a věrnou lásku navěky jí sliboval.

Překrásná dona na něho se usmála
a náhle
myšlenka blouznivá v duši jí uzrála:

„Ty jsi Maur — já zase víry křesťanské —
běda!
Já nemohu dát přednost víře pohanské.

K tobě, ó Maure, vroucí lásku v srdci mám,
však
svoji ruku pouze křesťanovi dám!“

Její hlas kouzelnou něhou se zachvíval;
líbezný
pohled tolik prosil a Maura dojímal.

„Coby král v zemi své Maurům jsem vládl,
bych
jako otrok, paní má, k tvým nožkám padl!

Pro tebe zlato opustím! Perly, svůj hrad!
Jen
tys můj poklad, moje štěstí, já mám tě rád!

Pro tebe opustím svůj domov i ráj svůj,
budeš
mým nebem ty, a v něm i něžný úsměv tvůj!“

Dona v sladkém zmatku sklonila hlavu níž,
vyjmula
z úkrytu řader zlatý na řetízku kříž.

Oba vroucně zlatý křížek políbili,
a
duše křesťanské se navždy zaslíbily.

Melodický, měkký hlas zanikal v tichu okolní pustiny,
jen ozvěna ještě chvíli opakovala jeho sladké modulace.

AIMOROVÉ

I

ODJEZD

Nazítří, v pondělí, v šest hodin ráno zavolal k sobě don Antonio de Mariz syna.

Starý šlechtic probděl skoro celou noc; přemýšlel o nebezpečí, které hrozí jeho rodině, a něco psal.

Peri mu vyprávěl všechny podrobnosti o svém setkání s Aimory; šlechtic znal ukrutnost a mstivost tohoto divokého kmene a očekával, že může být každým okamžikem jeho dům napaden.

A proto, po dohodě s Alvarem, donem Diogem a svým bývalým štítonošem Airesem Gomesem, udělal veškerá opatření, která vyžadovaly okolnosti a při nichž mu pomáhala jeho bohatá životní zkušenost.

Když do pracovny vstoupil don Diogo, pečetil právě starý šlechtic dva dopisy, které v noci napsal.

„Můj synu,“ řekl don Antonio de Mariz dojatě, „dnes v noci jsem přemýšlel o tom, co se tady s námi může stát, a pevně jsem se rozhodl, že ještě dnes musíš odjet do São Sebastião.“

„To není možné, otče!... Posíláte mne pryč, když vám hrozí nebezpečí?“

„Ano! Právě teď, kdy nám hrozí velké nebezpečí, já, jako hlava rodiny, pokládám za svou povinnost, abych zachránil představitele svého jména a svého legitimního dědice, který bude záštitou a oporou osiřelé rodiny.“

„Doufám v Boha, otče, a věřím, že vaše obavy jsou bezpodstatné; ovšem zalíbí-li se Hospodinu podrobit nás takové zkoušce, pak je místo vašeho syna a dědice vašeho

jména jen zde, v tomto ohroženém domě, po vašem boku, aby vás mohl bránit a sdílet váš osud, ať je jakýkoli.“

Don Antonio objal syna a pevně ho k sobě přitiskl.

„Poznávám v tobě svého syna; to moje mladá krev proudí v tvých žilách, mé mladé srdce mluví tvými ústy. Dovol však, aby můj věk a dlouholeté zkušenosti mé zedivělé hlavy tě poučily o tom, že otec rodiny pohlíží na věc jinak než horkokrevný jinoch.“

„Poslouchám vás, otče, ale pro lásku, kterou k vám chovám, snažně prosím, zbavte mne toho hanebného a bolestného údělu opustit vás právě teď, kdy je vám nejvíc zapotřebí věrného a oddaného člověka!“

„Done Diogo,“ pokračoval šlechtic už klidněji, „kord nám nepřinese vítězství, třebas ho držely vaše silné a udatné ruce: mezi čtyřiceti bojujícími, kteří změní své síly možná se sty nepřátel, jeden víc nebo méně už nerozhoduje.“

„I kdyby tomu tak bylo,“ namítl mladý muž energicky, „chci čestně bojovat a stát vedle vás v nebezpečí; i když vám nepomohu k vítězství, alespoň s vámi zemřu.“

„A pro tuto ušlechtilou, ale naprosto planou hrdost chcete obětovat jediný možný prostředek záchrany, který nám snad zbývá, jestliže, jak se obávám, se mé předpoklady potvrdí?“

„Co tím chcete říci, otče?“

„Ať je jakákoli síla i počet nepřátel, jsem přesvědčen, že portugalská udatnost i pozice tohoto domu mi pomohou vzdorovat nějaký čas, snad dvacet dní, i měsíc, ovšem nakonec bychom jim stejně podlehli.“

„A co by bylo pak?...“ zvolal don Diogo, pobledlý v obličeji.

„Pak, když můj syn don Diogo nebude s neprozíravou svéhlavostí trvat na tom, zůstat zde, a odebere se do Rio de Janeira požádat o pomoc portugalské šlechtice, kteří ji jistě neodmítnou, pak bude moci přispěchat na pomoc svému otci a dorazí včas, aby bránil svou rodinu. Potom pochopí, že zachránit svůj domov a své blízké je větší zásluhou než riskovat neužitečně svůj život.“

Don Diogo poklekl a něžně políbil šlechticovu ruku:

„Odpusťte, otče, že jsem vás hned nepochopil; měl jsem si domyslit, že don Antonio de Mariz nebude požadovat od svého syna nic, co by nebylo hodno otce.“

„Nu dobrá, done Diogo, nebudeme ztrácet čas. Pamatujte, že každá hodina, ba minuta zpoždění bude úzkostlivě počítána těmi, kdo vás budou očekávat.“

„Hned se vydám na cestu,“ řekl mladý muž a zamířil ke dveřím.

„Vezměte si tyto dva dopisy: jeden je pro Martima de Sá, našeho guvernéra, a druhý pro mého švagra a vašeho strýce Crispima Tenreira, statečného šlechtice, který vás zbaví starostí hledat obránce pro svou rodinu. Teď se jděte rozloučit se svou matkou a sestrami a já dám připravit všechno k vašemu odjezdu.“

Starý šlechtic potlačil své dojetí a vyšel z pracovny, aby si promluvil s Alvarem, který ho už vlastně hledal.

„Alvaro, vyberte čtyři muže, kteří doprovodí dona Dioga do Rio de Janeira.“

„Don Diogo odjíždí?“ podivil se Alvaro.

„Ano, a později vám řeknu proč. Teď si pospěšte, aby bylo všechno během hodiny zařízeno.“

Alvaro hned odešel do zadní části domu, kde žili dobrodruzi.

Tam panovalo velké vzrušení. Jedni dávali otevřeně najevo svou nespokojenost, druzí si jen něco šuškali a jiní se smáli a posmívali se svým rozladěným druhům.

Aires Gomes se procházel po terase v plném lesku své vojenské důstojnosti: s hlavou pěkně vzhůru, s nakrouceným knírem, s dlaní na rukojeti meče. Vždycky, když se přiblížil k hloučku dobrodruhů, jejich hlasy se ztlumily, ale jak se vzdaloval, začali znovu reptat.

Mezi nejneklidnější a nejbouřlivější patřily tři skupiny, shromážděné kolem nám dobře známých dobrodruhů, totiž: Loredana, Ruie Soeira a Benta Simões.

Příčina tohoto téměř všeobecného znepokojení byla tato:

Okolo šesté hodiny ranní přešel Rui — první, jak bylo předešlého dne ujednáno — přes nádvoří a zamířil ke schodům, aby se dostal do lesa.

Byl však velice překvapen, když uviděl, že Vasco Alfonso a Martim Vaz střeží na konci nádvoří východ, což bylo neobvyklé, protože se stráž drživala jen v noci.

Podivil se však ještě víc, když oba hlídkující před ním zkřížili meče a skoro současně pronesli:

„Dál se nesmí!“

„A proč?“

„Je to rozkaz,“ odpověděl Martim Vaz.

Rui pobledl a rychle se vrátil; jeho první myšlenkou bylo, že je někdo udal, a bylo tedy třeba upozornit na to Loredana.

Cestu mu ale zastoupil Aires Gomes a zamířil s ním ke konci nádvoří, kde se důstojný štitonoš napřímil, svinul obě ruce do tvaru trubky a vykřikl:

„Slyšte rozkaz!“

Dobrodruzi se přiblížili a utvořili kolem Airese Gomesa kruh; Ruiovi se už mezitím podařilo zašeptat pár slov Italovi do ucha a teď oba, trochu pobledlí, ale plni odhodlání, čekali, co uslyší.

„Don Antonio de Mariz,“ začal správce, „mě pověřil, abych vám všem oznámil, že bez jeho výslovného nařízení nesmí se nikdo vzdálit z domu ani na krok. Kdo by porušil tento jeho příkaz, zaplatí to životem.“

Po správcově prohlášení zavládlo hluboké ticho; Loredano vyměnil rychlý pohled se svými dvěma společníky.

„Rozuměli jste dobře?“ zeptal se Aires Gomes.

Ital postoupil o krok dopředu a řekl:

„Ani já, ani moji druhové však nechápeme příčinu tohoto nařízení.“

„Ano, chceme znát příčinu!“ volali jeden přes druhého.

„Příkazy se plní bez jakýchkoli debat!“ odpověděl správce vážně.

„My však přesto...“ chtěl pokračovat Loredano.

„Rozejděte se!“ křikl Aires Gomes. „Kdo s tím není spokojen, může si jít stěžovat přímo donu Antoniovu de Mariz.“

A správce s nevyrušitelným klidem vyšel z kruhu obklopujících ho dobrodruhů a začal se procházet po nádvoří, přičemž kradmo pozoroval všeobecné vzrušení.

Nespokojeni byli téměř všichni, a to nemluvíme o spiklencích, kteří si chtěli domluvit podrobnosti svého nekalého plánu; a také ti, kteří se rádi potulovali lesem a bavili se lovem, nepřijali rozkaz s nadšením. Jen několik málo dobráctějších a veselejších přijalo rozkaz s klidem a posmívali se rozladěnosti svých druhů.

Když se k nim přiblížil Alvaro, všichni se k němu obrátili a čekali nějaké vysvětlení.

„Urozený pane,“ řekl mu Aires Gomes, „právě jsem tlumočil rozkaz, aby nikdo neopouštěl dům.“

„Dobře,“ odpověděl Alvaro, a obrátiv se k shromážděným dobrodruhům, pokračoval: „Je to tak zapotřebí, přátelé; připravují se nás napadnout Indiáni, a musíme být tedy nadmíru opatrní. Budeme hájit nejen své životy, jež pro každého z nás už tak mnoho neznamenají, ale život člověka, který důvěřuje v naši oddanost a odvahu, a také klid vážené rodiny, kterou všichni ctíme.“

Důtklivá a ušlechtilá slova šlechticova a jeho vlídnost, zmírňující poněkud tvrdý tón, jimiž byla pronášena, všechny shromážděné znepokojené dobrodruhy uklidnila.

Pouze Loredano byl zoufalý, že bude muset odložit uskutečnění svého plánu, protože bylo velmi riskantní pokoušet se podniknout něco v domě, kde mohl být lehce prozrazen.

Alvaro prohodil několik slov s Airesem Gomesem a obrátil se znovu ke skupině:

„Don Antonio de Mariz potřebuje čtyři oddané muže, kteří by doprovodili jeho syna, dona Dioga, do města São Sebastião. Je to nebezpečná výprava; otevřeně říkám, že cestovat v tak malém počtu touto pustinou znamená být vydán neustálému nebezpečí. Kdo z vás se hlásí?“

Asi dvacet mužů postoupilo vpřed; Alvaro z nich vybral tři.

„Čtvrtým budete vy, Loredano.“

Ital, který se schovával za zády svých druhů, zůstal jako když ho zasáhne blesk; vzdálit se teď z domu, to pro něho znamenalo ztratit navždy své nejtoužebnější naděje, protože by mohlo být v jeho nepřítomnosti všecko prozrazeno.

„Lituji, že musím odepřít službu, kterou mi ukládáte, ale necítím se zdravý, a neměl bych proto dosti sil k vykonání této cesty.“

Alvaro se usmál:

„Žádná nemoc nemůže zabránit muži ve splnění jeho povinnosti, zvláště je-li to člověk tak statečný a oddaný jako vy, Loredano.“

Potom, aby ho ostatní neslyšeli, dodal tlumeněji:

„Jestliže neodjedete, budete do hodiny zastřelen. Zapomněl jste, že mám váš život v rukou a že vám vlastně uděluji milost tím, když vás posílám z domu?“

Ital pochopil, že mu nic jiného nezbyvá než odjet; stačilo totiž, aby kavalír řekl jediné slovo, aby řekl, že na něho on, Loredano, vystřelil, a don Antonio de Mariz i všichni jeho druhové ho neodvolatelně odsoudí.

„Připravte se na cestu,“ řekl Alvaro čtyřem mužům, které vybral, „za půl hodiny vyrazíte.“

A odešel.

Loredano přepadl první chvíli tísnivý pocit z toho, že ho pronásleduje zlý osud, ale brzy se vzpamatoval, pozvolna ožil a dokonce se i usmál. K tomu, aby se člověk jeho typu zasmál, bylo nutné, aby se v jeho zločinné duši zrodil nějaký další ďábelský plán.

Pokynul Rui Soeirovi a oba odešli do komůrky, kterou Ital obýval na samém konci nádvoří. Tam spolu nějaký čas rychle a potichu rozmlouvali.

Vyrušil je Aires Gomes, který zabašil na dveře mečem a zvolal:

„Hola! Loredano. Rychle na koně, a šťastnou cestu!“

Ital otevřel dveře a vyšel; ještě se však vrátil a zacheptal Ruiovi:

„Hlavně dávejte dobrý pozor na muže, kteří drží hlídku, to je nejdůležitější!“

„Jen buďte klidný.“

O několik minut později objal don Diogo s tíhou v srdci a se slzami v očích něžně svou matku, milovanou Cecílii a Isabelu, k níž cítil také náklonnost jako k sestře.

Nakonec přemohl své dojetí, zamířil rychle ke schodišti a sestoupil do údolí; tam dostal otcovské požehnání, objal

se s Alvarem a vyskočil na koně, kterého držel Aires Gomes za uzdu.

Malá kavalkáda vyrazila a za chvíli zmizela v záhybu cesty.

II

PŘÍPRAVY

V čase, kdy don Antonio rozmlouval v pracovně se svým synem, prohlížel Peri své zbraně; pak nabil obě pistole, které mu předchozího dne darovala Cecília, a vyšel z chaty.

Indiánova tvář vyjadřovala energii a nezlomnou vůli; bylo zřejmé, že dospěl ke krutému, ba možná až zoufalému rozhodnutí.

Nevěděl ještě přesně, co podnikne. Bylo mu však známo, že Ital si dal na ráno schůzku se svými společníky, a rozhodl se změnit stav věcí, ještě než se toto setkání uskuteční.

Jak sám řekl, měl jen jeden život; jeho zručnost, síla a odvaha vydávaly však za mnoho životů. Po tom, co ho Alvaro upokojil do budoucna svým slibem, Perimu už na počtu nepřátel nezáleželo: mohl umřít, ale doufal, že mladému šlechtici zanechá málo nebo vůbec nic na starosti.

Po odchodu ze své chýše vešel Peri nejdřív do zahrady; tam seděla Cecília na kožešinové pokrývce, kterou měla rozestřenou na trávě, a hrála si se svou oblíbenou hrdličkou. Nastavovala jí své rudé rty k polibkům a ptáček na ně dorážel svým jemným zobáčkem.

Dívčina tvář byla zamyšlená. Namísto obvyklého veselého výrazu vyzářoval z ní tichý smutek.

„Ty se zlobíš na Periho, paní?“

„Ne,“ odpověděla Cecília a upřela na něho své velké modré oči. „Ty jsi však nechtěl splnit mou prosbu, a proto je tvá paní smutná.“

Prostě a upřímně říkala pravdu. Minulý večer se vrátila do své komnaty hluboce dotčena odmítnutím Periho.

Cecília byla vychována svou matkou v duchu horlivé zbožnosti, nesouhlasila však s matčiny předsudky, protože don Antonio de Mariz, jako člověk rozumný, se postaral o to, aby je děti nepřejímaly. Cecília však byla pravou křesťankou, a proto ji rmoutila myšlenka, že Peri, její věrný a milovaný přítel, neunikne pekelným mukám a nepozná dobrého a milosrdného Boha, k němuž se modlila.

Cecília věděla, že její matka i mnozí ostatní v domě přezírají Indiána jen proto, že je pohan; z vděčnosti ho chtěla proto povznést a dokázat, aby si ho všichni vážili.

Proto ji tedy odmítnutí Periho tolik zarmoutilo. Byla mu vděčná, že jí tolikrát zachránil život, a chtěla se mu odměnit tím, že zachrání jeho duši.

V té chvíli padl její zrak na španělskou kytaru, visící nad komodou, a dostala chuť si zazpívat. Co všechno neděláme ze smutku! Musíme snad nějak vyjádřit své city? Nebo hudba a poezie zmírní naši bolest? Je však jisté, že každý, kdo je zarmoucený, najde ve zpěvu nejlepší útěchu.

Dívka se lehce dotkla strun, zahrála několik akordů a vzpomínala si na slova některých písní a romancí, které jí naučila matka. A hned ji napadla stará lidová píseň, kterou jsme již slyšeli. Hodila se tak nějak k její celkové náladě, k tomu, co zaměstnávalo její smysl, co si však sama nemohla ani dobře ujasnit.

Když dozpívala, vstala, sebrala se země květ od Periho, který předtím zahodila, a znovu si ho vetkla do vlasů; pak se pomodlila svou večerní modlitbu a spokojeně usnula. Její poslední myšlenkou byl pocit vděčnosti vůči oddanému příteli, který jí toho rána znovu zachránil život. Celý její obličej se usmíval a zdálo se, jako by duše poletovala kolem pootevřených rtů, zatímco oči zavřel spánek.

Když Indián uslyšel Cecíliinu odpověď, pochopil, že poprvé svou paní skutečně zarmoutil.

„Tys nerozuměla tomu, co Peri říkal, paní. Peri tě prosil, abys mu dovolila žít tak, jak žil dřív, a to proto, že takový život potřebuje, aby ti mohl sloužit.“

„Jak to? Já ti nerozumím!“

„Peri jako divoch-pohan je první mezi svými; má jen jeden zákon, jedno náboženství: svou paní. Peri jako křesťan bude posledním mezi tvými, bude otrokem a nebude tě moci chránit.“

„Otrokem?! Ne! Bude přítelem. To ti přísahám!“ zvolala dívka živě.

Indián se usmál:

„Kdyby byl Peri křesťanem a někdo se odvážil ti nějak ukřivdit, Peri ho nebude moci zabít, protože tvůj Bůh zakazuje, aby člověk ubil člověka. Peri jako divoký pohan nemusí poslouchat nikoho: kdo urazí jeho paní, ten je jeho nepřítel a zemře!“

Cecília, zbledlá dojetím, pohlížela na Indiána a obdivovala se nejen jeho bezmeznému oddanosti, ale také jeho úvahám; nevěděla ovšem o rozmluvě, kterou měl Indián předešlý večer s Alvarem.

„Peri neuposlechl tvého rozkazu jen kvůli tobě; až ti už nebude hrozit nebezpečí, poklekne u tvých nohou a políbí kříž, který mu dáš. Nehněvej se!“

„Bože můj!...“ zašeptala Cecília a pozdvihla oči k nebi. „Je vůbec možné, aby tak velká oddanost nebyla vnuknuta vírou v tebe?...“

A její překrásná tvář se rozzářila tichou radostí.

„Věděla jsem, že mi neodepreš mou prosbu; proto už nebudu naléhat a počkám. Pamatuj si však, že od toho dne, kdy se staneš křesťanem, bude si tě tvá paní vážit ještě víc.“

„A už nejsi smutná?“

„Ne, teď jsem spokojená, moc spokojená.“

„Peri tě chce o něco poprosit.“

„Co bys chtěl?“

„Peri chce, abys něco nakreslila na papír.“

„Nakreslit něco na papír?...“

„Ano, jako to dnes udělal tvůj otec a dal Perimu.“

„Á, ty chceš, abych něco napsala?“

„Ano.“

„A co?“

„Peri ti poví.“

„Tak počkej, hned.“

Dívka odběhla do pokoje, vzala ze stolečku arch papíru a pero a pokynula Perimu, aby vstoupil.

Vycítila, že musí splnit Indiánovo přání právě tak, jako on vždycky vyplnil každé její, i to sebemenší, a jakkoli vrtošivé.

„Tak řekni, co mám psát.“

„Peri Alvarovi,“ řekl Indián.

„To je dopis pro pana Alvara?“ otázala se dívka s uzarděním.

„Ano, je to pro něho.“

„A co mu chceš říci?“

„Piš.“

Dívka napsala oslovení, a potom na přání Periho připojila jméno Loredana a jeho dvou spiklenců.

„A teď,“ řekl Indián, „to zavři.“

Cecília dopis zapečetila.

„A odevzdej to navečer, dřív ne.“

„Ale co to všechno znamená?“ zeptala se dívka, nechápajíc jeho počínání.

„On ti poví sám.“

„Ale já s ním . . .“

Dívka se začervenala, když vykoktala tato slova, protože už chtěla říci, že s Alvarem mluvit nebude, ale včas se zarazila; nechtěla Perimu prozradit, co se mezi nimi přihodilo. Pochopila, že kdyby Indián věděl o včerejší události, nenáviděl by Alvara i Isabelu za to, že jí nevědomky způsobili zármutek.

Zatímco se zmatená Cecília snažila zakrýt své rozpaky, pohlížel na ni Peri planoucím zrakem; stěží mohla pomyslit, že se tímto pohledem s ní loučí navždy.

Byla by musela uhádnout zoufalý plán Periho, který se rozhodl, že toho dne zničí všechny nepřátele domu.

V té chvíli vstoupil do Cecíliina pokoje don Diogo, který se přišel se sestrou rozloučit.

Když Peri opustil Cecílii, zamířil ke schodišti, kde stála táž stráž, která nedovolila projít Rui Soeirovi.

„Dál se nesmí,“ vykřikli strážci a zkrřížili meče. Indián pokrčil pohrdavě rameny, a než se překvapení strážci

vzpamatovali, proklouzl jim pod zkrříženými meči a seběhl se schodů. Vběhl do lesa, znovu přezkoušel své zbraně a vyčkával. Byl už unavený dlouhým čekáním, když uviděl, jak se přibližuje skupina čtyř jezdců.

Peri neporozuměl tomu, co se přihodilo, jedno mu však bylo jasné: jeho plán ztroskotal.

Vyhledal Alvara, aby si s ním promluvil.

Mladý šlechtic mu vysvětlil, že použil odjezdu dona Dioga do Rio de Janeiro k tomu, aby Itala bez hluku a skandálu odstranil. Teď musel tedy zase Indián povědět Alvarovi všechno, co slyšel v kaktusovém houští, a říci mu i o svém plánu: zabít toho rána všechny tři dobrodruhy. Nakonec mu pověděl i o listě, který dal napsat Cecílii, aby v případě, že by zahynul, znal Alvaro jména nepřátel.

Alvaro stále ještě nemohl uvěřit v tak strašnou hanebnost.

„A teď je zapotřebí,“ zakončil Peri, „aby ti dva zbylí také odešli, protože když tady zůstanou, ten první se může vrátit.“

„To se neopovází.“

„Peri se nemýlí! Rozkaž, aby ti dva také odešli.“

„Buď klidný. Promluví s donem Antoniem de Mariz.“

Zbytek dne uplynul v klidu, ale do domu — včera ještě tak veselého a šťastného — se vkradl smutek. Odjezd dona Dioga, neurčitý strach způsobený blížícím se nebezpečím a obavy z útoku Indiánů, to všechno znepokojovalo obyvatele *Paquequeru*.

Dobrodruzi pod vedením dona Antonia zpevňovali obranná opatření, aby skála, na níž stál dům, byla ještě nepřístupnější.

Jedni stavěli kolem nádvoří palisády, druzí přitáhli před dům těžké dělo, které dal šlechtic před dvěma roky z prozíravosti přivést ze São Sebastião. Celý dům tedy vypadal jako vojenská pevnost v předvečer bitvy. Don Antonio se připravoval důstojně přijmout nepřitele.

V celém domě zůstávala jen jedna osoba netečná ke všemu, co se kolem dělo. Byla to Isabela, která myslela jen na svou lásku. Když se ubohá dívka vrátila večer

do svého pokojíku, div nezemřela studem při vzpomínce na své osudné vyznání, které jí vytrysklo ze srdce tak prudce a takovou silou, kterou si nedovedla ničím vysvětlit.

Připomínala si všechna svá slova a ptala se sama sebe, kde vzala odvalu vyslovit to, co se předtím styděla vyjádřit jen pohledem. Zdálo se jí, že se teď nebude moci na Alvara ani podívat, aby ji přitom nepálily tváře studem.

Její lásku to však nikterak neoslabilo, naopak, vášnivý cit, který tak dlouho v sobě potlačovala, rozjitřený překážkami, byl stále silnější.

Těch několik laskavých slov, která k ní Alvaro pronesl, dotyk jeho rukou, rychlý pohyb, kterým ji ve chvíli dojetí přitiskl k hrudi, to všechno se jí znovu a znovu vybavovalo.

Její duše, podobná motýlku poletujícím kolem květiny, se nemohla odpoutat od těchto vzpomínek, jako by chtěla znovu prožít všechna ta bolestná vzrušení své nešťastné lásky.

Týž den, bylo to v pondělí odpoledne, potkal Alvaro Isabelu na nádvoří. Oba rozpačitě mlčeli, a když chtěl Alvaro pokračovat v chůzi, zašeptala dívka třesoucím se hlasem:

„Pane Alvaro...“

„Co si přejete, dono Isabelo?“ zeptal se znepokojeně.

„Zapomněla jsem vám včera vrátit to, co mi nepatří.“

„To je stále ten nešťastný náramek?“

„Ano,“ tiše odpověděla dívka, „stále ten nešťastný náramek. Cecíliia tvrdí, že je váš.“

„Jestli je můj, tak prosím, abyste si ho ponechala.“

„To ne, pane Alvaro, já nemám právo.“

„Jak to, sestra nemá právo přijmout dárek od bratra?“

„Tak dobře,“ odpověděla dívka s povzdechem, „uschováte si jej jako památku na vás; nikdy ho nebudu nosit, zůstane pro mne relikvií.“

Mladý muž neodpověděl a odešel, aby neprodložoval tento rozhovor.

Od věřejšího večera se Alvaro nemohl zbavit silného

dojmu, který v něm vzbudilo Isabelino vášnivé doznání. Nebyl by ani mužem, aby ho hluboce nevzrušila vroucí láska tak krásné ženy a její ohnivá slova, kterými vyjadřovala svůj hluboký cit.

Avšak Alvarův přímý charakter potlačil toto dojetí a skryl je v srdci. Mladý muž věděl, že už nepatří tak úplně sám sobě, protože slíbil donu Antoniově de Mariz vyplnit jeho poslední vůli a přísahal, že se ožení s Cecílií.

A teď, třebaže už nedoufal v uskutečnění svých vysněných tužeb, chápal, že je svou ctí zavázán splnit šlechticovu vůli, že musí převzít starost o Cecílii a zasvětit jí svůj život. Kdyby ho Cecíliia odmítla otevřeně a don Antonio ho zbavil slibu, pak by jeho srdce bylo volné, nezemřelo-li by ovšem zármutkem a zklamáním.

Jedinou událostí toho dne, která stála za zmínku, byl příchod šesti dobrodruhů ze sousedství; od Dona Dioga se dověděli o nebezpečí, které hrozí obyvatelům Paquequeru, a přišli nabídnout donu Antoniově svou pomoc.

Dorazili sem už za soumraku. V jejich čele kráčel náš známý mistr Nunes, který před rokem poskytl ve svém zájezdním domě pohostinství bratru Angelovi di Luca.

III

ČERV A KVĚTINA

Bylo jedenáct hodin večer.

V celém domě i jeho okolí panovalo naprosté ticho, všechno vydechovalo klidem. Na obloze zářilo několik hvězd; jemný vánek šelestil v listoví stromů.

Dva muži držící hliďku, opření o své muškety, naklonění nad srázem se snažili proniknout svým zrakem hustou tmou, která zahalovala úpatí skály.

Po nádvoří přešel volným krokem don Antonio de Mariz a zahrnul za roh. Šlechtic vykonával svou noční obchůzku, jako generál v předvečer bitvy.

Minulo několik okamžiků; náhle bylo slyšet z údolí,

kam ústilo kamenné schodiště, soví zahoukání. Jeden ze strážců se sehnul, zvedl dva kamínky a jeden po druhém je hodil dolů. Dopadly do hustého křoví pod skálou tak tiše, že to skoro nebylo v šumění listí ani slyšet.

Za chvíli potom nějaká postava lehce vyběhla po schodech nahoru a připojila se k oběma mužům, kteří drželi hlídku.

„Všecko je připraveno?“

„Čekáme jen na vás.“

„Tak pojďme, čas je drahý!“

Po rychlé výměně těchto slov mezi příchozím a jedním ze strážců odcházeli pak všichni tři velmi opatrně do přístřešku, kde bydleli dobrodruzi.

Tady, jako v celém domě, vládlo naprosté ticho; jen škvírou zpod prahu světnice Airese Gomesa prosvítalo světlo.

Jeden ze tří mužů se protáhl podél stěny do přístřešku a zmizel ve tmě.

Druzí dva poodešli až na samý konec budovy a tam, ve stínu, zakryti rohem a širokým sloupem domu, vyměnili spolu krátce a rychle tato slova:

„Kolik jich je?“ zeptal se příchozí.

„Dohromady dvacet.“

„Kolik nám jich zbývá?“

„Devatenáct.“

„Dobře. A heslo?“

„Stříbro.“

„A jak je to s ohněm?“

„Je to připraveno.“

„Kde?“

„Ve všech čtyřech rozích.“

„Kolik lidí zbude?“

„Jen dva.“

„To budu já a vy.“

„Potřebujete mě?“

„Ano.“

Nastala malá pomlka; jeden z dobrodruhů usilovně přemýšlel, druhý vyčkával. Konečně první zvedl hlavu:

„Rui, jste mi stále oddaný?“

„Dokázal jsem vám to.“

„Potřebuji věrného přítele.“

„Můžete se mnou počítat.“

„Děkuji.“

Neznámý stiskl svému společníkovi ruku.

„Víte přece, že miluji jednu ženu.“

„Řekl jste mi o tom.“

„A víte, že podnikám tento strašný plán spíš proto, abych získal ji než ten pohádkový poklad?“

„Ne, to nevím.“

„Ale je to pravda. Na bohatství mi tolik nezáleží. Buďte mým přítelem, věrně mi služte a já vám předám větší část svého pokladu.“

„Tak mluvejte, co mám udělat?“

„Chci, abyste mi přísahal, přísahal svatě a strašlivě.“

„Jak? Povězte!“

„Dnes budu tu ženu mít. Kdybych snad přece při tom podniku zahynul, chci, aby...“

Neznámý na okamžik zaváhal a pak pokračoval:

„Chci, aby už nikdy nepatřila žádnému muži, aby s ní nikdo neprožil to nejvyšší štěstí, které ona může poskytnout.“

„Ale jak to provést?“

„Zabijete ji.“

Ruie až zamrazilo.

„Zabijete ji, a pak nás pohřbíte ve společném hrobě. Nevím proč, ale myslím, že i když už budu mrtvý, způsobí mi nevýslovné štěstí ležet vedle této ženy.“

„Loredano!...“ s úžasem zvolal jeho druh.

„Jste mým přítelem a budete také mým dědicem!“ řekl Ital a křečovitě mu stiskl paži. „To je má podmínka; když odmítnete, dostane můj poklad ten druhý!“

V dobrodruhově duši zápasily dva city; nakonec však slepá, divoká lačnost přehlušila jen slabý hlas svědomí.

„Přísaháte?“ otázal se Loredano.

„Přísahám!...“ vyrazil ze sebe Rui přiškrceným hlasem.

„Tedy do toho!“

Loredano otevřel dveře své komůrky a za několik oka-

mžiků odtud vynesl dlouhé úzké prkno, které položil přes skalní rozsedlinu jako visutý most.

„Budete držet toto prkno, Rui. Dávám tím svůj život do vašich rukou, což dokazuje, jak vám důvěřuji. Hnete-li s ním jen trochu, spadnu do propasti.“

Ital stál nyní na tomtéž místě jako první noc po příchodu, vzdálen několik sáhů od Ceciliina okna, k němuž nemohl jinak proniknout pro úhel, jež tu tvořila skála a zeď budovy.

Prkno bylo umístěno ve směru okna. Tenkrát stačila Italovi jen dýka, dnes však potřeboval jistější oporu, aby měl volné ruce. Rui se postavil na konec prkna, přidržel se pilíře přístřešku a udržoval tím nad propastí tento visutý most, po němž se měl Ital dostat na druhou stranu strže a vykonat své nebezpečné dílo.

Loredano bez váhání odložil své zbraně, aby byl lehčí, zul se, stiskl v zubech jen dlouhý nůž a stoupl na prkno.

„Počkáte na mne tady, já pak přijdu z druhé strany,“ řekl Ruiovi.

„Ano,“ odpověděl dobrodruh třesoucím se hlasem.

Ruiovi se hlas trásl proto, že se v jeho hlavě začala rodit v tu chvíli ďábelská myšlenka. Uvědomil si, že Loredanův život je teď v jeho rukách; k tomu, aby se Itala zbavil a stal se majitelem jeho stříbrného pokladu, stačilo jen pohnout nohou a prkno nezadržitelně spadne do propasti.

Přesto však ještě váhal; ne snad proto, že by mu svědomí už předčasně dělalo výčitky pro zločin, který zamýšlel spáchat; zabředl už tolik do neřesti, že nemohl couvnout. Ital měl prostě nad svými společníky tak velikou moc, že se jí Rui ani v této chvíli nedovedl ubránit.

Loredano se udržoval nad propastí jenom jeho pomocí a jen od něho záviselo, nechá-li Itala naživu či svrhne-li ho do propasti. Přece však i v této pozici mu Loredano nemírně imponoval a neztrácel nad ním svůj vliv.

Rui měl strach; sám dobře nechápal příčinu tohoto nepřemožitelného pocitu, ale ležel na něm jako tíha, byl jím posedlý.

Současně mu však jeho obrazotvornost otvírala před-

stavy báječného bohatství, před zrakem se mu jiskřilo zlato a drahokamy a jejich záře ho oslepovala. Jen trochu odvahy a bude sám jediným pánem celého toho pohádkového pokladu, o němž věděl prozatím jen Loredano.

Ale právě ta odvaha mu chyběla; dvakrát nebo třikrát se chtěl zachytit pilíře přístřešku a nechat prkno spadnout do propasti, zůstalo však pouze při úmyslu.

Nakonec však podlehl pokušení.

Jako by ho v tu chvíli přepadla horečka; kolena se mu roztrásla a prkno se zahoupalo tak silně, že Rui nemohl pochopit, jak se na něm mohl Ital udržet.

Teď už strach zmizel a na jeho místo nastoupila zlost, jakési šílenství; po prvním pokusu byl nyní připraven ke všemu: tak rozzuří šelmu pohled na krev.

Prkno se zakymácelo podruhé, ještě silněji, ale nebylo slyšet pádtěla, jen náraz dřeva o skálu. Zoufalý Rui se už připravoval prkno shodit, když mu k sluchu dolehl přidružený, tlumený Italův hlas, v panujícím nočním tichu sotva slyšitelný.

„Jste unavený, Rui? ... Můžete prkno odstranit, už je nepotřebuji.“

Dobrodruh celý ztuhl úděsem: ten člověk je vtělený ďábel, jen ten by se mohl vznášet nad propastí a vysmívat se takovému nebezpečí; tak se mohla chovat jen nějaká nadpřirozená bytost, nad níž smrt nemá moc.

Nevěděl ovšem, že Loredano ve své obvyklé prozíravosti uvázal ve své světnici — když do ní vešel pro prkno — za střešní trám konec dlouhého provazu, který přehodil přes střechu tak, že jeho druhý konec visel na zevní straně stěny jeden sáh od Ceciliina okna.

A tak jakmile Loredano udělal na svém improvizovaném mostě první krok, ihned uchopil konec provazu a uvázal si ho kolem pasu. Byl tím zabezpečen; i kdyby se můstek pod ním pohnul, zůstane viset na provaze, a třeba s větší obtíží, přece jen bude moci uskutečnit svůj záměr.

Proto se tedy Rui Soeirovi nepodařilo shodit Loredana dolů, přestože dvakrát pohnul prknem. Loredano už po prvním záchvěvu uhádl, co se děje v Ruiově nitru, ne-

chtěl mu však dát najevo, že ví o jeho zradě, a zavolal na něho, že je už v bezpečí, takže pokus o jeho svržení do propasti skončil neúspěchem.

Prkno se už nepohnulo, drželo tak pevně, jako by bylo přibité ke skále.

Loredano pokročil vpřed, nahmatal Ceciliino okno a koncem nože se mu podařilo odsunout zástrčku; žaluzie se rozevřely a roztáhly mušelinové záclonky, skrývající před cizím zrakem tento příbytek čistoty a nevinnosti.

Cecilia spala na svém bělostném lůžku. Její světlá hlava ležela na polštáři z nejjemnějších krajek, po němž se rozprostřely zlaté kadeře vlasů. Její půvabná tvář se i ve spánku usmívala a dýchala takovým klidem a mírem, jaký vyzařuje z obličejů Murillových Madon.

Výstřih nočního oděvu odhaloval její sněhobílou šíji. Dívka hluboce oddychovala a při každém vdechnutí zdvihaly se její něžné prsy, rýsující se pod průsvitnou látkou.

To vše vystupovalo jako obraz ze širokých záhybů modré damaškové příkrývky, která byla položena na průsvitné bílém batistu a jako by modelovala tyto líbezně čisté obrysy.

V spící dívce bylo tolik kouzla, vyzařovala takovou duševní čistotu, že přímo zaháněla jakoukoli bezbožnou myšlenku.

Muž, který by se přiblížil k jejímu loži, měl by spíš pokleknout jako u oltáře, než by se osmělil jen dotknout okraje bílého roucha, ochraňujícího nevinnost.

Loredano se přiblížil třesoucí, bledý, těžce dýchající; všecka jeho mužná síla, všecka mocná neodolatelná vůle byla zde pokořena, podmaněna pohledem na spící dívku. To, co cítil, když jeho žhavý pohled spočinul na lůžku, je těžké vyjádřit a snad i těžké pochopit. Bylo to zároveň nejvyšší štěstí a hrozné utrpení.

Šířila ho bezuzdná vášeň, rozpalovala mu krev, srdce mu prudce bušilo; současně však pohled na tuto dívku, jejíž jedinou ochranou byla její nevinnost, spoutala Italovu vůli tak, že zůstal strnule stát.

Cítil, jak ho spaluje vnitřní žár, jeho rty toužily po rozkoši; jeho nehybná ledová ruka se však nemohla zved-

nout, celé tělo bylo jako ochrnuté. Jen jeho oči se leskly; vdechoval rozkošnický vůni, kterou bylo ovzduší naplněno.

A Cecilia se usmívala; snad se jí zdál sen, kterými jako růžemi zasypává Bůh lože nevinných dívek.

Zdálo se, že je to anděl vedle ďábla, žena vedle hada, ctnost vedle neřesti.

Ital si s velkým úsilím přejel rukou přes oči, snad aby odehnal nevídané vidění, poodešel ke stolku a rozsvítil svíčku z růžového vosku.

Pokojík, který byl až dosud osvětlen jen blikající noční lampičkou, umístěnou v rohu na polici, se rozsvětlil a půvabná Ceciliina tvář se ozdobila světelnou svatozáří.

Dívka se trochu pohnula, když ucítila proud světla dopadajícího jí na oči, ale jen pootočila hlavu a nerušeně spala dál.

Loredano přešel mezi stěnou a lůžkem; mohl teď obdivovat spící dívku v celé její kráse. Zapomněl na celý svět i na svůj poklad. V této chvíli nemyslel ani na to, že chce dívku unést.

Hrdlička, spící na komodě ve svém hnízdečku z bavlny, se probudila a zamávala křídly. Tento šumot vrátil Itala do skutečnosti; uvědomil si, že je už pozdě a že nesmí ztrácet čas.

IV

V TEMNOTĚ

Musíme podat určité vysvětlení k událostem, o nichž jsme právě hovořili.

Když byl Loredano Alvarovou hrozbou donucen k cestě do Rio de Janeiro, v první chvíli zmalomyslněl; za několik okamžiků se však vzpamatoval a jeho rty zkrivil ďábelský úsměv.

Tento úsměv oznamoval, že jeho mozkiem proletěl nový pekelný záměr, jako bludička, která se za tichých nocí mihá v temnotách.

Itala napadlo, že si právě teď, kdy všichni budou myslet,

že odcestoval, může připravit plán, který téže noci uskuteční.

V rozmluvě, kterou měl s Ruiem Soirem, mu předal stručné, jednoduché a rychlé pokyny, které spočívaly v tom, že musí být odstraněn každý, kdo by mohl jakkoliv narušit jeho plány.

Z toho důvodu dostali Italovi spiklenci rozkaz, aby si lehli — až půjdou spát — vedle lidí oddaných donu Antoniovi de Mariz.

V oněch dobách a v této pustině bylo nemožné, aby každý z čeledi měl svou komůrku; jenom málokterému se dostalo tohoto přepychu, a to ho ještě musel sdílet s nějakým druhem. Ostatní spali v prostorné verandě, která zabírala skoro celou tuto část budovy.

Rui Soeiro, podle příkazů Loredanových, zařídil všecko tak, že této noci měl každý z mužů oddaných donu Antoniovi de Mariz vedle sebe zdánlivě spícího člověka, který jen čekal vyslovení smluveného hesla, aby vrazil dýku do hrdla svého souseda.

Současně byly ve všech rozích budovy přichystány velké otýpky suché slámy, vždy poblíž dveří a na římsách pod střechou; stačila jedna jiskra, aby vzplál v celém domě oheň.

To všecko obstaral Rui s opatrností a rozvážlivostí hodnou svého vůdce; co nestačil udělat ve dne, dokončil v nočním tichu, když už všichni spali.

Nezapomněl ani na zvláštní Loredanovo doporučení, aby se totiž dobrovolně nabídl Airesu Gomesovi, že bude držet noční hlídku spolu s jedním svým druhem, vzhledem k obávanému útoku nepřátel. Důstojný správce, který Ruie znal jako jednoho z nejstatečnějších v celém oddíle, upadl do této léčky a jeho nabídku přijal.

Když se Rui taktó stal pánem situace, mohl bez přežádky dokončit své přípravy. Aby byl ještě bezpečnější, našel i způsob, jak se zbavit správce, který by ho mohl kdykoliv vyrušit.

Aires Gomes seděl večer spolu se svým starým přítelem mistrem Nunesem u láhve valverdského vína, které pili pomalu, doušek za douškem, aby si tak zvětšili skromnou

dávku tohoto životodárného nápoje, která jen těžko postačila zvlažít hrdla dvou zkušených pijáků.

Mistr Nunes přiložil s rozkoší rty k okraji džbánku, napil se, zlehka mlasknul a s rukama zkříženými na svém vydatném břišku se blaženě rozvalil na lavičce.

„Víte co, příteli Airesi, už od svého příjezdu se vás chci na něco optat, ale nějak se k tomu nemohu dostat.“

„Tak teď je k tomu vhodná doba, jen se ptejte, Nunesi, jsem vám k službám.“

„Povězte mi, kdo je ten člověk, co odjel s donem Diogem a kterému jste dal takové nějaké hrozné jméno, vůbec ne portugalské?“

„A tak, vy mluvíte o Loredanovi? Ze skupiny dobrodruhů?“

„Znáte toho člověka, Airesi?“

„Jak by ne! Vždyť žije s námi!“

„Když se ptám, jestli ho znáte, chci říct, víte-li, odkud přišel, kým byl dřív a co dělal?“

„To věru nevím! Jednoho dne se tady objevil a prosil o přístřeší, a když potom odešel jeden muž z našeho oddílu, zůstal místo něho.“

„A nevzpomenete si, kdy to bylo?“

„Počkejte, hned! Mně je právě padesát devět let...“

A správce začal počítat na prstech; jeho věk byl pro něho kalendářem.

„Bylo to přesně touhle dobou, před rokem, začátkem března.“

„Víte to určitě?“ zvolal mistr Nunes.

„Docela určitě: můj výpočet mě nikdy nezklame; ale co je vám?“

Mistr Nunes vyskočil, jako když ho bodne.

„Nic mi není! Ale to přece není možné!“

„Vy mi nevěříte?“

„Ano, věřím, ale mně jde o něco jiného, Airesi! O zločin! O ďábelský kousek! O strašnou bezectnou svatokrádež!“

„Co to povídáte, člověče, mluvte rychle!“

Mistru Nunesovi se konečně podařilo vzpamatovat se trochu ze svého rozčilení a vyprávěl správci o svém po-

dezření, které v něm vzbudilo chování bratra Angela di Luca a jeho smrt, jež se nedala ničím vysvětlit; poukázal hlavně na shodu zmizení karmelitána s objevením dobrodruha a na skutečnost, že oba byli téže národnosti.

„A potom,“ končil Nunes, „stejný hlas, stejné oči!... Když jsem ho dnes uviděl, až jsem se otrásl a strachem couvl, protože jsem myslel, že mnich vystoupil ze záhrobní.“

Aires Gomes vztekle vyskočil a strhl se stěny šavli, visící nad jeho kavalcem.

„Co chcete dělat?“ vykřikl mistr Nunes.

„Zabít ho, tentokrát doopravdy, aby se už nikdy nemohl vrátit.“

„Zapomínáte, že je daleko!“

„Máte pravdu,“ zabručel štítonoš a vztekle přitom zaskřípal zuby.

Od dveří bylo náhle slyšet lehký šramot. Oba přátelé myslili, že je to vítr, a ani se neobrátili; seděli naproti sobě a pokračovali tiše v rozmluvě, která byla nenadálým sdělením Nunesovým přerušena.

Ovšem venku se děly věci, které by nebyly měly ujít pozornosti důstojného správce. Ten šramot u dveří, to byl skřípot klíče, kterým Rui zavřel Gomesovu světničku.

Rui vyslechl celý rozhovor obou přátel; zpočátku byl ohromen, pak se ale vzpamatoval a uvědomil si, že nebude na škodu znát Italovo tajemství, které se mu někdy v budoucnu může hodit. Když Rui dospěl k tomuto skvělému závěru, vsunul klíč do kapsy svého kabátce a šel k svému společníkovi, který hlídal u schodiště.

Tam čekal na Loredana, jenž se měl pozdě v noci vrátit, aby dokončil svůj chytře vymyšlený plán.

Italovi nedalo velkou práci oklamat dona Dioga de Mariz; věděl, že mladý šlechtic bude ve své horlivosti co nejvíce spěchat a nedá se na cestě ničím zdržet.

Když byli vzdáleni asi tři míle od *Paquequeru*, Loredano řekl, že mu u postroje praskl popruh a že si ho musí opravit. Don Diogo i jeho společníci se domnívali, že se zastavil jen na chvíli, a že je brzy dohoní; Ital se

však vrátil nazpět, ukryl se v houšti nedaleko domu a čekal, až nadejde noc.

Když se přesvědčil, že kolem všechno ztichlo, přiblížil se k domu. Zahoukal jako sova, jak bylo umluveno, a aniž ho kdo zpozoroval, vkradl se po schodišti na nádvoří.

Ostatní již víme. Jakmile Loredano zjistil, že je všecko připraveno a že se čeká jen na jeho první znamení, začal hned uskutečňovat svůj plán; podařilo se mu vniknout do Cecíliina pokoje.

Vzít dívku do náručí, unést ji, přeběhnout s ní přes nádvoří, dorazit do přístřešku obývaného dobrodruhy a vyslovit smluvené heslo, to doufal uskutečnit během krátké chvíle.

Nedělalo mu starost pomyšlení, že by snad Cecília, probuzená ze spánku, začala křičet a on nemohl ničím její křik utlumit. Než by se někdo vzbudil, byl by už na druhé straně domu a tam mu na jediné jeho slovo přijdou na pomoc oheň a železo.

Rui podpálí připravené otýpky slámy a nože jeho spiklenců se zabodnou do hrdel spících mužů.

Potom, uprostřed všeobecné hrůzy a zmatku, dvacet dáblů začaté dílo dovrší a podobní zlým duchům ze starých legend zmizí při prvních paprscích jitřenky, jakmile dokončí toto krvavé běsnění.

Odjedou do Rio de Janeira. Loredano věřil, že všichni tito bandité budou jeho věrnými a oddanými spojenci, protože byli k sobě připoutáni týmž zločinem, týmž nebezpečím a stejnou touhou po zbohatnutí, takže mu budou ochotně sloužit až do konečného uskutečnění plánu.

V čase, kdy se zrádcové připravovali zničit klid, štěstí, život i čest celé rodiny, spali její členové spokojeným a nerušeným spánkem, bez jakéhokoli tušení o hrozícím nebezpečí.

Loredanovi se díky jeho zručnosti i síle podařilo dostat až k Cecíliině lůžku, aniž se prozradil sebemenším hlukem, aniž kdo v celém domě tušil, co se děje.

Byl si tedy jist dobrým výsledkem, a když ho zamávání hrdliččiných křídel vyrušilo z jeho chvilkového zadumání, uvědomil si, že nesmí ztrácet čas, chce-li své dílo uskuteč-

nit. Otevřel Cecíliinu komodu, vyndal odtud nějaké hedvábné šaty a drobné prádlo, všechno složil na malou hromádku, zabalil ji do jedné z kůží ležících na zemi jako koberec a položil na židli, aby později snadno mohl vzít tento balíček s sebou.

Bylo cosi zvláštního v myšlení tohoto muže. Zatímco páchal zločin, uvědomoval si, že musí něčím zmírnit dívčino utrpení a postarat se, aby jí nic nechybělo při nepohodlné cestě, která ji čekala.

Když měl všechno připravené, otevřel dvířka do zahrádky a přemýšlel, jak by nejlépe vykonal cestu, kterou musel projít. Bylo to nutné, protože jakmile bude mít Cecílii v náručí, bude muset běžet co nejrychleji a skoro po slepu.

Dveře byly v rohu pokojíku, přímo proti volnému průchodu mezi stěnou a lůžkem, takže bylo velmi snadné vzít dívku do náručí a vyrazit z místnosti.

Ve chvíli, kdy se Ital nakláněl nad lůžkem, uslyšel najednou nějaký vzdech, tlumené úzkostné zasténání.

Loredano se zachvěl; vlasy se mu zježily hrůzou a na bledých a ztrhaných tvářích mu vyrazily krůpěje chladného potu.

Pomal se vzpamatovával a začal se kolem sebe rozhlížet jako náměsíčný.

Nic! Všude mrtvé ticho. Ani noční můra se nepohnula; všechno spalo — bděl jenom zločin, opravdový pozemský upír, ten zloduch z legend našich praotců.

Všude byl naprostý klid. Zdálo se, že i vítr uleh do kalichů květín a usnul v této provoněné kolébce jako na prsou své milenky.

Ital se vzpamatoval ze svého prudkého leknutí, udělal krok a nahnul se nad lůžkem.

Cecílii se v té chvíli o něčem zdálo.

Její tvář zářila šťastným úsměvem; ruka, spočívající na hrudi jako v hnízdečku, se ve spánku měkce a vláčně pohnula, zlehka se dotkla tváře a přitom zachytila prsty malý emailový křížek, který měla Cecíliia na krku a jenž teď zavadil o její rty. Loredano uslyšel tichý dech, znějící jako bájné struny Eolovy harfy.

Cecíliina ústa rozvlnil nový šťastný úsměv, který jako by se svinul do polibku, její rty se pootevřely, jako když se rozvíjí květ, a sladce vydechly:

„Peri!“

Dívčina hrud se lehce zdvihla, ruka se pohnula a znovu spočinula ve své kolébce, vyložené batistem nočního obléku.

Ital se napřímil; byl bledý jako stěna.

Neodvážil se dotknout toho čistého, cudného těla; nemohl se ani dívat na tuto tvář, zářící nevinností a čistotou.

Ale čas kvapil.

Loredano se vzchopil, opřel koleno o okraj lůžka, zavřel oči a natáhl ruce.

V

BŮH ROZHODUJE

Loredanova paže se vztahovala nad lůžkem, ale ruka, která se připravovala dotknout Cecíliina těla, strnula náhle uprostřed pohybu a byla prudce přiražena ke stěně.

Neznámo odkud vystřelený šíp prořízl rychlostí blesku vzduch, a dřív než Ital zaslechl jeho ostrý svist, už byla jeho ruka přibita na stěnu pokoje.

Dobrodruh zavrával a klesl na zem za postelí; to ho zachránilo, protože druhý šíp, vystřelený stejně rychle a prudce, se zaryl do místa, kam před chvílí dopadal stín jeho hlavy.

Kolem nevinné dívky, spící klidným spánkem, se nyní odehrála hrozná, byť tichá scéna.

Bolestí se svíjející Ital pochopil, co se stalo. Uhádl, že šípy vypustil Peri, a aniž ho viděl, cítil, že se Indián blíží, plný nenávisti, hněvu a touhy pomstít urážku, kterou utrpěla jeho paní.

Zlosyn dostal strach; zvedl se namáhavě na kolena, křečovitě vytrhl pomocí zubů šíp, který přibil jeho ruku ke stěně, vyskočil a jako šílený strachem i zoufalstvím vyběhl do zahrady.

Ve stejném okamžiku, snad jen dvě vteřiny po tom, kdy se druhý šíp zaryl do stěny, zachvělo se listí olejovníku, vypínajícího se naproti Ceciliinu oknu, a lidská postava zavěšená na slabé větvi, se rozhoupala nad propastí a skočila na římsu.

Zachytila se za okenní rám a s neuvěřitelnou pružností se vhoupla do pokoje. Světlo plně dopadající na postavu ozářilo krásu jejího ohebného těla.

Byl to Peri.

Indián popošel k lůžku, a když uviděl, že se jeho paní nic nestalo, ulehčeně vydechl. A skutečně, dívka napolo probuzená hřmotem, způsobeným Loredanovým útekem, se jen obrátila na druhou stranu a pokračovala v hlubokém spánku, jakým spí jen mládí a ten, kdo má čisté svědomí.

Peri nejdřív chtěl pronásledovat Loredana a zabít ho, jako už zabil jeho dva společníky. Rozhodl se však po zralém uvážení, že nenechá dívku vystavenou nové urážce a že musí bdít nad její bezpečností a klidem.

Nejprve zhasil svíčku, potom se přiblížil k lůžku a velmi pozorně a starostlivě přitáhl hedvábnou přikrývku z modrého damašku až k Ceciliině šíji.

Připadalo mu, že kdyby se podíval na spící dívku, urazil by ji tím, a že ten, kdo by jednou uviděl její půvabnou krásu, kterou cudně zakrývala, nikdy by už nemohl spatřit denní světlo.

Pak uvedl Peri všechno v pokoji do pořádku; uložil prádlo a šaty znovu do komody, zavřel okenice a smyl krvavé skvrny se stěny i s podlahy, a to všechno tak opatrně a jemně, že tím ani trochu nenarušil spánek své paní.

Když svou práci ukončil, přistoupil znovu k lůžku a při matné záři noční lampičky pohlédl ještě jednou na rozkošnou Ceciliinu tvář.

Měl takovou radost, byl tak spokojený, že přišel včas, aby Cecílii zachránil před urážkou, možná, že zabráníl i zločinu; byl tak šťastný, když viděl, jak spokojeně spí a usmívá se, aniž se jen nepatrně polekala, že cítil potřebu nějak vyjádřit svou radost.

Jeho zrak se mimovolně svezl na kobereček u postele, kde ležely rozkošné atlasové pantoflíčky, tak malinké, že se zdály být vyrobené pro dětskou nožku; Indián poklekl a uctivě je políbil, jako nějakou relikvii.

Bylo už ke čtvrté hodině ráno; brzy se začne rozednívat. Hvězdy pohasínaly jedna za druhou a šum pomalu se probouzející přírody začal oživovat hluboké noční ticho.

Indián zavřel zvenčí dveře vedoucí do zahrady, schoval klíč za pasem a sedl si na práh jako věrný pes, který hlídá dům svého pána a je rozhodnutý nikoho dovnitř nepustit.

Teď začal přemýšlet o všem, co se přihodilo; dělal si výčitky, že nechal Itala vstoupit do pokoje své paní. Obviňoval se ovšem bezdůvodně, protože jen Prozřetelnost mohla oné noci vykonat víc než on. Všecko, k čemu dostačoval lidský rozum, odvaha, prozíravost i síla člověka, to všecko vykonal.

Po Loredanově odjezdu a po rozmluvě s Alvarem Indián věřil, že je jeho paní v bezpečí a že oba Italovi spiklenci budou také vyhoštěni, a proto přemýšlel jen o chystaném útoku Aimorů a odešel ihned do lesa.

Chtěl se přesvědčit, jestli někde v okolí *Paquequeru* neobjeví stopu nějakého kmene velkého národa Guarani, k němuž sám patřil, protože Indiáni tohoto kmene by se mohli stát spojenci a pomocníky dona Antonia de Mariz.

Staré nepřátelství, které panovalo mezi národem Guarani a divokým zvrhlým plemenem Aimorů, opravňovalo Periho k této naději. Ale na neštěstí, ačkoli celý den proběhal po lese, nenašel ani nejmenší stopu po přátelském kmeni.

Don Antonio de Mariz byl tedy odkázán jen na své vlastní síly, a třebaže tyto síly nebyly nijak velké, nepropadal Indián beznaději. Znal sebe a věděl, že v krajním případě z oddanosti k Cecílii přijde na nějaký způsob, jak zachrání ji a všechny ty, které má ráda.

Když byla už naprostá tma, vrátil se domů; šel hned promluvit s Alvarem, aby se dověděl, co učinili se dvěma zrádci: Rui Soirem a Bento Simõesem. Alvaro mu řekl, že don Antonio de Mariz odmítl obvinění uvěřit.

A skutečně, čestný, poctivý šlechtic, zvyklý na věrnost i respekt svých mužů, odsuzoval nařčení, které se nedalo doložit důkazy. Také ovšem věřil, že Peri nemluví zbytečně, a proto se rozhodl, že počká, až mu Indián vypoví všechno sám, aby ono těžké obvinění mohl správně posoudit.

Peri odešel celý znepokojený a litoval, že se vzdal svého prvního rozhodnutí — všecky tři spiklence zabít. Dokud nebudou i dva zbývající vyhnáni z *Paquequeru*, jsou obyvatelé domu ve stálém nebezpečí.

Rozhodl se tedy, že té noci nebude spát; vzal do ruky svůj luk a posadil se ve dveřích své chýše. Přestože měl ručnici, kterou mu daroval don Antonio, dával Indián přednost svému oblíbenému luku; měl tu výhodu, že se nemusel nabíjet, nepůsobil žádný hluk a mohl jím vypustit současně dva tři šípy, účinkující tak strašně a jistě jako kule.

Uběhla dlouhá doba, když Indián uslyšel od strany schodiště sovi zahoukání. Tento křik se mu zdál podivným ze dvou příčin: předně byl mnohem zvučnější, než jak se obvykle tento noční pták, zvěstující neštěstí, ozývá, a za druhé namísto z vrcholku stromu přicházelo jeho houkání odkudsi zdola.

Peri vstal. Tato sova, která měla tak rozdílné zvyklosti, mu byla podezřelá, a proto chtěl poznat příčinu této její zvláštnosti.

Na protější straně nádvoří se plížily tři postavy. To zvýšilo Indiánovu nedůvěru; věděl, že noční hlídku drží obvykle dva strážci, a ne tři.

Sledoval je zpozzdáli, ale když došel až na nádvoří, uviděl jen jednoho muže, jak vstupuje na verandu; druzí dva zmizeli.

Peri je hledal všude, ale marně; nemohl je vidět proto, že byli ukryti za pilířem, stojícím na samém pokraji pro-pasti.

Indián předpokládal, že zašli také na verandu, proto se přihrčil a přihradl se až dovnitř přístřešku; náhle se jeho ruka dotkla chladné oceli — poznal, že je to dýka.

„Tos ty, Rui?“ zeptal se kdosi přitlumeným hlasem.

Peri neodpověděl, ale vzápětí mu Ruiovo jméno připomnělo Loredana i jeho zločinný plán; pochopil, že se tady něco připravuje, a odpověděl sotva slyšitelně:

„Ano!“

„Už je čas?“

„Ne.“

„Všichni spí.“

V době tohoto krátkého rozhovoru přejel Peri nepozorovaně prsty po ocelovém ostří a přesvědčil se, že rukojeť dýky drží něčí ruka.

Indián se vyplížil z kryté verandy a pospíšil do příbytku Airese Gomesa. Dveře byly zavřené; vedle nich ležela hromada slámy.

To všechno prozrazovalo, že se tady chystá nějaký zločin, který může být každou chvíli uskutečněn. Peri to pochopil a obával se, že už nebude mít čas zničit nepřátelské dílo.

Co tady dělal ten člověk, předstírající, že spí, a držící v ruce obnaženou dýku, připravenou k okamžitému bodnutí? Co znamenaly ty otázky o čase a zmínka o tom, že všichni spí? Proč byla u správcových dveří kupa slámy?

Nedalo se pochybovat o tom, že tady byli muži čekající jen na smluvené znamení, aby zabili své spící druhy a zapálili dům. Jestli jim okamžitě jejich plán neznemožní, všichni zahynou.

Bylo zapotřebí spáče probudit, upozornit je na hrozící nebezpečí nebo je alespoň připravit na to, aby se mohli bránit a tak unikli jisté a nevyhnutelné smrti.

Indián se bezděčně uchopil za hlavu, jako by z ní chtěl vymáčkout spásnou myšlenku. Konečně s ulehčením vydechl: ze spleti tolika protichůdných nápadů, rojících se v jeho mozku, se najednou vynořila šťastná myšlenka, která mu hned vrátila odvalu a sílu.

Byl to neobyčejný nápad.

Peri si vzpomněl, že v kryté verandě stojí mnoho sudů a velkých lahví s pitnou vodou, vínem a různými nápoji domácí indiánské výroby, kterými se dobrodruzi vždycky hojně zásobili.

Vrátil se znovu na verandu, nahmatal první bečku, vy-

razil z ní zátku a tekutina se začala rozlévat po podlaze; chtěl to udělat i u druhé, když hlas, který už jednou ve tmě slyšel, ozval se znovu, tichý, ale hrozivý:

„Kdo tam?...“

Peri pochopil, že tak by se jeho záměr nepodařil a že by jen uspíšil to, čemu chtěl zabránit.

Indián proto už neváhal; jakmile chtěl dobrodruh, který vyslovil otázku, vstát, ucítil, jak mu dvě pevné ruce stiskly hrdlo jako železné svěráky, dřív než mohl vykřiknout.

Peri nehlučně položil bezduché tělo na podlahu a dokončil své dílo; všechny sudy se jeden po druhém vyprazdňovaly a jejich obsah se vyléval na podlahu.

Ve chvílce probudil chlad spící muže a všichni vyběhli z verandy na nádvoří; a to Peri chtěl.

Když Peri takto zabránil největšímu nebezpečí, obešel celý dům, aby se přesvědčil, je-li všechno v pořádku. Přitom uviděl, že ve všech koutech jsou položené otepi slámy, aby uspíšily požár.

Peri učinil nutná opatření, aby požáru zabránil, a pak zašel až k tomu rohu budovy, který byl proti jeho chýši. Zdálo se, že někoho hledá. Tady uslyšel rychlý sípavý dech člověka takřka přilepeného ke stěně vedle Cecíliiny zahrádky.

Indián vytáhl svůj nůž. Noc byla tak tmavá, že se zdálo nemožné rozeznat jakoukoli postavu.

Peri však poznal Ruie Soeira.

Měl tak jemný sluch a čich, že se dovedl výborně orientovat i ve tmě. Podle prudkého dechu poznal, kde nepřítel stojí. Chvilu poslouchal, pak vztáhl ruku a zabodl nůž do úst oběti; prořízl jí i hrdlo. Ani sebemenší vzdech neunikl z nehybného těla, které se zvrátilo a sesulo podél stěny na zem.

Peri uchopil znovu luk, který mezitím opřel o stěnu, a obrátil se, aby se podíval směrem k Cecíliinu pokoji. Zděsil se.

Škvírou pod dveřmi prosvítalo světlo a hned také viděl, že jeho odlesk dopadá na listí olejovníku, což znamenalo, že okno je otevřené.

V nevýslovném zoufalství a úzkosti zalomil Indián rukama. Byl vzdálen jen asi dva kroky od své paní, ale dělily ho od ní zeď a zavřené dveře; a možná, že jí teď hrozí smrtelné nebezpečí!

Co má udělat? Vrhout se ke dveřím a vylomit je? Ale třeba světlo neznamenal nic zlého a okno mohla otevřít Cecilia sama!

Tato myšlenka ho trochu upokojila, tím spíše, že nic kolem nenasvědčovalo nějakému nebezpečí; v zahradě i v dívčině pokoji bylo ticho a klid.

Indián zamířil ke své chatě, zachytil se palmových listů, přehoupl se na větev olejovníku a přiblížil se k Ceciliiinu oknu, aby viděl, proč je jeho paní v tuto dobu vzhůru.

Hrůzou mu ztuhla krev v žilách: otevřeným oknem uviděl spící dívku a Itala, který otevřev si dveře do zahrady blížil se k lůžku.

Výkřik zoufalství a strašného utrpení se dral z Indiánových prsou, ale Peri si skousl rty a násilím v sobě potlačil sten, který mu unikl sotva slyšitelně. Potom se pevně zachytil nohama o peň stromu, položil se na větev a napjal tětivu svého luku.

Srdce mu prudce bušilo. Na okamžik se jeho ruka zachvěla, když si pomyslel, jak blízko Cecilie musí jeho šíp letět.

Když však Ital vztáhl ruku, aby se dívky dotkl, Peri se už nerozmýšlel, viděl jen prsty této ruky, vztahující se, aby zneuctily jeho paní.

Šíp vyrazil rychle, prudce a tak jistě jako Periho myšlenka; Italova ruka byla přibita ke zdi.

Teprve tehdy Periho napadlo, že by bývalo lepší ochromit tuto ruku zničením zdroje, z něhož čerpá sílu, totiž usmrtit člověka. Druhý šíp následoval hned za prvním a Ital by byl přestal existovat, kdyby ho bolest nebyla přinutila se sklonit.

VI

VZPOURA

Když Peri proběhl v myšlenkách všecko, co se stalo, vstal, znovu otevřel dveře, zamkl je a odešel chodbou, která vedla z Ceciliiina pokoje dovnitř domu.

Teď byl klidný; věděl, že mu Bento Simões a Rui Soeiro už nemohou ublížit, že mu Ital nemůže uniknout a že teď jistě jsou už všichni dobrodruzi probuzeni. Považoval ovšem za rozumné uvědomit o všech událostech dona Antonia de Mariz.

V tu dobu už došel zatím Loredano na verandu, kde ho čekalo nové strašné překvapení, znamenající ztroskotání všech jeho plánů.

Když Ital kvapně opouštěl Ceciliiin pokoj, doufal, že doběhne do zadní části domu, vysloví smluvené heslo, stane se tak opět pánem situace a spolu se svými pomocníky unese dívku a pomstí se Perimu.

To ještě nevěděl, že Indián zmařil celý jeho plán. Když se přiblížil k verandě, uviděl, že je celá ozářena pochodněmi a že všichni dobrodruzi jsou seskupeni kolem jakéhosi předmětu, který nemohl rozeznat.

Když přistoupil blíž, poznal, že je to tělo jeho společníka Benta Simõese, ležící na zatopené podlaze. Dobrodruh měl oči vylezlé z důlků, jazyk vyplazený a krk plný modřin: všecko svědčilo o násilné smrti uškrcením.

Bledá Italova tvář teď dostala zelený odstín; hledal očima Ruie Soeiru, ale nikde ho neviděl. Nepochybně zasáhl jejich hlavy trest boží. Loredano pochopil, že je ztracen a že ho může zachránit jen zoufalá odvaha.

Bezvýchodné postavení, v němž se nacházel, mu vnuklo opovážlivou myšlenku, hodnou jeho charakteru; použije okolnosti, která zničila jeho plány, ve svůj prospěch; ať trest, jenž ho stihl, se promění v jeho rukách ve zbraň pomsty.

Vyděšení a nic nechápající dobrodruzi na sebe navzájem pohlíželi a tiše se dohadovali o smrti svého druhu. Někteří byli probuzeni chladným proudem vody, vytéka-

jící ze sudů, a druzí, kteří ještě nespali, udiveně a rychle vyskočili a za pustého nadávání rozžihali pochodně, aby zjistili příčinu této povodně.

Podivili se ještě víc, když spatřili nehybné Bentovo tělo; spiklenci se obávali, že je to začátek odplaty, a ostatní byli rozhořčení smrtí svého druha.

Loredano pochopil jejich zmatek:

„Nevíte, co to všechno znamená?“ otázal se.

„Ne! Ne! Ničemu nerozumíme; jestli víte, vysvětlíte nám to!“ zvolali všichni najednou.

„To znamená,“ pokračoval Ital, „že zde v domě je zrádce, zmije, kterou hřejeme na svých prsou a která nás všechny uštkne svým jedovatým zubem.“

„Cože?... Co tím chcete říct?... Mluvte!...“

„Podívejte,“ řekl Loredano a přitom ukázal na mrtvolu i na svou poraněnou ruku, „tady je první oběť, a druhá, která se zachránila jen zázrakem; a třetí... Kdo ví, co se stalo s Ruiem Soeirou?“

„To je pravda!... Kde je Rui?“ zvolal Martim Vaz.

„Možná, že už také nežije!“

„Za ním přijde na řadu někdo jiný a zase jiný, až nás zabije všechny, až prostě padnou za oběť všichni křesťané.“

„Ale kdo se toho odváží?... Povězte nám jméno toho podlého vraha! Musíme ho znát, abychom se s ním mohli vypořádat! Jméno...“

„A vy jste ho neuhodli?“ odpověděl Loredano. „Vy nevíte, kdo může v tomto domě toužit po smrti bílých a po zničení našeho náboženství? Kdo jiný než ten pohan, ten rudokožec, ten podlý divoch, ten zrádce?“

„Peri?...“ vzkřikl dobrodruzi.

„Ano, ten Indián, který nás chce všechny ze msty vyvraždit, aby ukojil svou pomstu!“

„No, nestane se to, jak říkáte, Loredano, přísahám vám!“ zvolal Vasco Alfonso.

„Nechte to na mně!“ vzkřikl druhý. „Mně neujde, nestarejte se!“

„Nepřežije tuto noc! Tělo Benta Simōese volá po spravedlnosti.“

„A spravedlnost dostane zadostiučinění.“

„A to hned.“

„Ano, právě teď. Vzhůru! Všichni za mnou!“

Loredano radostně vyslechl všechny tyto nesouvislé rychlé výkřiky, svědčící o tom, že rozhořčení vzrůstá; když se však dobrodruzi chystali vydat za Indiánem, zadržel je pohybem ruky.

To mu nevyhovovalo. Periho smrt byla pro něho vedlejší věcí; jeho hlavní cíl byl jiný a doufal, že ho snadno dosáhne.

„Co chcete udělat?“ zeptal se přísně svých druhů.

Dobrodruzi se jeho otázky podivili.

„Chcete ho zabít?“

„Co jiného?“

„Nechápete, že se vám to nepodaří? Všichni ho mají rádi, váží si ho; ochraňují ho ti, co se málo starají o to, jsme-li my živi nebo ne.“

„Mohou ho chránit, jak chtějí, ale když je zločinec...“

„Mýlíte se! Kdo ho bude považovat za zločince? Vy? Nu dobrá; ale druzí ho prohlásí za nevinného a budou ho chránit. Vám pak nezbude nic jiného než sklonit hlavu a mlčet.“

„Ale to je už přespříliš!“

„Myslíte, že jsme zvířata, která je možno beztrestně zabíjet?“ vzkřikl Martim Vaz.

„Jste něco horšího než zvířata, jste otroci!“

„Přísámbůh, že máte pravdu, Loredano!“

„Před očima vám zabíjejí hnusným způsobem vaše druhy a vy je ani nemůžete pomstít; musíte mlčky strpět všechny urážky, protože vrah je nedotknutelný! Ano, znovu opakuji, nesmíte se ho ani dotknout.“

„A já vám dokážu, že smím!“

„Já taky, já taky!“ křičeli jeden přes druhého.

„Co chcete dělat?“ otázal se Ital.

„Požádat dona Antonia de Mariz, aby nám vydal Bentova vraha.“

„Ano, to je správné! A když odmítne, jsme zproštěni své přísahy a vlastněma rukama vykonáme spravedlnost.“

„Postupujete jako lidé dbalí cti i důstojnosti; musíme se všichni spojit a uvidíte, že docílíme nápravy. Je k tomu však zapotřebí rozhodnosti a pevné vůle. Neztrácejme čas! Kdo z vás vezme na sebe úkol jít k donu Antoniovio jako posel?“

„Já půjdu!“ nabídl se João Feio, známý svou odvahou i buřičstvím.

„A víte, co mu máte říct?“

„Buďte bez starosti, pěkně mu to všechno povím!“

„Půjdete hned?“

„Okamžitě.“

„Nemusíte nikam chodit, přišel jsem sám, tady mne máte,“ ozval se v té chvíli od dveří verandy zvučný, klidný a vážný hlas, při jehož zvuku se všichni shromáždění zachvěli.

Don Antonio de Mariz, klidný a lhostejný, postoupil se zkříženýma rukama na prsou do středu skupiny a přísným pohledem se pomalu rozhlédl po přítomných.

Neměl u sebe žádnou zbraň, avšak výraz jeho důstojné tváře, pevný hlas a vznešené držení těla stačily k tomu, aby sklonili hlavy všichni, kteří ho předtím ohrožovali.

Don Antonio de Mariz, který od Periho už věděl o všech událostech této noci, chtěl vyjít ze své pracovny, když se tam objevil Alvaro s Airesem Gomesem.

Správce, který po rozmluvě s mistrem Nunesem usnul, byl náhle probuzen křikem a nadávkami dobrodruhů, když voda začala zalévat rohože, na nichž spali.

Aires, udiven tímto nezvyklým hlukem, nabil ručnici, rozsvítil svíčku a přiblížil se ke dveřím, aby se dověděl, co ho to probudilo ze spánku; jak my však víme, dveře byly zavřené a klíč v zámku nebyl.

Správce si protřel oči, aby se definitivně přesvědčil, že se mu to všechno nezdá, pak vzbudil Nunese a zeptal se ho, jestli snad z mimořádné opatrnosti nezavřel dveře on. Přítel však o ničem nevěděl.

V té chvíli uslyšeli zvenčí Itala, vybízejícího dobrodruhy ke vzpouře. Tehdy Aires Gomes pochopil, co se stalo.

Popadl mistra Nunesa, přitiskl ho ke stěně, jako by to byl žebřík, beze slova vyskočil na pryčnu a odtud vylezl

na Nunesova ramena; pak hlavou nazdvihl tašky na střeše a protáhl se mezi střešními trámy.

Jakmile se správce ocitl na střeše, začal uvažovat o tom, co dál, a rozhodl se, že nejdříve musí o všem zpravit Alvara a starého šlechtice.

Don Antonio de Mariz vyslechl správce klidně, jako předtím Indiána.

„Dobře, milí přátelé! Víím, co mám udělat. Prosím vás, jen žádný hluk, aby ostatní mohli klidně a nerušeně spát. Jsem přesvědčen, že se všechno urovná. Počkejte na mne tady.“

„Nemohu připustit, abyste se takto sám vydával v nebezpečí,“ řekl Alvaro a pohnul se, aby šlechtice následoval.

„Jen zůstaňte tady. Vy a tito dva oddaní přátelé budete ochraňovat mou ženu, Cecilii a Isabelu. Nastaly takové okolnosti, že je to zapotřebí.“

„Dovolte, aby aspoň jeden z nás šel s vámi.“

„Ne. Na to stačí má přítomnost. Vy dbejte, aby celá vaše statečnost a oddanost postačily na ochránění pokladu, který vám svěřuji.“

Šlechtic si vzal klobouk a za chvíli nato se neočekávaně objevil uprostřed dobrodruhů, kteří roztřesení, zmatení, se sklopenými hlavami nemohli studem ani promluvit.

„Zde jsem!“ opakoval. „Řekněte, co chcete od dona Antonia de Mariz, ale krátce a jasně! Jestli jsou vaše požadavky spravedlivé, budou uspokojeny; v opačném případě budete po zásluze potrestáni.“

Žádný z dobrodruhů se neodvážil zvednout oči; všichni mlčeli.

„Mlčíte?... Děje se tady něco, co se mi neodvažujete říci? Jestli je tomu tak, budu nucen pro výstrahu potrestat viníky, ty, kteří nabádali ke vzpouře. Mluvte, chci znát jejich jména!“

Trvající mlčení bylo odpovědí na strohá a vážná šlechticova slova.

Loredano váhal od samého počátku tohoto výjevu; neměl dost odvahy postavit se tváří v tvář donu Antonioví. Věděl však, že nechá-li věci vyvíjet tímto směrem, bude

neodvratně ztracen a bude se muset zříci svého plánu.

Proto vystoupil vpřed.

„Není zde viníků, vážený done Antonio de Mariz,“ řekl se vzrůstající odvahou, „jsou zde jen muži, s nimiž se zachází jako se psy, kteří podléhají vašim vrtochům; každý z nás je rozhodnut bránit svá práva člověka a křesťana!“

„Ano!“ vzkřikli všichni osmělení. „Chceme, aby s námi bylo jednáno jako s lidmi!“

„Nejsme otroci!“

„Posloucháme, ale nechceme se stát poddanými.“

„Máme větší cenu než nějaký pohan!“

„Nasadili jsme životy, abychom vás bránili!“

Don Antonio poslouchal nevzrušeně všechny tyto výkřiky, postupně se měnící v hrozby.

„Mlčte, padouši! Zapomínáte, že don Antonio de Mariz má ještě dost síly, aby vyrval jazyk každému, kdo se odváží ho urazit? Nešťastníci! Svou povinnost zaměňujete za zásluhu? Vy jste pro mne nasazovali svůj život?... A co bylo vaší povinností, vás, kteří jste prodali svou sílu i svou krev tomu, kdo vám víc zaplatí? Ano! Jste méně než otroci, méně než psi, méně než šelmy! Jste podlí zrádci a ničemní lotři!... Zasluhujete si víc než smrt, zasluhujete si pohrdání!“

Stěží potlačovaný vztek dobrodruhů se stával zuřivější, byli hotovi přejít od hrozeb k činům.

„Přátelé!“ vzkřikl Loredano využívaje vhodné příležitosti. „Necháte se takto urážet, necháte si plivat do tváře pohrdání? Z jakého důvodu?...“

„Nenecháme!“ vzkřikli rozdivočeně.

Tasili dýky a těsně obstoupili dona Antonia de Mariz; ze všech úst vycházely hrozby, křik, kletby, ale zdvižené paže přece jen ještě váhaly zasadit první ránu.

Don Antonio de Mariz, vznešený, klidný, majestátní, pohlížel na tyto rozčilené tváře s pohrdavým úsměvem. Stále úctyhodný a hrdý vypadal mezi ohrožujícími ho dýkami ne jako oběť odsouzená na smrt, ale jako vládce, který vydává rozkaz.

DIVOŠI

Dobrodruzi obstoupili s připravenými dýkami starého šlechtice, ale žádný z nich se neodvažoval přestoupit kruh, který je od něho dělil.

Úcta — tato mravní síla — ovládala ještě duše těchto mužů, zaslepených vášní a hněvem. Každý z nich čekal, že někdo udeří první, ale žádný k tomu neměl odvalu.

Loredano pochopil, že je nezbytné dát příklad; bezvýhodnost jeho situace, neutišitelně v něm bouřící vášně mu dodaly zběsilost, která při mimořádných okolnostech nahrazuje odvahu.

Ital stiskl křečovitě rukojeť dýky, zavřel oči, pokročil a zdvihl ruku, aby zasadil smrtelnou ránu.

Šlechtic rozeplnul hrdým gestem vestu a obnažil hruď. Na jeho tváři se nepohnul ani sval; byla klidná, žádný stín nezkalil její čistý, zářivý vzhled.

Vliv této vznešené odvahy byl tak působivý, že se Loredanova ruka zachvěla, a když se ostří dýky dotklo šlechticova oděvu, vrahovy prsty doslova znehybněly.

Don Antonio se pohrdavě usmál; zařatou pěstí udeřil Itala do temene tak, že ho srazil na zem jako kus neforemné, bezvládné hmoty; pak odstrčil špičkou boty jeho hlavu a Ital se převrátil na záda.

Pád těla na podlahu zazněl do hlubokého ticha; všichni dobrodruzi oněměli, strnuli, vypadali, jako kdyby se chtěli propadnout do země.

„Zbraně dolů, ničemníci! Ocel, která pronikne hrudí dona Antonia de Mariz, nebude pošpiněna zbabělou a zrádnou rukou podlých vrahů! Těm, kdo čestně žili, připraví Bůh spravedlivou a slavnou smrt!“

Ohromení dobrodruzi mechanicky zastrčili dýky do pochev; ve zvučném, klidném a pevném šlechticově hlasu bylo tolik rozhodnosti, tolik silné vůle, že jí nebylo možné odporovat.

„Čeká vás přísný trest; nedoufejte v milosrdenství ani v odpuštění. Čtyři z vás, na které padne los, propadnou

smrti, ostatní budou jejich popravčími. Vidíte, že jak trest, tak jeho výkon jsou vás hodny!“

Šlechtic pronesl tato slova s nejvyšším opovržením a pozorně se zahleděl do tváří obklopujících ho dobrodruhů, jako by se chtěl přesvědčit, bude-li někdo z nich protestovat a vybízet ostatní k neposlušnosti. Ale všichni tito mužové, ještě před chvílí rozdivočenlí, stáli teď pokorně, se sklopenými hlavami.

„Za hodinu,“ pokračoval don Antonio a přitom ukazoval na Loredana ležícího na zemi, „bude tento člověk popraven před tváří vás všech. Soudu není hoden, rozsudek vynáším já, jako otec, jako vůdce, jako pán, který zabíjí nevděčného psa, jenž ho pokoušel. Je příliš hanebný, než abych se ho dotkl svou zbraní; zaslouží si provaz nebo sekyru.“

S týmž klidem, který zachovával od chvíle, kdy se tak náhle objevil, prošel starý šlechtic středem nehybných a uctivě se tvářících dobrodruhů a zamířil k východu.

Tam se ještě obrátil; sundal klobouk a odkryl svou krásnou šedivou hlavu, která podivuhodně vynikala uprostřed noční temnoty, ozářené načervenalou září pochodní.

„Jestli někdo z vás projeví jen sebemenší známku neposlušnosti, jestli některý z mých rozkazů nebude okamžitě a přesně vyplněn, já, Antonio de Mariz, vám přísahám při Bohu a na svou čest, že žádný z vás nevyjde živý z tohoto domu. Je vás třicet, ale život každého z vás je v mých rukou. Stačí udělat jen jeden pohyb a všichni budete zničeni a svět tak bude zbaven třiceti vrahů.“

V okamžiku, kdy se šlechtic chystal k odchodu, objevil se Alvaro. Byl bledý vzrušením, ale plný odhodlání. Jeho zrak planul rozhořčením.

„Kdo se tady odvážil pozvednout hlas proti donu Antoniovi de Mariz?“ zvolal.

Starý šlechtic mu s hrdým úsměvem položil ruku na rameno.

„Nezabývejte se tím, Alvaro; jste příliš šlechtetný, než abyste se mstil za takovou urážku, a já příliš hrdý, než abych se jí cítil dotčen.“

„Ale, račte odpustit, pane, je třeba pro výstrahu potrestat viníky, aby druhým přešla chuť!“

„Viníci budou potrestáni po zásluze; tady jsou teď jen provinilci a vykonavatelé trestu. Pro vás tu místo není. Pojdme!“

Alvaro už neodporoval a následoval dona Antonia de Mariz, který se volným krokem odebral do pokoje, kde na něho čekal Aires Gomes.

Peri se mezitím vrátil do Ceciliiny zahrady s pevným rozhodnutím bránit svou paní třeba proti celému světu.

Začalo svítat.

Šlechtic vyzval Airese Gomeše, aby s ním šel do jeho zbrojnice, kde spolu měli dlouhou, půlhodinovou poradou.

Vše, o čem hovořili, zůstalo tajemstvím mezi Bohem a těmito dvěma muži. Jen když se otevřely dveře zbrojnice, povšiml si Alvaro, že don Antonio byl zamyšlený a správce na smrt bledý.

V té chvíli bylo slyšet u vchodu do místnosti jakýsi šramot; byli to čtyři dobrodruzi, kteří nehybně čekali, až jim dá šlechtic dovolení ke vstupu.

Don Antonio je vyzval pokynem; vešli a poklekli před ním. Po jejich opálených tvářích stékaly slzy a jejich bledá ústa, ještě před chvílí pronášející hrozby, se třásla a pronášela nejasná slova.

„Co to znamená?“ otázal se přísně šlechtic.

„Přicházíme se odevzdat do vašich rukou,“ odpověděl jeden z nich. „Nechceme užít zbraně, abychom unikli trestu za náš přečin, dovoláváme se vaší dobroty, abyste nám odpustil.“

„A ostatní?“ zeptal se don Antonio.

„Nechť jim Bůh odpustí, pane, ten hrozný zločin, který zamýšlejí spáchat. Jak jste odešel, všecko se změnilo; chtějí vás napadnout!“

„Jen ať napadnou,“ řekl don Antonio, „dovedu se jim postavit. Ale proč vy nejdete s nimi? Což nevíte, že don Antonio de Mariz může odpustit provinění, ale nikdy neodpustí neposlušnost?“

„I v tom případě,“ řekl dobrodruh, který mluvil jménem všech čtyř, „rádi přijímáme trest, který nám uložíte. Jen přikážte, a my uposlechneme. Jsme čtyři proti dvaceti šesti; dovolte nám umřít za vás a tak svou smrtí

odčinit okamžik poblouznění!... To je milost, o kterou vás prosíme!“

Don Antonio se s údivem zadíval do tváří mužů klečících u jeho nohou a poznal v nich ony staré kamarády ve zbrani ještě z dob, kdy společně válčili proti nepřátelům Portugalska.

Zmocnilo se ho dojetí. Jeho vznešená duše, neoblomná ve chvílích nebezpečí, hrdá tvář v tvář hrozbám, se dala snadno ovládnout dobrými a ušlechtilými city.

Tito čtyři muži dokázali svou věrnost v takové chvíli, kdy se všichni ostatní vzbouřili; jejich hrdinský čin i oběť, kterou chtěli vykoupit svou vinu, to vše je pozdvihlo v šlechticových očích.

„Vstaňte! Uznávám své věrné spolubojovníky! Už nejste zrádové, které jsem před nedávnem odsoudil; jste osvědčení druhové, kteří jste se mnou statečně bojovali. Váš nynější čin dává zapomenout na to, co jste udělal před hodinou. Ano!... Zasluhujete si, abychom ještě naposled bojovali ve stejném šiku a společně zemřeli. Don Antonio de Mariz vám odpouští. Můžete být hrdí!“

Všichni čtyři povstali. Jejich tvář zářila radostí, že jim šlechtic odpustil. Každý z nich byl hotov položit za něho svůj život.

Příliš dlouho bychom museli popisovat to, co se odehrálo po odchodu dona Antonia z příbytku vzbouřených dobrodruhů.

Když se Loredano vzpamatoval z omráčení, které mu způsobila rána a pád, dověděl se o rozsudku, jenž byl nad ním vyneseno. Ale nebylo zapotřebí ani tak mnoho, aby tento smělý dobrodruh podnítil svou výmluvností znovu všechny ke vzpouře.

Vylíčil beznadějnost situace celé jejich skupiny, zmínil se i o svém trestu a o všech nesnázích, které budou následovat, o šlechticově fanatické náklonnosti k Perimu, prostě vyčerpav všechny důvody, na něž stačil jeho vynalézavý duch.

Don Antonio už tady nebyl, aby svou přítomností udržel znovu klíčoví bouři hněvu a vzrůstající nepokoj, který nakonec přešel ve sborové reptání.

Jedna nepředvídaná příhoda ještě víc rozdmýchala doutnající plamen. Sotva se rozednilo, zpozoroval Peri poblíž zahrady mrtvé tělo Ruie Soeira; v obavě, aby se jeho paní při příchodu do zahrady nepolekala, zvedl tělo, přenesl je přes nádvoří a hodil je na vnitřní dvorek za verandou.

Vzbouřenci zbledli, zůstali jako omráčení a potom se rozpoutalo jejich rozhořčení a vztek v plné síle; všechny zachvátila zuřivost a touha po pomstě. Už neváhali, vzpoura propukla. Pouze malá skupina čtyř mužů, kteří se po odchodu dona Antonia drželi stranou, se jí neúčastnila. Naopak, když se jejich druhové v čele s Loredanem chystali napadnout šlechtice, rozhodli se, jak už víme, dobrovolně přijmout svůj trest a shromáždili se kolem svého pána, aby s ním sdíleli jeho osud.

Brzy nato se objevil před donem Antoniem João Feio jako mluvčí vzbouřenců; šlechtic ho ani nenechal promluvit.

„Řekni svým druhům — povstalcům, že don Antonio de Mariz rozkazuje a nebude hovořit o žádných podmínkách; všichni jsou odsouzeni a uvidí, zda umím držet slovo.“

Hned potom se šlechtic začal připravovat na obranu. Mohl počítat jen se čtrnácti muži. Byli to: on sám, Alvaro, Peri, Aires Gomes, mistr Nunes se svými lidmi a čtyři dobrodruzi, kteří mu zůstali věrni; nepřítel bylo dvacet šest.

Celá šlechticova rodina, která v tu dobu byla již také vzhůru, přijala se smutným překvapením zprávu o tolika událostech, jež se oné osudné noci přihodily. Dona Lauriana, Cecília a Isabela odešly do modlitebny a pohroužily se do modliteb; muži se zatím připravovali k zoufalé obraně.

Vzbouřenci, vedení Loredanem, se seřadili a postupovali k domu, připraveni k prudkému útoku. Jejich zuřivost rostla tím víc, jak se jim v hlubině duše třeba jen na okamžik přihlásily výčitky svědomí, připomínající špatnost jejich činu.

A právě když už zahýbali za roh, přibližující se ke

šlechticovu obydlí, rozlehl se náhle v blízkosti jakýsi protáhlý hukot, jakoby hluchá ozvěna vzdálené bouře.

Peri se zachvěl, skočil na pokraj nádvoří a rozhlédl se po planině sousedící s lesem. Skoro v témž okamžiku padl jeden z dobrodruhů, provázejících Loredana, zasažený šípem.

„Aimorové!“

Sotva Peri vyrazil toto zvolání, objevila se dole na prostranství pohyblivá řada živých, jasných barev, třpytící se v paprscích vycházejícího slunce.

Polonazi muži mohutných postav, tvrdých tváří, pokrytí zvířecími kůže, ozdobení žlutými a červenými péry, ozbrojení těžkými kyji a ohromnými luky postupovali za hrozného křiku kupředu.

Válečná trubka hřměla a zvuk ostatních bojových nástrojů se mísil s křikem divochů a vytvářel tak příšerný koncert, zlověstnou harmonii, v níž se ztělesňoval bojovný duch této divoké tlupy a její skutečně zvířecí zuřivost.

„Aimorové!“ opakovali zbledlí vzbouřenci.

VIII

SKLÍČENOST

Uplynuly již dva dny od chvíle, kdy se objevili Indiáni kmene Aimorů. Situace dona Antonia de Mariza a jeho rodiny byla beznadějná.

Domorodí divoši napadli dům s neobyčejnou silou; v jejich čele stála Indiánka a svou strašlivou nenávistí je stále podněcovala k pomstě.

Nebe potemnělo šípy, které dopadaly jako déšť a rozrývaly dveře a stěny budovy.

Vzhledem k velkému nebezpečí, jemuž byli všichni vystaveni, stáhli se i vzbouření dobrodruzi a snažili se ochránit před útokem divokých Indiánů.

Mezi povstanci a šlechticem nastalo jakési příměří. Třebaže se vzájemně nic nedohovořilo, vzbouřenci pochopili,

že je zapotřebí nejdříve odrazit společného nepřítele, a teprve potom dokončit své dílo.

Don Antonio de Mariz se opevnil v té části domu, kde žila jeho rodina, a tam obklopen všemi svými věrnými přáteli byl rozhodnut hájit až do poslední kapky krve jako muž i jako otec všecky bytosti svěřené jeho péči.

Věděl, že zahynou všichni, jestli je nespasí nějaký zázrak; on však chtěl být posledním, který zemře, aby se mohl postarat o to, aby ostatky jeho blízkých nebyly zneuctěny.

Viděl v tom svou povinnost otce i hlavy celého sboru; jako kapitán, který poslední opouští potápějící se loď, tak odejde i on poslední ze života, až zajistí popelu svých drahých povinnou úctu.

Jak se změnil vzhled celého domu, který jsme nedávno viděli veselý a plný života! Část budovy, která souseďila se zadním traktem, kde bydleli dobrodruzi, zůstala z opatrnosti neobydlená. Don Antonio přestěhoval celou rodinu do vnitřních pokojů, aby zabránil nějaké nehodě.

Cecília musila opustit svůj rozkošný pokojíček, v němž si teď zřídil svůj hlavní stan Peri; tady bylo středisko jeho operací. Je nutné podotknout, že Indián nesdílel všeobecnou sklíčenost a stále měl neochvějnou důvěru ve svůj důvtip i svou sílu.

Bylo asi deset hodin večer. Stříbrná lampa zavěšená od stropu osvětlovala ve velkém salóně tichý a smutný výjev.

Všechna okna i dveře byly zavřené. Čas od času bylo slyšet hvízd šípů, zarávajících se do dřeva nebo uvíznutějšího mezi střešními taškami.

U přední stěny místnosti a u obou bočních stěn byly nahoře střílny, u nichž drželi po řadě dobrodruzi stálou noční hlídku, aby je nepřítel neočekávaně nepřekvapil.

Don Antonio de Mariz seděl v hlubokém křesle pod baldachýnem a chvíli odpočíval. Měl za sebou namáhavý den; Aimorové už několikrát pronikli až ke kamennému schodišti, vedoucímu k domu. Pokaždé je však šlechtic s hrstkou svých spolubojovníků a za pomoci těžkého děla odrazil.

Jeho nabitá ručnice stála opřená o lenoch křesla a pistole ležely na dosah ruky na stolku.

Šlechticova skloněná krásná šedá hlava vynikala na černém sametě vesty, ozdobené na hrudi jemnou krajkou.

Zdálo se, že don Antonio spí. Chvillemi však otvíral oči a přelétl pohledem prostornou místnost; jeho zrak se vždycky zasmušile zastavil na jejím vzdáleném, sotva osvětleném konci.

Potom opět sklonil hlavu a pohroužil se do svých bolestných myšlenek. Zachovával si sice svou odvahu a rozhodnost, ale v hloubi duše přece již ztrácel veškerou naději.

V protějším konci pokoje ležela na pohovce Cecilia. Byla velmi zemdlená. Její tvář ztratila svou obvyklou živost. Její půvabné, pružné tělo, podlomené tolikerými dojmy, spočívalo bezvládně na damaškové pokrývce. Ruka jí malátně visela dolů, jako květ, kterému ulomili jemný stonek, a bledé rty se občas zachvěly šepotem modlitby.

Vedle pohovky klečel Peri neodvraceje zrak od své paní. Zdálo se, že sotva znatelný dívčín dech, zdvihající její hrud, je zároveň zdrojem života Indiánova.

Od chvíle, kdy vypukla vzpoura, Peri neopustil svou paní. Byl jí všude v patách jako stín. Jeho až dosud tak veliká oddanost vzrůstala s hrozícím nebezpečím a dostoupila vrcholu sebezapření. V posledních dvou dnech se překonával; jeho obětavá láska z něho udělala hrdinu, konajícího skutečné divy.

Stačilo, když se někdo z Aimorů přiblížil k domu s válečným pokřikem a polekal dívku; Peri vyrazil s rychlostí blesku, a než ho mohli zadržet, prodral se mračnem šípů až na pokraj nádvoří a výstřelem ze své ručnice usmrtil smělce, který polekal jeho paní, dřív než stačil vyrazit druhý výkřik.

A když Cecilia odmítala potravu, kterou jí podávala matka nebo sestřenice, vystavoval se Peri tisícerému nebezpečí, že se buď roztříští o skály nebo že ho probodnou nepřátelské šípy, jen aby se dostal do lesa a mohl odtud za hodinu přinést chutné ovoce, plástek mezi obalenou

v květech, kousek vzácné zvěřiny, z čehož Cecília vždycky kousek ochutnala, aby tím aspoň částečně odměnila tolik lásky a oddanosti.

Indiánova šílená odvaha dosáhla takové míry, že Cecília byla nucena zakázat mu, aby ji opouštěl; sama z něho nespouštěla zrak v obavě, aby se zbytečně nevydával na smrt.

Nedělala to jenom z přichylnosti k Perimu; byl tu ještě jeden důvod: nějaký vnitřní hlas jí říkal, že jestli je v tomto žalostném postavení může někdo zachránit, je to jen Peri, jeho odvaha, jeho pohotovost, jeho sebezapření.

Kdyby zemřel on, kdo nad ní bude bdít s takovou neúnavností a vřelým zájmem, plným skutečné mateřské lásky, otcovské starostlivosti a bratrské něžnosti? Kdo bude jejím strážným andělem, odvracejícím od ní všechno nebezpečí, a zároveň věrným otrokem, ochotným vyplnit každé její sebemenší přání?

Ne, Cecília nemohla ani v myšlenkách připustit možnost, že její přítel zahyne. Proto mu přikázala, žádala ho, ba úpěnlivě prosila, aby od ní neodcházel. Zatoužila také být Perimu andělem strážným, jeho ochránkyní.

Na téže straně pokoje, kde byla Cecília, ale v protějším rohu seděla v okenním výklenku Isabela; dívala se horečně, plna úzkosti a strachu, úzkou skulinkou okna, které potají otevřela.

Pruh světla, pronikajícího tímto otvorem, byl výborným terčem pro Indiány, kteří tam vysílali šíp za šípem, ale duchem nepřítomná Isabela neuvažovala o nebezpečí, kterému se tím vystavuje.

Nespouštěla oči z Alvara, který s větší skupinou dobrodruhů, oddaných donu Antonioví de Mariz, držel noční hlídku. Přejížděl sem a tam po nádvoří ukrýváje se za nevysokou palisádu. Každý šíp, svištící nad jeho hlavou, každý jeho neopatrný pohyb působil Isabele nesmírné utrpení; litovala, že nemůže stát vedle něho, chránit ho, ukryt ho před šípem, nesoucím mu smrt.

Dona Lauriana seděla na stupni oltáříku a modlila se; ta dobrá paní projevovala v tyto strašné chvíle snad nejvíc odvahy a klidu. Čerpala sílu ze své víry a z po-

citu povinnosti vůči svému rodu; stála důstojně po boku mužově.

Dělala všecko, co mohla: ošetřovala raněné, dodávala odvalu oběma dívkám, pomáhala při obranných pracích a ještě vedla domácnost, jako kdyby se nic nedělo.

Aires Gomes, opřený o dveře pracovny, podřimoval s rukama zkrříženými na prsou. Správce přísně sřežil místo, které mu bylo svěřeno šlechticem. Po poradě, kterou spolu měli, Aires se sem postavil na hlídku a místo opustil, jen když se don Antonio přišel posadit do křesla poblíž dveří.

Správce spal vstoje; stačil však i tichounký krok, blížící se z chodby ke dveřím, a hned se probudil; v jedné ruce svíral pistoli a druhou sáhl na závoru u dveří.

Don Antonio vstal z křesla; za pas si zastrčil pistole, do ruky vzal pušku a přistoupil k pohovce, kde odpočívala jeho dcera. Políbil ji na čelo, pak políbil i Isabelu, objal ženu a odešel vystřídat Alvara, který držel hlídku již od setmění. Za několik okamžiků po jeho odchodu se dveře znovu otevřely a do pokoje vešel Alvaro. Měl na sobě soukennou kamizolu s rudou podšívku. Jak se objevil na prahu, Isabela slabě vykřikla a běžela k němu.

„Jste raněn?“ otázala se úzkostlivě a chopila ho za ruce.

„Ne,“ odpověděl udiveně.

„Jaké štěstí!“ vydechla Isabela ulehčeně.

Zmýlila se; na okamžik se jí zdálo, že rudá podšívka kabátu, kterou bylo vidět na rameni dírou po šípu, je krev.

Alvaro se pokoušel vysvobodit své ruce z rukou Isabeliných, ale dívka se na něho prosebně dívala a táhla ho k oknu, kde před chvílí seděla, a přinutila ho, aby se posadil vedle ní.

Za poslední dva dny se mezi nimi mnoho přihodilo. Jsou situace, při kterých se city rozvíjejí s neobyčejnou rychlostí — jedna minuta je jako měsíc nebo i léta.

Z důvodů hrozícího nebezpečí se mladí lidé zdržovali v jednom pokoji. Viděli se každou chvíli, mohli spolu občas promluvit, vyměnit si pohled, cítit svou vzájemnou

blízkost, takže jejich dvě srdce, i když se nemilovala stejně, aspoň jedno druhému dobře rozuměla.

Alvaro se Isabele vyhýbal. Lekal se její žhavé lásky, svůdných pohledů, hluboké vášně, která se před ním skláněla s usměvavou melancholií. Neměl dost síly, aby jí odolal, a jeho smysl pro povinnost mu ukládal, aby se vzeprel.

On miloval — anebo se domníval — že ještě miluje Cecílii. Slíbil jejímu otci, že se s ní ožení. V jejich nynější situaci znamenal tento slib víc než přísaha; byla to naprostá nevyhnutelnost, byla to osudovost, která musela být splněna.

Mohl by tedy za těchto okolností podporovat Isabelu v jejích citech? Copak by nebylo podlostí přijímat lásku, kterou mu tak obětavě nabízela? Nebylo jeho povinností zničit v jejím srdci cit, který musí zůstat bez odezvy?

O tom všem Alvaro přemýšlel a vyhýbal se příležitostí být s dívkou o samotě, protože věděl, jakou přitažlivou mocí působí krása, oživená hlubokou láskou.

Stále si říkal, že Isabelu nemiluje a nikdy milovat nebude! Zároveň však věděl, že jestli ji ještě jednou uvidí tak, jak se mu jevila ve chvíli, kdy se mu přiznala ke své lásce, že před ní klekne na kolena a že pro ni zapomene na svůj závazek, na svou čest, prostě na celý svět.

Byl to krutý zápas. Ušlechtilá Alvarova duše se nepoddávala a stále hrdinně bojovala. Mohl by být snad nakonec přemožen, ale teprve tehdy, až učiní všechno, co je v jeho silách, aby zůstal věrným svému slibu.

Isabela ho svou láskou už nepronásledovala, a to Alvarův zápas ještě znesnadňovalo. Po prvním návalu citu, který Isabelu donutil přiznat se ke své lásce, uzavřela se do sebe a milovala s odříkáním, bez naděje, že bude její láska opětována.

IX

NADĚJE

Když se Alvaro posadil vedle Isabely, pocítil silné vzrušení.

„Copak si přejete, Isabelo,“ zeptal se třesoucím hlasem.

Dívka mlčela. Dívala se na něho jako omámená; jaké to bylo pro ni štěstí hledět na něho, cítit jeho blízkost po tom hrozném utrpení, které prožila, když viděla, jak je jeho život ohrožován.

Jen ten, kdo sám miloval, pochopí, jaké je v tom štěstí pohlížet na milovanou bytost; oči se nikdy neunaví pohledem na předmět lásky, jehož obraz máme v duši a jenž má pro nás pokaždé nové kouzlo.

„Dovolte mi dívat se na vás!“ odpověděla Isabela prosebně. „Možná, že je to naposled!...“

„Proč ty smutné myšlenky?“ řekl Alvaro něžně. „Není zapotřebí ztrácet naději.“

„Jakou cenu má pro mne?“ zvolala dívka. „Před chvílí jsem vás viděla přecházet po nádvoří, a každým okamžikem se mi zdálo, že vás zasáhne šíp, poraní a...“

„Jakže! Vy jste byla tak neopatrná a otevřela okno?“

Mladý muž se pootočil a zachvěl se, když uviděl pootvřenou okenici, která byla z vnější strany proděravělá od indiánských šípů.

„Proboha!...“ zvolal, „proč tak hazardujete se životem, Isabelo?“

„Jakou cenu má můj život, proč bych si ho měla chránit?“ vzrušeně odpověděla dívka. „Co mě k němu váže? Jaké štěstí, jaké radosti? K čemu je život, nemůžeme-li uspokojit duši? Mé štěstí spočívá v tom, že se mohu na vás dívat a přemýšlet o vás. Jestli za toto štěstí mám zaplatit životem, jsem připravena!...“

„Nemluvte tak, Isabelo, rozdiráte mi duši!“

„A jak chcete, abych mluvila? Lhát nemohu; ode dne, kdy jsem vám odhalila tajemství své lásky, stal se z nevolníka dřímajícího v úkrytu absolutní a despotický vládce. Víím, že je vám to nepřijemné...“

„Nikdy jsem nic takového neřekl!“

„Jste příliš šlechetný, než abyste to řekl, ale je to tak. Věřte, dovedu to poznat, čtu to z každého vašeho pohybu. Možná, že mne máte rád jako bratr sestru, ale utíkáte přede mnou, máte obavy, aby si Cecíliia nemyslila, že mne milujete, že je to tak?“

„Ne,“ zvolal Alvaro, neovládaje své vzrušení, „bojím se... skutečně se bojím... že budu milovat vás!“

Toto nenadálé vyznání Isabelu tak vzrušilo, že zůstala jako omráčená, strnulá. Srdce jí tlouklo tak silně, že nemohla ani vydechnout.

Alvaro byl vzrušen stejně. Tak velká Isabelina láska ho přemohla, byl pohnut oddaností této dívky, která riskovala svůj život jen proto, aby ho mohla zdáli sledovat zrakem, a tím ho snad ochránit; proto prozradil tajemství zápasu odehrávajícího se v jeho duši.

Jakmile vypustil z úst tato neopatrná slova, podařilo se mu znovu se opanovat; stal se zase chladným a zdrženlivým a promluvil k Isabeli velmi vážně:

„Víte, že miluji Cecílii. Nevíte však, že jsem jejímu otci slíbil, že se s ní ožením. Dokud mne sám dobrovolně nezproští mého slibu, jsem povinen jej splnit. Pokud se týče mé lásky, je jen mou záležitostí a jediné smrt mě jí může zbavit. Ten den, kdy bych začal milovat jinou ženu, bych musel sám sebe odsoudit jako bezectného člověka.“

A se smutným úsměvem dodal:

„A chápete, co udělá nečestný člověk, který má ještě dostatečné svědomí, aby sám sebe posuzoval?“

V Isabeliných očích se zatřpytil zlověstný lesk:

„Ano, chápu!... Totéž, co udělá beznadějně milující žena, jejíž láska je urážkou nebo utrpením pro toho, koho miluje!“

„Isabelo!...“ zvolal Alvaro rozechvěle.

„Máte pravdu! Jen smrt může osvobodit od první, svaté lásky taková srdce, jako jsou naše!“

„Zanechte takové myšlenky, Isabelo! Věřte mi, jen jedno může ospravedlnit podobné šílenství.“

„A to je?“ otázala se Isabela.

„Ztráta cti.“

„Je ještě jiný důvod,“ odpověděla dívka vzrušeně, „také ušlechtilý a méně sobecký: štěstí těch, které milujeme.“

„Nerozumím vám.“

„Když víme, že přinášíme žal tomu, koho milujeme, je lepší přervat ono jediné pouto, jež nás váže k životu, než pozorovat, jak se přetrhává. Neřekl jste, že se bojíte mne milovat? Vidíte, a teď se zase já začínám bát, abyste se do mne nezamiloval.“

Alvaro nevěděl, co má na to odpovědět. Byl dokonale rozrušený. Znal Isabelu a věděl, jaká neobyčejná síla se skrývá v těchto horoucích slovech.

„Isabelo!“ řekl a vzal ji za ruce. „Chováte-li ke mně trochu náklonnosti, neodmítejte mou prosbu. Zazeňte podobné myšlenky. Snažně vás o to prosím!“

Dívka se smutně usmála.

„Vy mě prosíte?... Žádáte, abych si uchovala život, který vy jste odmítl! Což nepatří vám? Vezměte si jej a nebudete mě už potřebovat o nic prosit!“

Vášnivý Isabelin pohled Alvara okouzloval; nemohl se již zdržet. Vstal, naklonil se nad ní a zašeptal:

„Přijímám!...“

A zatímco Isabela, bledá dojetím a štěstím, nevěřila svému sluchu, vyšel Alvaro z komnaty.

Po celou tu dobu, kdy Alvaro s Isabelou polohlasem hovořili v okenním výklenku, Peri neustále pozoroval svou paní.

Indián byl velmi zamyšlený; bylo zřejmé, že o něčem usilovně přemýšlí.

Konečně vstal, pohleděl naposled smutně na Cecílii a pomalu odcházel ke dveřím.

Dívka se trochu pohnula a zvedla hlavu:

„Peri!...“

Zachvěl se, vrátil se a poklekl znovu u pohovky.

„Neslíbil jsi, že svou paní neopustíš?“ řekla Cecíliia s něžnou výčitkou.

„Peri tě chce zachránit.“

„Jak?“

„Uvidíš. Dovol Perimu vykonat, co má v úmyslu.“

„Ale nehrozí ti přitom nebezpečí?“

„Proč se ptáš, paní?“ nasměle odpověděl otázkou na její otázku.

„Proč? ...“ zvolala Cecília a rychle povstala. „Protože jestli je nutné, abys pro naši záchranu obětoval svůj život, tak já tuto oběť odmítám, odmítám ji za sebe i za svého otce.“

„Upokoj se, paní. Peri nemá strach před nepřítelem, on ví, jak nad ním zvítězit.“

Dívka potřásla nedůvěřivě hlavou:

„Je jich tolik! ...“

Indián se pyšně usmál:

„Ať je jich třeba tisíc, Peri přemůže všechny, Indiány i bílé.“

Vyslovil tato slova prostě, ale současně s důvěřivou jistotou, která se rodí z vědomí vlastní síly a moci.

Cecília tomu přesto nemohla uvěřit. Zdálo se jí nemožné, aby jediný člověk, i když tak odvážný a oddaný, jako tento Indián, mohl přemoci nejen vzbouřené dobrodruhy, ale i dvě stě bojovníků kmene Aimorů, obkličujících dům.

Zapomínala, jaké nesmírné možnosti dával Perimu jeho důvtip, jemuž sloužily pevné paže, ohebné tělo a neuvěřitelná obratnost. Nevěděla, že přemýšlení — ta nejmocnější zbraň, kterou Bůh obdaril člověka — poráží nepřátele, rozbíjí ocel, zdolává požár a vítězí nade vším svou nepřekonatelnou, všechno předvídací silou, kterou myšlení ovládne hmotu.

„Neklam se; bude to marná oběť. Je nemožné, aby jeden člověk zvítězil nad tolika nepřáteli, i kdyby tímto člověkem byl — Peri.“

„Uvidíš!“ odpověděl přesvědčivě Indián.

„A kdo ti dá sílu, abys mohl bojovat proti tak velké přesile?“

„Kdo? Ty, paní, ty sama,“ odpověděl Indián a přitom upřel na Cecílii svůj zářivý pohled.

Dívka se andělsky usmála.

„Jdi,“ řekla, „jdi a zachraň nás. Ale pamatuj si, že jestli zahyneš, Cecília nepřijme život, který jsi jí obětoval.“

Peri vstal.

„Zítřka ráno vyjde naposled slunce pro všechny tvé nepřátele; Ceci se bude moci smát jako dřív a být veselá a spokojená.“

Indiánovi se třásl hlas; cítil, že by těžko přemohl dojetí, a proto rychle vyšel z pokoje a zmizel.

Když se ocitl na nádvoří, podíval se k obloze a viděl, že hvězdy jedna za druhou pohasínají; začínalo se rozednívat: nemohl ztrácet čas.

Jaký záměr se to zrodil v jeho hlavě? Co mu dodávalo neomylnou jistotu a pevně přesvědčení, že se jeho plán podaří? Jaký to bude odvážný čin, kterým zničí všechny nepřátele a zachrání svou paní?

Nebylo snadné to uhádnout. Hluboko v sobě uchovával Peri toto neproniknutelné tajemství, o němž nechtěl hovořit ani sám se sebou z obavy, aby se neprozradil a nezničil všechno, v co neochvějně doufal.

Měl všechny nepřátele ve svých rukou; stačilo jen trochu ovládnání a zničí je všechny, zasáhne je jako blesk.

Peri zamířil do zahrady a odtud do Cecíliina pokoje, který jeho obyvatelka musela opustit, protože byl umístěn blízko místností, které obsadili vzbouřené dobrodruzi.

V pokoji bylo temno, ale slabý pruh světla vnikajícího sem oknem stačil Perimu, aby výborně rozeznal všechny předměty; divoši mají dokonale vyvinuté smysly.

Peri začal klást na zem své zbraně: políbil pistole, které mu darovala Cecília, položil je doprostřed pokoje, odložil své ozdoby z perí, svůj pas bojovníka, zářivá pera své čelenky; položil je jako trofeje na zbraně.

Potom vzal svůj veliký válečný luk, přitiskl ho k hrudi, přes koleno ho přelomil vedví a obě pülky přihodil na tutéž hromadu.

Chvilí se s hlubokým zármutkem zahleděl na všechny předměty ze svého předchozího života v divočině, na tyto symboly své vřelé odanosti k Cecílii a obdivuhodného hrdinství.

Bojoval s mocným pohnutím a mimoděk zašeptal slova ve svém rodném jazyce, ta, která se vynoří ve významných životních okamžicích:

„Můj luku, věrný příteli a spolubojovníku Periho, sbohem! Tvůj pán se s tebou loučí a odchází; s tebou by zvítězil, dokud by měl tebe, nikdo by ho nepřemohl. Teď však chce být přemožen...“

Pak Indián přiložil ruku k srdci:

„Ano!... Peri, syn Ararého, náčelník svého kmene, nejsilnější mezi silnými, bojovník kmene Goitacazů, nikdy nepřemožený, padne v bitvě. Zbraň Periho nebude hledět na to, jak její pán prosí nepřítele o milost. Luk Ararého, teď už zlomený, nezachrání syna.“

Když pronášel tato slova, jeho hrdá vztyčená hlava se schýlila. Konečně však přemohl své dojetí, naposled objal a přitiskl k prsům své zbraně a válečné trofeje a rozloučil se s nimi.

Pronikavá vůně divokých květů, které se s nastávajícím jítrem začaly rozvíjet, mu připomněla, že noc už minula.

Přelomil prsteneček z ovocných plodů, který nosil jako všichni Indiáni nad kotníkem: tato ozdoba byla vyrobena z drobných ořechů, navlečených na šňůrce a obarvených na žluto.

Peri vzal dva tyto oříšky, nařízl je nožem, ale neoddělil od skořápky; potom je silně zmáčkl, zdvihl ruku, jako by někoho vyzýval nebo někomu strašně hrozil, a vyběhl z pokoje.

X

PRŮLOM

V době, kdy Peri vstoupil do Ceciliina pokoje, procházel se Loredano před verandou na druhé straně nádvoří.

Ital přemýšlel o událostech posledních dnů, o změnách ve svém životě a osudu.

Několikrát už stál na pokraji propasti, nastávala jeho poslední hodina života; smrt se mu však vždycky vyhnula, ušetřila ho. Rovněž několikrát měl na dosah štěstí, moc, bohatství, a všechno se rozplynulo jako sen.

Když chtěl v čele vzbouřených dobrodruhů napadnout dona Antonia de Mariz, který by jeho útok nebyl mohl

odrazit, objevili se neočekávaně Aimorové a všechno se změnilo.

Nutnost obrany proti společnému nepříteli přinesla prozatím klid zbraní. Pud sebezáchovy zvítězil nad ziskuchtivostí. Utkání zájmů a vzájemné nenávisti ustoupilo před zápasem dvou nepřátelských ras.

Proto se při prvním útoku domorodců všichni dobrovolně sjednotili, aby odrazili nepřítele a zachránili dům před hrozící zkázou. Potom se znovu rozdělili, a nepřestávajíc se navzájem bedlivě pozorovat, stále připraveni bránit se jedni před druhými, obě skupiny pokračovaly v odvážném odražení všech indiánských útoků.

Přes to všechno se Loredano, který sám sebe stanovil vůdcem vzbouřenců, nevzdával svého plánu zmocnit se Cecílie a pomstít se donu Antoniovi de Mariz i Alvarovi.

Chytrý a vynalézavý Ital vymýšlel neustále způsob, jak by dosáhl svého cíle; napadnout šlechtice přímo, to bylo šílenstvím, toho se nemohl odvážit. Sebemenší svár, který by nyní vznikl mezi bílými, by je všechny vydal jejich společným nepřátelům — Aimorům, kteří ustavičně, dnem i nocí, útočili na dům, rozdivočelí touhou po pomstě.

Jedinou překážkou pro Aimory byla nepřístupná poloha domu, postaveného na vysoké skále. Byl k němu přístup jen v jednom místě, tam, kde vedlo kamenné schodiště, jak jsme už vylíčili v první kapitole tohoto příběhu.

Toto schodiště bránil don Antonio de Mariz a hrstka jemu věrných mužů. Dřevěný most byl zničen; domorodcům by ovšem nebylo dalo mnoho práce postavit jiný, kdyby jim v tom nebránil statečný odpor šlechticův, který úporně odrážel všechny jejich útoky.

Ovšem v případě, že by don Antonio běžel na pomoc své rodině, a nechal na chvíli schodiště bez ochrany, pak by dvě stě Aimorských bojovníků vtrhlo na nádvoří a nic by je už nezastavilo.

Ital toto všechno dobře chápal, byl však dalek toho, aby se pokusil o přímý útok. Řídil se opatrností, která mu radila k rozvážlivosti i v první den útoku.

Přemýšlel o tom, jak by co nejlépe, bez hluku a boje

nenadále připravil o život dona Antonia de Mariz, Periho, Alvára a Airese Gomeše. Věděl, že jakmile by byli tito lidé mrtví, všichni ostatní se k němu z nutnosti obrany a z pudu sebezáchovy připojí.

Pak se stane pánem domu; buď odežene Indiány, zachrání Cecílii a skuteční všechny své sny o lásce a štěstí, nebo zahyne, ale předtím se aspoň trochu napije z poháru rozkoše, kterého se jeho rty ještě nedotkly.

Nelze si ani představit, že by tento člověk, se skutečně ďábelskými myšlenkami, který neustále a soustředěně přemýšlel tři dny o jedné a téže věci, nenašel konečně způsob, jak by svůj zločinný záměr uskutečnil.

Nejenže tento způsob našel, ale již ho začal i provádět. Všechno se vyvíjelo v jeho prospěch; i nepřátelé — Aimorové — teď neútočili na jeho část domu, ale soustředili svůj nápor na tu část budovy, kterou hájil don Antonio de Mariz.

Ital se tedy procházel sem a tam a utěšoval se novými nadějemi, když náhle vyšel z verandy Martim Vaz a zamířil k němu.

„Neočekávaná překážka!...“ oznamoval dobrodruh.

„Co se stalo?“ živě se zeptal Ital.

„Zavřené dveře.“

„Tak se otevřou!“

„To nebude tak snadné.“

„Uvidíme.“

„Jsou zabedněné zevnitř.“

„Že by něco tušili?...“

„Taky mě to napadlo.“

Loredano se zlostně pohnul.

„Pojďme!“

Oba zašli na verandu, kde spali ozbrojení dobrodruzi, připravení vrhnout se do boje.

Ital probudil Joãa Feia a pro všechny případy mu poručil hlídat na nádvoří, přestože nebylo nutné obávat se indiánského útoku z této strany. Ještě rozespálý João vstal a vyšel.

Loredano s Martimem zamířili k jedné zadní místnosti, která v této části domu sloužila jako kuchyně a spížárna.

Když tam už chtěli vejít, zhaslo náhle světlo, kterým Martim svítil na cestu.

„Nemehlo!“ zlostně zvolal Ital.

„Je to snad má vina? Vyhubujte větru.“

„Dobrá, dobrá! Neztrácejme čas řečmi. Rozsviňte znovu!“

Martim se vrátil pro křesadlo.

Loredano zůstal stát u dveří a čekal, až se jeho druh vrátí. Najednou se mu zdálo, že slyší nablízku někoho dýchat. Zbystřil sluch, aby se přesvědčil, zda se nemýlí, a pro všechny případy vytasil dýku a postavil se mezi dveře, aby odtamtud nemohl nikdo vyjít.

Neslyšel už nic. Náhle však ucítil, že se něco chladného, ledového dotklo jeho čela. Ucouvl a rozmáchl se dýkou do tmy.

Měl dojem, že o něco zavadil, avšak kolem zůstalo i nadále naprosté ticho.

Martim se vrátil a v ruce držel svíčku.

„To je divné,“ povídal, „vítr může zhasnout svíčku, ale neustříhne jí knot.“

„Říkáte, že vítr? Má snad vítr krev?“

„Co tím chcete říct?“

„Že vítr, který zhasil svíčku, nechal stopu na této oceli.“

A Loredano ukázal Martimovi svou dýku, na jejíž špičce byla stopa čerstvé krve.

„Je tady někde ukryt nepřítel?...“

„Jistě; přátelé se nepotřebují skrývat.“

Vtom uslyšeli u stropu šramot. Před jejich očima přelétl velký netopýr, zvolna pohybuující křídly: byl poraněný.

„Tady je náš nepřítel!...“ zvolal Martim se smíchem.

„Máte pravdu,“ odpověděl Loredano stejně vesele, přiznávaje se, že se už začínal toho netopýra bát.

Konečně se oba uklidnili po nehodě, která je zdržela, vešli do kuchyně a odtud úzkým průlomem ve zdi vnikli do vnitřní části domu, kterou ještě nedávno obýval don Antonio de Mariz se svou rodinou.

Prošli částí budovy a ocitli se v předsíni, která jednou

stranou sousedila s pokojem Cecíliiným a druhou s modlitebnou a šlechticovou zbrojnicí.

Tady se Martim zastavil; ukázal Loredanovi na těžké, železem pobité palisandrové dveře vedoucí do zbrojnice a řekl:

„Podívejte se, ty nikdy nevysadíme!“

Loredano přistoupil blíž a přesvědčil se, že dveře jsou skutečně nadmiru pevné, že s nimi nic nesvede. Celý jeho plán tím byl zničen.

Měl v úmyslu dostat se potají v nočním tichu do místnosti, zabít dona Antonia de Mariz, Airese Gomese a Alvara dřív, než jim bude moci někdo přispěchat na pomoc; jakmile se jich zbaví, ovládne celý dům.

Jak má odstranit překážku, která se mu postavila do cesty? Každý pokus o vylomení dveří vzbudí pozornost dona Antonia de Mariz a znemožní provedení jeho plánu.

Jak tak přemýšlel, padl jeho zrak na úzké okénko umístěné ve stěně modlitebny pod samým stropem; sloužilo zřejmě k větrání, protože světlo jím téměř nepronikalo.

Ital stěnu prozkoumal a poznal, že byla v této části velmi tenká, stavěná jen na jednu cihlu; modlitebna byla totiž dřív jen širokou chodbou, vedoucí z haly do salónu, od něhož byla oddělena pouze lehkou přepážkou.

Loredano změřil stěnu odshora dolů a pohybem ruky přivolal svého druha.

„Tudy se tam dostaneme,“ zašeptal a ukázal přítom na stěnu.

„Jakže? Copak jsme komáři, abychom prolezli takovou škvírou?“

„Tato stěna se opírá o trám; stačí trám odstranit a cestu máme otevřenou!“

„Už rozumím!“

„Než se vzpamatují z úleku, bude všechno skončeno.“

Odloupl špičkou dýky omítku a podpěrný trám se objevil.

„Tak co?“

„To je jasné. Za dvě hodiny bude všechno připravené.“

Martim Vaz se stal po smrti Ruie Soeira a Benta Simões Loredanovou pravou rukou. Byl jediným člověkem,

kterému Ital svěřil své tajemství; druhým je neprozradil, protože se obával, že by znovu mohli podlehnout vlivu dona Antonia de Mariz.

Loredano zůstavil Martima jeho práci a vrátil se cestou, kterou předtím přišli. Když vešel do kuchyně, začal se dusit hustým dýmem, naplňujícím celou verandu. Ostatní dobrodruzi, probuzení ze spánku, nadávali a proklínali strůjce takového nepříjemného rozptýlení.

Mezitímco Loredano prostřed hloučku rozespálých dobrodruhů zjišťoval, co se vlastně přihodilo, objevil se u vchodu na verandu João Feio.

Na jeho tváři se střídal výraz strašného vzteku a údivu. Přiskočil k Italovi a zakřičel mu do ucha:

„Podvodníku a křivopřísežníku, dávám ti hodinu času, aby ses vydal do rukou dona Antonia de Mariz a vyžádal u něho odpuštění pro nás a pro sebe svůj trest. Jestli to do hodiny neuděláš, budeš mít co dělat se mnou.“

Itala zavalil vztek, ale ovládl se:

„Příteli, je zřejmé, že vám noční mlha pomátla rozum; jděte se prospat. Dobrou noc — nebo už spíš dobrý den!“

Začalo se rozednívat.

XI

M N I C H

Když Peri opustil Cecíliin pokoj, dal se chodbou, která vedla dovnitř budovy.

Indiánově obezřetností neuniklo ani sebemenší hnutí v domě; proto ihned pochopil — když uslyšel první úder do stěny, který se k němu donesl vikýřem ve zdi — Loredanův plán.

Večer, když chvíli odpočíval v salóne vedle Cecíliiny pohovky, probudily jeho pozornost sotva slyšitelné nárazy železa; zbystřil sluch a přiložil ucho k podlaze. Pak vyskočil a veden zvukem úderů prošel celý dům, až došel k místu, kde z druhé strany zdi začali Loredano a Martim prorážet úzký průchod.

Nová Italova hanebnost Periho nijak nepobouřila. In-

dián se usmál: Loredano si tady otvírá průchod ke své vlastní záhubě, protože tím usnadňuje práci jemu, Perimu, který jím proklouzne.

Zatím tedy prozkoumal všechny dveře vedoucí do salónu a zatloukl je zevnitř hřebíky; bude to pro spiklence první překážka, která je zdrží a jemu ponechá dost času, aby se s nimi vypořádal.

Proto z Cecíliina pokoje, jehož dveře za sebou zamkl, zašel přímo k průlomu ve zdi, kterým se dostal do spížírný dobrodruhů.

Byla to dost prostorná místnost, kde stál stůl, několik hliněných džbánů a velká káď s vínem. Indián se potmě lehce přiblížil k těmto nádobám a za chvíli bylo slyšet crčení vylévající se tekutiny.

Tehdy si Peri povšiml záře blížícího se světla; byl to Loredano se svým společníkem.

Jakmile Peri spatřil Itala, ztuhla mu v žilách krev. Nahromadilo se v něm tolik nenávisti proti tomuto podlému a ničemnému zrádci, že se sám sebe obával, aby ho nezahlavil. V této chvíli by to byla velká neopatrnost a zničila by celý jeho plán.

Od té noci, kdy Loredano pronikl do Cecíliiny ložnice, Peri už mnohokrát musel přemáhat touhu, aby Italovou krví pomstil urážku, způsobenou jeho paní; soudil však, že obyčejná smrt by byla malým trestem pro tohoto zločince.

Pak si vždycky připomněl, že nepatří sám sobě, že jeho život je zapotřebí k tomu, aby vyplnil svou povinnost — zachránit Cecílii od nepřátel, kteří ji obklíčovali. A v hloubi srdce musel utlumit touhu po pomstě.

Tak učinil i nyní. Přitiskl se ke stěně a podařilo se mu zhasit svíčku, kterou držel dobrodruh. Pak chtěl vyjít, ale vycítil, že Ital zůstal stát ve dveřích.

Zaváhal.

Byl by se mohl vrhnout na Loredana a zneškodnit ho; to by ovšem vyvolalo zápas a prozradilo jeho přítomnost. Bylo zapotřebí zmizet a nezanechat po sobě stopy; i sebe-menší podezření by jeho záměr překazilo.

Dostal šťastný nápad. Zvedl vlhkou ruku a dotkl se

Italova čela. Jakmile Loredano ucouvl, aby se do tmy rozmáchl dýkou, Indián proklouzl mezi ním a dveřmi.

Loredanova dýka ho poranila na levém rameni; Peri však nezasténal, neudělal nejmenší pohyb, který by ho prozradil. Dostihl konce verandy dřív, než se Martim vrátil se světlem.

Peri však nebyl sám se sebou spokojen; krev na ostří dýky mohla vyzradit jeho přítomnost a on rozhodně nechtěl, aby Ital tušil jeho přítomnost ve spížírně.

Pod střechou verandy poletovali vylekaní netopýři a to mu vnučko spásnou myšlenku. Chytil prvního, který mu přišel pod ruku, poranil mu dýkou křídlo a zase ho pustil.

Věděl, že netopýr poletí ke světlu a bude kroužit kolem obou dobrodruhů; předpokládal, že krev kapající z netopýrova poraněného křídla je osálí, a nemýlil se.

Jakmile Loredano zmizel, pokračoval Peri v provádění svého plánu. Dopřel se do rohu verandy, kde pod popelem doutnal ještě zbytek ohně. Vhodil do ohniště části oděvů, které si dobrodruzi poblíž sušili.

Tato na pohled nepatrná příhoda zapadla dobře do Periho plánu; až začne šatstvo chytat, naplní celé okolí kouřem, a probudí dobrodruhy. Budou mít velkou žízeň, a to si právě Indián přál.

Spokojený výsledkem svého počínání, přešel Peri na druhý konec nádvoří, ale náhle se zarazil, překvapen tím, co viděl.

Přes palisádu, dělící dvě nepřátelská pole, hovořili spolu jeden z mužů dona Antonia de Mariz s jedním ze vzbouřených dobrodruhů. To byl jistě důvod k podivu.

Přičilo se to nejen výslovnému rozkazu dona Antonia, který svým lidem zakázal jakýkoli styk se vzbouřenci, ale byly tím i narušovány plány Loredanovy, jenž se obával, aby jeho spojenci nepodlehli znovu vlivu starého šlechtice, jehož si navykli ctít i poslouchat.

Vratme se na chvíli zpět a bude nám jasné, co bylo důvodem tohoto neobvyklého rozhovoru.

João Feio, kterého Loredano poslal na obchůzku, přecházel nádvořím z jednoho konce na druhý.

Vždycky, když došel k palisádě, všiml si, že z protější strany se také přibližuje člověk, který se pak obrací a přechází až na konec nádvoří; to mohla být jen hlídka ustanovená donem Antoniem.

João Feio byl chlapík veselý a společenský; nebyl nijak nadšen, že musí vykonávat tuto nudnou povinnost za hluboké noci, kdy všecko spalo, bez doušky dobrého nápoje, bez kamaráda, s nímž by mohl prohodit slovo, zkrátka bez jakéhokoli rozptýlení.

K dovršení všeho, když se znovu přiblížil k palisádě, ucítil příjemnou vůni tabáku a viděl, že druhá hlídka kouří. Sáhl do kapsy, našel tam několik tabákových listů, ale neměl dýmku. Byl z toho rozmrzelý a rozhodl se obrátit na druhého hlídajícího.

„Hej, příteli, vy zřejmě držíte hlídku jako já, že?“

Muž se beze slova obrátil a pokračoval v obchůzce.

Při dalším setkání udělal dobrodruh nový pokus.

„Naštěstí už bude brzy svítat, nezdá se vám?“

Totéž mlčení jako prve. Joãa to však neodradilo a při třetím návratu k palisádě povídal:

„Jsme sice nepřátelé, kamaráde, to však zdvořilému člověku nebrání v tom, aby odpověděl, když na něho druhý mluví.“

Tentokrát se k němu mlčenlivý hlídač obrátil naplno a řekl:

„Na přední místo před zdvořilostí kladu naše svaté náboženství, které každému křesťanu prikazuje vyvarovat se řeči s kacířem, s podvodníkem a s farizejem.“

„Co to má znamenat? Mluvíte vážně nebo mě jen chcete rozzlobit?“

„Mluvíím vážně, jako bych stál před Bohem a vyznával se mu ze svých hříchů.“

„Řeknu vám tedy, že lžete! Pokládáte se za dobrého křesťana, ale i druzí jím mohou být!“

„Máte moc dlouhý jazyk, příteli! Jen počkejte, však on už si s vámi poradí Belzebub, ne já; nechci zahubit svou duši, nechci nic mít s někým, kdo je posedlý ďáblem!“

„Při svatém Janu Křtiteli, mém patronu, nenufte mne,

abych přeskočil tuto palisádu a zeptal se vás, proč mluvíte s takovým pohrdáním o víře jiných? Můžete nás nazývat vzbouřenci, ale ne kacíři.“

„A jak chcete, abych nazýval společníky křivopřísežného mnicha, prokletého podvodníka, který zrušil svůj slib, odhodil své kněžské roucho a utekl?“

„Povídal jste mnicha?“

„Ano, mnicha, vy jste to nevěděl?“

„A co mám vědět, o jakém mnichu to mluvíte?“

„No o tom Italovi, o kom jiném, vy hlupáku!“

„Tak on!...“

A muž na stráži, který nebyl nikdo jiný než náš starý známý mistr Nunes, vypravoval tedy se zanícením věřícího fanatika všecko, co o Loredanově historii věděl.

Vyděšený João Feio, třesoucí se zlostí, nenechal mistra Nunese příběh ani dovyprávět a rozběhl se k verandě. My už teď víme, jak tam Italovi pohrozil.

Když se strážci rozešli, přeskočil Peri palisádu a vrátil se do Ceciliina pokoje, který před chvílí opustil.

Svítilo; první sluneční paprsky už ozařovaly tábor Aimorů, rozložený v údolí na břehu řeky. Rozzuření Indiáni pohlíželi z dálky na dům a divoce a vztekle gestikulovali, že nemohou dobýt kameněné hradby, chránící nepřitele.

Peri se chvíli zadíval na ty obrovské postavy mužů, hrůzného vzhledu; bylo to přibližně dvě stě bojovníků, vládnoucích úžasnou silou a ukrutných jako jaguári.

„Dnes padnou všichni, jako stromy v lese, padnou a už nikdy nevstanou,“ zamumlal Peri.

Posadil se do okenního výklenku, podepřel si hlavu do dlaní a zamyslil se.

Neobyčejné velké dílo, které chtěl vykonat a které se zdálo přerustat síly jednoho člověka, se blížilo k svému uskutečnění: už splnil polovinu plánu, zbývala druhá — zakončení, část nejnesnadnější, nejchoulostivější.

Než se vrhne do náručí smrti, chtěl si Peri všecko ujasnit, promyslet všechny podrobnosti, chtěl mít přesný plán postupu, aby mohl jít přímo k cíli; sebemenší zaváhání mohlo jeho plán ohrozit.

Za několik vteřin proběhlo jeho mozkem mnoho myš-

lenek; veden svým zázračným instinktem a svým šlechtným srdcem, vytvořil v okamžiku plán velikého a strašného dramatu, jehož hrdinou se měl stát. Bylo to drama hrdinské, plné sebeobětování, které však pro něho znamenalo jen splnění povinnosti a uspokojení vlastního přání.

Vznešené duše mají tuto vlastnost: jejich hrdinské činy, kterým se jiní obdivují, zdají se jim samým zcela přirozené a obyčejné, protože jejich vrozená ušlechtilost jim nedovolí tyto činy nějak zdůrazňovat.

Když Peri pozvedl hlavu, zářila jeho tvář štěstím a pýchou; šťasten byl proto, že zachrání svou paní, a pyšný vědomím, že sám stačí na to, co by nedokázalo ani padesát mužů, ani její vlastní otec, ani šlechtic, který ji miluje.

Indián nepochyboval o zdárném výsledku; viděl všechny budoucí události jako na prostranství, které se před ním rozkládalo a na němž ani jeden předmět neunikl jeho pronikavému pohledu. Měl nezlomnou jistotu a pevné přesvědčení, že Cecílii zachrání.

Ovinul si hruď a záda hadí kůží, pevně ji přitáhl k tělu a navrch navlékl svou lehkou bavlněnou suknicí; několika pohyby vyzkoušel svaly rukou i nohou, a když se přesvědčil, že je silný a hbitý, vyšel neozbrojený ven.

XII

NEPOSLUŠNOST

Alvaro, opřený z vnější strany o jedno okno, myslil na Isabelu.

V jeho duši probíhal zápas s hlubokým, vroucím citem, který ho ovládl; snažil se sám sebe přemluvit, ale uvědomoval si, že je to marné.

Teď už věděl, že miluje Isabelu, že ji miluje tak, jak Cecílii nikdy nemiloval. Dřívější tichá a klidná náklonnost ustoupila vášnivé lásce.

Jeho ušlechtilé srdce se bouřilo proti této změně, ale

vůle byla proti lásce bezmocná: teď už nemohl vyrvat tuto vášeň ze své hrudi — a ani po tom netoužil.

Alvaro trpěl. To, co řekl předchozího večera Isabele, bylo pravda. Cítil tak, nic nenadsazoval: toho dne, kdy přestane milovat Cecílii a zruší slib daný donu Antonioví, odsoudí sám sebe jako člověka beze cti, jako zrádce.

Utěšoval se myšlenkou, že situace, v níž se všichni ocitli, nemůže trvat dlouho; brzy, vyčerpaní a oslabení, podlehnou přesile útočících nepřátel.

A potom, v posledních okamžicích, na prahu hrobu, kdy ho smrt osvobodí od všech pozemských povinností, bude moci v posledním vydechnutí zašeptat první slova své lásky, vyznat Isabele, že ji miluje.

Do té doby se však musí přemáhat.

V tom okamžiku k němu přistoupil Peri a dotkl se jeho ramene:

„Peri odchází.“

„Kam?“

„Daleko.“

„Co chceš dělat?“

„Hledat pomoc,“ odpověděl po krátkém zaváhání Indián.

Alvaro se nedůvěřivě usmál.

„Ty o tom pochybuješ?“

„O tobě nepochybují, ale o té pomoci.“

„Poslechni, jestli se Peri nevrátí, zakopej jeho zbraně.“

„Buď klidný, slibuji ti to.“

„A ještě něco.“

„Copak?“

Indián znovu zaváhal.

„Jestli uvidíš hlavu Periho odříznutou od těla, pohřbi ji zároveň s jeho zbraněmi.“

„Jaká je to divná prosba? Jak tě to mohlo napadnout?“

„Peri musí projít táborem Aimorů a může přitom zahynout. Ty jsi bojovník a víš, že život je jako palma: usychá, když se všecko kolem zazelená.“

„Máš pravdu; udělám všecko, o co prosíš, ale doufám, že se ještě uvidíme.“

Indián se usmál.

„Měj rád paní,“ řekl a podal mladému muži ruku. Poslední slova, jimiž se loučili, vyjadřovala starost o Cecíliino štěstí.

Když vešel Peri do salónu, kde byla shromážděná celá rodina, všichni spali. Pouze don Antonio de Mariz, přes své stáří, bděl. Pevnou vůlí vzbudil v sobě nové síly, které vrátily čilost jeho léty unavenému tělu. Zbývala mu jen jedna naděje: umřít obklopen těmi, které miloval, v kruhu rodiny, umřít tak, jak se sluší na portugalského šlechtice, se ctí a odvahou.

Indián přešel místnost a zastavil se u pohovky, na které spala Cecília. Chvilí se na ni zadíval s výrazem hlubokého zármutku. Zdálo se, že tento vroucí pohled je jeho slavnostním rozloučením s ní; oddaný, věrný otrok si chtěl při odchodu vtisknout do paměti rysy té, která byla jeho božstvem na zemi.

Jak výmluvný byl pohled těchto bystrých očí, z nichž vyzařovala láska a oddanost! Jaká hloubka citů a odříkání vyzařovala z tohoto němého, úctyplného pozorování!

Peri stál před spící dívkou nehnutě jako socha, ztuhlý okouzlením. Konečně se mocí vůle vzbudil, skloukl se nad Cecílií a uctivě políbil okraj jejích šatů. Když se opět napřimoval, stékala po jeho tváři smutná, osamělá slza, která padla na dívčinu ruku.

Cecília ucítila tuto žhavou slzu a pootevřela oči; Peri to už neviděl, protože se obrátil a přistoupil k donu Antoniovi de Mariz.

Šlechtic, sedící v křesle, ho přivítal s bolestným úsměvem.

„Tobě je smutno?“ otázal se Indián.

„Je mi jich líto, zvláště jí, mé Cecílie.“

„A sebe ti není líto?“ úmyslně se dotazoval Peri.

„Mne samotného? Dal bych za to svůj život, kdybych ji mohl zachránit, a umřel bych spokojeně!“

„A i kdyby tě ona prosila, abys žil?“

„I kdyby mě o to prosila na kolenou.“

Indián pocítil takové ulehčení, jako kdyby byl zbaven výčitek svědomí.

„Může tě Peri o něco požádat?“

„Mluv!“

„Peri ti chce políbit ruku.“

Don Antonio, aniž chápal důvod Indiánova přání, mu podal ruku.

„Řekneš Cecílii, že Peri odešel, že odešel daleko. Ale neříkej jí pravdu, trpěla by. Sbohem! Peri tě opouští nerad, ale je to nutné.“

Indián pronesl tato slova skoro šeptem blízko šlechticova ucha. Překvapený don Antonio se pokoušel odhalit jejich smysl, připadala mu divná a nepochopitelná.

„Co chceš udělat, Peri?“ zeptal se.

„Totéž, co bys chtěl udělat ty, abys zachránil paní.“

„Zemřít!...“ zvolal šlechtic.

Peri přiložil prst k ústům, na znamení ticha, ale bylo už pozdě: z protějšího rohu místnosti se ozval výkřik.

Peri se zachvěl a otočil se: to vykřikla Cecília; uslyšela poslední otcova slova, chtěla k němu běžet, ale opustily ji síly a ona upadla na kolena. S rukama prosebně před sebou vztaženými žádala mlčky otce, aby zabránil této hrdinské oběti a zachránil Periho od dobrovolné smrti.

Šlechtic jí porozuměl.

„Ne, Peri! Já, don Antonio de Mariz, nikdy nic podobného nedovolím. Jestli by mohla něčí smrt zachránit Cecílii a mou rodinu, pak bych se mohl obětovat jen já sám. A přísahám na svého Boha a svou čest, že bych toto právo nikomu nepostoupil; ten, kdo by mne chtěl o toto právo oloupit, smrtelně by mne urazil.“

Periho pohled sklouzl od plačící paní na šlechtice, přísného a nesmlouvavého v plnění povinností; náрек jedné a rozhodnutí druhého přiváděly ho v zoufalství — tak velká byla nadvláda těchto dvou bytostí nad jeho srdcem.

Což mohl věrný otrok odporovat prosbě své paní a způsobit jí žal, když smyslem celého jeho života bylo činit ji šťastnou a veselou? Mohl věrný přítel urazit dona Antonia de Mariz, kterého si hluboce vážil, a vykonat čin, který šlechtic pokládal za urážku své cti?

Peri byl chvíli jako omámený; zdálo se mu, že mu přestává tlouci srdce, že ztrácí půdu pod nohama, že se

mu rozskočí hlava z toho, jak horečně pracoval jeho mozek.

V okamžiku těchto mrákot se kolem něho rychle točily ponuré postavy Aimorů, ohrožujících životy těch, kdo mu byli na světě nejdražší. Viděl Cecílii, prosící ne jeho, ale krutého a krvežíznivého nepřítele, který po ní už vztahoval své nečisté, hanebné ruce. Viděl, jak se po zemi kutálí krásná, ušlechtilá hlava starého šlechtice, se zkrvavělými šedinami.

V hrůze nad těmito představami, vyvolanými jeho blouznivými obrazotvornostmi, stiskl si Indián hlavu dlaněmi, jako by z ní chtěl tyto horečné vidiny vyrvat.

„Peri!...“ zavzlykala Cecília; „tvá paní tě prosí!...“

„Zemřeme všichni společně, příteli, až nadejde náš čas,“ řekl don Antonio de Mariz.

Peri zvedl hlavu, pohlédl na dívku i šlechtice nepřítomným pohledem a zvolal:

„Ne!...“

Cecília se prudce zvedla; bledá, plná hněvu a rozhořčení se napřímila a rázem se z dřívější něžné, křehké dívky proměnila v rozkazující královnu.

Na jejím krásném bílém čele se objevila pyšná rýha, v jejich modrých očích se kmitl onen zlatistý odlesk, který vyzařuje z mračen při bouřce. Její chvějící se, zlehka sešpulená ústa se zdála zdržovat slova, aby je pak mohla vypustit s ještě větší silou.

Cecília naklonila světlou hlavu k levému rameni a velitelským pohybem vztáhla ruku k Perimu:

„Zakazuji ti vyjít z tohoto domu!...“

Indián myslel, že ztrácí rozum; chtěl se vrhnout k nohám své paní, ale ucouvl, usouzený, sklíčený, téměř bez dechu. Z dálky zazněl válečný zpěv nebo spíše křik divokých Aimorů.

Peri pokročil ke dveřím, ale don Antonio ho zadržel:

„Tvá paní,“ řekl chladně, „ti právě dala rozkaz, který musíš vyplnit. Upokoj se, dceruško, Peri je mým zajatcem.“

Když Indián uslyšel tato slova, která rozbíjela všechny jeho naděje a znemožňovala mu záchranu jeho paní, ucouvl a jedním skokem se ocitl uprostřed místnosti.

„Peri je svobodný!...“ zakřičel celý bez sebe; „Peri už neposlouchá nikoho a udělá to, co mu káže jeho srdce!“

Don Antonio a Cecília, překvapení touto první neposlušností, hleděli na Indiána stojícího uprostřed salónu; najednou se Peri vrhl ke stěně, kde byly zavěšené zbraně, strhl těžký meč, jako by to byla lehká dýka, doběhl k oknu a vyskočil ven.

„Odpusť Perimu, paní!“

Cecília vykřikla a vyklonila se z okna.

Periho však už nespatriila.

Alvaro a dobrodruzi, stojící na nádvoří, hleděli na strom, který rostl na protější straně strže; jeho listí se ještě zachvívalo.

V dálce bylo vidět válečný tábor Aimorů; vánek přinášel odtamtud hlasy domorodců smíšené s jejich divošským křikem.

XIII

BOJ

Bylo šest hodin ráno.

Vycházející slunce bohatě rozlévalo zlaté paprsky po zářivé zeleni rozlehlých lesů.

Počasí bylo překrásné. Po blankytném nebi pluly bílé náčechrané obláčky.

Aimorové, seskupení kolem několika zcela ohořelých kmenů, se připravovali k rozhodujícímu útoku. Uplatnil se přitom jejich divošský instinkt, nahrazující vynálezy civilizovaného člověka; nejstarším uměním bylo nepochybně umění válečné — umění obrany a msty, dvou nejsilnějších podnětů, ovládajících lidské nitro.

V této chvíli se Aimorové zabývali přípravou ohnivých šípů, aby jimi zapálili dům dona Antonia de Mariz; protože nemohli přemoci nepřítele zbraněmi, chtěli ho zničit ohněm.

Způsob, jakým zhotovovali tyto strašlivé střely připomínající granáty a kule civilizovaných národů, byl velmi prostý: obalili špičku šípu chomáčkem bavlny namočené

v pryskyřici smolného mastixového stromu. Tyto planoucí šípky, které vypouštěli ze svých luků, letěly vzduchem a zarývaly se do krovů a dveří; vítr rozdmýchával oheň, který pohlcoval dřevo, a za chvíli se nachový jazyk plazil po celé budově.

V ponurých tvářích bojovníků se při této práci zračilo kruté uspokojení; v jejich rysech, poznamenaných divokostí a krvelačnou zuřivostí, nebylo zdánlivě nic lidského.

Ryšavé chomáče vlasů jim padaly do očí a úplně zakrývaly čelo — nejušlechtilejší část obličeje, schránku rozumu a ducha.

Rty, rozšklebené v zuřivou grimasu, neměly ty měkké, vlídné obrysy, které jim vtiskuje úsměv a řeč; proměnily se v chřtány šelem, vydávajících jen řev a křik. Jejich zuby, ostré jako tesáky jaguára, pozbyly onoho lesku a bělosti, které jim dává příroda; nepřezvykovaly totiž jen potravu, ale trhaly i maso nepřátel a krev na nich zanechala žlutou usazeninu, jakou mívají zuby krvelačných šelem. Dlouhé černé zkroucené nehty a hrubá mozolnatá kůže tvořily z jejich rukou spíš hroznivé drápy než část těla, která má člověku sloužit a dodat jeho pohybům ušlechtilosti.

Velké zvířecí kůže pokrývaly vzrostlé postavy těchto synů divočiny, a nebyt jejich vzpřímeného držení, bylo by bývalo možné pokládat je za dosud neznámou, člověku podobnou odrůdu žijící v Novém světě.

Někteří se zdobili peřím a náhrdelníky z kostí; jiní, úplně nazí, měli těla natřená olejem na ochranu proti moskýtům.

Mezi všemi vynikal stařec, pravděpodobně náčelník kmene. Jeho vysoká, přes pokročilý věk rovná postava převyšovala hlavy ostatních, sedících nebo seskupených kolem ohniště.

Sám nepracoval; řídil pouze práci druhých a občas vrhal hroznivý pohled na dům, zvedající se v dáli na nedobytné skále.

Vedle něho seděla krásná mladička Indiánka; pálila na vyhloubeném kameni několik tabákových listů, jejichž

kouř stoupal v hustých kotoučích a zahaloval starcovu hlavu mlhovinou.

Náčelník vdechoval tuto opojnou vůni, až se mu široká hrud' dmula, a na jeho podivné tváři se jevil výraz smyslné rozkoše. Jeho fantastická postava, zahalená hustým dýmem, připomínala pohanský idol, divošské božstvo, stvořené fanatismem tohoto barbarského lidu.

Mladička Indiánka, rozdmýchávající oheň pod pálícím se tabákovým listím, se náhle zachvěla a zvedla hlavu; potom se zadívala na starce, jako by chtěla cosi vyčíst z jeho tváře.

Když viděla, že je klidný a bezstarostný, sklonila se nad jeho ramenem, lehce se dotkla jeho hlavy a něco mu zašeptala do ucha. Stařec se k ní klidně obrátil a křečovitý úsměšek odhalil jeho žluté zuby; nic neodpověděl a jen pokynem naznačil Indiánce, aby se zase posadila a pokračovala ve své práci.

Uplynula krátká chvilka od této malé události, když se dívka zachvěla znovu; teď už docela blízko uslyšela tentýž zvuk, který k ní předtím dolehl zdáli. Zatímco se celá vylekaná snažila přesvědčit, že se nemýlí, jeden z divochů, pracujících kolem ohniště, také zbystřil sluch a pozvedl hlavu.

A jako by kruhem bojovníků projel elektrický proud a postupně v nich vyvolával stejný pohyb, tak jeden po druhém přerušili náhle svou práci, nastavili uši a naslouchali.

Dívka však jen nenaslouchala; pooděšla od ohniště a proti vanoucímu větru nasávala občas jemným čichem vzduch, jako když pes větrí zvěř. Všecko se událo tak rychle, že nikdo neměl ani čas něco pronést a projevit svou myšlenku.

Najednou Indiánka vykřikla; všichni se k ní obrátili a viděli, jak se třese, vzrušeně oddechuje a opírajíc se jednou rukou o rámě starého náčelníka ukazuje druhou k lesu, začínajícimu na několik kroků od nich a tvořícimu pozadí k tomuto neobyčejnému obrazu.

Tentokrát vstal i stařec a stále s oním ponurým, zlověstným a neotřesitelným klidem uchopil svou těžkou

palici, podobající se kyji Kyklopu; zavířil jí nad hlavou jako rákosovým proutkem, zarazil ji do země, opřel se o ni a vyčkával.

Ostatní divoši, ozbrojení luky a kyji, které se podobaly dlouhým dřevěným kordům, ale byly ostré a jako ocelové, se seskupili kolem starce a připraveni k útoku vyčkávali s ním. Ženy stály bok po boku bojovníkům; malé i větší děti zůstaly uprostřed tábora, a byly tak chráněné hradbou z živých těl.

Všichni s upřeným zrakem a napjatými smysly očekávali, že se každou chvíli objeví nepřítel, a byli připraveni vrhnout se na něho s tou rychlostí a odvahou, kterými byl kmen Aimorů pověstný.

V tomto neklidném očekávání mýjely vteřiny.

Lehký praskot větví, který dříve slyšeli, se už neopákoval; jejich obavy se ukázaly zbytečné a vrátili se tedy znovu ke své práci v přesvědčení, že byli oklamáni pouhým lesním šelestem.

Nepřítel však mezi ně dopadl tak náhle, že si ani nestačili uvědomit, zda vyrostl ze země nebo sletěl z mráčen.

Byl to Peri.

Vznešený, hrdý ve své nezkrotné odvaze, ve svém sebeobětování, které už tolikrát dokázal, stanul Indián sám před tváří dvou set silných nepřátel prahnoucích po pomstě.

Seskočil na ně z vrcholku stromu a dva hned srazil; pak zamával nad hlavou svým velkým mečem lesknoucím se jako blesk a vytvořil si kolem sebe dostatek místa. Opřel se zády o velký kámen, vyčnívající ze země, a připravil se na obrovský zápas jednoho proti dvěma stům.

Jeho postavení bylo příznivé, může-li být o tom při takové převaze protivníků vůbec řeč; jen dva nepřátelé ho mohli napadnout zepředu.

Když se divoši vzpamatovali z prvního úděsu, vrhli se s pustým řevem jako mořská smršť proti Perimu, který je tak drze napadl.

Nastal zmatek; byla to hrozná změt těl, která do sebe

vrážela, padala a svíjela se; hlavy se zdvihaly a zase mizely, paže a trupy se proplétaly a napínaly, jako by to všecko bylo částí jediného těla, údy neznámé nestvůry, která se zmítá v křečích.

Uprostřed tohoto zmatku bylo vidět, jak se v slunečních paprscích třpytí ostří meče v rukách Periho, hned šlehajícího nad zástupem nepřátel, hned mizejícího, podobajícího se blesku, který proletuje mraky a zaleskne se hned tu a zase tam.

Výkřiky, kletby a dušené chraptivé nářky se mísily s nárazy zbraní, vznášely se z této pekelné vřavy a zanikaly v dáli, splývající s hukotem vodopádu.

Pak nastalo náhle ohromující ticho. Divoši, strnulí úžasem a vztekem, zastavili útok; těla mrtvých tvořila mezi nimi a jejich protivníkem přehradu.

Peri spustil meč k zemi a čekal; jeho pravá ruka nevydržela nadlidské úsilí a bezvládně klesla. Přendal si meč do levé ruky.

Byl k tomu nejvyšší čas.

Blížil se k němu starý náčelník Aimorů, mávající v ruce svou obrovskou palicí, ozdobenou rybími šupinami a zuby šelem. Byla to hrozná zbraň, s níž si mocná náčelníkova paže pohrávala jako s lehkým šípem.

Perimu zajiskřily oči. Celý se napřimil a upřel na protivníka svůj jistý a pevný pohled, který ho nikdy nezklamal.

Starce se k němu přiblížil, zvedl palici, zatočil jí nad hlavou a chystal se srazit Periho jediným úderem; neexistovala šavle ani meč, které by mohly takový náraz odvrátit.

To, co následovalo potom, odehrálo se tak rychle, že je to sotva možné popsat. Když starcova paže mávající palicí chtěla zasáhnout nepřítele, zablýskl se vzduchem Periho meč a usekl divochovi pěst, která se spolu s palicí válela po zemi.

Starý náčelník vyrazil řev; lesní ozvěna opakovala do daleka jeho kvílení. Pak pozvedl k nebi svou zmrzačenou paži a tryskající krví pokropil kolem stojící Aimory, jako by je vyzýval k pomstě.

Bojovníci se vrhli proti Perimu, aby pomstili svého náčelníka; stalo se však něco zcela neočekávaného.

Peri, vítěz nad pohlavárem, se rozhlédl kolem sebe, a když viděl tu strašlivou spoušť, kterou způsobil, mrtvoly Aimorů nahromaděné před sebou, vrazil čepel svého meče do země a přelomil jeho ostří. Potom vzal obě části a zahodil je do řeky.

V jeho nitru se pak odehrál tichý, ale strašný zápas, jehož tragickou hloubku by pochopil jen ten, kdo by zároveň porozuměl tomuto činu. Peri přelomil svůj meč, protože už nechtěl bojovat; rozhodl se, že nastala doba, kdy musí prosit nepřítele o milost.

V tu chvíli, kdy měl svůj úmysl uskutečnit, však poznal, že od sebe žádá něco nemožného, nadlidského, co přesahuje jeho vlastní síly.

On, Peri, nepřemožitelný bojovník, on, volný, svobodný Indián, vládce pralesa, král této panenské země, náčelník nejjudatnějšího kmene národa Guarani, má prosit nepřítele o život! Ne, to je nemožné!

Tříkrát chtěl pokleknout, a třikrát se jeho nohy samy vzpřimily, jako ocelová péra, a on znovu vstal.

Nakonec však vzpomínka na Cecílii byla silnější než vůle.

Padl na kolena.

XIV

ZAJATEC

Když se Aimorové chtěli vrhnout na nepřítele, který se už nebránil a vzdal se, přistoupil k Perimu starý náčelník, položil mu ruku na rameno, a druhou, zohavenou, energicky vztáhl.

Tímto pohybem vyjadřoval, že Peri je jeho zajatcem, že mu patří jako prvnímu, který na něho vložil ruku jako jeho přemožitel; bylo to právo vlastnictví, které museli všichni respektovat jako právo válečné.

Domorodci spustili své zbraně a zůstali stát. Tento barbarský lid měl také své zvyky a zákony; jedním z nich

bylo výhradní právo vítěze nakládat se svým válečným zajatcem, právo silného, který přemohl slabšího.

Získání válečného zajatce mělo pro ně tak velký význam, že ho nikdy hned nezabili, aby ho mohli obětovat s veškerou slávou a obřadností.

Jakmile Peri uviděl náčelníkův pohyb a chování druhých, hned změnil výraz obličeje: zmizela předstíraná pokora, kterou dokázal vyjádřit jen s vypětím všech sil.

Zvedl se, zařal pěsti a hrdým pohybem vztáhl ruce k bojovníkům, kteří mu je na rozkaz náčelníka svázali. Jeho držení těla bylo tak pyšné, tak pohrdavě pohlížel na nepřítele, že v tu chvíli spíš připomínal krále udílejícího rozkaz svým poddaným než zajatce vzdávajícího se svým přemožitelům.

Když Aimorové svázali Perimu ruce, odvedli ho do stínu opodál stojícího stromu a přivázali ho ke kmeni pestrobarevným provazem, jež Indiáni nazývají v jazyce guarani *musurana*.

Zatímco ženy pochovávaly mrtvé, zasedli bojovníci k radě, které předsedal starý náčelník; všichni mu uctivě naslouchali a na jeho otázky po řadě odpovídali.

V čase, kdy se bojovníci radili, vybrala mladá Indiánka nejšťavnatější plody a nejaromatictější nápoje a donesla je zajatci, kterému měla sloužit.

Peri, sedící na kořenu stromu a opřený o jeho kmen, si nevšímal ničeho kolem. Jeho oči se upíraly do dálky, na nádvoří domu dona Antonia de Mariz.

Viděl postavu starého šlechtice, vyhlížejícího za paliádou, i k němu přitisknutou Cecílii, která se zároveň s ním nakláněla nad propast. Jeho krásná paní mu zdáli zoufale mávala; nedaleko stál Alvaro a ostatní rodina.

Všichni, jež Peri na tomto světě miloval, stáli tady před jeho zrakem. Pociťoval nesmírnou radost z toho, že může ještě spatřit bytosti, tak drahé svému srdci, všechny ty, které ctil a jimž byl bezmezně oddán.

Dohadoval se a dobře chápal, co jeho přátelé v tuto chvíli prožívají; věděl, jak trpí tím, že ho vidí jako zajatce, kterého čeká smrt, že není ani nejmenší možnost vyrvat ho z rukou nepřátel.

Utěšovala ho pouze myšlenka, naděje, která se brzy měla vyplnit: byla to radost z vědomí, že zachrání svou paní, že ji zanechá šťastnou uprostřed její rodiny, pod ochranou Alvarovy lásky.

Zatímco se Peri, zabraný do svých myšlenek, těšil aspoň na dálku Cecíliiným obrazem, pohlížela na něho mladá Indiánka s výrazem vytržení, provázeným podivem a zvědavostí.

Porovnávala jeho štíhlou, krásně formovanou postavu s hrubě tesanými těly mužů svého kmene, jeho bystrou tvář s otupělými obličejí Aimorů. Peri byl pro ni jakousi vyšší bytostí a budil v ní hluboký obdiv.

Teprve když Cecíliia a don Antonio de Mariz odešli z nádvoří, rozhlédl se Peri kolem sebe, aby zjistil, jak dlouho bude muset ještě čekat na smrt, a tu si povšiml, že vedle něho stojí Indiánka.

Odvrátil hlavu a začal znovu přemýšlet o své paní; měl její tvář stále v duchu před sebou. Marně mu indiánská dívka nabízela nejchutnější ovoce, šumivý nápoj a jiné dobroty — ani si jí nevšiml.

Dívka zesmutněla zajatcovou tvrdohlavostí, s níž odmítal všecko, čím ho chtěla pohostit; přistoupila k zamýšlenému Perimu a pozvedla mu hlavu.

V dívčích očích bylo tolik ohně, v jejím úsměvu tolik svůdnosti, v každém jejím pohybu tolik vášnivě touhy, že zajatec ihned pochopil, jakou úlohu má tato dívka hrát: Aimorové, podle svého zvyku, dávali odsouzenému k smrti svou nejpěknější dívku jako ženu a společníci, jejíž povinností bylo zpříjemnit mu odchod ze života, sdílet s ním jeho poslední chvíle.

Peri se s pohrdáním obrátil. Nepřijal květy, tak jako předtím odmítl ovoce: nechtěl se opít rozkoší, tak jako se nechtěl opít vínem.

Dívka ho objala pažemi a šeptala mu něco slovy v jazyce Aimorů, kterému Peri nerozuměl. Snad to byla nějaká prosba, možná, že to byla slova útěchy, kterými chtěla zmírnit jeho bolest nad tím, že byl přemožen.

Nevěděla ovšem, že Peri bude umírat šťasten, že čeká na své mučení jako na uskutečnění sladkého snu, jako

na splnění vroucího přání, po němž tak dlouho prahнул.

Mohla však ona, ubohá divoška, vycítit nebo pochopit podobné pocity? Věděla jen, že Peri zemře a že ona mu má zpříjemnit a ulehčit jeho poslední chvíle; splnění této její povinnosti jí působilo potěšení.

Jakmile Peri ucítil, že se dívčiny ruce ovinuly kolem jeho šíje, prudkým pohybem ji od sebe daleko odstrčil. Otočil se od ní a snažil se mezi listím stromu zjistit, jak daleko postoupili Aimorové v přípravách k mučednické smrti.

Bylo mu dlouhým toto čekání na chvíli, kdy jeho nepřátelé měli dovršit svou pomstu; všechna jeho hrdość se bouřila proti pokoření být zajatcem.

Indiánka ho stále smutně pozorovala a nemohla pochopit, proč ji odmítá; byla krásná a o její lásku se ucházeli všichni mladí bojovníci jejího kmene. Starý náčelník, její otec, ji však určil nejjudatnějšímu zajatci nebo nejsilnějšímu vítězi.

Při tomto pozorování uběhla dost dlouhá chvíle. Potom dívka popošla opět k Perimu a podávala mu s úsměvem a téměř prosebně velký džbán, naplněný vínem z vykvašeného manioku.

Indián znovu odmítl, načež dívka postavila nádobu s vínem při břehu do řeky a utrhla se stromu medem vonící rudý plod kaktusové palmy a přiblížila ho k zajatcovým ústům.

Peri odmítl i tento dar, jako předtím víno. Dívka zahodila ovoce do řeky, přiblížila se k zajatci a nabídla mu své rudé rty, lehce pootevřené, jako v očekávání polibku, o který prosily.

Peri zavřel oči a myslel na Cecílii. Při vzpomínce na ni byly jeho myšlenky zbaveny všeho pozemského, vznášely se někam vysoko, k čisté volné obloze, oproštěny od všech pozemských vášní, jež zotročují člověka.

Peri však přesto cítil na tvářích žhavý dívčin dech: pootevřel oči a viděl, že Indiánka před ním stojí v téže póze a čeká na nějakou něžnost, nějaký projev lásky od toho, koho ji přikázali milovat a kterého již sama — docela neočekávaně — skutečně milovala.

V životě divokých plemen, který je tak blízký přírodě, v němž konvence a předsudky nebrání touhám srdce, se láska rodí jako polní květ a k tomu, aby se rozpučel, stačí několik hodin, kapka rosy a jeden sluneční paprsek.

Naproti tomu v civilizovaném světě se láska podobá květu exotickému: rozvíjí se pouze ve skleníku, v nitru těch, kdo mají srdce plná ohně a jejichž vášně jsou žhavé a vytrvalé.

Když Indiánka viděla Periho v zápalu boje, jak vystoupil sám proti celému jejímu kmeni, obdivovala ho. Potom, když se stal zajatcem, usoudila, že je krásnější než všichni ostatní bojovníci.

Otec ji určil za manželku nepříteli, který propadl smrti. Ona ho zpočátku obdivovala, pak zatoužila po jeho lásce a zamilovala se do něho, a to všecko v několika hodinách, které uplynuly od chvíle, kdy ho poprvé spatřila.

Peri však zůstával chladný a lhostejný, nikterak ho nevzrušil takový prchavý cit, nechtěl přijmout tuto náklonnost, která se zrodila ráno a měla večer skončit. Zůstal v myšlenkách i vzpomínkách stále u svých přátel, a to ho chránilo před jakýmkoli pokušením.

Otočil se, zdvihl oči k nebi, aby neviděl dívčinu tvář, která se za ním stále obracela, jako některé květy otáčejí své kalichy stále za sluncem.

A náhle mezi listím stromu uviděl jeden z těch prostých půvabných obrázků, které vidí v tropických lesích ti, kdo dovedou pozorovat přírodu v jejích nejnepatrnějších projevech.

Párek *corrixo*, drobných černých ptáčků, kteří výborně napodobují hlasy jiných ptáků, si postavil hnízdečko na větvi stromu, a když teď ucítil blízkost člověka a ohně pod stromem, snažil se přestěhovat svůj příbyteček ze slámy a bavlny jinam.

Jeden ptáček hnízdo rozkloval zobáčkem a druhý přenášel stébla slámy daleko na místo, kde se rozhodli postavit si nové. Když tuto práci skončili, přitulili se k sobě, zatřepetali křídélky a odletěli ukrýt svou lásku do nového hezkého zákoutí.

Peri se díval se zalíbením na tuto idylku, když tu

náhle Indiánka vyskočila a s radostným úsměvem mu ukazovala na ptáčky, kteří odlétali spolu nad vrcholy stromů.

Zatímco se snažil pochopit, co asi znamenal její pohyb, dívka zmizela a za chvíli se znovu objevila; v jedné ruce držela válečný luk a v druhé kamenný nástroj, ostrý jako nůž.

Přistoupila k zajatci, uvolnila mu pouta na zápěstí a přesekla provaz, kterým byl přivázán ke kmeni. Provedla to všecko s neobyčejnou rychlostí, pak podala Perimu luk a šípy a vztáhla ruku směrem k lesu, který se před nimi otvíral.

Výraz dívčinych očí i její pohyb byly výmluvnější než slova primitivního jazyka Aimorů a jasně vyjadřovaly její myšlenku:

„Jsi volný. Odejďme!“

KATASTROFA

I

LÍTOST

Když Loredano odešel od Joãa Feia, který mu tak hroživě spílal, zavolal své čtyři druhy, jimž nejvíce důvěřoval, a všichni se odebrali do skladiště potravin.

Zavřel dveře, aby je ostatní dobrodruzi nevyrušovali a aby mohl klidně projednat záležitost, na kterou myslel.

V krátké době opět změnil svůj plán, který si v předvečer stanovil. Vyhrožující slova Joãa Feia mu otevřela oči: pochopil, že proti němu začíná vzrůstat v kruhu dobrodruhů nespokojenost. Ital byl ovšem člověk, jenž necouvá před žádnou překážkou, a také se nehodlal vzdát naděje, kterou tak dlouho choval v srdci.

Rozhodl se, že urychlí běh událostí a že ještě tento den provede svůj záměr; stačí k tomu šest silných a neohrožených mužů.

Když za sebou zavřel dveře, zavedl své čtyři druhy do místnosti sousedící s modlitebnou, kde pokračoval Martim Vaz v prorážení otvoru ve stěně, dělící je od dona Antonia a jeho rodiny.

„Přátelé,“ obrátil se k nim Ital, „jsme v zoufalém, neutěšeném postavení; nejsme dost silní, abychom odolali náporu divochů, a dnes nebo zítra jim podlehneme.“

Všichni mlčky sklonili hlavu; věděli, že je to smutná pravda.

„Smrt, která nás čeká, bude strašná; staneme se potravou barbarů, kteří se živí lidským masem. Naše nepohrbená těla poslouží k nasycení této hordy kanibalů!...“

Ve tvářích Italových kamarádů se zračil výraz hrůzy.

Cítili, jak jim všemi údy probíhá mráz a proniká až do morku kostí.

Loredano se pozorně zahleděl do jejich změněných tváří.

„Znám jeden způsob, jak vás zachránit.“

„Jaký?“ ptali se najednou.

„Počkejte. Mohu vás zachránit; to však ještě neznamená, že jsem ochoten to udělat.“

„A proč?“

„Proč? Protože za každou službu je třeba zaplatit.“

„Co tedy od nás chcete?“ otázal se Martim Vaz.

„Vyžaduji, abyste při mně stáli a bezpodmínečně mě poslouchali, ať se stane cokoliv.“

„Můžete být klidný,“ ozval se jeden z dobrodruhů, „ručím za své kamarády.“

„Ano, souhlasíme!“ volali všichni.

„Dobrá! A víte, co uděláme teď?“

„Nemáme ponětí, ale vy nám to snad řeknete.“

„Tak poslouvejte! Dokončíme zbourání této stěny; zřítí se do salónu, my tam vnikneme a zabijeme všechny, kdo tam budou, vyjma jedné...“

„Totiž? Jmenujte tu osobu.“

„Je to dcera dona Antonia, Cecília. Jestli někdo z vás bude chtít druhou dívku, ať si ji vezme, dovoluji to.“

„A co bude potom?“

„Celý dům bude patřit nám; spojíme se s našimi druhy a napadneme Aimory.“

„Ale to nás nezachrání,“ namítl jeden z dobrodruhů.

„Před chvílí jste řekl, že nejsme dost silni, abychom se s nimi vypořádali.“

„To je pravda!“ souhlasil Loredano. „S nimi se nevyřádáme, ale sebe zachráníme.“

„Jak to?“ volali dobrodruzi nedůvěřivě.

Ital se usmál.

„Když jsem vám řekl, že napadneme nepřítel, nevyjádřil jsem se dost jasně; chtěl jsem vlastně říct, že ho napadnou jiní.“

„Ještě vám nerozumíme, mluvte jasněji.“

„Tak podívejte, rozdělíme naše muže na dvě skupiny;

vy a ještě někteří budou patřit k té, které budu velet já.“

„Dejme tomu, a co dál?“

„Potom opustí jedna skupina dům, aby podnikla výpad, zatímco druzí napadnou divochy z vrcholu skály. Je to starý vojenský způsob, který jistě znáte: sevřít nepřítel ze dvou stran.“

„A potom? Pokračujte.“

„Takový výpad, to je riskantní a nebezpečný podnik; proto ho beru do ruky já a vy půjdete se mnou. Jenomže místo toho, abychom šli na nepřítel, zamíříme k nejbližší osadě.“

„Oh! To je ono!“ zvolali dobrodruzi.

„Pod záminkou, že by nám divoši mohli uzavřít na několik dní zpáteční cestu, vezmeme s sebou zásoby jídla. Půjdeme bez zastávky, bez ohlížení nazpět a slibuji vám, že se zachráníme.“

„Ale to je zrada!“ vzkřikl jeden dobrodruh. „Vydáme tím své kamarády do rukou nepřítel!“

„A co chcete? Jedni musí zemřít, aby mohli druzí žít; tak to už na světě chodí a my to nezměníme, musíme se s jeho zákony smířit.“

„Ne, nikdy! To neuděláme, to je podlost!“

„Dobrá,“ chladně odpověděl Loredano, „dělejte, co považujete za vhodné. Zůstaňte tady; budete litovat, až už bude pozdě.“

„Ale, poslechněte...“

„Ne, se mnou už nepočítejte. Domníval jsem se, že mluvím s muži, kteří stojí za to, aby jim byl zachován život, ale vidím, že jsem se mýlil. Buďte sbohem!“

„Kdyby to nebyla zrada...“

„Co pořád mluvíte o zradě!...“ zlostně vzkřikl Ital. „Povězte mi: vy věříte, že někdo z nás unikne ze situace, v níž jsme? Všichni zahyneme. A když je to tak, ať se zachrání aspoň někdo.“

Tento poslední důvod zřejmě otrásl názorem dobrodruhů.

„A ti,“ pokračoval Loredano, „kterým bude přisouzeno zemřít, neprojeví-li se jako sobci, nebudou mít právo stěžovat si na svůj osud; mohou se radovat, že jejich smrt

nebyla marná, že prospěla aspoň někomu. Je to vždycky lepší než zemřít a nevědět proč, což by se přihodilo, kdybychom zde všichni seděli se založenýma rukama.“

„Máte pravdu. Proti tomu nemůžeme nic namítat. Počítejte s námi,“ prohlásil jeden z dobrodruhů.

„Já si však přesto budu dělat celý život výčitky,“ povídal druhý.

„Dáme sloužit mši za spásu jejich duší.“

„To není špatný nápad,“ usmál se Ital.

A všichni začali pomáhat Martimovi při bourání zdi. Loredano zůstal stát sám v rohu místnosti.

Chvilí je pozoroval; potom si odepjal široký pás z ocelových plátků, který stahoval jeho kabátec.

Na vnitřní straně tohoto pásu byl úzký otvor, z něhož vyndal po délce složený pergamenový list; byl to plán stříbrných dolů, který tak dobře známe.

Loredano hleděl na tento kousek pergamenu a v jeho mysli vyvstávala znovu celá minulost. Vzpomínky v něm však nevzbudily výčitky svědomí, naopak, znovu v něm roznítily touhu po dosažení pokladu, který mu už patřil, kterého však nemohl užívat.

Ze zamyšlení ho vyrušil jeden dobrodruh, který se k němu nepozorovaně přiblížil, delší dobu za jeho zády prohlížel plán a pak řekl:

„Nemůžeme tu stěnu zbourat.“

„Proč?“ zeptal se Loredano a zdvihl hlavu. „Je tak pevná?“

„Ne, to ne, stačí se o ni jen opřít a svalí se, ale modlitebna...“

„Co je s modlitebnou?“

„Jak to co! A co svatí, svaté obrazy, sošky, to přece nejsou věci, které se házejí na zem! Kdyby se nás takové zatracené pokušení zmocnilo, prosili bychom Boha, aby nás od takového hříchu chránil.“

Loredano začal přecházet po místnosti celý zoufalý nad novou překážkou, jejíž sílu dobře znal.

Hlupáci! bručel si pro sebe. Stačí jim kus dřeva a hlíny a už couvají! A to si říkají muži! Jsou to tupá hovada, nemají ani pud sebezáchovy!

Uběhlo několik minut. Zaražení dobrodruzi stáli nečinně a čekali na rozhodnutí svého velitele.

„Bojíte se dotknout svatých obrazů,“ řekl konečně Loredano a přistoupil k nim. „Tak dobrá, já povalím stěnu sám; zatím pokračujte v práci, a až bude řada na mně, tak mi řekněte.“

V té době ostatní vzbouřenci, kteří zůstali ve své ubytovně na verandě, poslouchali vyprávění Joãa Feia, který jim vypověděl všechno, co mu sdělil mistr Nunes.

Když se dověděli, že Loredano je mnich, který zrušil své sliby, velmi je to rozzuřilo; hned vyskočili z kavalců a chtěli ho jít hledat, aby ho patřičně potrestali.

„Co chcete dělat?“ vzkřikl João Feio. „On nemůže skončit jen tak jednoduše. Smrt musí být pro něho trestem, a to trestem strašlivým. Nechte to na mně, já to zařídím.“

„Proč máme čekat?“ ptal se Vasco Alfonso.

„Slibuji vám, že to nebudu odkládat; ještě dnes bude odsouzen a zítra bude potrestán za všechno zlo, které způsobil.“

„A proč ne hned dnes?“

„Dejme mu čas na pokání; je třeba, aby se před smrtí zamyslel nad svými hříchy.“

Dobrodruzi na tuto radu přistoupili a čekali, až se Loredano objeví, že se ho hned zmocní a společně odsoudí.

Uběhla dost dlouhá doba, ale Ital se neobjevoval; blížilo se k poledni.

Všecky mučila strašná žízeň; jejich zásoby vody a vína, od doby obléhání již tak značně zmenšené, byly uskladněny ve spížárně, kde se zevnitř zavřel Loredano se svými čtyřmi společníky.

Naštěstí našli v Italově komůrce několik lahví vína, které vypili za hlučného smíchu a žertování, připíjejíce na zdraví mnicha, kterého se chystali zakrátko odsoudit k smrti.

Jak se veselí stupňovalo, začala se v dobrodruzích probouzet lítost; kdosi prohodil pár slov, navrhl, že by měli jít prosit starého šlechtice za odpuštění, znovu se k němu připojit a pomoci mu bojovat proti nepříteli.

Kdyby se nebyli styděli za své špatné chování, byli by se šli vrhnout na kolena před dona Antonia de Mariz okamžitě. Rozhodli se však, že to učiní tehdy, až hlavní strážce této vzpoury obdrží trest za svůj zločin.

Bude to první důvod, aby získali šlechticovu milost, a navíc ještě důkaz jejich upřímné lítosti.

II

OBĚŤ

Peri pochopil, co znamená Indiánčin pohyb, ale vůbec nepomyslel na to, aby ji následoval. Jen se na ni zadíval svým zářivým pohledem a usmál se.

Dívka také porozuměla smyslu tohoto úsměvu; poznala, že rozhodnutí, zračící se v jeho klidné tváři, je pevné a nezměnitelné.

Ještě chvíli naléhala, ale marně. Peri odhodil stranou luk i šípy a znovu se opřel o kmen stromu, stejně klidný a lhostejný.

Náhle se však zachvěl.

V dálce se na nádvoří objevila Cecília a mávala svou jemnou bílou rukou; zdálo se, že říká, aby neztrácel nádeji. A třebaže její rozkošná tvář byla od Periho dost daleko, zdálo se mu, že září štěstím.

Když se Peri s očima upřenýma na Cecíliin půvabný zjev snažil uhodnout nenadálou příčinu její radosti, indiánská dívka náhle pronikavě vykřikla.

Podle směru zajatcova pohledu uviděla na nádvoří Cecílii; povšimla si dívčina zamávání a pochopila, proč Peri odmítl svobodu i její lásku. Bleskurychle přiskočila k luku, který ležel na zemi, Perimu se však podařilo přišlápnout ho.

Divoščíny oči hořely, její ústa něco šeptala; celá se třásla žárlivostí a touhou po pomstě. Už zvedla nad Indiánova prsa ostrý kamenný nůž, jímž před chvílí přerézala jeho pouta, ale zbraň jí vypadla z ruky a ona, třesoucí se, klesla na hrud', kterou chtěla zasáhnout.

Peri ji vzal do náruče, položil ji na trávu a znovu se usadil pod stromem; byl opět klidný, protože Cecília se vrátila do domu a byla mimo nebezpečí.

Nadešla chvíle, kdy stíny hor stoupají po svazích, kdy se krokodýl vyhřívá na písku v žáru slunečních paprsků.

Vzduch se náhle rozechvěl chraplavým zvukem válečné trubky a chrastítek; a současně se k zlověstné harmonii těchto drsných a hřmotných nástrojů připojily zvuky jiné: aimorští bojovníci začali zpívat bojovou píseň.

Indiánka, ležící vedle stromu, se polekala; rychle vyskočila, ukázala zajatci směrem k lesu a prosila ho očima, aby utekl. Peri se jen usmál jako prve; vzal dívku za ruku, posadil ji vedle sebe a sundal s krku zlatý křížek, který mu dala Cecília.

Mluvili spolu řečí gest.

Peri se snažil dívce vysvětlit, že jí dává tento křížek jako dárek na památku, ale že ho má sundat s krku teprve po jeho smrti. Dívka to pochopila nebo aspoň myslila, že pochopila, a na důkaz vděčnosti mu políbila ruku. Peri ji pak donutil, aby ho znovu přivázala provazem, který ve své šlechtnosti přerázila, když ho chtěla osvobodit.

V té chvíli se blížili ke stromu, pod nímž seděl Peri, čtyři aimorští bojovníci; uchopili konce provazu a vedli zajatce do středu tábořiště, kde bylo už všecko připraveno k oběti.

Peri kráčel pevným krokem a se vztyčenou hlavou před svými čtyřmi nepřáteli; ti nepostřehli jeho rychlý pohled, jež vrhl na okraj své bavlněné suknice, zatočený do dvou malých uzlíků.

Na elipsovitém prostranství, vroubeném stromy, stáli v kole plně vyzbrojení bojovníci, pokrytí ozdobami z peří; bylo jich asi sto.

Strašlivě vyhlížející stařeny, pomalované černožlutými pruhy, připravovaly v pozadí planiny ohniště; umývaly velký kámen, který měl posloužit jako stůl, a brousily kostěné a kamenné nože.

Vpředu na jedné straně dívky držely v rukou nádoby s vínem a jinými vykvašenými nápoji a nabízely je bo-

jovníkům, kteří kolem přecházeli za zpěvu válečných písní.

Mladá Indiánka, jejíž povinností bylo dbát o zajatce, ho doprovázela až k místu poprav; pak zůstala stát opodál a smutně pozorovala všechny přípravy. Poprvé ve svém životě pocítovala krutost těchto tradičních obřadů svých otců, jimž už tolikrát přihlížela s radostným uspokojením.

A teď měla sama vystupovat jako hlavní hrdinka tohoto krvavého dramatu; jako zajatcova žena musela při něm stát v tom okamžiku, kdy bude snášet bolest a celou tíhu neštěstí; její srdce se proti tomu všemu bouřilo, protože Periho skutečně milovala tak, jak uměla.

Když Aimorové dovedli vězně doprostřed tábora, přivázali oba konce provazu ke kmenům dvou stromů. Napnutý provaz nedovoloval zajatci žádný pohyb. Potom začali všichni bojovníci pochodovat kolem a zpívali zpěvy pomsty. Znovu zazněly válečné trubky; křiky se mísily s rachotem chrástítek a všecko dohromady hlučelo nepopsatelnou vřavou.

Jak jejich divoké pobouření vzrůstalo, zrychloval se i rytmus, takže triumfální pochod bojovníků se záhy změnil v tanec smrti, v závratný vír, v pekelný rej; kolem se míhaly děsivé postavy domorodců, pokrytých barevným peřím, jež se třpytilo v sluneční záři, a podobaly se chorovodu ďáblů, točících se kolem pekelných plamenů.

Při každém kole tohoto tance vystoupil jeden z bojovníků z kruhu, přiskočil k zajatci a vyzýval ho k boji, aby Indián dokázal svou odvahu, sílu a udatnost.

Peri, klidný a hrdý, naslouchal s pohrdáním všem jejich urážkám i hrozbám. Pocítoval pýchu při myšlence, že uprostřed všech těchto silných a ozbrojených bojovníků je on, zajatec, nepřítel, který bude popraven, vlastně jediným opravdovým vítězem.

Snad se to zdá nepochopitelné; ale Peri tak skutečně smýšlel. Jedině tajemství, které choval v hloubi své duše, mohlo by vysvětlit, co bylo příčinou tohoto jeho přesvědčení a proč s takovým důstojným klidem očekával mučednickou smrt.

Tanec pokračoval za neustálého zpěvu, křiku a popíje-

ní, když tu náhle všecko zmlklo; v celém táboře Aimorů zavládlo hluboké ticho.

Všichni se obrátili k závěsu z listí na samém kraji prostranství; tam, přímo proti zajatci, stála náčelníkova chýše.

Bojovníci se rozestoupili; listí se rozhrnulo a v jeho zelených trásních se objevila obrovská postava starého náčelníka. Dvě kůže z tapíra, svázané na ramenou, pokrývaly jeho tělo jako tunika; veliká členka z rudých per ještě zvyšovala jeho postavu.

Na tváři byl pomalovaný lesklou nazelenalou barvou a kolem krku měl náhrdelník ze zářivých per tukana. Vypadal strašlivě; z tmavého obličejce svítily jeho oči jako dva hořící ohně v noční temnotě. V levé ruce držel těžkou palici, ozdobenou jiskřivými pery, a k pahýlu pravé ruky měl přivázanou trubku, vyrobenou z velké holenní kosti nepřítel ubitého v boji.

Když se starý náčelník přiblížil k zástupu bojovníků, pozvedl k ústům svůj barbarský nástroj a zatroubil: ozval se ostrý tón. Aimorové přivítali nadšeným pokřikem příchod vítěze.

Náčelníkovi náležela čest být popravčím, osobně zabít zajatce. Vlastní rukou musel dokončit velké dílo pomsty, ukojit ten pud, v němž spočívá veškerá sláva těchto fanatických divochů.

Jakmile utichly výkřiky nadšeného přivítání, vystoupil jeden z bojovníků, kteří doprovázeli náčelníka, a na zadním konci planiny zabodl do země kůl, na němž měla být napíchnuta nepřítelova hlava hned po popravě.

V tutéž chvíli sundala mladá Indiánka, určená zajatci za nevěstu, z ramene svého otce druhou palici s ostrým koncem; přistoupila k Perimu, uvolnila mu ruce a nabídla mu zbraň; přitom se na něho smutně a vyčítavě zadívala.

Její oči hovořily o tom, že kdyby byl přijal její lásku a zároveň s ní život i svobodu, nemusela by se teď ona, podle obyčeje svého kmene, posmívat takto jeho smrti.

A skutečně, v tomto zvyku — nabízet zajatci zbraň, aby hájil svůj život — byla krutá ironie; co by mu bylo platno mávat kyjem nad hlavou, když byl tak pevně svá-

zán a napjaté provazy ho udržovaly v nehybnosti mezi dvěma stromy, takže by své nepřátele vůbec nemohl zasáhnout.

Peri přijal zbraň z dívčiny rukou, hodil ji na zem a přišlápl; pak zkrřížil ruce na prsou a očekával náčelníka, který se k němu pomalu přibližoval, strašný a zlověstný.

Když už stanul zajatci tváří v tvář, rozzářil se jeho obličej krvelačným úsměvem: tak se rozšířil nozdry jaguárovi, který se chystá přepadnout svou kořist a už se opíjí zápachem krve.

„Zabiju tě!“ řekl náčelník v jazyce guarani.

Peri se nijak nepodivil, když uslyšel slova své krásné mateřštiny porušená chraptivým hrdelním hlasem divoškého náčelníka.

„Peri se tě nebojí!“

„Ty jsi z kmene Goitacazů?“

„Jsem tvůj nepřítel!“

„Braň se!“

Peri se usmál:

„Ty mi za to nestojíš.“

Starcovy oči se zlostně zableskly. Jeho ruka sevřela křečovitě kyj. Brzy se však opanoval.

Zajatcova nevěsta přistoupila k otci a podala mu velkou nádobu z polévané hlíny, naplněnou ještě pěnicím se ananasovým vínem.

Starý náčelník vypil tento aromatický nápoj naráz, napřímil svou vysokou postavu a změřil zajatce pohrdavým pohledem:

„Goitacazský bojovníku, jsi silný a udatný, tvůj lid vzbuzuje postrach v čase války; avšak Aimorové jsou nejsilnější ze silných a nejstatečnější ze statečných. Musíš zemřít!“

Domorodci odpověděli válečným pokřikem na tato slavnostní slova, která byla předzvěstí strašlivé oběti.

Stařec pak pokračoval:

„Goitacazský bojovníku, ty jsi zajatec. Tvá hlava patří bojovníku kmene Aimorů; tvé tělo synům jeho kmene, tvé maso sníme na slavnosti pomsty. Ty zemřeš.“

A znovu mu celý sbor divochů odpovídal vřestivými výkřiky; zpěv se protáhl na dlouhou dobu, než Aimorové vyličili slavnou minulost svého národa a všechny hrdinské činy svého náčelníka.

Peri naslouchal starcovým slovům nevzrušeně a klidně. V jeho tváři se nepohnul ani sval; jeho klidný čistý pohled ulpíval chvílemi na tváři náčelníkově, chvílemi bloudivil prostranstvím, kde se konaly přípravy k provedení oběti.

Jen velmi bedlivý pozorovatel by si byl povšiml, jak Peri spustil jednu ze zkřížených rukou dolů a nenápadně rozvázal jeden uzlík na okraji své bavlněné suknice.

Když stařec domluvil, zahleděl se na zajatce, couvl o dva kroky a pomalým pohybem zdvihl těžký kyj, který držel v levé ruce. Vzrušení Aimorové s napětím čekali. Stařeny, ozbrojené svými nabroušenými kamennými noži, se třásly netrpělivostí. Mladé Indiánky se usmívaly a zajatcova nevěsta odvrátila tvář, aby neviděla hrůzu, jež se měla odehrávat.

V tomto okamžiku si Peri náhle zakryl oběma dlaněmi tvář, sklonil hlavu a setrval tak nějaký čas nehnutý, naprosto klidný.

„Máš strach!“ vykřikl náčelník posměšně.

Když Peri uslyšel tato slova, zvedl pyšně hlavu. Jeho tvář se rozzářila radostí a mírem. Podobal se křesťanskému mučedníku, který ve chvíli smrti vidí již nejvyšší blaženství, jež ho čeká.

Zdálo se, že ušlechtilá Indiánova duše, připravená opustit tento svět, se už začíná osvobozovat od svého pozemského obalu, zůstává ještě chvíli na jeho rtech, očích a čele a čeká na okamžik, kdy vzlétne, aby spočinula u svého Stvořitele.

Indián pozvedl hlavu a zahleděl se vzhůru, jako kdyby jeho neodvratná smrt byla čarovným viděním, které k němu sestupuje z oblak. V tomto jeho posledním životním snu se mu jistě zjevil obraz Cecílie, šťastné, veselé, spokojené: viděl svou paní zachráněnou.

„Udeř!“ řekl starému náčelníkovi.

Znovu zahřměly nástroje domorodců. Zpěv a křiky se

smísily s jejich chraplavým zvukem a roznesly se po lese jako rachot bouře, válející se v mračnech.

Palice, ozdobená perím, zakroužila ve vzduchu a ve slunečních paprscích zazářila jiskřivými barvami.

A náhle uprostřed tohoto víru a vřavy bylo možno zaslechnout třesnutí, pak smrtelné chroptění a konečně pád těla: všecko bylo v první chvíli tak zmatené, že se těžko dalo posoudit, co se vlastně přihodilo.

III

VÝPAD

To třesnutí — to byl výstřel, který vyšel ze skupiny stromů.

Starý náčelník Aimorů zakolísal; jeho ruka, s herkulovskou silou třímající palici, bezvládně klesla. Skácel se jako strom zasažený bleskem.

Smrt nastala skoro okamžitě; z jeho statné hrudi se sotva stačil vyrvat chraptivý sten, k zemi už padl mrtev.

Zatímco Aimorové, ohromení tímto výjevem, stáli jako do země zarytí, vskočil doprostřed prostranství Alvaro s mečem v ruce a ručnicí, z které se ještě kouřilo. Dvěma rychlými pohyby přetal provaz, kterým byl Peri svázán, a obratnými rozmachy svého meče se snažil zatlačit divochy, kteří se vzpamatovali a vztekle se na něho vrhli.

V té chvíli se ozvaly výstřely z ručnic. Deset neohrožených mužů v čele s Airesem Gomesem se vyřítilo se zbraní v ruce z lesa; svými obnaženými meči začali rozdávat na všechny strany prudké rány.

Zdálo se, že to nejsou lidé, ale deset ďáblů, deset válečných strojů, rozsévajících kolem sebe smrt. Jejich pravá ruka držela meč a rozdávala drtivé údery, a levá ruka současně s podivuhodnou jistotou a obratností vrážela do nepřítele dýku.

Bývalý štítonoš a jeho lidé utvořili kolem Alvara a Periho polokruh. Byla to bariéra ze železa a ohně proti vlně nepřátel, kteří za neustálého řevu hned couvali a

hned se zase zběsile vrhali proti této nezdolatelné překradě.

V průběhu krátké chvíle, která dělila smrt náčelníkovu od útoku dobrodruhů, se Peri, s rukama zkříženými, neúčastněně díval na všecko, co se kolem dělo. Teď mu byl jasný smysl znamení, které mu před chvílí dávala Cecília z výše nádvoří. Porozuměl i tomu, proč se domníval vidět na její tváři záblesk radosti a naděje.

A skutečně, v první chvíli úzkosti se Cecília vrhla k oknu, aby ještě Indiána zahlédla, mohla ho zavolat nazpět a uprosit ho, aby neriskoval zbytečně svůj život.

Periho však už nespátřila. Byla z toho zoufalá; obrátila se k otci a se slzami v očích ho třesoucím hlasem zapřísahala, aby Periho zachránil.

Don Antonio de Mariz však už dříve, než ho dcera požádala, pomýšlel na to, že zavolá své věrné druhy a spolu s nimi se pokusí zachránit Indiána od nevyhnutelné smrti.

Avšak šlechtic, jako člověk výjimečně čestný a ušlechtilý, věděl, že podobný pokus je spojen s velkým nebezpečím, a nechtěl obětovat své druhy, nechtěl, aby s ním tento riskantní podnik sdíleli; to příslušelo jen jemu vzhledem k přátelství, které k Perimu cítil.

Dobrodruzi, kteří se s takovou horlivostí věnovali záchraně jeho rodiny, nebyli by jistě tak ochotně nasazovali životy pro člověka, který nebyl jejich náboženství a který je nijak nezajímal.

Don Antonio de Mariz si nevěděl rady. Rozhodoval se mezi přátelstvím k Perimu a svou nesmírnou odpovědností vůči svým podřízeným a nevěděl, co má dceři odpovědět. Snažil se ji utěšit a mrzelo ho, že nemůže okamžitě její prosbě vyhovět.

Alvaro, který stál stranou, pozoroval bolestný zápas, probíhající v šlechticově duši. Kolem něho byli shromážděni věrní a oddaní mužové, kteří byli ochotni vyplnit každý jeho rozkaz; rychle se rozhodl, co podnikne.

Nemohl vidět, jak Cecília trpí, a přestože už miloval Isabelu, jeho ušlechtilá duše soucítila s tou, jejíž obraz vystával v jeho prvních snech a k níž ho poutala čistá, přímo zbožná náklonnost.

U této dívky bylo něco neobvyklého: všechny vášně, všechny city, které vzbuzovala, přetvářely se vlivem její nevinnosti a měnily se v kult uctívání.

I Loredano, když uviděl spící Cecílii, na okamžik zaváhal a netroufal si svou prudkou smyslnou vášní poskytnout její čistou nevinnost.

Alvaro vyměnil několik slov se svými druhy, obrátil se k donu Antoniovu a jeho dceři a řekl:

„Upokojte se, dono Cecílie, a doufejte!“

Dívka se na něho zadívala modrýma očima, plnými vděčnosti; v těchto slovech byla přece jen naděje.

„Co chcete podniknout?“ zeptal se don Antonio.

„Vysvobodit Periho z rukou nepřátel!“

„Jakže, vy?!“ vzkřikla Cecília.

„Ano, dono Cecílie,“ řekl mladý muž; „tamti, vám oddaní mužové, jsou hluboce vzrušeni vašim žalem a rozhodli se, že vás vašeho smutku zbaví.“

Svůj šlechtetný záměr připsal Alvaro svým společníkům, ačkoli ti ho prostě jen nadšeně přivítali.

Don Antonio ovšem přijal Alvarův návrh s pocitem vnitřního uspokojení; ve chvíli, kdy se jeho lidé dobrovolně nabídli uskutečnit nebezpečný podnik, nemusil se už trápit tím, že je nutí riskovat život.

„Dovolte mi, abych si s sebou vzal část vašich mužů. Stačí mi čtyři nebo pět,“ pokračoval Alvaro. „Všichni ostatní ať zůstanou s vámi pro případ nepředvídaného útoku.“

„Ne,“ odpověděl don Antonio. „Vezměte si všechny, když se již sami rozhodli vykonat tento šlechtetný čin, který bych nebyl mohl od nich žádat. I když jsem starý, ubráním svůj dům sám.“

„Odpusťte, vážený done Antonio,“ namítl Alvaro, „to by byla nerozváživost, s kterou nemohu souhlasit; pomyslete na to, že pár kroků od vás je banda vzbouřenců, kterým není nic svato a kteří jen čekají na vhodný okamžik, aby vám ublížili.“

„Vy přece víte, jak si cením pokladu, jež mi svěřil Bůh. Domníváte se snad, že by mě cokoli na světě mohlo přinutit, abych vystavil svou dceru novému nebezpečí?“

Věřte mi, don Antonio de Mariz ubrání svou rodinu sám, zatímco vy zachráníte našeho věrného a šlechtného přílete.“

„Vy na sebe příliš spoléháte!...“

„Spoléhám na Boha a na sílu, kterou vložil do mých rukou: je to obrovská síla, a až nastane čas, zasáhne jako blesk z nebe všechny naše nepřátele.“

Starý šlechtic pronesl tato poslední slova zvláště slavnostně; z celé jeho tváře vyzařovalo hrdinství.

Alvaro pohlížel na dona Antonia s obdivem i nadšením, zatímco bledá a vzrušená Cecília úzkostlivě očekávala jejich rozhodnutí.

Mladý muž již neodporoval a podřídil se vůli dona Antonia de Mariz.

„Poslechnu vás, pane; půjdeme tedy všichni a vynasnažíme se, abychom se co nejdříve vrátili.“

Šlechtic mu stiskl ruku:

„Zachraňte ho!“

„Ano!“ zvolala Cecília, „zachraňte ho, pane Alvaro!“

„Přisahám vám, dono Cecílie, že jedině boží vůle mi může zabránit v tom, abych splnil váš rozkaz.“

Dívka nevěděla, jak má za tento velkodušný slib poděkovat; jen se usmála a v tomto úsměvu promluvila celá její duše.

Alvaro se jí uklonil; potom přistoupil ke svým druhům, aby jim dal potřebné příkazy pro chystaný výpad. Když pak vešel do pokoje, teď už opuštěného, aby si vzal své zbraně, přiběhla k němu bledá a polekaná Isabela, která už věděla o tom, co chce udělat.

„Vy se jdete bít?“ zeptala se rozechvělým hlasem.

„A co je na tom divného? Copak se tady celé dny nebijeme s nepřitelem?“

„Ano, ale z dálky!... Z této nepřístupné skály! Tam to však bude jiné!“

„Nebojte se, Isabelo! Za hodinu budu zpátky.“

Alvaro si přehodil ručnici přes rameno a chtěl odejít.

Isabela ho prudce uchopila za ruce; oči jí zářily divným leskem, tváře zahořely živým ruměncem.

Mladý muž se snažil vyprostit ruce z tohoto vroucího, vášnivého stisku.

„Isabelo,“ řekl něžně a s lehkou výčitkou, „chcete, abych zrušil dané slovo, abych ustoupil před nebezpečím?“

„Ne! Nikdy bych vás o něco podobného neprosila. To bych vás nesměla znát a nesměla bych vás... milovat!“

„Tedy mi dovolte, abych odešel.“

„Mám k vám velkou prosbu.“

„Ke mně?... Teď?“

„Ano, teď!... Přes to, co jste mi před chvílí řekl, přes vaše hrdinství vím, že jdete vstříc jisté, nevyhnutelné smrti.“ Hlas se jí zlomil: „Kdoví, jestli se ještě někdy na tomto světě uvidíme?“

„Isabelo!...“ zvolal Alvaro s úmyslem rychle se vzdálit, aby unikl dojetí, které se ho zmocňovalo.

„Slíbíte, že vyplníte mou prosbu?“

„Ale jakou?“

„Než odejdete, než se se mnou rozloučíte navždy...“

Isabela se zahleděla na Alvara okouzujícím pohledem.

„Tak řekněte, mluvte!...“

„Snažně vás prosím, než se rozloučíme, nechte mi něco na památku! Ale něco takového, co by mi zůstalo v duši navždy.“

Klesla na kolena u Alvarových nohou a zakryla si rukama tvář, zrudlou studem i láskou.

Alvaro ji pozvedl celou zmatenou a v rozpacích nad projeveným citem naklonil se nad její skrání a něco jí zašeptal.

Isabelina tvář se radostně rozzářila; zhluboka se nadechla, jako by do sebe chtěla vdechnout všechno to omamující štěstí.

„Miluji tě!“

Tato Alvarova slova pronikla do dívčina srdce jako blahodárná vláha; opíjela se jimi, zdálo se jí, že slyší nebeskou hudbu, která rozezvučuje všechny struny její duše.

Než se vzpamatovala, Alvaro již opustil místnost, aby se připojil ke svým lidem, kteří jej očekávali.

To bylo právě v té chvíli, kdy se Cecília neopatrně přiblížila k palisádě a dávala znamení Perimu, aby neztrácel naději.

Malý oddíl vyrazil pod velením Alvara de Sá a Airese Gomesa, který v průběhu posledních tří dnů neopouštěl hlídku ve šlechticově pracovně.

Když zmizeli stateční vojáci v lese, uchýlil se don Antonio de Mariz se svou rodinou opět do salónu; usedl do svého křesla a trpělivě čekal na další vývoj událostí. Neobával se vzbouřených dobrodruhů, kteří byli od něho vzdáleni jen několik kroků a jistě by využili příhodného okamžiku, aby ho napadli.

V tom směru byl don Antonio úplně klidný. Zavřel dveře, vyzkoušel uzávěry svých pistolí a požádal všechny, aby se chovali tiše, aby mu neunikl sebemenší šramot v domě.

Šlechtic, bdělý a pozorný ke všemu, co se dělo kolem, přemýšlel zároveň o výjevu, který právě viděl dole a který ho hluboce dojal.

Znal dobře Periho a nemohl pochopit, jak mohl tento Indián, vždycky tak rozumný a prozíravý, dostat šílený nápad napadnout sám celý nepřátelský kmen.

Mohla by to snad ještě vysvětlit nekonečná Indiánova oddanost k Cecílii a jejich zoufalé postavení, ale šlechtic zároveň věděl, jak je Peri chladnokrevný, klidný a ukázněný vždycky, když hrozí nějaké nebezpečí. Don Antonio dospěl k názoru, že v postupu Periho je něco záhadného, co se vysvětlí až později.

Zatímco se šlechtic zabýval svými úvahami, podařilo se Alvarovi obejít indiánský tábor, a využiv příznivého okamžiku, kdy byli Aimorové zaujati svými obřady, přiblížil se nepozorovaně až k nim.

Když na vzdálenost několika kroků zpozoroval Periho, zdvihal právě starý náčelník Aimorů nad zajatcovou hlavou svou těžkou palici.

Alvaro přiložil pušku k lici a vystřelil; svištěcí kulka roztrátila hlavu starého náčelníka.

Jakmile se Alvaro přispěním svých druhů cítil v bezpečí před ustupujícími nepřáteli, obrátil se k Perimu, nehybně přihlížejícímu celé té scéně, a velitelsky řekl:

„Pojď!“

„Nepůjdu!“ chladně odpověděl Indián.

„Tvá paní tě volá!“

Peri sklonil smutně hlavu.

„Řekni paní, že Peri musí zemřít... že zemře pro ni. A ty odejdi, než bude pozdě.“

Alvaro pohlížel do oduševnělé Indiánovy tváře, jestli nejeví známky pomnutí smyslů, protože nemohl pochopit příčinu jeho nesmyslné umíněnosti.

Ale klidná tvář Periho vyjadřovala pevné, neodvolatelné rozhodnutí, které ještě hlouběji kontrastovalo s jejím tichým, spokojeným vzhledem.

„Ty tedy neposlechněš svou paní?“

„Neposlechnu nikoho,“ s námahou pronesl Peri.

V tu chvíli vedle něho někdo zasténal. Peri se ohlédl a spatřil Indiánku, kterou mu určili za nevěstu, jak klesá, zasažená šípem, jenž byl určen jemu. Jeden z divochů vypustil šíp proti zajatci a dívka přiskočila, aby kryla svým tělem toho, kterého milovala sotva jednu hodinu — šíp ji zasáhl do prsou.

Její černé oči, zastřené již stínem smrti, se naposled zadívaly na Periho a pak se zavřely. Otevřely se ještě jednou, ale to už byly bez lesku a bez života. Peri byl hluboce dojat; pocítil soucit i sympatii k této sebeobětavé dívce, která — jako on — bez váhání nasadila život pro záchranu toho, koho milovala.

Alvaro ani nepozoroval, co se právě přihodilo; vrhl pohled na své muže statečně bojující s Aimory a pokynul Airesi Gomesovi.

„Poslouchej, Peri, víš dobře, že mám ve zvyku plnit sliby. Přísahal jsem Cecílii, že tě přivedu nazpět. Buď půjdeš hned se mnou, anebo tady všichni zemřeme.“

„Dělej co chceš. Peri odtud neodejde.“

„Vidíš ty muže? Jsou jediní, kteří brání tvou paní. Zahynou-li, jistě pochopíš, že už ji nic a nikdo nezachrání.“

Peri se zachvěl. Chvilí přemýšlel a pak se vrhl do lesní houštiny; ani nepočkal na ty, kteří ho měli následovat.

Když don Antonio de Mariz a členové jeho rodiny uslyšeli výstřely z pušek, očekávali s úzkostlivým neklidem výsledek výpravy.

Uplynulo asi deset minut v mučivé nejistotě, když náhle zaslechli, že se kdosi pokouší otevřít dveře, a hned nato se ozval hlas Periho. Cecílii mu běžela naproti; Indián před ní padl na kolena a prosil ji za odpuštění.

Teď, když byl don Antonio zbaven smutku a tíhy nad ztrátou přítele, objevila se ve výrazu jeho tváře opět obvyklá přísnost, jak tomu bývalo vždycky, když posuzoval něčí vážnější provinění.

„Provedl jsi velkou neopatrnost,“ řekl Indiánovi, „způsobil jsi utrpení svým přátelům a donutil ty, kteří tě mají rádi, aby kvůli tobě riskovali svůj život. Už pouhá myšlenka na to ti musí být trestem.“

„Peri tě chtěl zachránit!“

„Tím že se vydal do rukou nepřítel?“

„Ano!“

„A proto, aby tě zabili?“

„Zabili a...“

„Ale k čemu ten šílený nápad?“

Indián mlčel.

„Musíš nám to všechno vysvětlit, jinak si budeme myslet, že se náš rozumný a oddaný přítel pomátl na rozumu nebo že se z něho stal vzbouřenec.“

To byla tvrdá slova a tón, kterým byla vyslovena, ještě zvyšoval přísné pokárání.

Peri cítil, jak se mu do očí nahrnuly slzy.

„Žádáš, aby Peri řekl všechno?“

„Musíš povědět všechno, chceš-li, aby se vrátila má úcta k tobě, kterou bych jen nerad ztratil.“

„Peri tedy bude mluvit.“

V té chvíli vstoupil do místnosti Alvaro. Také jeho druhové už byli na nádvoří a mimo nebezpečí; svůj výpad odnesli jen několika zraněními, naštěstí nijak vážnými.

Cecílii vděčně stiskla Alvarovi ruku. Isabela se na něho jen podívala, ale v pohledu byla celá její láska.

Všichni přítomní obstoupili dona Antonia, sedícího v křesle. Před ním stál Peri se sklopenou hlavou, jako zločinec, který se chce pln zmatku obhajovat.

Zdálo se, že se bude přiznávat k něčemu nečestnému a špatnému. Bylo těžké pochopit, kolik hrdinství, kolik duševní síly bylo zapotřebí k tomuto činu, který všichni odsuzovali jako šílenství.

Peri začal své vyprávění:

„Když Araré složil své tělo na zem, aby je už nikdy nepozvedl, zavolal Periho a řekl mu:

„Synu Ararého, tvůj otec zemře; pamatuj si, že tvé tělo je mým tělem, tvá krev je mou krví. Tvé tělo nesmí sloužit nepříteli jako pokrm.“

Tak pravil Araré, sundal svůj náhrdelník ze skořápek různých plodů a podal jej synovi. Skořápky byly naplněny jedem, byla v nich smrt.

Kdyby se Peri někdy stal zajatcem, stačilo rozmáčknout jednu skořápku a vysmát se přemožiteli, který by se odvážil dotknout jeho těla.

Peri viděl, že jeho paní trpí, a zadíval se na svůj náhrdelník. Zamyslel se: dědictví, které mu nechal otec Araré, mohlo zachránit všechny.

Kdybys ho byl nechal udělat to, co chtěl, nadcházející noc nebyla by našla ani jednoho nepřítelů živého: ani bílí, ani Indiáni by tě už neohrožovali.“

Všichni naslouchali s nesmírným překvapením Indiánovu vyprávění. Pochopili, že má v ruce strašnou zbraň – jed; nemohli však pochopit, jakým způsobem se chystal použít tohoto ničivého prostředku.

„Dopověz všechno až do konce!“ řekl don Antonio. „Jakým způsobem jsi chtěl nepřítelů zničit?“

„Peri otrávil vodu, kterou pijí bílí, a otrávil své tělo, které měli Aimorové sníst!“

Všichni přítomní vykřikli úžasem, když uslyšeli tato slova, vyslovená zcela prostě a přirozeně.

Konečně pochopili, kolik ušlechtilého sebezapření se skrývá v tomto Indiánově činu. V jejich představách vystávaly postupně hrůzyplné výjevy, které nezbytně musely uskutečnění tohoto plánu provázet.

Peri věřil v účinnost domácího jedu *curare*, jehož výroba je tajemstvím některých indiánských kmenů, a ve své naprosté oddanosti k přátelům se rozhodl, že tento jed zničí nepřátele, ať by jejich počet i síla byly jakékoli.

Znal prudkost i účinnost této zbraně, kterou mu otec svěřil v hodině smrti; věděl, že stačí nepatrná troška tohoto jemného prášku, aby v několika hodinách usmrtila i ten nejsilnější organismus. Rozhodl se tedy, že použije tohoto strašného jedu, aby přinesl oběť ve jménu přátelství.

Stačily mu k tomu dva plody; obsahem jednoho otrávil vodu a nápoje vzbouřených dobrodruhů, druhý měl při sobě až do poslední chvíle, když před samou popravou polkl jeho obsah.

V tom okamžiku, kdy ho starý náčelník viděl zakrýt si tvář a ptal se, jestli se bojí, se Peri otrávil, aby jeho tělo přineslo za několik hodin smrt všem těmto statečným a silným bojovníkům.

Velikost tohoto činu byla nejen v hrdinství a v sebeobětování, ale především v kráse samotného úmyslu, v hloubce myšlenky, která spojovala tolik různých událostí a podřizovala je všechny jedné vůli, aby je dovedla k nutnému a nevyhnutelnému rozřešení.

Je nutno poznamenat, že když Peri opouštěl dům, věděl, že se všechno stane tak, jak se pak ve skutečnosti také stalo, nenastane-li ovšem něco mimořádného, co lidská předvídatost nemůže tušit.

Když Peri napadl Aimory, úmyslně v nich probudil touhu po pomstě; musel dokázat, že je silný, udatný a nebojácný, aby v něm divoši viděli nepřitele, který je důstojný jejich nenávisti. Spoléhal na svou obratnost i na pancíř z hadí kůže a předpokládal, že bude mít dost sil

ubránit se před smrtí tak dlouho, dokud svou myšlenku neuskuteční. I kdyby byl raněn, zbude mu vždycky dost času spolknout jed.

A ve svých výpočtech se nezklamal; když Aimory nejvíce rozvzteklil, zlomil svůj meč a prosil nepřitele o život – to bylo pro něho na celé věci nejhorší.

Bylo to však zapotřebí pro zachování Cecíliina života; smrt se mu prozatím vyhýbala, ale mohla ho kdykoliv zasáhnout. A Peri se chtěl stát zajatcem a být obětován; s tím počítal a také toho dosáhl.

Zvyk divochů, že nepřitele v boji nezabíjejí, ale že ho zajmou, aby si z něho pak mohli připravit hostinu pomsty, byl Perimu zárukou, že se jeho plán vyplní.

Pokud se týče posledního aktu tohoto dramatu, byl by se udál jistě tak, jak Peri předvídal, kdyby nebyl býval zmařen Alvarovým zákrokem.

Podle zákonných tradic barbarského kmene Aimorů museli se slavnostní hostiny zúčastnit všichni jeho členové. Mladé ženy zajatcovo maso jen ochutnaly, ale bojovníci si na něm pochutnávali jako na nejvybranějším pokrmu, který byl pro ně lákavější tím, že byl okořeněn rozkoší z pomsty; za nimi nezůstávaly pozadu ani stařeny, nenasytné jako harpyje, které se živí krví svých obětí.

Peri tedy nepochyboval o tom, že během několika hodin bude jeho otrávené tělo příčinou smrti jeho vrahů a že takto sám, za pomoci své neviditelné zbraně, zahubí celý početný a silný kmen.

Lze si tedy snadno představit, jaké bylo jeho zoufalství, když uviděl, že celý jeho plán bude zmařen. A on kvůli němu neuposlechl svou paní! Všecko už vykonal, podstoupil, čekal jen na konečné dovršení, zbýval jen poslední úder, a najednou se všechno změnilo, viděl, že jeho plán – plod tolikerých usilovných úvah a přemýšlení – ztroskotá!

A přesto se ještě teď nechtěl vzdát, chtěl tady zůstat, protože doufal, že Aimorové dokončí své dílo. Poznal však, že rozhodnutí Alvarovo je právě tak neochvějně jako jeho vlastní. Byl by se mohl stát příčinou smrti

všech věrných spolubojovníků dona Antonia, a tím předurčit osud šlechticův i celé jeho rodiny.

Když Peri zakončil svou výpověď, všichni posluchači, bledí, překvapení, zachvácení hrůzou, nemohli ani v první chvíli uvěřit tomu, co slyšeli. Užasle pohlíželi na Indiána, nemohli ani souvisle myslet, jejich chvějící se ústa nemohla ze sebe vypravit slovo.

Don Antonio se vzpamatoval první. Obdivoval hrdinský čin Indiánův, dojal ho tak strašný a zároveň vznešený úmysl. Jedna okolnost ho však poplašila.

Vzbouřeným dobrodruhům hrozila smrt otravou! Třebaže se dopustili nízké a hanebné věrolomnosti a zrady, šlechticovy představy o cti mu nedovolily, aby je stihla takováto odplata.

Měl právo potrestat je smrtí nebo pohrdáním, což by pro ně znamenalo smrt morální. Ovšem spravedlivý trest smrti by posloužil jako odstrašující příklad pro druhé, kdežto msta by ho snižovala na úroveň vraždy.

„Běž, Airesi Gomesi,“ vzkřikl don Antonio na svého správce, „běž a dej výstrahu těm nešťastníkům, není-li už pozdě!“

V

SKLADIŠTĚ PRACHU

Když Cecilia uslyšela otcův hlas, zachvěla se, jako by procitla ze sna.

Potácivým krokem přešla místnost, přistoupila k Perimu a zadívala se na něho s těžko popsatelným pohledem svých krásných modrých očí.

Zračil se v něm zároveň nesmírný obdiv nad Indiánovým hrdinstvím a hluboký žal, který pocítovala nad jeho ztrátou, a ještě i nemá výčitka, že nedbal jejích proseb.

Peri se ani neodvažoval na ni pohlédnout. Teď, kdy se jeho oběť ukázala jako zbytečná, všechno, co udělal, považoval za šílenství.

Připadal si jako zločinec; z celého jeho činu, v očích druhých tak vznešeného a hrdinského, mu zbýval jen

žal nad tím, že urazil Cecilii a zbytečně jí způsobil zármutek.

„Peri,“ řekla dívka zoufalým hlasem, „proč jsi neudělal to, o co tě tvá paní prosila?“

Indián nevěděl, co má na to odpovědět; obával se, že ztratil Ceciliiu náklonnost, a toto pomýšlení mu ztrpčovalo minuty života, které mu ještě zbývaly.

„Což ti Cecilia neřikala,“ pokračovala s povzdechem dívka, „že nepřijme záchranu za cenu obětování tvého života?“

„Peri tě už prosil, abys mu odpustila!“ zašeptal Indián.

„Oh, kdybys věděl, co dnes tvá paní pro tebe vytrpěla! Ale ona ti odpouští!“

„Ach, opravdu?“ zvolal Peri a tvář se mu vyjasnila.

„Ano. Cecilia ti odpouští všechno, co vytrpěla, a všechno, co ještě vytrpí! Ale to už nebude trvat dlouho...“

Dívka vyslovila tato slova smutně; bylo v nich velké smíření. Věděla, že už není naděje na záchranu, a tato myšlenka ji zřejmě utěšovala.

Svou větu nedokončila; slova jí zmrzla na rtech. Roztřásla se a pohlížela na Periho s hrůzou a úžasem.

Indiánova tvář se začala rychle měnit: křeč znetvořila jeho ušlechtilé tahy, tváře mu propadly, rty zmodraly, zuby mu cvakaly a vlasy se mu zježily, takže vypadal strašlivě.

„Jed!...“ vzkřikli vyděšeně všichni přítomní.

Cecilia se vzmužila, přiskočila k Indiánovi a pokoušela se ho vzpružit.

„Peri! Peri!“ opakovala zahřívajíc svými dlaněmi jeho chladnoucí ruce.

„Peri tě opouští navždy, paní.“

„Ne!... Ne!...“ křičela dívka celá bez sebe. „Nechci, abys nás opustil! Jsi zlý, moc zlý!... Kdybys měl opravdu rád svou paní, nemohl bys ji takhle opustit!...“

Slzy stékaly po Ceciliiých tvářích; ve svém žalu nevěděla, co mluví. Byla to nesmyslná, přerývaná slova, plná úzkosti a strachu.

„Ty chceš, aby Peri žil, paní?“ pravil Indián dojatý jejím zoufalstvím.

„Ano!...“ naléhala dívka. „Chci, abys žil!“

„Peri bude žít!“

A Indián napjal všechny síly, aby rozhýbal své nohy, už skoro ochromené, udělal několik kroků a zmizel za dveřmi.

Všichni přítomní se za ním dívali; oknem viděli, jak sešel do údolí a běžel k lesu.

Poslední jeho slova vrátila donu Antoniovu de Mariz naději; hned však znovu zapochyboval; myslel, že si Indián dělá marné představy o záchraně svého života.

Cecília naproti tomu nejenže doufala, ona byla téměř přesvědčena, že se Peri nemýlí. Slibu svého přítele důvěřovala. Peri nikdy netvrdil nic, co by nemohl uskutečnit; to, co se druhým zdálo nemožné, bylo pro něho prosté — tak pevná a neochvějná byla jeho vůle, takovou přímo nadlidskou mocí ho obdařily jeho důvtip a síla.

Když don Antonio de Mariz a celá jeho hluboce zamoučená rodina usedli opět na svá místa, tu Alvaro, který stál u dveří pracovny, pokynul náhle šlechtici a zděšeně ukázal na modlitebnu.

Stěna v pozadí pokoje se rozhýbala jako strom zmítaný větrem.

Don Antonio zachoval klid; přikázal členům své rodiny, aby vešli do jeho pracovny, pak vytáhl z opasku pistoli, nabil ji a čekal s Alvarem vedle dveří.

A právě v tom okamžiku se rozlehlo velké zarachocení a v oblacích zvířeného prachu, zvedajícího se nad hromadou sutin, vpadlo do místnosti šest mužů.

První byl Loredano; nemohl se udržet na nohou, upadl, ale hned bleskurychle vyskočil a sledován svými druhy hrnul se přímo do šlechticovy pracovny, kde byla shromážděna rodina.

Všichni však náhle zůstali stát jako přibití; zbledli a trásli se strachem.

Před jejich zrakem se objevila strašná podívaná.

Uprostřed pracovny stál velký sud z polévané hlíny, jaké vyrábějí Indiáni, obsahující nejméně jednu arbu střelného prachu. Z otvoru tohoto sudu vedla dlouhá zá-

palná šňůra až na dno prachárny, kde bylo uskladněno veškeré šlechticovo střelivo.

Don Antonio de Mariz i Alvaro čekali s pistolemi v rukou na sebemenší pohyb vzbouřenců, aby hned podpálili prach. Dona Lauriana, Cecília a Isabela se vkleče modlily a čekaly, že každou chvíli všichni vyletí do vzduchu.

To byla ta strašná zbraň, o které se nedávno zmiňoval don Antonio, když říkal Alvarovi, že mu Bůh dal sílu zničit všechny své nepřátele. Teď mladý muž pochopil, proč ho don Antonio donutil vzít s sebou všechny muže, když šel vysvobodit Periho; šlechtic věděl, že svou rodinu ubrání sám.

Taky vzbouřenci si vzpomněli na slova dona Antonia, že je má všechny v rukou, stačí, aby stiskl pěst a rozmáčkne je jako kus hlíny. Všech šest zločinců zíralo vyjeveně kolem; byli by rádi utekli, ale neodvažovali se pohnout, stáli jako přibití.

Náhle sem zvenčí dolehl zvuk mnoha hlasů a ve dveřích se objevil Aires Gomes v doprovodu několika dobrodruhů.

Loredano poznal, že tentokráte je neodvratně ztracen, a hodlal draze prodat svůj život. Měl však smůlu i teď: dva z jeho společníků upadli náhle na zem, začali se svíjet v hrozných křečích a tak bolestně naříkali a kvíleli, že to až vzbuzovalo soucit.

Nikdo nemohl hned pochopit příčinu této nenadálé a kruté smrti, ale někdo připomenul jed Periho a všechno se vysvětlilo.

Muži, které přivedl Aires Gomes, spoutali Loredana a pak poklekli před donem Antoniem a v rozpacích a zahnanbení ho prosili, aby jim jejich provinění odpustil.

Šlechtic pozoroval klidně a nehybně všechny tyto události, které následovaly jedna za druhou se závratnou rychlostí; vypadal jako bůh-hromobijce, vládnoucí nerušeně nad lidskými vášněmi, zmítajícími se u jeho nohou.

„Vaše provinění je z těch, jež se neodpouštějí,“ řekl, „ale prožíváme poslední okamžiky života a Bůh nám přikazuje, abychom před smrtí zapomněli na urážky a ublí-

žení. Vstaňte a připravme se všichni zemřít, jak se sluší na křesťany.“

Dobrodruzi vstali, odvlékli Loredana z pokoje a odešli na verandu do svého přístěnku s pocitem úlevy, že jejich svědomí bylo zbaveno velké tíhy.

Nyní tedy mohla celá rodina po tolika vzrušujících dojmech zažít chvíli klidu a odpočinku. I když jejich postavení bylo zoufalé, přece jen usmíření se vzbuřenci jim přineslo paprsek naděje.

Pouze don Antonio de Mariz si žádné naděje nedělal; od rána byl přesvědčen, že nezvítězí-li nad ním Aimorové svými zbraněmi, přemohou ho vyhladověním. Zásoby potravin byly vyčerpány a jen rychlý výpad je mohl zachránit od smrti hladem, mnohem krutější, než je náhlá smrt rukou nepřítele.

Slechtic se rozhodl, že využije všech možností, než uzná, že je poražen; chtěl zemřít s vědomím, že splnil svou povinnost a udělal všecko, co je v lidských silách. Zavolal k sobě Alvara a dlouhou chvíli se spolu polohlasně radili; domluvili se na určitém postupu, na němž závisela naděje na záchranu.

V téměř čase se shromáždili všichni dobrodruzi, aby vynesli rozsudek nad bratrem Angelo di Luca, a jednohlasně ho odsoudili k trestu smrti.

Jakmile byl rozsudek vyneseno, začali se dohadovat, jakou smrt pro zběhlého mnicha vyberou. Mínení se rozcházel: byly navrhovány různé způsoby, jeden krutější než druhý, až se konečně za všeobecného souhlasu dohodli, že odpadlík zemře na hranici, tak jako za časů inkvizice byli trestáni kacíři.

Doprostřed dvora za verandou zatloukli vysoký kůl a obložili ho poleny a chrastím; pak k tomuto kůlu přivázali mnicha, který mlčky snášel všecky jejich urážky.

Loredana se zmocnila hluboká lhostejnost a netečnost od chvíle, kdy ho dobrodruzi odvlékli z pracovny dona Antonia de Mariz; plně si uvědomoval svůj zločin a věděl, že už svému trestu neujde.

Přece však ve chvíli, kdy ho přivazovali ke kůlu, se přihodilo něco, co najednou probudilo Loredanovy smysly

z apatického stavu, do něhož upadl při myšlence na smrt.

Jeho nedávný kamarád, jeden z pěti spiklenců poslední vzpoury, přiskočil k Loredanovi, strhl mu opasek, stahující jeho kazajku, a ukázal ho svým druhům. Když Ital viděl, že je zbaven svého pokladu, pocítil bolest, bolest nekonečně větší, než ho čekala na hranici; pro něho neexistovalo strašlivější utrpení než toto.

V posledních chvílích ho jedině utěšovalo vědomí, že jeho tajemství, kterého nemohl využít, zemře zároveň s ním, bude ztraceno pro všechny, že nikomu nepřipadne bohatství, které mu vyklouzlo z ruky.

Proto, když mu dobrodruh serval opasek, v němž svitek uchovával, zařval Ital bezmocným vztekem: oči mu zrudly krví, křečovitě sebou škubal a provazy, jimiž byl přivázán, se mu zařezávaly do těla.

Pohled na něho byl v té chvíli strašný, ba odporný; jeho tvář dostala výraz zvířete posedlého vzteklinou, z úst mu vycházela pěna, dech se podobal hadímu syčení, vyceněné zuby hrozily katům, vykonávajícím nad ním rozsudek, jako drápy jaguára.

Jeho dřívější kamarádi se jen hlasitě smáli zoufalství bývalého mnicha, kterému odňali drahocenný dokument; bavilo je zvyšovat jeho utrpení slibem, že jakmile se zbaví Aimorů, podniknou výpravu do stříbrných dolů.

Loredanův vztek dosáhl vrcholu, když si Martim Vaz připevnil k tělu opasek a obrátil se k němu se smíchem:

„Jistě znáš dobře přísloví: „Jeden obrací rožeň a druhý jí pečení!““

VI

PŘÍMĚŘÍ

Bylo osm hodin večer.

Dobrodruzi seděli na dvoře kolem nevelkého ohniště a smutně čekali, až se uvaří trochu zeleniny, aby skrovně povečeřeli.

Bída vystřídala dřívější hojnost. Protože si nemohli obstarávat potravu lovem, museli se spokojit jednoduchou

rostlinnou stravou. Vína a ostatní kvašené nápoje, které měli tak rádi, byly otrávené Perim; museli je tedy vylít a ještě děkovali osudu, že se jimi neotrávil.

Zachránil je vlastně Loredano, který za sebou zamknul dveře spižírny; jen dva muži, kteří byli s ním, si stačili srknout otráveného vína a za několik hodin — jak jsme viděli — zahynuli právě ve chvíli, když se chystali napadnout dona Antonia de Mariz.

Avšak ani smrt jejich dvou druhů, ani bezvýchodnost jejich situace neskličovaly tyto veselé a šprýmovné chlápky, jimž byl smutek cizí. Umřít se zbraní v ruce, v bitvě proti nepříteli, to bylo pro ně docela přirozenou věcí, myšlenka na to dávno přivykli; přinášel to s sebou jejich dobrodružný a nebezpečný život.

Roztesknilo je jen to, že neměli k večeri pěkný kus zvěřiny a že před nimi nestál pořádný džbán vína. Žaludek se jim kroutil hladem, a to jim bralo všecku náladu k veselí a vtipům.

Rudá záře ohniště, chvějící se občas při závanu větru, se rozlévala po celém dvoře a vrhala zdálky bledý odlesk na Loredanovu postavu, přivázanou ke sloupu na hranici.

Dobrodruzi se totiž rozhodli, že popravu oddálí, aby dali bývalému knězi čas litovat svých hříchů a umřít v pokoře jako pravý křesťan. Proto odložili výkon trestu až na ráno, aby se mohl odsouzený během noci kát.

Možná, že toto rozhodnutí vyplývalo ze zlomyslnosti a z touhy po pomstě; považovali totiž Itala za skutečnou příčinu jejich nynější nepříjemné situace. Nenáviděli ho proto a chtěli prodloužit jeho utrpení, aby mu oplatili zlo, které jim způsobil.

Proto se také čas od času některý z nich zvedl, přiblížil se k mnichovi a zasypával ho nadávkami a kletbami. Loredano se svíjel vztekem, ale mlčel, protože mu jeho katové pohrozili, že mu uříznou jazyk.

Pak jim Aires Gomes přišel oznámit, že je k sobě všechny volá don Antonio de Mariz. Ihned uposlechli a brzy nato vstoupili do salónu, kde byla shromážděna celá rodina.

Mluvilo se o zorganizování výpravy do lesa, která by

obstarala nějakou potravu pro obyvatele domu do doby, než se vrátí don Diogo s posilou. Don Antonio si ponechal k obraně deset mužů; ostatní měli odejít s Alvarem. Jestli jim bude přát štěstí, vysvitne ještě naděje na záchranu; když ne, zahynou všichni — ti, kteří odejdou, i ti, kteří zůstanou — statečnou smrtí, jak se sluší na křesťany a Portugalce.

Výprava byla okamžitě připravena. Mužové využili nočního ticha, opustili dům a pronikli do lesní houštiny; museli se vytrazit opatrně, aby je Aimorové nezpозorovali a aby mohli v určité vzdálenosti ulovit dostatek zvěře k nutné výživě.

V průběhu první hodiny, která následovala po odchodu výpravy, všichni v domě napjatě poslouchali s obavou, že zaslechnou výstřely oznamující boj mezi dobrodruhy a Indiány. Naštěstí však panovalo naprosté ticho a v srdcích všech, zmučených tolikerým utrpením a tolikerou úzkostí, vzklíčila — byť nepatrná — naděje.

Noc prošla klidně; nic nenasvědčovalo tomu, že je dům obklopen nepřítelem tak hrozným, jako jsou Aimorové.

Don Antonio se podívoval, že se po ranním útoku divoši chovají tak mírně a že se ani jednou nepokusili znovu napadnout dům. Napadlo ho, jestli snad neodtáhli, když ztratili několik hlavních bojovníků, ale z dřívější znal dostatečně pomstychtivost a houževnatost tohoto kmene, aby mohl něco podobného připustit.

Cecilia ležela na pohovce. Byla natolik utrápená, že přes všeobecný neklid a smutné myšlenky záhy usnula únavou. Isabela se srdcem stísněným strašnou předtuchou vzpomínala na Alvara a v duchu ho provázela při jeho nebezpečné výpravě; střídavě šeptala modlitby a vroucí slova své lásky.

Tak uplynula tato noc, první po třech dnech, ve které mohla rodina dona Antonia de Mariz prožít několik klidných chvil.

Šlechtic občas přistoupil k oknu a viděl zdálky zářit u řeky ohně tábora Aimorů; jinak však vládlo nad celou krajinou hluboké ticho. Nebyla slyšet ani slabá ozvěna některého z těch tesklivých, monotónních nápěvů, jimiž

se Indiáni obvykle v noci ukolébávají ve svých slaměných sítích. Ozvalo se jen šelestění větru v listí, šplouchání vody, narážející o kameny, a časem křik nočního ptáka *oitibó*.

Čím déle šlechtic hleděl do této tiché dálky, tím častěji se jeho mysl mimoděk vracela k dřívější domněnce, kterou ovšem zamítl. Skutečně však všechno nasvědčovalo tomu, že Aimorové opustili své ležení, kde zanechali jen ohně, při nichž se připravovali k odchodu.

Pro takového člověka, jako byl don Antonio, který znal obyčejně divokých kmenů a věděl, jak činný, neklidný a hlučný byl jejich kočovný život, by naprosté ticho u břehu řeky bylo neklamným znamením, že Aimorové už toto místo opustili. Šlechtic byl však příliš opatrný, než aby tomuto zdání ihned uvěřil, a proto přikázal svým lidem zdvojnásobit bdělost, aby se předešlo nějakému překvapení.

Možná, že tento ničím nerušený klid byl jen zlověstným tichem před bouří, kdy živly jako by soustřeďovaly své síly, než vstoupí do nesmírného zápasu, jehož bitevním polem se stávají nekonečné prostory země.

Čas tíše plynul; konečně zazpívala rajka *viuvinha* a brzy noční stíny zbledly v jasném světle jitřenky.

Začalo se rozednívat; nad obzor vystoupily ranní červánky, zbarvující oblaka všemi duhovými odstíny. První sluneční paprsek, proniknuvší z lehkého průzračného oparu, sklouzl po nebeské modři a pohrával si na vrcholcích vzdálených hor.

Vyhouplo se slunce a proudy jeho světla zaplavily celý les, který se koupal v moři zlata a dýmání, jiskřících na listech stromů v každé kapce ranní rosy.

Když se obyvatelé domu probudili, nadšeně obdivovali toto překrásné zrození dne; po tolika mučivých a smutných prožitcích jim připadalo čímsi úplně novým.

Jedna noc odpočinku a klidu jako by je vrátila životu. Nikdy se jim zelené louky, čistá průzračná řeka, kvetoucí stromy a vzdálený vyjasněný obzor nezdály tak krásné, tak veselé jako dnešního jitra.

Radost a bolest nejsou jen kontrastem a krajnostmi:

ve věčném, ustavičném zápase se prolínají, jako by se tím vzájemně očistily a čerpaly síly jedna z druhé. Člověk nemůže být skutečně šťasten, jestli nepoznal, co je to bolest.

V paprscích ranního slunce Cecilia rozkvetla jako polní květ; její tváře znovu zčervenaly, jako kdyby jim dotek slunečního paprsku vtiskl svůj růžový odlesk; oči jí opět zářily a ústa, vdechující čistý, provoněný vzduch, se pootevřela v úsměvu.

Naděje, tento nebeský posel, laskavá přítelkyně všech trpících, vstoupila do jejího srdce a našeptávala jí nejasná a tajemná slova, kterým sice nerozuměla, která jí však utěšovala a léčila její rozbolavělou duši.

Všichni obyvatelé domu jako by oživli. Po tragických událostech včerejšího večera nastalo všeobecné uklidnění. Nebyla to snad naprostá jistota, ale přece něco víc než prostá naděje.

Jedině Isabela nesdílela tyto pocity; jako její sestřenka, i ona pozorovala rodící se jitro, ale jen proto, aby se zeptala celé přírody — slunce, denního jasu a nebe — jestli chmurné představy, zjevující se jí v bezesné noci, jsou skutečností nebo jen preludem.

Podivná věc! Oslňující slunce, nádherný jas, azurové nebe, které všechny ostatní povzbudily a které by byly měly probudit v Isabele stejnou radost, připadaly jí naopak jen jako výsměch.

Srovnávala oslnivý jas s tím, co se odehrávalo v její duši: zatímco se příroda usmívala, dívčíno srdce naříkalo. Uprostřed sváteční chvíle zrození dne byla sama se svým zármutkem. Nikdo na světě s ní nesdílel její žal — žal, který nenalézal nikde odezvu, a proto se tím hlouběji zarýval do dívčiny duše. Isabela se přitiskla k sestřence a skryla hlavu na její hrudi, aby ničím neporušila blažený klid, který vyzářoval z Ceciliných očí.

Mezitím si don Antonio chtěl ověřit, zda se potvrdí jeho domněnka z včerejšího večera. Zjistilo se, že Aimorové skutečně opustili své ležení. Aires Gomes provázený mistrem Nunesem se odvážil opustit dům, sejít dolů a dokrást se s velkou opatrností až k místu, kde se nepřá-

telé, oslavující vítězství, připravovali popravit Periho.

Všude bylo pusto: nebylo vidět ani hliněné nádoby, ani kusy zvěřiny rozvěšené ve větvích stromů, ani hrubé spací sítě, nic, co by ukazovalo na přítomnost divochů. Teď už nebylo možno pochybovat o tom, že Aimorové odtáhli zvečera nebo začátkem noci, hned po tom, jak pohřbili své mrtvé.

Správce se vrátil domů, aby podal zprávu šlechtici, který ji přijal s menší radostí, než se dalo předpokládat. Neznal ani příčinu, ani smysl tohoto náhlého odchodu a obával se, že za tím něco vězí.

A ani tomu nemohlo být jinak. Don Antonio byl člověk rozumný a životem zkušený. Jeho čtyřicetiletá zkušenost ho naučila opatrnosti; za žádnou cenu by nebyl chtěl vzbuzovat ve svých blízkých naději, která by se byla ukázala marnou.

VII

BITVA

Když tedy rodina dona Antonia de Mariz prožívala po tolika strastech konečně chvíle klidu, ozval se náhle na kamenném schodišti křik.

Cecilia vyskočila celá se chvějíc radostí i štěstím: poznala hlas Periho.

Dívka hned chtěla běžet svému věrnému příteli vstříc, ale mistr Nunes už spustil desku, která sloužila jako padací most, a za chvíli už Peri stál ve dveřích salónu.

Don Antonio de Mariz, jeho žena i dcera ztuhli zděšením a hrůzou; Isabela upadla jako podlátá.

Peri, s výrazem hlubokého smutku ve tváři, nesl na zádech nehybné tělo Alvarovo. Prošel pokojem, položil na pohovku své drahocenné brímě, pak se zadíval do zsilané tváře svého mrtvého přítele a utřel si slzu stékající mu po líci.

Nikdo z přítomných se neodvážil porušit hluboké ticho, jež se vznášelo nad touto chmurnou scénou. Dobrodruzi, kteří šli za Perim, když ho viděli běžet přes nádvoří,

zůstali stát ve dveřích, hluboce dojata tím, co se přihodilo.

Cecilia se už nemohla radovat z toho, že se Peri vrátil zdravý; přes všecko utrpení, které prožila, měly její oči ještě dost slzí, aby oplakala ušlechtilého a oddaného šlechtice, jehož srdce přestalo bít.

Don Antonio de Mariz byl zarmoucen jako otec, který ztratil syna; byl to hluboký, němý, na dně duše ukrytý žal, který silnou bytostí sice otřese, ale nezlomí ji.

Když minulo první vzrušení, začal se šlechtic vyptávat Periho a z jeho úst pak uslyšel krátké vyličení událostí, jejíchž smutný závěr měl teď před očima.

Všecko se přihodilo takto:

Peri opustil dům večer, když ucítil první hrozné příznaky účinkujícího jedu, aby vyplnil slib daný Cecilii. Musel najít účinný protijed, který znali jen staří kouzelníci kmene a ženy pomáhající jim při přípravách léčivých prostředků.

Než odešel poprvé do války, odhalila mu jeho matka toto tajemství, které by ho zachránilo od jisté smrti v případě, že bude zraněn otráveným šípem.

Když Indián viděl zoufalství své paní, pocítil v sobě dost síly překonat strnulost, způsobenou otravou, a dovléci se do lesní houštiny, aby našel tu léčivou rostlinu, jež mu mohla vrátit zdraví a život.

Když bloudil pralesem, zdálo se mu, že je už pozdě na to, co podniká, a že stejně zahyne. Trpěl při pomýšlení, že zemře vzdálen od své paní, aniž by se na ni naposled podíval. Skoro litoval, že odešel z domu; bylo by lepší umřít u Ceciliiých nohou. Pak si však zase vzpomněl, že dívka na něho čeká, že potřebuje jeho život, a to mu dodalo nových sil.

Peri pronikl do nejhustšího a nejtemnějšího houští a tam v šeru a tichu se odehrál mezi ním a přírodou jeden z těch výjevů pradávného, primitivního života v divočině, o němž máme jen neúplné a mlhavé představy. Slunce se klonilo k západu; nastal večer a pak noc a pod jejím příkrovem usnul Peri pod stanem z listoví jako v nějaké svatyni a ani sebemenší šelest nevydal svědectví o tom, co se tam událo.

Když první ranní záblesky zabarvily obzor purpurem, rozhrnulo se listí a Peri, vysílený, potáčeje se jako po těžké nemoci, vyšel ze svého útulku.

Sotva se držel na nohou, a aby neupadl, přidržoval se větví. Pomalu tak postupoval lesem a občas si utrhl několik plodů, které ho trochu posílily.

Když Peri došel k řece, cítil, že se mu vracejí síly, že se jeho strnulým tělem začíná rozlévat teplo. Vrhł se do vody a ponořil se; když vystoupil na břeh, byl už jiným člověkem. Protijed zapůsobil: jeho údům se vrátila bývalá pružnost, krev volně kolovala v žilách.

Snažil se teď obnovit ztracené síly; všecko, co chutného a výživného mu poskytl les, posloužilo Indiánovi k hostině života, kterou oslavil vítězství nad smrtí a jedom.

Slunce svítlo už několik hodin. Když se Peri dostatečně posilnil, kráčel zamyšleně dál; náhle zaslechl výstřely z pušek, opakované lesní ozvěnou.

Rychle zamířil ve směru výstřelů a brzy uviděl na lesní mýtině úděsný obraz.

Alvaro a jeho devět druhů, rozdělení na dva oddíly po pěti mužích a opření zády k sobě, byli obklíčeni asi stem Aimorů, kteří se na ně vrhali se zběsilou vzteklostí.

Avšak všechny náporů divochů, ohlušujících okolí svým řevem, se rozbíjely jako vlny přílivu o tuto malou kolonu, která jako by ani nebyla utvořena z lidí, ale z ocele; meče se míhaly tak bleskurychle, že tvořily neproniknutelnou kovovou hradbu. Nepřítel, který se přiblížil na dosah ruky, padl mrtev.

Tento zápas trval již hodinu; zpočátku Portugalci bojovali střelnou zbraní, ale Aimorové je napadli s takovou zuřivostí, že brzy došlo na meče a k bitvě mužé proti muži.

Ve chvíli, kdy se Peri objevil na kraji mýtiny, změnil se ráz celé bitvy.

Dobrodruh, kryjící se zády s Alvarem, postoupil v zápalu boje neopatrně o několik kroků vpřed, aby zasáhl nepřítele. Aimorové toho využili, obklíčili ho, čímž rozdělili kolonu, a Alvaro zůstal bez záštity.

Avšak odvážný a chrabrý šlechtic se bil statečně dál. Každým rozmáchnutím svého meče na místě složil jednoho z domorodců, který dokonával v krvi u jeho nohou. Rozzuření Aimorové se vrhli proti Alvarovi se zdvojnásobenou divokostí, ale jeho ruka se pohybovala pokaždé hbitěji a s větší přesností rozdávala rány mečem, jehož ostří kroužilo vzduchem tak rychle, že bylo vidět jen jeho lesk.

Od chvíle, kdy Aimorové postřehli, že šlechtic není kryt zezadu a že je tím vystaven jejich úderům, soustředili své úsilí k tomu, aby ho odtud napadli. Jeden z divochů se k němu těsně přiblížil, pozdvihl oběma rukama těžkou palici a z výšky jí udeřil svého protivníka do hlavy.

Alvaro upadl, ale při pádu opsal jeho meč ještě polokruh a stačil srazit nepřítele, který ho tak zrádně napadl zezadu; prudká bolest dodala této poslední ráně nadlidskou sílu.

Aimorové se už chtěli vrhnout na Alvarovo tělo, když se náhle na bitevním poli objevil Peri. Rychle uchopil na zemi ležící ručnici zabitého a začal s ní kolem sebe rozdávat rány jako palicí, takže Aimorové na sobě brzy pocítili sílu jeho strašlivých úderů. Když takto Peri od sebe odrazil nepřátele, vzal Alvarovo tělo na ramena a prorážeje si cestu svou příšernou zbraní zmizel v lese.

Několik divochů ho pronásledovalo, ale Peri se obrátil a donutil pronásledovatele litovat své smělosti. Položil břímě na zem, nabil pušku náboji, které měl Alvaro u sebe, a vypálil na divocha, jenž stál nejbliže. Ostatní pak, kteří už znali Periho z věřejší bitvy, rychle ustoupili.

Peri chtěl zachránit Alvara nejen pro přátelství, které k němu cítil, ale i kvůli Cecílii, protože se domníval, že ona šlechtice miluje. Když však viděl, že tělo zůstává nehybné, uvěřil, že Alvaro je mrtev. Přesto se však svého úmyslu nevzdal; hodlal ho dopravit — ať mrtvého nebo živého — těm, kteří ho milovali, buď proto, aby mu navrátili život, anebo prostě proto, aby se s jeho mrtvým tělem v slzách rozloučili.

Když Peri skončil své vyprávění, přistoupil don Antonio

de Mariz v hlubokém dojetí k pohovce, stiskl chladnou a bezvládnou ruku Alvarovu a řekl:

„Na brzkou shledanou, můj šlechtný odvážný příteli, na brzkou shledanou! Loučíme se jen na chvíli. Sejdeme se zakrátko v příbytku spravedlivých, kam jistě odcházíš a kam, jak doufám, s milostí boží vejdu i já.“

Cecília zaplakala nad Alvarovým tělem a pak, společně s matkou, poklekly a vroucně se pomodlily za spásu jeho duše.

Dona Lauriana vyčerpala ještě předtím všechny prostředky své domácí lékárníčky, nahrazující nedostatek léků, v té době a zvláště v tak vzdálených místech ještě dost vzácných, ale všechno bylo marné, Alvara už k životu nepřivedla.

Don Antonio de Mariz, který už dříve pochopil, že Aimorové jen tak bezdůvodně neodtáhli, přikázal svým lidem, aby se připravili k obraně, ne snad proto, že by doufal ve vítězství, ale prostě proto, že se rozhodl odolávat nepřátelům až do posledního okamžiku.

Když Peri zodpověděl všechny Cecíliiny otázky, jak se mu podařilo zdolat účinky jedu, vyšel z pokoje, obešel celé nádvoří a pozorně přitom obhlížel okolí. Indián, neúnavný ve všem, co se týkalo jeho paní, sotvaže ukončil jeden obrovský podnik, jenž ho přivedl do tábora Aimorů, již přemýšlel o novém plánu, jak by Cecílii zachránil.

Když prozkoumal celé okolí okem zkušeného стратега, vešel do pokoje, který předevčirem opustil a v němž ještě našel své zbraně tak, jak je tam zanechal.

Vzpomněl si na svůj poslední rozhovor s Alvarem a přemýšlel o podivnostech osudu, který jemu, už vlastně třikrát mrtvému, vrátil život a odebral ho šlechtici, jehož opustil živého a zdravého.

VIII

NEVĚSTA

Asi hodinu po událostech, které jsme právě vyprávěli, Peri, opřený o okno pokoje, který předtím patřil jeho paní, prohlížel velmi pozorně strom, rostoucí ve vzdálenosti několika sáhů.

Zdálo se, že přesně studuje křivky zkroucených větví, odhaduje jejich vzdálenost, sílu a výšku od země, jako by od toho záviselo rozluštění velkého problému, na nějž myslel. Ve chvíli, kdy byl tak plně zaujat podrobným průzkumem, ucítil pojednou, jak se něčí jemná ruka nasměle dotýká jeho ramene.

Indián se obrátil. Vedle něho stála Isabela; přikradla se k němu potichu, jako stín. Dívka teprve nedávno procitla ze své mdloby. Její tvář byla smrtelně bledá, zároveň však naprosto klidná nebo spíše strnulá, až děsila.

Když Isabela přišla k sobě, přeběhla zrakem celou místnost, aby se přesvědčila, že to všechno nebyl jen sen.

Salón byl opuštěný; don Antonio de Mariz odešel dát své rozkazy. Jeho žena klečela v modlitebně u hromady sutin a modlila se u nohou kříže, který zůstal na oltáři. V pozadí místnosti ležela na pohovce nehybná postava Alvarova; u jeho nohou hořela vosková svíce, vrhající kolem sebe bledé odlesky.

Vedle Isabely seděla Cecília, tiskla na prsa její umdlenou hlavu a pokoušela se ji povzbudit.

Když padl Isabelin pohled na tělo jejího miláčka, vyskočila jakoby pohaněna nadpřirozenou silou, přeběhla rychle sál a poklekla před lůžkem mrtvého, ne však proto, aby se modlila; chtěla se jen vpíjet pohledem do bledé, strnulé tváře, chladných rtů, vyhaslých očí, které i navzdory smrti stále milovala.

Cecília respektovala bolest své sestřenky. Jemným ženským instinktem pochopila, že každá láska, tedy i láska k mrtvému, má svá práva a tajemství. Opustila pokoj, aby se Isabela mohla klidně vyplakat.

Několik okamžiků po Ceciliině odchodu se Isabela zvedla, prošla jako stroj celým domem, a když konečně našla Periho, dotkla se zlehka jeho ramene.

Peri a Isabela, jak jsme už řekli, se od prvního setkání mnoho v lásce neměli. U Isabely to byla nenávist k rase, k níž sama náležela a která ji ve vlastních očích snižovala; u Periho to byl přirozený odpor, který člověk vždycky pocituje vůči tomu, v němž vytuší nepřítele.

Proto se Indián velmi podivil, když Isabelu spatřil vedle sebe. Jeho podivení ještě vzrostlo, když uviděl, jak mu prosebně kyne, jako by od něho očekávala nějakou laskavost.

„Peri!...“

Indiána dojal její trpící pohled a on, skutečně poprvé v životě, Isabelu oslovil:

„Ty potřebuješ Periho?“

„Přišla jsem tě o něco požádat. Neodmítneš mne, vid?“ zašeptala.

„Řekni, jestli je to něco, co Peri může udělat, tak to neodmítne.“

„Slibuješ tedy?“ zvolala Isabela a oči jí zablýskly radostí.

„Ano, Peri ti to slibuje.“

„Tak pojd!“

A dívka vedla Indiána do salónu, který byl ještě stále opuštěný, jako předtím. Zastavila se vedle pohovky, ukázala na bezvládné Alvarovo tělo a naznačila Perimu, aby je vzal do náručí.

Indián uposlechl a šel za Isabelou až do vzdáleného pokojíku v postranním křídle budovy; tam Peri složil své břímě na lůžko, jehož závěsy Isabela rozhrnula, zardávajíc se jako nevěsta.

Červenala se studem proto, že to byl pokojík, v němž žila a kde se rodila její láska; Alvara položili na její panenskou postel. Byla teď skutečně nevěstou — nevěstou smrti.

Když Peri splnil dívčino přání, vrátil se ke svému pozorování, v němž pokračoval s neúnavnou vytrvalostí.

Sotvaže Isabela osaměla, usmála se. Její úsměv vyjad-

řoval opojení z bolesti, rozkoš z utrpení, které prosvětlují před smrtí tváře mučedníků a opovrhovaných.

Vyndala ze zánadrží skleněný medailónek, v němž měla uschované vlasy své matky, a chvíli na něm utkvěla planoucím pohledem. Pak ale potřásla hlavou a na tváři se jí objevil těžko definovatelný výraz. Změnila své rozhodnutí; tajemstvím, uzavřeným v tomto medailónku, byl jemný prášek, pokrývající vnitřní stěnu skleněné trubičky. Avšak smrt z požití jedu, svěřeného jí matkou, dívku nespokojovala: byla by příliš rychlá, téměř okamžitá.

Přikradla se potichu ke komodě, kde rozžala voskovici, stojící vedle kříže ze slonoviny. Potom zamkla dveře, spustila žaluzie a stáhla všechny závěsy, aby jimi nemohlo pronikat denní světlo. Pokojík se ocitl v naprosté temnotě, jen kolem hořící svíce se rozlévala bledá záře, osvětlující obraz Krista.

Dívka poklekla a krátce se pomodlila. Prosila Boha o poslední milost: prosila o věčný život v nebi pro svou lásku, která na zemi tak rychle minula.

Když skončila modlitbu, vzala svícen a postavila ho do hlav postele; pak rozhrnula záclonu a se zanícením pozorovala svého miláčka.

Zdálo se, že Alvaro spí. Jeho krásná tvář byla nezměnná; smrt mu jen odňala barvu a vtiskla jeho ušlechtilým tahům voskový a mramorový vzhled, takže vytvořila z chladnociho Alvarova těla krásnou sochu.

Isabela na chvíli odpoutala od něho svůj okouzlený pohled a přistoupila znovu ke komodě, kde vedle několika trpytivých perleťových lasturek, které se loví u našeho pobřeží, stál košíček z pestrobarevné slámy.

V košíčku byly shromážděny různé aromatické prskyřice a voňavé silice, stékající ze stromů naší země: prskyřice aroeyry, zrníčka benzoé, zkrystalizované slzičky embaíby a kapky balzámu – brazilského santalu.

Dívka vložila do jedné mušle většinu oněch aromatických prskyřic a zapálila několik benzoových zrníček prosáknutých olejem, který vzplanul a od něho pak i ostatní prskyřice.

Kotouče bělavého dýmu stoupaly v širokých spirálách

z improvizované kaditelnice, šířily kolem omamné vůně a plnily celý pokoj průzračnými oblaky, chvějícími se v bledé záři voskovice.

Isabela seděla na kraji lůžka, držela ve svých dlaních ruce Alvarovy, nespouštěla zrak z jeho drahé tváře a něco stále šeptala. Byly to přerývané věty, tajná, důvěrná sdělení, nesouvislé zvuky, které jsou mluvou lásky.

Chvílemi se jí zdálo, že Alvaro ještě žije, že mu šeptá do uší vyznání lásky. Mluvila tak, jako by její miláček mohl ještě slyšet; vykládala mu všechna tajemství své lásky, odhalovala mu celou svou duši. Její něžná ruka mu shrnovala vlasy z čela, hladila jeho chladné líce a dotýkala se jeho studených mlčenlivých rtů, jako by si chtěla vyprosit úsměv.

„Proč mi nic neříkáš?“ šeptala něžně. „Neznáš už svou Isabelu? Řekni ještě jednou, že mě miluješ! Opakuj znovu ta slova, aby nemusela má duše pochybovat o svém štěstí! Snažně tě prosím!...“

A s pootevřenými ústy, zadržujíc dech, napjatě naslouchala, ozve-li se zvuk drahého hlasu, donese-li se k ní ještě jednou ozvěna prvního a posledního slova její smutné lásky.

Ale odpovídalo jen ticho; dívka vdechovala omamné, vonné páry, které jí rozpalovaly v žilách krev.

Místnost představovala fantastický obraz. Z temného pozadí vystupoval světlý okruh, zahalený hustou mlhou.

Ze zářivé skvrny vyvstávaly jako přízraky postavy ležícího Alvara a nad ním skloněné Isabely, která k němu nepřetržitě hovořila, jako by ji mohl slyšet. Dívka již cítila, že se jí začíná těžko dýchat; dusila se, zároveň však pociťovala nevyslovitelnou, omamující rozkoš. Ve vdechování vonných, omamných par, které se stále zhušťovaly a ředily vzduch, se tajila nevylicitelná slast.

Téměř bezduchá, poloomámená Isabela se pozvedla jako náměsíčná, těžce oddychujíc. Horká ústa přitiskla na chladné, nehybné rty milencovy; byl to její první a zároveň poslední polibek, polibek nevěsty.

Pozvolna upadala do agónie, do blouznivého stavu,

kažela - ro h ant
smrt

v němž se bolest mísila s radostí; opijela se svými mukami — smrt, týrající tělo, vlévala do duše blaho.

Náhle se Isabele zdálo, že se Alvarovy rty zachvěly, že z jeho hrudi, ještě před chvílí necitlivé jako mramor, vychází sotva znatelný dech.

Myslíla, že se mýlí. Ale ne! Alvaro byl živ, skutečně živ; jeho ruce křečovité svíraly ruce dívčiny; jeho oči, zářící zvláštním ohněm, hleděly na Isabelu a ústa sotva slyšitelně zašeptala:

„Isabelo!...“

Dívka slabě vykřikla, radostí, údivem i strachem zároveň. Z chaotických myšlenek, probíhajících horečně její hlavou, vyvstala najednou jedna hrozná: ona sama svého milence zabila, odsoudila ho k smrti, protože podlehla osudnému omylu. S úžasným úsilím se jí podařilo zvednout hlavu; chtěla se vrhnout k oknu, otevřít je a vpustit do pokoje čerstvý vzduch. Věděla, že sama už smrti neunikne, ale snad se jí podaří zachránit Alvara.

Jak se však pokoušela vstát, ucítila, že ruce mladého muže stále pevněji svírají její dlaně a přitahují ji k sobě; její oči se znovu setkaly s očima milovaného.

Isabela neměla už sílu vzepřít se Alvarovi a zachránit ho. Její zemdlená hlava poklesla na jeho hrud' a jejich ústa se ještě jednou spojila v dlouhém polibku, spojujícím jejich duše ve věčném blaženství.

Oblaka dýmu a vůně se stále zhušťovala a zahalovala jako závojem jejich postavy.

Okolo druhé hodiny odpolední se dveře pokojíku pod prudkým nárazem otevřely; z místnosti se vyvalil hustý dým, který div nezadusil dvě osoby, jež se pokoušely vejít.

Byli to Cecíliia a Peri.

Znepokojena dlouhou nepřítomností své sestřenky se Cecíliia od Periho dověděla, že Isabela je ve svém pokoji; Indián jí ovšem zamlčel část pravdy — neřekl jí, kam položil Alvarovo tělo.

Dvakrát se Cecíliia přiblížila ke dveřím a poslouchala; nic však neslyšela. Konečně se rozhodla zaklepat a zavolala na Isabelu, nedostala však odpověď. Přivolala tedy

Periho a pověděla mu o svých obavách; Indián se v ne-dobré předtuše vzepřel ramenem o dveře a vyrazil je.

Když závan čerstvého vzduchu rozptýlil nahromaděný dým, Cecíliia vstoupila dovnitř a uviděla tragický obraz, který jsme právě popsali; ustoupila v úctě před tajemstvím hluboké lásky a vybidla Periho k odchodu.

Indián zavřel dveře a šel za svou velitelkou.

„Zemřela šťastná!“ řekl.

Cecíliia se na něho mlčky zadívala velkýma modrýma očima.

IX

ODPLATA

Chýlilo se k večeru; na tmavou lesní zeleň se začínaly klást noční stíny.

Don Antonio de Mariz stál opřený o rám dveří vedle své ženy; jednou rukou objímal Cecílii. Odlesky zapadajícího slunce ozařovaly tyto tři postavy i okolní velkolepou lesní krajinu.

Šlechtic i Cecíliia s matkou hleděli upřeně k obzoru na poslední sluneční paprsek, jako by se navždy chtěli rozloučit s denním světlem, s obklopujícími je horami, stromy, loukami i řekou, prostě s celou přírodou.

Pro všechny tři bylo to, co viděli v přírodě, i obrazem jejich života; západ označoval jejich poslední chvíle a soumrak smrti se už rozkládal kolem nich stejně jako noční temnota.

Po bitvě, v které dobrodruzi draho prodali své životy, se Aimorové vrátili; rozlícení touhou po pomstě čekali jen, až se setmí, aby znovu napadli dům. Tentokrát byli přesvědčeni, že oslabení nepřátelé nebudou už moci odolávat jejich prudkému útoku, a ničili všecko, co by mohlo někomu z bílých pomoci při útěku.

Bylo to celkem snadné; kromě kamenného schodiště, vytesaného ve skále, byl celý dům ze všech stran obklopen hlubokou skalní propastí; pouze strom olejovník, jehož větve se skláněly nad chýší Periho, tvořil jakýsi spojovací

most, kterým by se byl mohl dostat přes propast ten, kdo by měl takovou obratnost a sílu jako Indián.

Divoši, kteří chtěli zabránit, aby jim někdo unikl, zvláště Peri, porazili strom, a tak zničili jedinou cestu, kudy by se byl mohl někdo při útoku zachránit.

Při prvním úderu kamenné sekyry do objemného kmeně olejovníku se Peri zachvěl; uchopil svou pušku a zamířil, aby divochovi roztrástil hlavu, ale náhle se usmál a klidně opřel pušku o stěnu. Pak se už nestaral o ničivou činnost Aimorů a klidně pokračoval ve své přerušené práci; svinoval právě provaz z vláken palmy, jedné z těch, které podpíraly jeho chýši.

Měl určitý plán. Aby ho mohl provést, porazil obě palmy a přivlekl je do Cecíliina pokoje; potom rozsekl jeden kmen a celé ráno kroutil z jeho čerstvých vláken dlouhý provaz, který se měl stát pro něho velmi důležitou pomůckou.

Když svou práci dokončil, uslyšel ránu, která byla způsobena nárazem padajícího stromu na skálu; Indián znovu přistoupil k oknu a spokojeně se zatvářil. Olejovník, podřatý u samého kořene, ležel nad propastí a vysoko zvedal staleté větve, z nichž každá byla mohutnější a košatější než ne jeden mladý lesní strom.

Aimorové, uklidnění, že i z této strany zamezili obleženým uniknout, pokračovali v přípravách k útoku, který chtěli začít, až nastane hluboká noc.

Když slunce zapadlo a soumrak ustoupil nočním temnotám, zamířil Peri do salónu.

Neúnavný Aires Gomes střežil jako vždycky dveře pokoje. Don Antonio de Mariz seděl opřený ve svém křesle; na kolenou mu seděla Cecília, které podával šálek nějakého nápoje, jež ona odmítala vypít.

„Jen to vypij, drahá Cecílie,“ říkal šlechtic, „je to posilňující nápoj, který ti udělá dobře.“

„Už to snad ani nestojí za to, tatínku, když budeme žít sotva jednu dvě hodiny...“ odpověděla dívka se smutným úsměvem.

„Mýlíš se, ještě nejsme docela ztraceni.“

„Ještě zbývá nějaká naděje?“ otázala se nedůvěřivě.

„Ano, mám naději, a ta mne nezklame!“ významně odpověděl šlechtic.

„A jakou? Řekněte!“

„To jsi tak zvědavá?“ usmál se don Antonio. „Povím ti to tajemství, až uděláš to, oč tě prosím.“

„Vy chcete, abych vypila ten léčivý nápoj?“

„Ano.“

Cecília vzala z otcových rukou šálek, a když ho vypila do dna, znovu se na otce tázavě podívala.

„Pevně doufám, dceruško, že žádný nepřítel nepřestoupí nikdy práh těchto dveří. Můžeš věřit otcovým slovům a klidně spát; Bůh nás neopustí.“

Šlechtic políbil jasně Cecíliino čelo, pak vstal, vyzdvihl ji, posadil do svého křesla a vyšel z pokoje, aby se podíval, co se děje venku.

Peri, který slyšel tento rozhovor, hledal po pokoji něco, co patrně nutně potřeboval.

Když konečně našel to, co hledal, zamířil ke dveřím.

„Kam jdeš?“ tázala se Cecília, která pozorovala každé jeho hnutí.

„Peri se vrátí, paní.“

„A proč odcházíš?“

„Protože je to zapotřebí.“

„Tak se ale vrať brzy. Musíme zemřít všichni pohromadě, společnou smrtí.“

Indián se zachvěl.

„Ne. Peri zemře, ale ty, paní, musíš žít.“

„A proč bych žila, když ztratím všechny své blízké? ...“

Cecília již chvíli cítila, že se jí točí hlava, víčka jí tížila a oči se zavíraly; bezvládně klesla na vysoké opěradlo křesla.

„Ne... Raději umřít tak jako Isabela!“ šeptala už jako ze spaní.

Na jejích pootevřených ústech se objevil jemný úsměv, oddychovala klidně a stejnoměrně.

Peri byl zpočátku polekán tímto nenadálým spánkem, který se mu nezdál být přirozený, právě tak jako náhlá bledost Cecíliiných tváří.

Zadíval se na šálek, stojící na stole; ochutnal trochu

tekutiny, která zůstala na dně. Její chuť mu byla neznámá. V žádném případě to však nebyl jed.

Odehnal myšlenku, která mu prolétla hlavou, protože si uvědomil, že se don Antonio usmíval, když pobízel dceru, aby nápoj vypila, a že se mu přitom ani netřásla ruka. Upokojil se tedy, a protože neměl času nazbyt, opustil rychle pokoj, přeběhl nádvoří a zmizel v místnosti, kterou teď obýval.

Nastala noc; celý dům i okolí obklopovala hustá tma. Za celý čas se nepříhodilo nic, co by mohlo nějak zlepšit zoufalou situaci rodiny. Zlověstné ticho, jaké vždy předchází bouřce, se vznášelo nad obyvateli domu. Nepočítali teď už hodiny, ale minuty svého života.

Don Antonio se procházel salómem s takovým vznešeným klidem, jako to činíval v dávných spokojených dobách. Občas se zastavoval ve dveřích pracovny, vrhl pohled na modlíci se manželku a na spící dceru a znovu začal přecházet sem a tam.

Dobrodruzi, seskupení u dveří, sledovali šlechticovu postavu, která se na konci pokoje ztrácela v šeru a hned se zase objevovala v kruhu světla, jež vrhal stříbrný lustr, visící ze stropu.

Nikdo z těchto lidí si nestěžoval, nevzdychal; stáli mlčky, odevzdání svému osudu. Příklad jejich velitele v nich oživil hrdinskou odvahu vojáků, kteří dovedou zemřít za spravedlivou věc.

Než sem přišli na rozkaz dona Antonia de Mariz, vykonali rozsudek, který vynesli nad Loredanem. Kdo šel tu chvíli přes nádvoří, viděl, jak se kolem sloupu, k němuž byl mnich přivázán, plazí plamenné jazyky olizující nahromaděné dřevo.

Ital již cítil žár blížícího se plamene a kotouče dýmu ho zahalovaly hustou mlhou. Je nemožné popsat jeho zuřivost i vztek, které jím zmítaly v posledních chvílích života, předcházejících potupné smrti.

Ale vraťme se do salónu, kde byly shromážděny hlavní osoby tohoto příběhu a kde se přihodí jeho nejdůležitější události.

Hluboký, ničím nerušený klid se vznášel nad touto

samotou; všude panovalo ticho a noc byla tak tmavá, že na vzdálenost několika kroků nebylo možno nic rozeznat.

Náhle neznámé pruhy světla prořízly tmu a začaly se vpichovat do budovy. Byly to zápalné šípy Aimorů, oznamující začátek útoku. V několika minutách se snesl nad dům ohnivý déšť, jako plamenný vodopád.

Hrstka obránců se zachvěla leknutím; don Antonio tomu však přihlížel s úsměvným klidem.

„Nadešla chvíle, přátelé. Zbývá nám hodina života; připravte se umřít tak, jak se sluší na křesťany a Portugalce. Otevřete dveře, abychom mohli vidět nebe.“

Šlechtic řekl, že jim zbývá hodina života, protože po zničení kamenného schodiště věděl, že se tam divoši nemohou dostat jinak, než že si buď vyrobí nové schody, nebo se budou muset vyšplhat po skále, čehož obojího — i při své zručnosti — nemohli dosáhnout v kratším čase.

Když dobrodruzi otevřeli dveře, vynořila se z temnoty postava a vklouzla do pokoje.

Byl to Peri.

X

NOVÝ PLÁN PERIHO

Indián rychle zamířil k donu Antoniovovi de Mariz.

„Peri chce zachránit paní.“

Šlechtic potřásl pochybovačně hlavou; nevěřil v možnost nějaké záchrany.

„Vyslechni mě!“ naléhal Indián.

Přiblížil ústa k uchu dona Antonia a tiše, rychle a velmi rozhodně mu šeptal:

„Všecko je připraveno. Spusť se k řece, plav se po ní. Až luna roztáhne svůj oblouk, doplujes na území Goitacazů. Matka Periho tě zná; sto bojovníků půjde s tebou do velkého města bílých.“

Don Antonio de Mariz poslouchal mlčky Indiánova slova; když Peri skončil, vděčně mu stiskl ruku:

„Ne, Peri; to, co mi navrhuješ, je nemožné. Don Antonio de Mariz nemůže ve chvíli nebezpečí opustit svůj

dům, svou rodinu a své přátele, ani proto, aby zachránil tu, která je mu na světě nejdražší. Portugalský šlechtic neutíká nikdy před nepřítelem, ať je jím kdokoliv: umírá, a tím zároveň mstí svou smrt.“

Peri zalomil zoufale rukama.

„To znamená, že nechceš zachránit paní?“

„Nemohu,“ odpověděl šlechtic. „Povinnost mi prikazuje zůstat zde a sdílet osud svých druhů.“

Indián nechápal, že může existovat důvod, kvůli němuž by mohl být obětován Cecíliin život, který pro něho byl svatý.

„Peri myslel, že ty miluješ paní!“ vybuchl.

Don Antonio se na něho zadíval klidným, chápajícím pohledem.

„Odpouštím ti urážku, které ses vůči mně dopustil, příteli, protože dokazuje tvou velkou oddanost. A věř mi, že kdyby bylo zapotřebí a zachránil bych tím svou dceru, s radostí i úsměvem bych se stal sám barbarskou obětí divochů.“

„A proč tedy odmítáš to, oč tě Peri prosí?“

„Proč? Protože to není oběť, ale byla by to hanba a zrada. Což ty bys, Peri, opustil svou ženu, své druhy, aby ses zachránil před nepřítelem?“

Indián sklonil sklíčeně hlavu.

„Nehledě ještě k tomu, že taková výprava vyžaduje síly, které já už nemám, jsem příliš stár. Pouze dva lidé by to dokázali.“

„Kdo?“ otázal se Peri a v jeho očích se rozhořel papsek naděje.

„Prvním je můj syn, který je teď daleko... A druhý nás opustil dnešního rána a volá nás k sobě; to byl Alvaro.“

„Peri udělal pro paní všecko, co mohl. Ty ji nechceš zachránit; Peri tedy zemře u jejích nohou.“

„Zemře? Proč bys umíral?“ zvolal šlechtic. „Máš před sebou svobodu a život! A myslíš, že to dovolím?... Nikdy! Jdi, Peri, a uchovej si vzpomínku na své přátele: naše duše tě budou provázet; buď sbohem! Odejdi, čas kvapí!“

Indián zvedl pyšně hlavu: byl rozhořčen.

„Peri už mnohokrát nasadil pro tebe svůj život; má tedy také právo umřít s tebou. Ty nemůžeš opustit své druhy, Peri nemůže opustit svou paní.“

„Jsi nespravedlivý, příteli. Vyjádřil jsem pouze své přání, rozhodně jsem neměl v úmyslu tě urazit. Chceš-li s námi sdílet náš osud, zůstaň.“

Vzduch se chvěl bouřlivým křikem divochů.

Don Antonio pokynul svým lidem a zamířil do pracovny.

Cecilia spala v křesle klidným spánkem; usmívala se, jako by se jí něco hezkého zdálo. Její bledá tvář, orámovaná pletencí světlých vlasů, měla blažený a čistý výraz.

Šlechtic se zahleděl na dceru a pocítil v srdci ostrou bolest; skoro litoval, že nepřijal nabídku Periho a neudělal poslední pokus, aby zachránil život, který se právě začal rozvíjet.

Ale což se mohl zpronevěřit celé své minulosti a zapomenout na povinnost, která od něho vyžadovala zemřít na svém místě? Což mohl v poslední chvíli zradit ty, kteří s ním sdíleli osud?

Cit pro čest a povinnost byl u šlechticů dávných dob tak silný, že don Antonio ani na okamžik nepřipustil myšlenku na útěk, aby zachránil dceru. Kdyby se byl našel jakýkoli jiný způsob, byl by ho neváhal použít jako daru z nebes, ale souhlasit s útekem nemohl.

Zatímco se v šlechticově duši odehrával tento krutý zápas, Peri, stojící vedle Cecílie, stále ještě přemýšlel, zda a jak by ji mohl zachránit před nevyhnutelnou smrtí. Dalo by se říci, že Indián čeká na nepředvídanou pomoc, na nějaký zázrak, který zachrání jeho paní, a že číhá na takový okamžik, aby hned pro ni udělal všecko, co je v lidských silách.

Don Antonio si povšiml pevné rozhodnosti, která se jevila v Indiánově tváři, a zamyslel se ještě víc. Po chvíli zvedl hlavu a jeho oči zazářily paprskem naděje.

Popošel ke křeslu, kde spala Cecilia, vzal Periho za ruku a řekl slavnostním hlasem:

„Kdybys ty byl křesťan, Peri!...“

Indián se k němu obrátil, nesmírně udivený těmi slovy.

„Proč?“

„Proč?“ pomalu opakoval šlechtic. „Protože kdybys byl křesťan, svěřil bych ti záchranu mé Cecílie; jsem přesvědčen, že bys ji dovedl do Rio de Janeiro k mé sestře.“

Indiánova tvář se rozzářila štěstím; zalykal se radostí a jeho třesoucí se rty stěží mohly pronést slova, tryskající mu z hloubi srdce:

„Peri chce být křesťanem!“

Don Antonio na něho vděčně pohlédl očima plnými slz.

„Naše náboženství dovoluje,“ řekl šlechtic, „že v nevykykle těžkých okolnostech, v poslední hodině života, může kdokoli udělit křest. Stojíme všichni nad hrobem. Klekni si, Peri!“

Indián klesl na kolena u nohou starého šlechtice, který mu položil obě ruce na hlavu.

„Křtím tě, Antonio, ve jménu Otce, Syna i Ducha Svátého. Amen. Dávám ti své jméno!“

Peri políbil kříž na rukojeti meče, který mu šlechtic podal, pak se hrdě vztyčil ve své statné kráse, hotov čelit každému nebezpečí, aby zachránil svou paní.

„Nežádám od tebe přísahu, že budeš chránit a střežit mou dceru. Znáš tvou ušlechtilou duši, znám tvé hrdinství a znám tvou oddanost k Cecílii. Ale chci, abys mi složil jinou přísahu.“

„Jakou? Peri souhlasí se vším.“

„Přísahaj mi, že nedovolíš, aby má dcera upadla do rukou nepřátel, nebudeš-li ji moci zachránit.“

„Peri přísahá, že odvede paní k tvé sestře; a jestli pán nebe nedovolí Perimu splnit jeho přísahu, žádný nepřítel se nedotkne tvé dcery, i kdyby kvůli tomu bylo nutné vypálit celý les.“

„Dobře. Věřím ti. Svěřuji ti svou Cecílii a mohu spokojeně zemřít. Můžeš odejít.“

„Přikaz zamknout všechny dveře.“

Dobrodruzi vyplnili šlechticův rozkaz a všechny dveře uzamkli. Indián chtěl tímto způsobem získat čas.

Křiky a hulákání divochů se rozléhaly a ozývaly ve

stále větší blízkosti; bylo jasné, že Aimorové už slézají skálu.

Minulo několik chvil velkého neklidu a úzkosti. Don Antonio naposled políbil svou dceru. Dona Lauriana přitiskla hlavu spící dívky na svá prsa a zabalila ji celou do hedvábného pláště.

Peri čekal s napjatým sluchem a se zrakem upřeným na dveře. Stál zlehka opřený rukou o lenoch křesla a čas od času netrpělivě podupával nohou.

Náhle zazněl strašný řev už v těsné blízkosti domu. Plamenné jazyky začaly olizovat okenice a rámy dveří. Celá budova se od základů otrásala náporom divochů, kteří sem pronikali uprostřed požáru.

Jakmile Peri zaslechl první výkřiky, sklonil se nad křeslem a vzal Cecilii do náručí; když se hluk přiblížil až k širokým dveřím salónu, byl Indián už pryč.

Přestože v domě byla naprostá tma, Peri nezaváhal ani na okamžik: šel jistě a přímo do bývalého Ceciliiina pokoje a vystoupil na okno.

Jedna z palem, které dřív podpíraly jeho chatu, byla položena jako most přes propast a ve vzdálenosti asi třiceti pídí se druhým koncem opírala o jednu mohutnou větev olejovníku, který Aimorové v průběhu dne porazili, aby komukoli z obležených zabránili v útěku.

Peri s Cecilíí v náručí pevně stoupl na tento chatrný můstek, jehož vypouklý povrch byl nejvýše několik palců široký.

Kdo by se byl mohl v tuto chvíli zahledět nad skalní rozsedlinu, uviděl by, jak se v matném odlesku požáru pomalu nad propastí pohybuje vzpřímený stín, podobný jednomu z těch přízraků, které se podle lidových pověr toulají o půlnoci po polorozbořených cimbuřích hradních zřícenin.

Palma se prohýbala a Peri, balancuje nad prohlubní, se pomalu přibližoval k jejímu kraji. Křik divochů se rozléhal celým prostorem a mísil se s třeskem těžkých palic, dopadajících na dveře a stěny budovy.

Indián se neohlížel na hrůzu, kterou zanechával za sebou, a dostal se na druhou stranu propasti; přidržuje se

jednou rukou větví olejovníku, dostal se bez nehody na zem.

Pak se velkým obloukem vyhnul ležení Aimorů a zamířil k řece; tam byla v křoví ukrytá malá loďka, kterou se dříve obyvatelé domu převáželi přes *Paquequer*.

Když Cecilia usnula, Peri na hodinu odešel a za tu dobu se mu podařilo vykonat všechny přípravy pro tento odvážný podnik, který měl zachránit jeho paní.

Díky své zručnosti Peri pomocí zhotoveného provazu upevnil a položil přes propast tento visutý most, pak běžel k řece, přivázal loďku v místě, které se mu zdálo nejprůhodnější, a nadvakrát přenesl do ní všechno, co by při několikadenní cestě mohla Cecilia potřebovat.

Byly tu její šaty, damašková příkrývka, z níž se dalo upravit lůžko, a nějaké potraviny, které ještě v domě zbyly. Peri pamatoval i na peníze, jež by v Rio de Janeiru potřeboval don Antonio, neboť nepochyboval o tom, že šlechtic nebude váhat zachránit svou dceru a odejde s ní.

Když Indián dorazil k břehu řeky, položil Cecilii na dno loďky jako dítě do kolébky, přikryl ji hedvábným pláštěm, aby byla chráněna před noční rosou, uchopil vesla a loďka bystře, jako ryba vyrazila po řece.

Ze vzdálenosti několika sáhů uviděl pak Peri lesní průrvou mezi stromy dům na skále, ozářený plameny požáru, který se neustále rozšiřoval.

A najednou se před jeho zrakem objevila fantastická, příšerná scéna, podobná zjevení, které provází horečné představy.

Přední část domu tonula v temnotách; oheň olizoval postranní zdi a vítr roznášel jeho plameny do zadní části budovy. Peri nejdřív uviděl v temnotě se pohybující postavy Aimorů a strašlivou, obludnou figuru Loredanovu, zdvihající se jako strašidlo uprostřed stravujících ji plamenů.

Náhle se průčelí domu zřítilo do nádvoří a pohřbilo pod sebou velkou hromadu divochů.

A tehdy se před očima Periho objevil skutečně fantastický obraz.

Velký salón se proměnil v ohnivě moře. Míhající se postavy jakoby plavaly ve vlnách plamenů.

V pozadí se tyčila majestátní postava dona Antonia de Mariz; stál uprostřed své pracovny. Levou rukou zvedal kříž a pravou mířil pistolí do temné prachárny.

U nohou šlechticových, objímajíc jeho kolena, klečela odevzdaně dona Lauriana a vedle nich Aires Gomes a hrstka zbylých dobrodruhů; ve své nehybnosti tvořili podstavec tomuto sousoší, hodnému velkého umělce.

Nad hromadou sutin zřícené zdi se hemžily příšerné postavy Aimorů, podobné ďáblům plesajícím v pekelných plamenech.

To všecko se Perimu zjevilo na jediný okamžik, jako živý obraz, osvětlený náhlým bleskem.

Vtom se rozlehl celým okolím děsivý rachot: země se zatřásla, voda řeky se vzedmula jako při prudké větrné smršti. Tma zahalila celou skálu, která byla ještě před chvílí ozářena plameny; pak se všecko kolem znovu pohroužilo do hlubokého nočního ticha.

Povzdech unikl z prsou Periho, možná jediného svědka této katastrofy.

Indián přemohl svou bolest, sklonil se nad veslem a loďka letěla dál po hladké lesklé hladině *Paquequeru*.

EPILOG

Když ranní slunce osvětlilo údolí řeky, na místě, kde se dříve tyčil dům u *Paquequeru*, zůstala jen hromada rozvalin.

Ohromné úlomky skal, rozervané výbuchem a roztroušené po okolí, vypadaly jako pozůstatky po řádění obrovského kyje novodobého Kyklopa.

Výšina, na které budova stála, zmizela z povrchu zemského a na jejím místě vznikl velký trychtýř, podobný sopečnému kráteru.

Stromy vyvrácené z kořenů, rozrytá půda, zčernalý popel, pokrývající les — to všecko nasvědčovalo, že tudy prošla nějaká strašná živelní pohroma, která kolem sebe rozsévá smrt a ničení.

Tu a tam se mezi hromadami rozvalin objevila osamě-

lá postava Indiánky; zbylé ženy kmene Aimorů tady oplakávaly své mrtvé; pak donesou ostatním kmenům zprávu o strašlivé pomstě, která je postihla.

Kdo by byl mohl v tomto okamžiku vzlétnout nad údolí řeky a rozhlédnout se, — zachytilo-li by ovšem lidské oko vzdálenost několika mil — uviděl by, že se v širokém řečišti Paraiby rychle pohybuje sotva rozpoznatelná skvrnka.

Byla to loďka Periho; popoháněná rozmachy vesel a větrem plula nesmírnou rychlostí — tak jako prchá noční tma před prvním denním světlem.

Indián vesloval bez odpočinku celou noc. Věděl už sice, že don Antonio de Mariz ve své strašné pomstě zničil celý kmen Aimorů, chtěl se však co nejvíce vzdálit od dějiště katastrofy a ocitnout se co nejdřív v rodné krajině.

Nebyla to touha po domově, tak mocná v srdci každého člověka, ani to, že uvidí opět svou chatu, skloněnou nad řekou, a že obejmě svou matku a bratry.

Nadšení, sílu a energii mu v této chvíli dodávala myšlenka, že zachrání svou paní a splní přísahu, kterou dal starému šlechtici. S pýchou přemýšlel o tom, že měl dost síly i odvahy zdolat všechny překážky a uskutečnit poslání, které na sebe vzal.

Když slunce dostoupilo vrcholu a rozlévalo proudy světla touto liduprázdnou krajinou, Peri uvážil, že bude zapotřebí ukrýt Cecilii před jeho spalujícími paprsky; přistál proto s loďkou u břehu ve stínu stromů.

Dívka, zahalená do svého hedvábného pláště, spala ještě stále klidným spánkem z předchozího večera s hlavou opřenou o před ložky; tváře jí opět zčervenaly a zpod průzračné bělosti její pleti znovu zazářil růžový tón, jehož jemnost dovede vykouzlit jen nejdokonalejší umělec — příroda.

Peri vyzdvihl loďku, jako by to byla malá kolébka, a položil ji do trávy na břehu řeky. Pak usedl vedle ní a s očima upřenýma na Cecilii čekal, až se probudí z dlouhého spánku, který ho již začínal znepokojoval.

Chvěl se při myšlence na bolest, kterou jeho paní pocítí, až se doví o neštěstí, jehož byl minulé noci svědkem.

Uvědomoval si, jak těžké bude odpovědět na první Cecíliin udivený pohled, až se probudí a rozhlédne se okolní divočinou.

Celý čas, pokud dívka spala, bděl nad ní Peri s neochabující starostlivostí a nespouštěl z ní oči.

Opřel se rukou o okraj ložky, naklonil se nad spící dívkou a netrpělivě čekal na okamžik, který si přál, ale jehož se zároveň i obával.

Ani nejstarostlivější matka nemohla by lépe pečovat o své dítě než tento oddaný přítel o svou paní. Byl stále ve střehu, aby nic nerušilo její spánek: ani sluneční paprsek, proklouznuvší listím a hrající si na dívčině tváři, ani ptáček, zašvitořivší náhle na větvi, nebo kobyłka, poskakující v trávě.

Každá minuta přinášela Perimu nové zneklidnění; zároveň se však radoval, že spánek prodlužuje Cecílii pokojné chvíle a oddaluje okamžik, kdy se doví o hoří, které ji postihlo, o ztrátě nejdražších bytostí.

Cecília zhluboka vydechla; její krásné modré oči se otevřely a znovu přivřely, oslněné denním světlem. Přetřela si drobnou rukou narůžovělá víčka, jako by chtěla zaplašit dlouhý spánek, a její jasný a vlídný pohled spočinul na tváři Periho. Zlehka radostně vykřikla, rychle se posadila a udiveně i překvapeně si prohlížela besídku z listí, která ji obklopovala. Zdálo se, že se ptá okolních stromů, řeky, oblohy — ale všechno bylo tiché, mlčenlivé.

Peri se neodvažoval promluvit; viděl, co se odehrává v Cecíliině duši, a neměl dost síly pronést první slovo o strašné pravdě, kterou nebylo možno skrýt.

Cecília konečně sklonila zrak; viděla, že sedí v ložce, přehlédla rychlým pohledem široké řečiště Paraíby, lenivě se vinoucí lesnatými břehy, a zbledla jako křída.

Polekaně se obrátila k Indiánovi, ústa se jí trásla; sotva dýchajíc vzrušením zalomila rukama a zasténala:

„Tatínku! Tatínku!...“

Indián sklonil hlavu na prsa a ukryl tvář v dlaních.

„Nežije!... A maminka také!... Všichni zahynuli!...“

Přemožena bolestí, přitiskla si dívka křečovitě ruce na

prsa. Roztrásla se vzlykotem a sklonila hlavu jako kališek květu, ztěžklého noční rosou, a propukla v pláč.

„Peri mohl zachránit jen tebe, paní!“ smutně zašeptal Indián.

Cecília zvedla pyšně hlavu.

„Proč jsi mne nenechal zemřít s nimi?!...“ zvolala zoufale. „Prosila jsem tě snad, abys mne zachránil? Potřebovala jsem tvé služby?...“

Na její tváři se objevil výraz mimořádné rozhodnosti.

„Odvedeš mne tam, kde odpočívá tělo mého otce. Tam má být i dcera... A potom odejdeš!... Už tě nepotřebuji!...“

Peri se zachvěl.

„Poslyš, paní...“ zakoktal pokorným hlasem.

Dívka na něho pohlédla tak velitelsky, tak pánovitě, že Indián umlknul a odvrátil hlavu, aby ukryl slzy tekoucí mu po tváři.

Cecília pooděšla k řece, upřela oči v tu stranu, za níž předpokládala svůj bývalý domov, pak poklekla a dlouho a vroucně se modlila.

Trochu se uklidnila; modlitba jí přinesla útěchu, naplnila její srdce laskavým smírem, který vždycky dodává naděje na pokračování života i po smrti, života spojujícího znovu ty, kteří se zde na zemi vzájemně milovali.

Teď už mohla přemýšlet o tom, co se přihodilo předěšlého večera. Snažila se připomenout si všechno to, co předcházelo smrti její rodiny. Avšak všechny její vzpomínky končily v té chvíli, kdy už v polospánku hovořila s Perim a kdy jí z hloubi duše unikla ta prostá, nevinná slova:

„Raději umřít jako Isabela!“

Při vzpomínce na ta slova se zarděla. Když si uvědomila, že je v této lesní pustině sama s Perim, pocítila neurčitý neklid, stesk, zmatek i strach, jejichž příčinu si nedovedla vysvětlit.

Byla to snad náhlá ztráta důvěry, vyvolaná hněvem nad tím, že jí Indián zachránil život a ušetřil ji pohromy, která zahubila celou její rodinu?

Ne, v tom nebyla příčina jejího nepochopitelného duševního stavu. Naopak, Cecília věděla, že byla vůči příteli

nespravedlivá; vždyť pro ni vykonal téměř nemožné. Kdyby ji nebyl přepadl ten nejasný strach, byla by ho už sama zavolala a požádala ho za odpuštění pro ta krutá a tvrdá slova.

Zvedla nesměle zrak a setkala se se smutným a prosícím pohledem Periho, kterému nemohla odolat: zapomněla na všechny své obavy a se sotva znatelným úsměvem zašeptala:

„Peri!...“

Indián se znovu zachvěl, tentokrát však radostí. Přiběhl a poklekl před svou paní, která k němu byla zase tak dobrá a laskavá jako vždycky předtím.

„Odpusť Perimu, paní!“

„Ty mně máš co odpouštět, protože jsem ti způsobila bolest, že? Ale snad pochopíš; neměla jsem opustit svého ubohého otce!“

„To on přikázal Perimu, aby tě zachránil!“ řekl Indián.

„On?“ zvolala dívka. „Pověz mi všechno, příteli, jak to bylo.“

A Indián vyprávěl Cecílii o všem, co se přihodilo od té chvíle, kdy usnula, až do okamžiku, kdy byl celý dům vyhozen do vzduchu výbuchem střeliva a změnil se v hromadu rozvalin.

Vykládal jí, jak přemlouval dona Antonia de Mariz, aby s ní utekl, a jak šlechtic odmítl s poukazem na to, že jeho povinnost i čest mu přikazují, aby zemřel na svém místě.

„Můj ubohý, ušlechtilý otec!“ zašeptala dívka, utírajíc si slzy.

Oba na okamžik zmlkli. Peri potom skončil své vyprávění tím, jak ho don Antonio pokřtil a světil mu ochranu své dcery.

„Ty ses tedy stal křesťanem, Peri?...“ zvolala Cecília radostně.

„Ano, tvůj otec mi řekl: ‚Peri, teď jsi křesťan, dávám ti své jméno!‘“

„Děkuji ti, Bože!“ řekla Cecília a přitom sepjala ruce a pozdvihla oči k nebi.

Pak, jako by se zastyděla za tento projev radosti, zakryla si zarudlé tváře rukama.

Peri jí šel nasbírat šťavnaté plody pro občerstvení.

Slunce už tolik nepálilo; byl čas pokračovat v cestě, využít podvečerního chládku a zkrátit vzdálenost, která je ještě dělila od území Goitacazů.

Indián se nesměle přiblížil k dívce:

„Co má teď Peri udělat, paní?“

„Nevím,“ nerozhodně odpověděla Cecília.

„Nechceš, aby tě Peri odvedl do města bílých?“

„Byla to vůle mého otce? ... Musíš ji tedy splnit.“

„Peri slíbil donu Antoniovi, že tě odvede k jeho sestře.“

Indián spustil loďku na vodu. Když vyzdvihl dívku do náruče, aby ji přenesl do loďky, poprvé ucítila, jak Periho srdce bije na jejich prsou.

Byl nádherný podvečer; paprsky zapadajícího slunce pronikaly listím stromů a pozlacovaly bělostné květy, rostoucí podél břehů řeky.

Kdesi v hloubi lesa začínaly cukrovat hrdličky; vál svěží větřík, ještě proteplený výpary půdy a prosycený vůní panenské přírody.

Loďka klouzala po vodní hladině zlehounka jako říční volavka a dala se unášet proudem.

Peri seděl na přídi a vesloval.

Cecília ležela vzadu, poloopřená o podušku z listí, které tam Peri nastlal; byla ponořená do svých myšlenek a vdechovala vůně pobřežních rostlin, svěžího vzduchu i vody.

Když se její zrak setkal se zrakem Periho, dlouhé řasy se sklopily a zakryly na okamžik její něžný a smutný pohled.

Noc byla klidná a tichá.

Loďka brázdila vodní hladinu a za zádi zanechávala fantastické pěnové květy, které na okamžik zazářily ve svitu hvězd a pak pohasly jako ženský úsměv.

I vánek se ztišil a celá spící příroda oddychovala klidem brazilských nocí, teplých a vonných, plných čarovného kouzla.

Pluli mlčky. Tyto dvě bytosti, ztracené v pustině, samotné před tváří přírody, se neodvažovaly pronést ani

slovo, jako by se bály probudit ozvěnu v nočním tichu.

Cecílii probírala v myšlenkách celý svůj život: její klidné a bezstarostné dny se táhly jako zlatá nit, která byla náhle tak krutě přetržena. Nejvíce vzpomínala na poslední rok svého života, ode dne, kdy do tohoto života vstoupil tak neočekávaně Peri; ten vystupoval v představách nejvýrazněji.

Proč přemýšlela stále a tak usilovně o dnech prožitých v tichém přístavu štěstí? Proč se v duchu vracela do minulosti, snažíc se spojit všechny příhody, kterým dřív ve své bezstarostné nezkušenosti nepřikládala žádný význam?

Sama si to nedovedla vysvětlit; v její nevinné, nezkušené duši se teď všecko prozářilo novým světlem, jejím dívčím snům se otvíraly nové obzory.

Když se myšlenkami vracela do minulosti, divila se tomu, jak málo dřívě kolem sebe viděla; tak bývají po hlubokém spánku oči oslněné prudkým světlem. Nepoznávala se v dřívější Cecílii, té nespoutané, skotačivé dívce.

Celý její život se teď změnil. Neštěstí způsobilo v její duši náhlý převrat a jiný cit, dosud neznámý a zmatený, měl možná doplnit tajemství přeměny — dítěte v ženu.

Všecko kolem vypadalo jinak: barvy dostávaly harmonické tóny, ovzduší bylo prosycené opojnou vůní, denní světlo dopadalo tak měkce jako nikdy předtím.

Květ, který se jí dřívě líbil jen pro svou barvu a tvar, stal se teď živou bytostí, v níž cítila pulsovat tep života. Vánek, který byl dřív jen pouhým chvěním vzduchu, zazníval jí teď podivuhodnými melodiemi, které rozechvívaly její srdce.

Peri se domníval, že dívka spí, a snažil se veslovat co nejtíšeji, aby ji v jejím odpočinku nerušil. Také ho již přepadala únava; i přes jeho nezdolnou odvahu a železnou vůli ho síly už začínaly opouštět.

Sotva zvítězil ve strašném zápase se smrtelnými účinky jedu, už začal podnikat zákroky — zdálo by se, už předem určené k neúspěchu — aby zachránil Cecílii. Tři noci nespal a ani na chvíli si neoddechl.

Udělal všecko, co mohl, využil všech prostředků, které příroda propůjčila síle i rozumu člověka. A přesto to nebyla fyzická únava, která podlamovala jeho sílu; byla to ochablost duševní — z prudkých dojmů, které prožíval v posledních dnech.

Co všecko neprožil, když balancoval nad propastí se svým drahocenným břemenem v náručí a kdy život jeho paní závisel na jednom neopatrném kroku! To nikdo neví a nedá se to pochopit.

Co všecko nevytrpěl, když mu Cecílii ve svém zoufalství nad ztrátou otce vyčítala, že ji zachránil, a přikazovala mu, aby ji hned odvedl tam, kde zůstal popel starého šlechtice! Vylíčit to všecko je nemožné.

Byly to mučivé hodiny plné strasti; jeho duše by byla všecko to utrpení nevydržela, kdyby nebyl našel ve své hrdinské oddanosti a nezlomné vůli vnitřní klid a velkou sílu, pomáhající mu překonat všechny překážky.

Tyto různé dojmy ho tedy přemáhaly, a i když pak vzrušení už trochu opadlo, cítil, že jeho ocelové svaly, ti věrní sluhové, ochotní vyplnit každé jeho přání, povolily, jako povolí po bitvě tětíva luku. Řekl si, že ho jeho velitelka teď potřebuje a že tedy pokud ona spí, musí si i sám odpočinout, aby načerpal nových sil.

Zavesloval s lodkou doprostřed řeky, vybral místo, kam nedosahovaly větve stromů rostoucích při břehu, a přivázal ji k šlahounům leknínu.

Všude panoval naprostý klid. Byli daleko od břehu a jeho chráněnka mohla tedy bezpečně spát na této stříbřité hladině, pod temněmodrou klenbou oblohy; vlnky ji pohupovaly v její kolébce a hvězdy bděly nad jejím spánkem.

Peri si tedy klidně opřel hlavu o okraj ložky a za chvíli se jeho těžká víčka pomalu přivírala. Poslední, co nezřetelně, už v polospánku viděl, byla půvabná štíhlá postava v bílém, která se nad ním něžně skláněla.

To krásné zjevení nebylo sen. Když Cecílii pocítila, že ložka stojí, probrala se ze svého zamyšlení. Posadila se, a když se trochu naklonila, viděla, že Peri spí. Začala si vyčítat, proč ho již dřív nepřinutila k odpočinku.

V první chvíli této naprosté osamělosti se Cecílie zmocnila posvátná hrůza i úcta, kterou pocítí člověk, když se ocitne sám uprostřed lesní divočiny v nočním tichu.

Zdá se, jako by v tichu náhle někdo promluvil, jako by se neviditelné bytosti pohybovaly ve stínu, a všechno, co bylo dřív nehybné, jako by se chvělo.

Je to současně pocit nicoty v nesmírném, hlubokém, bezměrném nekonečnu a nejistota, vytvářená temnotou, která dodává všemu tak fantastické, podivné obrysy. Tehdy zatouží duše po životě a po světle kolem sebe.

Tišina probouzela v Cecílii přímo posvátný strach; nedala se jím však ovládnout. Její neštěstí ji už naučilo prožívat nebezpečí a tolik důvěřovala svému příteli, že se jí zdálo, že ji Peri chrání, i když spí.

Dívka pozorovala jeho spící tvář a obdivovala prostou krásu jejich rysů, pravidelnou linii hrdého profilu, vyjadřujícího sílu a bystrost, které oživovaly pěknou postavu divocha, vymodelovanou samotnou přírodou.

Čím to, že si dřív jeho krásy nepovšimla, že viděla jen známou tvář přítele? Jak to, že ji neupoutaly tyto rysy, v nichž bylo tolik síly a energie? Vnímala fyzickou krásu pod vlivem nového pohledu. Dřív se dívala na Indiána obyčejnými lidskýma očima, teď ho viděla zrakem duševním.

Peri, který byl pro ni v průběhu celého roku jen oddaným přítelem, zjevil se jí teď jako hrdina. Doma, uprostřed rodiny, si ho prostě vážila, a zde, uprostřed lesní pustiny, se mu obdivovala.

Právě tak jako obrazy velkých umělců potřebují dobré osvětlení, jasné pozadí a vkusné zarámování, aby zřetelněji vynikla dokonalost barev a čistota tahů, tak divoch Peri potřeboval divokou lesní přírodu, aby se v jejím zarámování objevil v celé nádheře své původní krásy.

Uprostřed civilizovaných lidí byl nevědomým domorodcem, vyrostlým v divočině, jedním z barbarů, které civilizace zamítá a považuje jen za otroky. I když pro Cecílii a dona Antonia byl Indián přítelem, byl to přesto jen přítel — poddaný.

Zde však všechny tyto rozdíly zmizely. Syn divočiny, vracející se do mateřského lůna, získával znovu svobodu; stával se králem pustiny, vládcem pralesa, nad nimiž vládl právem své síly i odvahy.

Vysoké hory, oblaka, vodopády, hluboké a bystré řeky, staleté stromy — to všechno nahradilo trůn, baldachýn, královský plášť i žezlo tomuto vládci lesů, obklopenému tady majestátem a nádherou přírody.

Kolik vděčnosti a obdivu bylo obsaženo v tu chvíli v Cecíliiných očích! Teprve nyní ocenila sebezapření a nesmírnou oddanost tohoto člověka.

V tomto tichém pozorování nehlučně mijely hodiny. Pak Cecílie pocítila svěží závan větru, zvěstujícího svítání, a brzy nato první světelné paprsky pronikly noční temnotou.

Nad tmavým obrysem lesa, tonoucího ještě v nočním stínu, se zatřpytila zářící denice. Voda řeky se tiše vlnila; vějíře palem v ranním vánku zlehka šelestily.

Cecílii vyvstávala v paměti její dřívější probuzení, jak radostně a bezstarostně začínal pro ni vždycky den, jak plna vděčnosti děkovala Bohu za štěstí, jímž obdarovával ji a celou její rodinu.

Slza, která se zachytila na dívčích zlatých řasách, spadla na tvář Periho; otevřel oči, a když uviděl totéž něžné zjevení, s nímž usínal, myslil, že sen pokračuje.

Cecílie se usmála; pohládila dlaní ještě polopřivřená víčka svého přítele a řekla:

„Spi, jen spi, Ceci je vzhůru.“

Při zvuku těchto slov se Indián konečně probudil.

„Ne!“ zašeptal stydě se, že podlehl únavě. „Peri je už zase silný.“

„Potřebuješ si odpočinout! Vždyť je to teprve chvilka, co jsi usnul!“

„Začíná už svítat. Peri musí chránit svou paní.“

„A proč by tvá paní nemohla teď hlídat tebe? Chceš vzít všechny starosti na sebe a já ti ani nemohu ničím prokázat svou vděčnost?“

Indián se zahleděl na dívku pohledem plným údivu:

„Peri nerozumí tomu, co říkáš. Když hrdlička letí da-

leko a cítí, že je unavená, odpočine si na křídle svého druha, který je silnější. On chrání hnízdo, když ona spí, přináší jí potravu a ochraňuje ji. Ty jsi jako hrdlička, paní.“

Cecília se zarděla nad prostým Indiánovým přirovnáním.

„A kdo jsi ty?“ zeptala se rozpačitě.

„Peri je tvůj otrok,“ odpověděl Indián bez zaváhání.

Dívka zakroutila roztomile hlavou:

„Hrdlička nemá žádného otroka.“

Perimu zazářily oči; nesměle zvolal:

„Tedy Peri je tvůj...“

Cecília s bušícím srdcem, zardělá vzrušením a se slzami v očích se dotkla rukou úst Periho, aby zadržela slovo, jež sama svým nevinným škádlením vyvolala.

„Ty jsi můj bratr!“ řekla s kouzelným úsměvem.

Peri pohlédl k nebi, jako by je volal za svědka svého štěstí.

Ranní záře se rozestřela nad lesem a celým krajem jako nejjemnější závoj; denice se zatřpytila v plném svém lesku.

Cecília poklekla.

„Zdrávas Královno!...“

Indián na ni pohlížel s výrazem nevýslovného štěstí.

„Ty jsi teď křesťan, Peri!“ řekla prosebně.

Porozuměl jí, poklekl a sepal ruce jako ona.

„Budeš opakovat slova po mně a snaž se, abys je nezapomněl, ano?“

„Vycházejí z tvých rtů, paní.“

„Ne, ne paní. Sestro!“

A brzy se šumění řeky spojilo s Cecíliiným jemným hlasem, předřikávajícím křesťanskou hymnu, plnou poezie.

Peri ji jako ozvěna opakoval za ní.

Když skončili modlitbu, možná první, kterou slyšely okolní staleté stromy, pokračovali v cestě.

Jakmile dostoupilo slunce vrcholu, hledal Peri jako předešlého dne útulek pro polední odpočinek.

Zajel s loďkou do malé říční zátoky. Cecília skočila na břeh, kde jí Indián vybral stinné místo pro oddech.

„Počkej na mne tady, Peri se hned vrátí.“

„Kam jdeš?“ zeptala se znepokojeně.

„Najít pro tebe nějaké ovoce.“

„Nemám hlad.“

„Tak se ti hodí později.“

„Tak dobře, ale já půjdu s tebou.“

„Ne, Peri to nedovolí.“

„A proč? Ty nechceš, abych byla stále s tebou?“

„Podívej se na své šaty a na své nohy, paní; poraníš se o trny kaktusů.“

Cecília byla skutečně oblečena do lehkých batistových šatů a na nohou měla hedvábné pantoflíčky.

„Tak mě tady necháš samotnou?“ řekla smutně.

Indián na chvíli zaváhal; náhle se však jeho tvář rozjasnila. Utrhl květ orchideje pohupující se ve větru a podal jej dívce.

„Poslyš,“ řekl. „Stařešinové našeho kmene slyšali od svých otců, že když lidská duše opustí tělo, přesídlí do některé květiny a skryje se v ní, pokud kolibřík *guanumbí* — nebeský pták — pro ni nepřiletí a neodnese ji daleko, velmi daleko. Proto vidíš, jak *guanumbí* přelétá z jednoho květu na druhý, líbá jej a pak zamává křídly a odletí.“

Cecília, zvyklá Indiánovu básnickému vyjadřování, čekala, co chce svým výkladem říci.

Indián pokračoval:

„Peri odejde, ale svou duši nechá tady, v tomto květu. Nebudeš tedy sama.“

Dívka se usmála, vzala květinu a ukryla ji na prsou.

„Bude stále se mnou; jdi, bratříčku, a vrať se brzy.“

„Peri nejde daleko. Jak zavoláš, uslyší tě.“

„A odpovíš mi, ano? Abych věděla, že jsi blízko...“

Než Indián odešel, zapálil v malé vzdálenosti kolem Cecílie několik malých ohniček z větviček vavřínových, skořicových a jiných aromatických stromů.

Takto udělal z jejího útulku nepřístupné místo. Z jedné strany tekla řeka, z druhé to byly plameny, plášíci

zvěř a hlavně hady. Vonný dým, vycházející z ohnišť, odežene i roje hmyzu. Peri by byl nedopustil, aby vosa nebo moucha píchla jeho paní a vysála třeba jen kapičku její krve. Proto učinil všechna tato opatření.

Cecília mohla tedy klidně odpočívat, jako by byla v nějakém paláci. A skutečně se toto stinné loubí podobalo paláci lesní královny; byl tam příjemný chládek; zelený trávník sloužil jako koberec, listí jako baldachýn, chomáče květů jako záclony, zpěvaví ptáci obstarávali hudbu, vodní hladina byla zrcadlem, sluneční paprsky – zlatými arabeskami.

Dívka pozorovala, s jakým zaujetím se Indián staral o její bezpečí, a nespouštěla z něho očí, dokud nezmizel v lesní houštině.

Pak teprve začala pocíťovat samotu, která ji obklopovala. Bezděčně vytáhla ze záhradní květ, nemohla odolat té nevině pohádce, které se poddávalo její srdce: přivoněla k orchideji a zdálo se jí, že už není sama, že je s ní duše Periho.

Která šestnáctiletá dívka se ve svých myšlenkách nezabývá kouzelnými představami, jež se rodí zároveň s první láskou? Která se neradí s kopretinou o svém osudu a nevidí v černém motýlu prorocství, předpovídající ztrátu nejkrásnějších nadějí?

Jako má dětství své pohádky, tak má i srdce v prvních letech mladosti své bájesloví, a možná ještě poetičtější a rozkošnější než starořecké: jeho Olympem, obývaným bohy a bohyněmi božské a nesmrtelné krásy – je sama láska.

Cecília milovala. Ve své nevinosti se snažila sama sebe oklamat, vykládajíc si cit, který naplnil její duši, sesterskou náklonností; nazývala laskavým jménem „bratr“ toho, jež by v skrytu duše chtěla už nazvat jinak, jménem, které se její ústa ještě neodvažovala vyslovit.

Jak tak o samotě přemýšlela, občas se její tváře zbarvily do nachova, srdce jí prudčeji zabušilo a hlava se sklonila k rameni jako stvol něžné rostliny, jejíž květ se pod životodárnými slunečními paprsky rozvil.

O čem asi přemýšlela, dívajíc se upřeně na květ orchide-

je, kterou zahřívala dechem, když tak seděla objímajíc si rukama kolena a přivírajíc oči?

Přemýšlela o své minulosti, která se už nikdy nevrátí, o rychle míjejících okamžicích přítomnosti a o budoucnosti, která se jí rýsovala jen nejasně, tajemně a zmateně.

Přemýšlela o tom, že na celém světě má jen pokrevního bratra, o jehož osudu prozatím nic neví, a pak bratra své duše, k němuž se nyní vztahovaly všechny city.

Tvář se jí pokryla hlubokým smutkem při vzpomínce na otce, matku, Isabelu, Alvara – na všechny, které milovala a kteří tvořili její svět. Jediné, co ji utěšovalo, byla naděje, že ta dvě srdce, která jí zbyla, ji nikdy neopustí.

A to jí stačilo ke štěstí, víc si už nepřála, neprosila Boha o nic, než aby svůj další život mohla trávit společně se svými přáteli ve vzpomínkách na minulost.

Stíny stromů se už protáhly až k řece a Peri se ještě nevracel. Cecília se polekala a v obavě, aby se mu snad něco nepříhodilo, na něho zavolala.

Indián jí zdaleka odpověděl a brzy se pak objevil mezi stromy. Vzhledem k tomu, co všechno nesl, nebyla jeho výprava marná.

„Jak dlouho jsi byl pryč!...“ zvolala Cecília a šla mu vstříc.

„Jistě jsi byla klidná. Peri využil čas, aby tě zítra nemusil opouštět.“

„Jen zítra?“

„Ano, protože pak už budeme na místě.“

„Kde?“ živě se ptala dívka.

„V táboře Goitacazů, v chýši Periho; tam budeš rozkazovat všem bojovníkům kmene.“

„A jak se potom dostaneme do Rio de Janeira?“

„Nestrachuj se. Goitacazové mají čluny tak velké jako tamten strom, co se dotýká oblohy. Stačí jen chopit se vesel a čluny se rozletí po hladině jako bělokřídly racek *atiati*. Než zajde luna, která se má nyní zrodit, Peri tě zanechá u sestry tvého otce.“

„Zanechá?!...“ vzkřikla dívka, zbledlá v tváři. „Ty mě chceš opustit?“

„Peri je divoch,“ řekl Indián smutně. „On nemůže žít ve městě bílých.“

„Proč?“ znepokojeně se ptala dívka. „Což nejsi křesťan jako Ceci?“

„Ano, Peri se musel stát křesťanem, aby tě mohl zachránit, ale Peri umře jako divoch, jako jeho otec Araré.“

„Oh ne!“ zvolala Cecília. „Naučím tě milovat Boha, Pannu Marii, svaté i anděly. Budeš žít se mnou a nikdy mě neopustíš!“

„Pohleď, paní: květ, který ti Peri dal, uvadl, protože byl odtržen od svého stvolu, přestože byl na tvých prsou. Ve městě bílých bude Peri, i když tam bude s tebou, jako ten květ a ty sama se budeš stydět na něho podívat.“

„Peri, jak můžeš takhle mluvit!...“ postěžovala si Cecília.

„Ty jsi hodná; ale všichni, co mají barvu tvé kůže, nemají tvé srdce. U nich je divoch otrokem otroků. A ten, kdo se narodil, aby byl prvním svého kmene, může být jen tvým otrokem, nikoho jiného! On je vládcem pralesa a poručí těm nejsilnějším!“

Cecília s obdivem pozorovala výraz ušlechtilé pýchy, vyzařující z Indiánovy tváře, a vycítila, že nemůže zvrátit jeho rozhodnutí, diktované tak vznešeným citem. Přiznala si, že jeho slova obsahují hlubokou pravdu, s níž musela souhlasit. Potvrzovala to i přeměna, která se odehrávala v její vlastní duši, když pozorovala Periho uprostřed panenské přírody – volného, velikého a majestátního jako krále.

Jaké by asi byly důsledky jeho života ve městě? Co by se s Indiánem stalo uprostřed civilizace? Byl by z něho otrok, všichni by jím pohrdali.

V hloubi duše Cecília téměř schvalovala rozhodnutí Periho; nemohla se však smířit s myšlenkou, že ztratí druhá, přítele, jediného blízkého člověka, který jí na světě zbyl.

Peri mezitím připravoval jednoduchou snídani, kterou mu poskytla příroda. Položil na široký list šťavnaté plody různých ovocných stromů, jako *araçá*, *inga* a *jambo*, a

rozličné druhy ořechů. Druhý list mu posloužil jako táč pro plástev lahodného včelího medu, výrobku divokých včel, které si dělají úly v dutých kmenech stromu *cabu-iba*; jejich med je čistý, průzračný, s příjemnou vůní květů.

Pak Indián stočil široký palmový list do kornoutu a naplnil jej šťávou z ananasu, která voní tak opojně, že nahrazovala při této prosté hostině víno.

Do jiného zakrouceného palmového listu nabral čistou vodu z blízkého pramene, aby si Cecília měla po jídle v čem umýt ruce.

Když Peri dokončil všechny tyto přípravy, které konal se zvláštním uspokojením, posadil se vedle dívky a začal si zhotovovat luk. Byla to jeho oblíbená zbraň; třebaže měl pušku i střelivo, které prozíravě uložil do ložky pro potřebu dona Antonia de Mariz, nebyl bez luku úplně klidný a nedůvěřoval úplně své obratnosti.

Za chvíli si Peri povšiml, že Cecília se ani nedotkla předložených pokrmů; pozvedl hlavu a viděl, že dívčina tvář tone v slzách, které padaly na ovoce a skrápěly je jako kapky rosy.

Příčinu těchto slz bylo snadné uhádnout.

„Neplač, paní,“ řekl zarmouceně. „Peri ti řekl, co cítí; rozkaž, a Peri vyplní tvou vůli.“

Cecília se na něho zahleděla s nevýslovným smutkem.

„Chceš, aby Peri zůstal s tebou? Zůstane. Kolem něho však budou jen nepřátelé; budou s ním špatně jednat. Bude tě chtít chránit a nebude moci; bude ti chtít sloužit a oni mu to nedovolí. Ale Peri zůstane.“

„Ne,“ odpověděla Cecília. „Nežádám od tebe tuto poslední oběť. Ty musíš žít tam, kde ses narodil, Peri.“

„Ale ty budeš plakat!“

„Podívej se,“ řekla dívka a utřela si slzy. „Už nepláču.“

„Tak si teď vezmi nějaké ovoce.“

„Dobře, sníme něco společně, jako jsi dříve jídal v pustině se svou sestrou.“

„Peri neměl nikdy sestru.“

„Ale máš ji teď,“ řekla Cecília s úsměvem.

A jako dcera divočiny, pravá Indiánka, se dívka roz-

dělila o pokrm se svým druhem, nabízejíc mu ovoce s půvabem jí vlastním.

Peri se podivil náhlé změně, která se s jeho paní stala. V hloubi srdce mu bylo teskno při myšlence, že se tak rychle smířila s jejich rozlukou.

O sobě nepřemýšlel; dobrá nálada jeho paní mu byla vším. Žil spíš jejím životem než svým vlastním.

Po jídle se Peri opět vrátil ke své práci.

Cecílii, která byla zpočátku ochablá a sklíčená, se znovu vrátila její dřívější živost.

V její jemné tváři se sice ještě zračil stín záдумčivosti, kterou v ní zanechaly dojmy ze smutných výjevů, jichž byla svědkem, a hlavně stopy posledního velkého neštěstí, jež ji připravilo o otce i matku. Nádech smutku však přidával jejím tahům tolik dojmavého kouzla, že to její krásu ještě zvyšovalo.

Nechala Periho, aby se zabýval svou prací, a sama sešla ke břehu řeky, kde se posadila vedle keře *ubaia*, k němuž byla přivázána loďka.

Peri viděl, jak se vzdaluje; stále ji sledoval zrakem a přitom si očišťoval ohebný prut, z něhož si vyráběl luk, a zaostřoval si stébla divokého rákosu na šípy, které on pak vystřelí vysoko do oblak, takže poletí jako vznosný pták.

Cecília si podepřela hlavu rukama, zadívala se do říčního proudu a zamyslela se. Chvillemi přivírala oči; její rty se nepozorovatelně zachvívaly, zdálo se, že v tu chvíli s někým neviditelným hovoří.

Občas se jí na ústech objevil šťastný úsměv a hned zase zmizel, jako by pospíchal schovat se znovu do hloubi srdce.

Konečně pozvedla svou světlou hlavu; v tom pohybu bylo něco královského. Zdálo se, že se v jejích vlasech už už zatřpytí diadém. Na tváři se jí objevil rozhodný výraz, připomínající, že Cecília je dcerou dona Antonia de Mariz.

Skutečně se na něčem rozhodla a její rozhodnutí bylo pevné a neodvolatelné. K jeho vyplnění bylo zapotřebí silné vůle a odvahy. Tyto vlastnosti zdědila po otci; dřív-

maly v hlubinách její duše a probouzely se jen v mimořádných situacích.

Cecília pozvedla oči k nebi a prosila Boha za odpuštění své viny a zároveň za podporu dobrého skutku, který chtěla vykonat; její modlitba byla krátká, ale plná vroucnosti.

V té době se už na řečiště Paraíby začínaly pokládat stíny a Peri, který si toho povšiml, usoudil, že je čas pokračovat v cestě.

Jak vstal, přiběhla k němu Cecília a postavila se tak, aby mu zaclonila výhled na řeku.

„Poslyš,“ řekla s úsměvem, „chci tě o něco požádat.“

Těch několik slov stačilo, aby Peri neviděl nic než oči a ústa své paní; snažil se z očí vyčíst, co chce.

„Chci, abys pro mne nasbíral dostatečné množství bavlny a přinesl mi nějakou pěknou zvířecí kůži, ano?“

„A proč?“ ptal se Indián udiveně.

„Z bavlny si utkám oděv a kůží mi ovineš nohy.“

Peri poslouchal stále s větším podivem, ale ničemu nerozuměl.

„A pak,“ pokračovala dívka s tímž úsměvem, „mi dovolíš chodit s tebou a trny mi už neublíží.“

Indián úžasem strnul; náhle však hlasitě vykřikl a chtěl se vrhnout k řece.

Cecília ho zadržela za rameno.

„Počkej, nepospíchej!“

„Ale podívej se!“ rozčileně odpověděl Indián a ukazoval k řece.

Jejich loďka se uvolnila od kmene, k němuž byla přivázána, stočila se a unášena proudem zmizela za ohybem.

Cecília se za ní zadívala a pak s úsměvem řekla:

„To já jsem ji odvázala!“

„Ty, paní! A proč?“

„Protože ji už nepotřebujeme.“

Dívka se zahleděla na svého přítele modrýma očima, v nichž bylo napsáno nezměnitelné rozhodnutí, a řekla vážně a zřetelně:

„Peri nemůže žít se svou sestrou v městě bílých. Jeho sestra s ním tedy zůstane v divočině, uprostřed lesů.“

Právě k tomu se před chvílí rozhodla a kvůli této myšlence se dovolávala boží ochrany a podpory.

Zpočátku jí působilo nemalou starost, překonat pocity mučivého strachu; těžko si přivýkala myšlence, že má teď už nestálo žít v tomto pustém kraji, daleko od lidí.

Jaká pouta jí však vlastně vázala k civilizovanému světu? Což nebyla ona sama dcerou těchto volných prostor, odchovanou jejich čistým, svěžím vzduchem a jejich průzračnými vodami?

Město znala jen ze vzpomínek svého raného dětství. Případalo jí jako dávný sen. Bylo jí pět let, když ji odvezli z Rio de Janeira, a nikdy se tam už nevrátila.

Zato s touto zalesněnou panenskou přírodou jí vázaly jiné vzpomínky, ještě nedávné a živé. Od dětství jí ovíval tento svěží vzduch a zahřívalo toto žhavé slunce.

Celý její život, celé radostné, šťastné dny dětství uplynuly tady, mluvily ozvěnou této samoty, zvučely v tesklivém lesním šelestu a splývaly s okolním tichem.

Tento divoký kraj jí byl bližší než rodné Rio de Janeiro; byla spíše pravou Brazilkou než městskou dívkou. Její zvyky a záliby se vztahovaly víc k prostým radostem, které přináší život v přírodě, než k vyumělkovaným slavnostem civilizace.

Proto se rozhodla, že zůstane tady.

Jediné štěstí, které jí po ztrátě rodiny ještě zbylo, byla možnost společného života se dvěma bytostmi, jež ji milovaly. To však bylo nemožné. Proto si musela vybrat.

A tu její srdce podleгло nepřemožitelné síle, která se ho zmocnila. Trochu se ovšem zastyděla, že si tak rychle vybrala, a snažila se sama před sebou ospravedlnit.

Řekla si, že je správné, když se rozhodla spojit svůj osud s tím, který žil jen pro ni, jehož myšlenky, starosti a touhy směřovaly k ní.

Don Diogo byl urozený šlechtic, dědic otcova jména; má před sebou budoucnost, povinnosti. Dřív nebo později si vybere družku, která mu přinese štěstí.

Peri se však pro ni zřekl všeho — své minulosti, pří-

tomnosti, budoucnosti, slávy, svého života, zřekl se i svého náboženství. Pro něho byla ona celým světem, prostě vším. Jak mohla tedy váhat?

Cecilia k tomu ještě doufala, že se jí podaří přivést svého přítele ke křesťanské víře; chtěla, aby jeho místo bylo jednou blízko ní mezi blaženými u Stvořitelova trůnu.

Je nemožné popsat, co se dělo v duši Periho, když uslyšel Ceciliina slova. Jeho prostá, ale vynikající inteligence, schopná dojít k nejvznešenějším cílům, nemohla pochopit její volbu. On prostě nevěřil svému sluchu.

„Cecilia zůstane v divočině?!...“ vykoktal.

„Ano!“ odpověděla dívka a vzala ho za ruku. „Cecilia zůstane s tebou a nikdy tě neopustí. Ty jsi vládcem těchto lesů, těchto rovin a hor. Tvá sestra půjde všude s tebou!“

„Vždycky?“

„Vždycky!...“ Budeme žít spolu, jako včera, jako dnes a jako zítra. Uvažuj! Já jsem přece také dcera této země, byla jsem také vychována na srdci této přírody. Miluji tuto překrásnou zem!...“

„Ale, paní, pomysli na to, že tvé ruce byly stvořeny pro květy, a ne pro trny; nohy pro tanec, a ne pro namáhavou chůzi, tvé tělo pro svěží stín, a ne pro sluneční žár a déšť.“

„Ale já jsem silná!“ zvolala dívka a zvedla hrdě hlavu. „Vedle tebe se nebudu bát ničeho. Až budu unavená, poneseš mě ve své náruči. Což se hrdlička neopírá o křídla svého druha?“

Bylo by zapotřebí vidět, s jakou něžností vyslovila Cecilia tato slova; kolik v nich bylo něhy i šelmovství. Oči jí zářily, tvář se rozjasnila úsměvem a všechny její pohyby byly plné okouzlujícího nadšení.

Peri byl u vytržení nad tímto bezměrným štěstím, o němž se mu nikdy ani nesnilo; v hloubi duše si však znovu přísahal, že slib daný donu Antoniovu de Mariz splní.

Schylovalo se k večeru. Bylo potřeba vyhledat místo k noclehu, což nebylo tak snadné a bez nebezpečí, ne

ovšem pro něho — jemu postačila větev na stromě — ale pro Cecílii.

Jak šel Peri podél břehu, aby našel vhodné místo, vykřikl náhle překvapením; uviděl totiž, jak se jejich loďka zachytila o ostrůvek z vodních rostlin, plujících po hladině.

To bylo v této pustině přece jen nejlepší lůžko, jaké mohl dívce opatřit; přitáhl loďku, vystlal její dno měkkými palmovými listy, vzal Cecílii do náručí a uložil ji jako do kolébky.

Potom odrazil loďku od břehu; Cecílii nedovolila Perimu, aby vesloval, takže loďka jen zlehka klouzala po řece a dala se unášet proudem.

Cecílii si hrála. Nakláněla se nad vodu, aby si utrhla některý z vodních květů nebo aby zachytila ryбку, která vyskočila nad hladinu. Těšilo ji smáčet si ruce v té křišťálové vodě a vidět, jak se její tvář odráží v rozvlněném zrcadle.

Když se dost vydováděla, obracela se k svému příteli, aby si s ním pohovořila; její zvonivý, stříbrný hlas se vesele rozléhal. V jejích slovech bylo tolik něžnosti, tolik nadšení, tolik vrozeného půvabu — prostě všeho, čím může příroda obdarit hezkou dívku.

Peri jí naslouchal jen nepozorně. Díval se napjatě k obzoru. Na jeho tváři se objevil neklid, který věstil nějaké nebezpečí, byť ještě vzdálené.

Nad modravým obrysem *Serra dos Orgãos* — pohoří, které se tyčilo na zarůžovělém a purpurovém pozadí, se kupily husté a těžké mraky; pod šikmými paprsky zapadajícího slunce dostávaly barvy bronz a mědi.

Brzy pohoří zmizelo v bronzovém oparu, který vystupoval jako krápníkové sloupy a klenba, tak často se vytvářející v jeskyních našich hor. A hned vedle — čistá, usměvavá modř, pokrývající ostatní oblohu, ostře kontrastovala s tmavým závojem, který, jak se blížil soumrak — postupně černal.

Peri se obrátil.

„Nechceš vystoupit na zem, paní?“

„Ne, je mi tady dobře! Což jsi mě sem sám nepřenesl?“

„Ano, ale...“

„Copak?“

„Nic, můžeš klidně spát!“

Indián si uvědomil, že ze dvou nebezpečí je lépe vybrat si to vzdálenější, to, které je ještě daleko, a možná, že ani nepřijde.

Proto se rozhodl, že Cecílii nic neřekne a že bude neustále pozorovat nebe; kdyby to strašné, obávané přece jen přišlo, bude mít čas ji zachránit.

Peri zápasil s jaguárem, s lidmi, s kmenem Aimorů i s jedem. Vždycky zvítězil. Přišla chvíle utkat se v zápase se živly; s týmž klidem a neoblomnou důvěrou byl připraven podstoupit i tento zápas.

Nastala noc.

Stále ztemnělý obzor byl chvílemi ozařován fosforeskujícími záblesky: zdálo se, že nitro země se dunivě zachvívá a čerí vodní hladinu, která se vzdouvá jako plachta.

Všude bylo ticho; hvězdy se třpytily na temněmodrém nebi; jemný větřík usínal v listech stromů. Kouzelné zvuky divočiny zpívaly svůj starodávný noční hymnus.

Cecílii usnula ve své kolébce, šeptajíc si slova modlitby.

Byla hluboká noc; husté stíny pokrývaly břehy Paraby.

Náhle se v nočním tichu rozlehlo duté dunění, jako přitlumený ohlas zemětřesení, a porušilo klid mlčící pusty.

Peri strnul; zvedl hlavu a zahleděl se na široký pruh řeky, která se vinula jako obrovský had se stříbrnými šupinami a ztrácela se v tmavé lesní houštině.

Hladké vodní zrcadlo, lesklé jako křišťál, odráželo jas už blednoucích hvězd: rozednívalo se. Všude bylo ticho a klid.

Indián se naklonil nad okraj loďky a pozorně naslouchal; nad vodní hladinou se nesl hluk podobný hukotu vzdáleného vodopádu.

Cecílii klidně spala; její klidné oddechování splývalo s šelestem rákosy, chvějícího se v jemném závanu větru.

Peri vrhl pohled plný zoufalství ke břehům, které vystupovaly v nevelké vzdálenosti od mírného říčního proudu. Pak uchopil veslo a vši silou zamířil ke břehu.

U samé vody tam rostla krásná vysoká palma; její kmen byl zakončen ohromnou zelenou kopulí, utvořenou z nádherných, vějířovitě vykrajovaných listů. Různé liány, zachycující se za větve sousedních stromů, se splétaly v girlandy a záclony a spadaly až k zemi.

Když Peri přistál u břehu, vyskočil na zem, vzal dřímající Cecílii do náručí a chtěl vniknout do pralesa, který se před ním rozkládal.

V tom okamžiku se řeka náhle vzedmula, jako obr svíjející se v křečích, a s hlubokým dutým zasténáním klesla znovu do svého lože.

V dáli se už křišťalová voda říčního proudu začala vlnit a čerit; její hladina se pokryla hustou pěnou, jako když na písčném pobřeží naráží mořský příboj.

Brzy se celá řeka potáhla touto jemnou síťovinou, která se s velkou rychlostí roztahovala a šustila jako hedvábný plášť.

Vzápětí se vnitřek lesa otrásl příšerným rachotem, který odezníval v dalekém okolí; bylo to, jako když v horských soutěškách zaburácí hrom.

Bylo pozdě!

Nedalo se už nikam utéci; voda už vydala první vztekly výkřik, vzedmula se a jako strašná obluda se rozlévala do okolního prostoru, pohlcujíc všecko, co jí stálo v cestě.

Vzhledem k mimořádnému nebezpečí se Peri okamžitě rozhodl. Místo útěku do pralesa se zachytil jedné z visících lián a vyšplhal se po ní do vrcholku palmy, kde se s Cecílií ukryl.

Náhle a prudce probuzená dívka se ulekaně ptala, co se přihodilo.

„Voda!...“ odpověděl Peri a ukazoval do dálky.

A skutečně. Bělavá fosforeskující hora vyvstala nad obrovskými arkádami, které tvořil les, a řítila se do řečiště se zuřivým jekotem, podobným burácení oceánu, když se příboj tříští o pobřežní skaliska.

Vodní příval se dral kupředu rychleji a prudčeji než

tapír nebo pštros emu; jeho mohutný hřbet se kroutil a narážel na staleté kmeny, které se zachvívaly pod tímto herkulovským náporem.

A stále nová a nová hora vyvstávala na lesním pozadí — a další a další... Proplétaly se ve vodním víru, narážely na sebe, a svou vahou drtily všecko, co jim stálo v cestě.

Zdálo se, že je to obrovská obluda, anakonda — jeden z těch obávaných hadů, co žijí v hlubinách řek a svým velikým tělem tisíckrát ovíjejí a dusí všecko, co roste při březích.

Paraíba mohla připomínat také nového Briarea, když se tak zvedala z hlubin lesa, roztahovala sto svých gigantických paží, tiskla k hrudi a dusila v strašných objetích celý věkovitý prales, zrozený s naší planetou.

Stromy se kácely s praskotem, vyrvané z kořenů nebo přelomené, a jako přemožené oběti se kladly do náruče obra, který si je naložil na ramena a pádil s nimi stále kupředu — k oceánu.

Rachot těchto vodních masívů řítících se z výšky, hukot proudu, třeskot o sebe narážejících vln a rozprašujících kolem hustou mlhovinu z krůpějí, to všecko tvořilo příšerný zvukový doprovod velkému dramatu, odehrávanému na této rozlehlé scéně.

Celé okolí bylo zahaleno v temnotách a bylo vidět jen stříbřité odlesky pěny, od nichž se odrážela černá hradba, která rámovala tento nesmírný prostor, v němž jeden živel vládl neomezeně nade vším.

Cecílii, opřená o rameno Periho, přihlížela s úžasem tomuto strašlivému divadlu. Peri cítil, jak se chvěje; její ústa však neproněsly žádnou stížnost ani nevydala žádný výkřik.

Před tváří takových velikých otřesů, takových mohutných přírodních jevů cítí lidská duše svou nepatrnost, svou nicotnost, bezbrannost a sama na sebe zapomíná. Strach ustupuje posvátné hrůze, úctě před obrovskou silou, vznešeností, před níž člověk oněmí a strne.

První sluneční paprsky začaly prorážet hustou tmou, zahalující obzor. Svou září vítězně osvětlily celou divočinu. Proudění světla ozářily nekonečnou vodní hladinu.

Kolem dokola nebylo nic jiného než voda a nebe.

Řeka vystoupila z břehů a rozlila se až k obzoru. Ohromné spousty vod, které bouře po celou noc vylévala do přítoků Paraíby, se řítily z hor, slily se a přetvořily v obrovskou vodní masu, která se valila údolím.

Bouře ještě rachotila v okolních horách, které vypadaly jako pokryté tmavou mlhovinou. Obloha nad nimi už však byla čistá a modravá, jako by se s úsměvem zhlížela ve vodním zrcadle.

Povodeň narůstala; hladina řeky stále stoupala. Menší stromy zmizely pod vodou; koruny překrásných palisandrových stromů vyčnívaly nad hladinou jako velké keře.

Vrcholek palmy, na níž našli útočiště Peri a Cecilia, vypadal jako zelený ostrůvek, ze všech stran omývaný vodou. Listy tvořily uprostřed rozkošnou kolébku, v níž Peri a jeho přítelkyně v úzkém objetí prosili nebe o společnou smrt, protože i jejich životy se nerozlučně spojily v jeden.

Cecilia očekávala svůj poslední okamžik s naprostou odevzdaností, kterou dává člověku víra: umírala šťastna; Peri po ní opakoval slova modlitby.

„Teď můžeme i zemřít, příteli!“ zašeptala.

Peri se zachvěl hrůzou; i v této osudné poslední hodině nemohl připustit, že Cecilia zemře jako ostatní lidé.

„Ne!“ vzkřikl. „Nezemřeš!“

Dívka se mírně usmála.

„Podívej se!“ řekla svým melodickým hlasem. „Voda stále stoupá.“

„To nic není! Peri přemůže i vodu, jako přemohl všechny tvé nepřátele.“

„Kdyby to byl nepřítel, Peri, tak bys ho přemohl. Ale je to živel — posílá ho Bůh, jehož moc je nekonečná!“

„Ty nevíš, že pán nebe posílá někdy těm, které má rád, šťastnou myšlenku?“ namítl Indián povzbuzený svou vroucí láskou.

Pozvedl oči k nebi a slavnostně řekl:

„Bylo to dávno, hodně dávno v minulých dobách... Voda se hrnula z nebe a zaplavila celou zemi. Lidé vystoupili na vrcholky hor. Dole, v údolí, zůstali jen dva: muž a žena.

To byl Tamandaré, nejsilnější ze silných, nejmoudřejší z moudrých. Pán s ním hovořil v noci a on pak ve dne učil syny celého kmene to, co ho nebe naučilo.

Když všichni vystoupili na vrcholky hor, říkal jim: „Zůstaňte se mnou, dělejte všechno jako já — a ať jen voda přijde.“

Ale oni ho neposlechli, vylezli na hory a nechali ho v údolí samotného s jeho ženou, která ho nechtěla opustit.

Tamandaré vzal svou ženu do náručí a vyšplhal se s ní do vrcholku palmy. Tam čekal, až voda přijde a zase odejde. Palma jim dávala plody, kterými se živili.

Voda přišla, rozlila se a stále stoupala. Slunce se ponořilo a vynořilo: jednou, podruhé, potřetí. Země zmizela, zmizely stromy a zmizely i hory.

Voda dostoupila až k nebi a tehdy Bůh přikázal, aby se zastavila. Vyšlo slunce a vidělo jen nebe a vodu a mezi vodou a nebem palmu, která plula po vlnách, a na palmě byli Tamandaré a jeho žena.

Proud podemlel půdu; podemlel půdu a vyrval palmu z kořene. Vyrval palmu a stoupal s ní; stoupal s ní nad údolí, nad stromy, nad hory.

Všichni zahynuli. Tři dni a tři noci se voda dotýkala nebe. Potom opadla; opadla, až odkryla zem.

Když nastal čtvrtý den, Tamandaré uviděl, že jeho palma stojí uprostřed údolí, a uslyšel božího ptáčka — kolibříka *guanumbí*, třepetajícího křídélky.

Sestoupil se svou ženou z palmy a svým potomstvem zalidnili zemi.“

Peri to všecko říkal s nadšením a přesvědčením hluboké víry, i se zápalem, plynoucím z duše, bohaté citem a poezií.

Cecilia mu naslouchala s úsměvem a vdechovala každé jeho slovo, jako by to byly částičky vzduchu. Zdálo se jí, že duše jejího přítele, ušlechtilá, překrásná duše, je obsažena v každé jeho větě a proniká k jejímu srdci.

Voda již dosáhla nižšího okraje širokých palmových listů a stoupala stále výš. Cecilia ucítila, jak se jí začínají smáčet šaty.

Vyděšená dívka se přitiskla k Indiánovi a v té nej-

vyšší chvíli, kdy se je už voda chystala pohltit, sotva slyšitelně zašeptala:

„Bože můj!... Peri!...“

A tehdy, uprostřed nekonečného prostoru, kde se voda stýkala s oblohou, se odehrálo něco vzrušujícího, hrdinského, nadlidského, co hraničilo s šílenstvím.

Peri, přímo posedlý jen jednou myšlenkou, pověsil se za liány, které se proplétaly s větvemi ponořenými již do vody, a v zoufalém úsilí, s vypětím všech sil objal rukama kmen palmy a zatřásl jím až ke kořenům.

Tříkrát se jeho ocelové svaly napjaly a naklonily mohutný kmen; tříkrát jeho tělo uhnulo pružné síle kmene, který se vracel do původní polohy, určené mu přírodou.

Byl to zoufalý, svou beznadějností strašný zápas, vysilující zápas života se smrtí, člověka s přírodou, zápas nadzemské síly s nehybnou hmotou.

Peri si na okamžik odpočinul. Potom znovu soustředil všechny své síly a vrhl se proti stromu; byl to tak prudký nápor, že se zdálo, že od toho neuvěřitelného napětí Indiánovo tělo praskne.

Nějakou dobu se tak oba, strom i člověk, kolébali uprostřed vod; konečně kmen zakolísal, kořeny se vyrvaly ze země, už dost podemleté proudem.

Koruna palmy, půvabně se kolébajíc, plynula po hladině, jako volavčí hnízdo nebo plovoucí ostrůvek z vodních rostlin.

Peri už zase seděl vedle své paní, skoro bezvládné. Vzal ji do náruče a řekl jí hlasem plným štěstí:

„Budeš žít!“

Cecília otevřela oči, a když viděla, že Peri je vedle ní a uslyšela jeho slova, pocítila v duši blažený klid; vzhlédla vděčně k nebesům, zahleděla se do Indiánových očí a nachýlila svou světlou, unavenou hlavu k jeho rameni.

Žhavý dech Periho ovanul její tváře, které se zarděly do nachova.

Cecília se něžně usmála a její ústa se rozevřela k polibku.

Palma, unášená mocným proudem, plula po hladině stále dál a dál...

Brzy se ztratila v dálce.

K názvu knihy: GUARANI – nebo také *tupi* – jedna z hlavních indiánských národností, rozčleněná do mnoha kmenů. V době portugalské kolonizace sídlili příslušníci národa Guarani podél pobřeží Atlantického oceánu; v pozdějších obdobích se částečně smísili s bílými dobovateli, částečně ustupovali do vnitrozemí. Jednotlivé skupiny indiánského obyvatelstva dodnes hovoří jazykem tupi-guarani.

- 11 DON ANTONIO DE MARIZ je postava historická a rovněž všechna fakta, uváděná zde o jeho minulosti před dobou, než začíná tento příběh; v análech města Rio de Janeiro (I. díl, str. 328) je jeho životopis.
- 11 ALCACERQUIBIR – původně Al-kásr-ul-Kébir, bylo tehdejší maurské místo v Maroku, kam se vypravil portugalský vládce don Sebastião r. 1578 s 18 tisíci muži na křížovou výpravu; odvážil se daleko do vnitrozemí a byl v bitvě u Al-kásr-ul-Kébiru poražen a zabit. Tato porážka byla začátkem tzv. „doby temna“, kdy Portugalsko přišlo na 60 let pod moc Španělů (1580–1640).
- 16 SÃO SEBASTIÃO – původní název města Rio de Janeiro zněl São Sebastião do Rio de Janeiro, protože na den sv. Sebestiána, 20. ledna 1567, se malé skupině Portugalců podařilo zvítězit nad Francouzi a jejich indiánskými spojenci a vypudit je definitivně z těchto končin; je to zároveň den založení města. Rio de Janeiro vděčí za svůj podivuhodný název vlastně omylu: když portugalský mořeplavec Gonçalo Coelho objevil v lednu 1504 při pobřeží Atlantiku záliv Guanabara (indiánský výraz – znamená „rameno mořské“), věřil, že vidí velikou řeku, která ústí do moře, a pojmenoval ji „rio de janeiro“, což znamená česky „lednová řeka“.
- 25 TICUM – druh palmovníku; vlákna jeho listů Indiáni užívali tak jako Evropané Inu. Vyrábějí z nich rybářské sítě, tětiny do luků, provazy aj.
- 26 COTIA – malý brazilský hlodavec z čeledi morčat.
- 54 SOFRER – maličký brazilský ptáček, zlatisté barvy, s modravěčerným peřím na hrudi. Zvuky jeho melodického zpěvu připomínají slovo „sofrer“ (česky = trpět), a proto ho tak první osadníci pojmenovali.
- 62 BEM-TE-VI „Vidím tě“ – brazilský hmyzožravý ptáček; zvuk, který vydává, je jedna z brazilských kuriozit, o níž se zmiňují kronikáři a kterou obdivovali kolonizátoři. Švitoří tato tři slova tak dokonale, že to plně napodobuje

- portugalské zvolání „bem-te-vi“, což česky znamená: „dobře jsem tě viděl!“
- 87 CARAMURŮ – Loredano zde užívá indiánského výrazu pro bílé dobyvatele, což doslova znamená „bojovníci moře“; Indiáni tímto výrazem původně nazývali úhořovitou mořskou rybu. Věřili, že vody jsou obydlené, a proto, když se jim běloši zjevili, jak připlouvají z moře, dali jim tuto přezdívku.
- 97 CONSUMATUM EST! (lat.) – dokonáno jest!
- 99 BERNARDIM RIBEIRO – významný portugalský básník a spisovatel (1482–1552).
- 101 ZLATÝ STROM – tak se říká brazilskému ovocnému stromu *sapucaia*, protože v době, kdy kvete – v září, což je brazilské jaro – obalí se takovým množstvím žlutých květů, že pro ně není vidět ani větve, ani kmen.
- 112 AURI SACRA FAMES – (lat.) prokletý hlad po zlatě.
- 129 Bitva u ALJUBARROTY (1385), při níž hrstka portugalských rytířů v čele s velmistrem řádu Avizského, donem Joãem, porazila španělské vojsko, a tím utvrdila nezávislost Portugalska. Velmistr řádu don João se pak stal králem Joãem I., čímž založil avizskou dynastii portugalských králů.
- 147 ARROBA – stará brazilská míra váhy, přibližně 15 kg.
- 177 Šíp „SHORA“ – Evropané s obdivem pozorovali, jak Indiáni vystřelují šipy „shora“; lehli si na zem, přidrželi si luk prsty u nohou a vypustili do výše šíp, který opsal parabolu a přesně doletěl do cíle.
- 347 BRIARÉOS – též Aigaión – ve starořecké mytologii padesátihlavý a storuký obr, jeden ze tří synů Urana a Gaji.
- 349 TAMANDARÉ – indiánský Noe, který se podle starodávné legendy zachránil v době potopy na vrcholku palmy.

José de Alencar (1829—1877), brazilský spisovatel, dramatik, politik a novinář, je klasikem brazilské literatury romantické. Patří k zakladatelům písemnictví národního, které proslavil svým „indianismem“ — směrem, jenž uctíváním a zdůrazňováním tradice a dědictví otců tak svérázně zasáhl do brazilského romantismu.

Ve svých dílech s indiánskou tematikou, z nichž nejznámější jsou *O GUARANI*, *IRACEMA* a *UBIRAJARA* — jsou též přeložena do mnoha světových jazyků — Alencar povýšil brazilské domorodce na symboly statečnosti, hrdosti a svobody. V těchto příbězích Alencar naznačil, jak míšením bílých dobyvatelů s Indiány vznikal brazilský národ; tím posiloval vlastenecké citění Brazilců, kteří se neradi přiznávají k úplnému ztotožňování s portugalskými přistěhovalci a jejich kulturou.

Když román *O GUARANI* vyšel v Rio de Janeiru r. 1857 poprvé, vyvolal v čtenářstvu skutečné nadšení. Konečně zde bylo dílo ryze národní, osvobozené od opotřebovaných vzorů evropských. Jeho slávu a popularitu ještě rozšířil významný brazilský hudební skladatel Carlos Gomes tím, že použil námětu tohoto poetického indiánského příběhu k vytvoření své nejkrásnější a nejnárodnější stejnojmenné opery, jejíž první provedení bylo v milánské Scale 19. 3. 1870 a v Riu r. 1871.

Z Alencarových dalších románů uvádíme *AS MINAS DE PRATA* (Stříbrné doly), *SERTANEJO* (Obyvatel divočiny), *O GAUCHO* (Gaučo), *CINCO MINUTOS* (Pět minut) a *LUCIOLA*. Z jeho dramatické tvorby jsou to díla *VERSO E REVERSO* (Líc a rub), *O DEMÓNIO FAMILIAR* (Rodinný skřítek), *MÃE* (Matka), *AS AZAS DE UM ANJO* (Andělova křídla) a *JESUITA*.

Důležitá byla ve své době i Alencarova činnost politická, protože usiloval o osamostatnění svého národa od politického a hospodářského vlivu Portugalska.

José de Alencar patří ve své vlasti dodnes k nejoblíbenějším spisovatelům; jeho díla jsou stále znovu vydávána a milují a čtou je čtenáři nejširších lidových vrstev.

VLÁDCE PRALESA

JOSÉ DE ALENCAR

Z portugalského originálu „O GUARANI“, vydaného nakladatelstvím Livraria José Olympio Editora, Rio de Janeiro, 1958, přeložila a vysvětlivkami opatřila Jarmila Vojtíšková. Ilustroval, obálku a vazbu navrhl Zdeněk Burian. Vydalo nakladatelství Melantrich, Praha, 1969. Odpovědný redaktor Felipe Serrano. Písmem Primus vytiskl Tisk, n. p., závod 2, Brno. AA 19,94; VA 21,86 (z toho il. 1,43).

Náklad 40 000 výt. 1. vydání.